सुगतान् ससुतान् सधर्मकायान् प्रणिपत्यादरतोऽखिलांश्च वद्यान्।
सुगतात्मजसंवरावतारं कथयिष्यामि यथागमं समासात् ॥ १ ॥

བདེ་གཤེགས་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་མངའ་སྲས་བཅས་དང་།
ཕྱག་འོས་ཀུན་ལའང་གུས་པར་ཕྱག་འཚལ་ཏེ།
བདེ་གཤེགས་སྲས་ཀྱི་སྡོམ་ལ་འཇུག་པ་ནི།
ལུང་བཞིན་མདོར་བསྡུས་ནས་ནི་བརྗོད་པར་བྱ།། ༡ །།

1. Bowing reverently before the Sugatas, who are endowed with the Dharma-Body, together with their offspring, and also to all who are worthy of salutation, I shall briefly relate, according to the scriptures, the entrance into the vows of the Sugata's offspring.

न हि किंचिदपूवमत्र वाच्यं ब च संग्रथनकौशलं ममास्ति।
अत एव न मे परार्थचिन्ता स्वमनो वासयितुं कृतं मयेदम् ॥ २ ॥

སྔོན་ཆད་མ་བྱུང་བ་ཡང་འདིར་བརྗོད་མེད།
སྡེབ་སྦྱོར་མཁས་པའང་བདག་ལ་ཡོད་མིན་ཏེ།
དེའི་ཕྱིར་གཞན་དོན་བསམ་པའང་བདག་ལ་མེད།
རང་གི་ཡིད་ལ་བསྒོམ་ཕྱིར་ངས་འདི་བརྩམས།། ༢ །།

2. Nothing that has not appeared before will be told here, nor have I skill in composition. And so I have nothing of the sake of others, but I compose this to cultivate my own mind.

मम तावदनेन याति वृद्धिं कुशवभावयितुं प्रसादवेगः।
अथ मत्समधातुरेव पश्येदपरोऽप्येनमतोऽपि सार्थकोऽयम् ॥ ३ ॥

དགེ་བ་བསྒོམ་ཕྱིར་བདག་གི་དད་པའི་ཤུགས།
འདི་དག་གིས་ཀྱང་རེ་ཞིག་འཕེལ་འགྱུར་ལ།

བདག་དང་སྐལ་བ་མཉམ་པ་གཞན་གྱིས་ཀྱང་།
ཅི་སྟེ་འདི་དག་མཐོང་ན་དོན་ཡོད་འགྱུར།། ༣ ||

3. By these (verses), also, the power of my faith to practice virtue will increase; and if others whose fortune is similar to mine see them, these lines will become meaningful.

क्षणसम्पदियं सुदुर्लभा प्रतिलब्धा पुरुषार्थसाधनी ।
यदि नात्र विचिन्त्यते हितं पुनरप्येष समागमः कुतः ॥ ४ ॥

དལ་འབྱོར་འདི་ནི་རྙེད་པར་ཤིན་ཏུ་དཀའ།
སྐྱེས་བུའི་དོན་སྒྲུབ་ཐོབ་པར་གྱུར་པ་ལ།
གལ་ཏེ་འདི་ལ་ཕན་པ་མ་བསྒྲུབས་ན།
ཕྱིས་འདི་ཡང་དག་འབྱོར་པར་ག་ལ་འགྱུར།། ༤ ||

4. Opportunity and endowment are extremely hard to obtain; they yield welfare to mankind. If one does not <u>obtain</u> [Skt. <u>think</u>] a benefit here in [this life], how will this perfection be gained hereafter?

रात्रौ यथा मेघघनान्धकारे विद्युत् क्षणं दर्शयति प्रकाशम् ।
बुद्धानुभावेन तथा दकाचिल्लोकस्य पुण्येषु मतिः क्षणं स्यात् ॥ ५ ॥

ཇི་ལྟར་མཚན་མོ་མུན་ནག་སྤྲིན་རུམ་ན།
གློག་འགྱུ་སྐད་ཅིག་རབ་སྣང་སྟོན་པ་ལྟར།
དེ་བཞིན་སངས་རྒྱས་མཐུ་ཡིས་བརྒྱ་ལམ་ན།
འཇིག་རྟེན་བསོད་ནམས་བློ་གྲོས་ཐང་འགའ་འབྱུང་།། ༥ ||

5. As a lightning flash from the womb of clouds in a dark night issues a bright light for a moment, so, too, very seldomly worldly mind does towards merits by the power of the Enlightened One.

तस्माच्छुभं दुर्बलमेव नित्यं बलं तु पापस्य महत् सुघोरम् ।
तज्जीयतेऽन्येन शुभेन केन संबोभिचित्तं यदि नाम न स्यात् ॥ ५ ॥

དེ་ལྟས་དགེ་བ་ཉམ་ཆུང་ཉིད་ལ་རྟག།
སྡིག་པ་སྟོབས་ཆེན་ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་པ།
དེ་ནི་རྫོགས་པའི་བྱང་ཆུབ་སེམས་མིན་པ།
དགེ་གཞན་གང་གིས་ཟིལ་གྱིས་གནོན་པར་འགྱུར།། ༦ ||

6. Virtue alone, therefore, is powerless and always the power of evil is great and dreadful. No virtue other than the thought of enlightenment is able to overcome it.

कल्पाननल्पान् प्रविचिन्तयद्भिदृष्टं मुनीन्द्रैर्हितमेतदेव ।
यतःसुखेनैव सुखं प्रवृद्धमुत्प्लावयत्यप्रमिताञ्जनौघान् ॥ ५ ॥

བསྐལ་པ་དུ་མར་རབ་དགོངས་མཛད་པ་ཡི།
ཐུབ་དབང་རྣམས་ཀྱིས་འདི་ཉིད་ཕན་པར་གཟིགས།
འདིས་ནི་ཚད་མེད་སྐྱེ་བོའི་ཚོགས་རྣམས་ཀྱིས།
བདེ་མཆོག་བདེ་སླག་ཉིད་དུ་འཕེལ་བར་བྱེད།། ༧ ||

7. Through many aeons, the Sages have considered this thought of enlightenment alone to be useful. They have seen it move innumerable crowds to attain happiness upon happiness.

भवदुःखशतानि तर्तुकामैरपि सत्त्वव्यसनानि हर्तुकामैः ।
बहुसौख्यशतानि भोक्तुकामैर्न विमोच्यं बोधिचित्तम् ॥ ८ ॥

སྲིད་པའི་སྡུག་བསྔལ་བརྒྱ་ཕྲག་གཞོམ་འདོད་ཅིང་།
སེམས་ཅན་མི་བདེ་བསལ་བར་འདོད་པ་དང་།
བདེ་མང་བརྒྱ་ཕྲག་སྤྱོད་པར་འདོད་པས་ཀྱང་།
བྱང་ཆུབ་སེམས་ཉིད་རྟག་ཏུ་གཏང་མི་བྱ།། ༨ ||

8. One who desires to overcome the hundreds of worldly sufferings, who wishes to dispel the sorrows of living beings, and who wishes also to enjoy many hundreds of joys, should never relinquish the thought of enlightenment.

भवचारकबन्धनो वराकः सुगताना सुत उच्यते क्षणेन ।
सनरामरलोकवन्दनीयो भवति स्मोदित एच बोधिचित्ते ॥ ९ ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་སྐྱེས་གྱུར་ན་སྐད་ཅིག་གིས།
འཁོར་བའི་བཙོན་རར་བསྡམས་པའི་ཉམ་ཐག་རྣམས།
བདེ་གཤེགས་རྣམས་ཀྱི་སྲས་ཞེས་བརྗོད་བྱ་ཞིང་།
འཇིག་རྟེན་ལྷ་མིར་བཅས་པས་ཕྱག་བྱར་འགྱུར།། ༩ ||

9. Even a wretch, a prisoner bound by existence, becomes acknowledged as an offspring of the Sugata at the moment of his/her producing the enlightenment thought, and worthy of salutation by the worlds of gods and humans.

अशुचिप्रतिमामिमां गृहीत्वा जिनरत्नप्रतिमां करोत्यनर्घाम् ।
रसजातमतीव वेधनीयं सुदृढं गृह्णत बोधिचित्तसंज्ञम् ॥ १० ॥

གསེར་འགྱུར་རྩི་ཡི་རྣམ་པ་མཆོག་ལྟ་བུ།
མི་གཙང་ལུས་འདི་བླངས་ནས་རྒྱལ་བའི་སྐུ།
རིན་ཆེན་རིན་ཐང་མེད་པར་བསྒྱུར་བས་ན།
བྱང་ཆུབ་སེམས་ཞེས་བྱ་བ་རབ་བརྟན་ཟུངས།། ༡༠ ||

10. Like mercury, the spirit of enlightenment transforms this impure body into the precious jewel of the Buddha's Body. Therefore, hold firmly the enlightenment spirit.

सुपरीक्षितमप्रमेयधीभिर्बहुमूल्यं जगदेकसार्थवाहैः ।
गतिपत्तनप्रवासशीलाः सुदृढं गृह्णत बोधिचित्तरत्नम्॥ ११ ॥

འགྲོ་བའི་དེད་དཔོན་གཅིག་པུ་ཚད་མེད་བློས།
ལེགས་པར་ཡོངས་སུ་བརྟགས་ན་རིན་ཆེ་བས།
འགྲོ་བའི་གནས་དང་བྲལ་བར་འདོད་པ་རྣམས།
རིན་ཆེན་བྱང་ཆུབ་སེམས་ལེགས་བརྟན་པར་ཟུངས།། ༡༡ ||

11. By the measureless knowledge of the merchant-captain alone has this priceless jewel of the enlightenment thought been well examined. Those who desire to part from the world should firmly take hold of the jewel of the enlightenment spirit.

कदलीव फलं विहाय याति क्षयमन्यत् कुशलं हि सर्वमेव ।
सततं फलति क्षयं न याति प्रसवत्येव तु बोधिचित्तवृक्षः ॥ १२ ॥

དགེ་བ་གཞན་ཀུན་ཆུ་ཤིང་བཞིན་དུ་ནི།
འབྲས་བུ་བསྐྱེད་ནས་ཟད་པར་འགྱུར་བ་ཉིད།
བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ལྗོན་ཤིང་རྟག་པར་ཡང་།
འབྲས་བུ་འབྱིན་པས་མི་ཟད་འཕེལ་བར་འགྱུར།། ༡༢ ||

12. The fruits of other virtues are like those of the plantain tree: having been produced, they reach an end. The tree of enlightenment thought produces fruits which always increase without end.

कृत्वापि पापानि सुदारुणानि यदाश्रयादुत्तरति क्षणेन ।
शूराश्रयेणेव महाभयानि नाश्रीयते तत् कथमज्ञसत्त्वैः ॥ १३ ॥

སྡིག་པ་ཤིན་དུ་མི་བཟད་བྱས་ན་ཡང་།
དཔའ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇིགས་པ་ཆེན་པོ་ལྟར།
གང་ལ་བརྟེན་ནས་ཡུད་ཀྱིས་སྒྲོལ་འགྱུར་བ།
དེ་ལ་བག་ཅན་རྣམས་ཀྱིས་ཅིས་མི་བརྟེན།། ༡༣ ||

13. Why do not mindful ones rely upon that enlightenment thought which quickly frees them even though extremely terrible evil have been committed--just as, having relied upon a hero, those who are frightened are released from great fear.

युगान्तकालानलवन्महान्ति पापानि यन्निर्दहति क्षणेन ।
यस्यानुशंसानमितानुवाच मैत्रेयनाथः सुधनाय धीमान् ॥ १४ ॥

དེས་ནི་དུས་མཐའི་མེ་བཞིན་སྡིག་ཆེན་རྣམས།
སྐད་ཅིག་གཅིག་གིས་ངེས་པར་སྲེག་པར་བྱེད།
དེ་ཡི་ཕན་ཡོན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་དག།
བྱམས་མགོན་བློ་དང་ལྡན་པས་ནོར་བཟང་བཤད།། ༡༤ ||

14. Like the fire at the end of the aeon, it burns away great evil in a moment's time. Its fruitful results are boundless, as Sudhana was told by the Lord Maitreyanātha.

तद् बोधिचित्तं द्विविधं विज्ञातव्यं समासतः ।
बोधिप्रणिधिचित्तं च बोधिप्रस्थानमेव च ॥ १५ ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དེ་མདོར་བསྡུས་ན།
རྣམ་པ་གཉིས་སུ་ཤེས་བྱ་སྟེ།
བྱང་ཆུབ་སྨོན་པའི་སེམས་དང་ནི།
བྱང་ཆུབ་འཇུག་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ། ༡༥ །།

15. One should know that, in brief, there are two kinds of enlightenment spirit: the aspiration of the spirit to attain enlightenment, and the practice of that enlightenment.

गन्तुकामस्य गन्तुश्च यथा भेदः प्रतीयते ।
तथा भेदोऽनयोर्ज्ञेयो याथासंख्येन पण्डितैः ॥ १६ ॥

འགྲོ་བར་འདོད་དང་འགྲོ་བ་ཡི།
བྱེ་བྲག་ཇི་ལྟར་ཤེས་པ་ལྟར།
དེ་བཞིན་མཁས་པས་འདི་གཉིས་ཀྱི།
བྱེ་བྲག་རིམ་བཞིན་ཤེས་པར་བྱ།། ༡༦ །།

16. Just as a distinction is perceived between one who wishes to travel and one who travels, so too the wise should recognize the distinction between these two, respectively.

बोधिप्रणिधिचित्तस्य संसारेऽपि फलं महत् ।
न त्वविच्छिन्नपुण्यत्वं यथा प्रस्थानचेतसः ॥ १७ ॥

བྱང་ཆུབ་སྨོན་པའི་སེམས་ལས་ནི།
འཁོར་ཚེ་འབྲས་བུ་ཆེ་འབྱུང་ཡང་།
ཇི་ལྟར་འཇུག་པའི་སེམས་བཞིན་དུ།
བསོད་ནམས་རྒྱུན་ཆགས་འབྱུང་བ་མིན།། ༡༧ །།

17. The aspiration for enlightenment brings forth great fruits in Saṃsāra, but not the constant good results achieved by the practice of the spirit of enlightenment.

यतः प्रभृत्यपर्यन्तसत्त्वधातुप्रमोक्षणे ।
समाददाति तच्चित्तमनिवर्त्येन चेतसा ॥ १८ ॥

གང་ནས་བཟུང་སྟེ་སེམས་ཅན་ཁམས།
མཐའ་ཡས་རབ་ཏུ་དགྲོལ་བའི་ཕྱིར།
མི་ལྡོག་པ་ཡི་སེམས་ཀྱིས་སུ།
སེམས་དེ་ཡང་དག་བླངས་གྱུར་པ།། ༡༨ ||

18. From the time of conceiving perfectly the tspirit, with an irreversible resolve, for the salvation of limitless sentient beings,

ततः प्रभृति सुप्तस्य प्रमत्तस्याप्यनेकशः ।
अविच्छिन्नाः पुण्यधाराः प्रवर्तन्ते नभःसमाः ॥ १९ ॥

དེ་ནས་བཟུང་སྟེ་གཉིད་ལོག་གམ།
བག་མེད་གྱུར་ཀྱང་བསོད་ནམས་ཤུགས།
རྒྱུན་མི་འཆད་པ་དུ་མ་ཞིག།
ནམ་མཁའ་མཉམ་པར་རབ་ཏུ་འབྱུང་།། ༡༩ ||

19. from that moment, although one may become sleepy or careless, still the uninterrupted streams of merit become manifold, equal to space.

इदं सुबाहुपृच्छायां सोपत्तिकमुक्तवान् ।
हीनाधिमक्तिसत्त्वार्थं स्वयमे तथागतः ॥ २० ॥

འདི་ནི་འཐད་པ་དང་བཅས་པར།
ལག་བཟངས་ཀྱིས་ནི་ཞུས་པ་ལས།
དམན་མོས་སེམས་ཅན་དོན་གྱི་ཕྱིར།
དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཉིད་ཀྱིས་གསུངས།། ༢༠ ||

20. The Tathāgata himself spoke this in the **Question of Subāhu** along with the reasons for the sake of those who are inclined towards the lesser ways.

शिरःशूलानि सत्त्वानां नाशयामीति चिन्तयन् ।
अप्रमेयेण पुण्येन गृह्यते स्म हिताशयः ॥ २१ ॥

སེམས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ཀླད་ནད་ཙམ།
བསལ་ལོ་སྙམ་དུ་བསམས་ན་ཡང་།
ཕན་འདོགས་བསམ་པ་དང་ལྡན་ཏེ།
བསོད་ནམས་དཔག་མེད་ལྡན་འགྱུར་ན།། ༢༡ །།

21. Even the thought of one who aspires to dispel a mere headache of sentient beings possesses measureless merits,

किमुताप्रतिमं शूलमेकैकस्य जिहीर्षतः ।
अप्रमेयगुणं सत्त्वमेकैकं च चिकीर्षतः ॥ २२ ॥

སེམས་ཅན་རེ་རེའི་མི་བདེ་བ།
དཔག་ཏུ་མེད་པ་བསལ་འདོད་ཅིང་།
རེ་རེའང་ཡོན་ཏན་དཔག་མེད་དུ།
བསྒྲུབ་པར་འདོད་པ་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༢༢ །།

22. What then of the person who longs to destroy the measureless sorrows of each being and to bring about the measureless virtues of each?

कस्य मातुः पितुर्वापि हिताशंसेयमीदृशी ।
देवतानामृषीणां वा ब्रह्मणां वा भविष्यति ॥ २२ ॥

ཕ་འམ་ཡང་ན་མ་ཡང་རུང་།
སུ་ལ་འདི་འདྲའི་ཕན་སེམས་ཡོད།
ལྷ་དང་དྲང་སྲོང་རྣམས་ཀྱང་རུང་།
ཚངས་པ་ལ་ཡང་འདི་ཡོད་དམ།། ༢༣ །།

23. Who has either a father or mother such a beneficial thought as this? Do the gods, sages or even Brahmā have it?

तेषामेव च सत्त्वाना स्वार्थेप्येष मनोरथः ।
नोत्पन्नपूर्वः स्वप्नेऽपि परार्थे सम्भवः कुतः ॥ २४ ॥

སེམས་ཅན་དེ་དག་ཉིད་ལ་སྔོན།
རང་གི་དོན་དུའང་འདི་འདྲའི་སེམས།
རྨི་ལམ་དུ་ཡང་མ་རྨིས་ན།
གཞན་གྱི་དོན་དུ་ག་ལ་སྐྱེ།། ༢༤ ||

24. All those beings did not produce this kind of thought for their own benefit even in a dream, how then could they conceive of it for others' sake?

सत्त्वरत्नविशेषोऽयमपूर्वो जायते कथम् ।
यत्परार्थाशयोऽन्येषां न स्वार्थेऽप्युपजायते ॥ २५ ॥

གཞན་དག་རང་གི་དོན་དུ་ཡང་།
མི་འབྱུང་སེམས་ཅན་དོན་སེམས་གང་།
སེམས་ཀྱི་རིན་ཆེན་ཁྱད་པར་འདི།
སྔོན་མེད་པའི་རྨད་ཅིག་འབྱུང་ངས།། ༢༥ || [སྔོན་མེད་པ་ཇི་ལྟར་འབྱུང་ངས།]

25. Those others had not produced this even for themselves: how, then, one would engengender this special jewel of spirit, unprecedented, concerning the welfare of beings?

जगदानन्दबीजस्य जगद्दुःखौषधस्य च ।
चित्तरत्नस्य यत्पुण्यं तत्कथं हि प्रमीयताम् ॥ २६ ॥

འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་དགའ་བའི་རྒྱུ།
སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་རྩི་ར་གྱུར་པ།
རིན་ཆེན་སེམས་ཀྱི་བསོད་ནམས་གང་།
དེ་ལ་ཇི་ལྟར་གཞལ་གྱིས་ལང་།། ༢༦ ||

26. It is the cause of all beings' happiness, it becomes medicine for suffering creatures. How then to measure the value of this priceless thought?

हिताशंसनमात्रेण बुद्धपूजा विशिष्यते ।
किं नु सर्वसत्त्वानां सर्वसौख्यार्थमुद्यमात् ॥ २७ ॥

ཕན་པར་བསམས་པ་ཙམ་གྱིས་ཀྱང་།
སངས་རྒྱས་མཆོད་ལས་ཁྱད་འཕགས་ན།
སེམས་ཅན་མ་ལུས་ཐམས་ཅད་ཀྱི།
བདེ་དོན་བརྩོན་པ་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༢༧ །།

27. A merely beneficial thought alone is more exalted than the worship of the Buddhas. What more needs to be said about striving for the happiness of all beings?

दुःखमेवाभिधावन्ति दुःखनिःसरणाशयाः ।
सुखेच्छयैव संमोहात् स्वसुखं घ्नन्ति शत्रुवत् ॥ ३६ ॥

སྡུག་བསྔལ་འདོར་འདོད་སེམས་ཡོད་ཀྱང་།
སྡུག་བསྔལ་ཉིད་ལ་མངོན་པར་རྒྱུག།
བདེ་བ་འདོད་ཀྱང་གཏི་མུག་པས།
རང་གི་བདེ་བ་དགྲ་ལྟར་འཇོམས།། ༢༨ །།

28. Those who wishing to avoid suffering, only run nearer to it. Desiring happiness, even though, they in ignorance destroy their own happiness like a foe.

यस्तेषां सुखरङ्काणां पीडितानामनेकशः ।
तृप्तिं सर्वसुखैः कुर्यात् सर्वाः पीडाश्छिनत्ति च ॥ ३६ ॥

གང་ཞིག་བདེ་བས་ཕོངས་པ་དང་།
སྡུག་བསྔལ་མང་ལྡན་དེ་དག་ལ།
བདེ་བ་ཀུན་གྱིས་ཚིམ་པ་དང་།
སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་གཅོད་བྱེད་ཅིང་།། ༢༩ །།

29. Those who are destitute of happiness and possessed of great misery are made content and all their sorrows are cut off,

नाशयत्यपि संमोहं साधुस्तेन समः कुतः ।
कुतो वा तादृशं मित्रं पुण्यं वा तादृशं कुतः ॥ ३० ॥

གདེ་སྨུག་ཀུང་ནི་སེལ་བྱེད་པ།
དེ་དང་དགེ་མཚུངས་ག་ལ་ཡོད།
དེ་འདྲའི་བཤེས་ཀུང་ག་ལ་ཡོད།
བསོད་ནམས་དེ་འདྲའང་ག་ལ་ཡོད།། ༣༠ །།

30. and even the ignorance is dispelled [by the thought of enlightenment]: What virtue [Skt. What saint] is equal to this? What friend is there like this? And where else is there such merit?

कृते यः प्रतिकुर्वीत सोऽपि तावत् प्रशस्यते ।
अव्यापारितसाधुस्तु बोधिसत्त्वः किमुच्यताम् ॥ ३१ ॥

ཕན་བཏགས་ལན་ལྡོན་གང་ཡིན་པ།
དེ་ཡང་རེ་ཞིག་བསྔགས་འོས་ན།
མ་བཅོལ་ལེགས་པར་བྱེད་པ་ཡི།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༣༡ །།

31. If the return of a good deed is praiseworthy, what need to say, then, that the good work of a Bodhisattva [which is performed] even when unsought, is praiseworthy.

कतिपयजनसत्त्रदायकः कुशलकृदित्यभिपूज्यते जनैः ।
क्षणमशनकमात्रदानतः सपरिभवं दिवसार्धयापनात् ॥ ३६ ॥

འགྲོ་བ་ཉུང་ཟད་ནར་མའི་ཟས་སྦྱོར་བ།
སྐད་ཅིག་ཟས་ཙམ་སྦྱིན་པར་བྱེད་པ་དང་།
བརྙས་བཅས་ཉིན་ཕྱེད་འགྲངས་པར་བྱེད་པ་ཡང་།
དགེ་བ་བྱེད་པ་ཡིན་ཞེས་སྐྱེ་བོས་བཀུར།། ༣༣ །།

32. Although a donor who prepares simple food for just a few persons, only gives a gift of mere food which lasts a moment, contemptuously filling their stomachs for half a day, he is honored by the populace, saying 'he has practiced virtue.'

किमु निरवधिसत्त्वसंख्यया निरवधिकालमनुप्रयच्छतः ।
गगनजनपरिक्षयाक्षयं सकलमनोरथसम्प्रपूरणम् ॥ ३६ ॥

སེམས་ཅན་གྲངས་མཐའ་ཡས་ལ་དུས་རིང་དུ།
བདེ་བར་གཤེགས་ཀྱི་བདེ་བ་བླ་ན་མེད།
ནམ་མཁའི་མཐར་གདུགས་སྐྱེ་བོ་ཟད་མེད་པར།
ཡིད་ལ་བསམ་པ་མཐའ་དག་རྫོགས་བྱེད་པ།
རྟག་ཏུ་སྦྱིན་པ་ལྟ་ཞིག་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༣༣ ||

33. The Bodhisattva who bestows the incomparable happiness of the Sugata upon countless beings for a long time always bringing their hopes to fulfillment, is virtuous then, needless to say.

इति सत्रपतौ जिनस्य पुत्रे कलुषा स्वे हृेये करोति यश्च ।
कलुषोदयसंख्यया स कल्पान् नरकेष्वावसतीति नाथ आह ॥ ३६ ॥

གང་ཞིག་དེ་འདྲའི་རྒྱལ་སྲས་སྦྱིན་བདག་ལ།
གལ་ཏེ་ངན་སེམས་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་དེ།
ངན་སེམས་བསྐྱེད་པའི་གྲངས་བཞིན་བསྐལ་པར་ནི།
དམྱལ་བར་གནས་པར་འགྱུར་ཞེས་ཐུབ་པས་གསུངས།། ༣༤ ||

34. The Sage has declared that if one produces a wicked thought against such a donor, an offspring of the Enlightened One, that person will remain in hell for as many aeons as the number of evil thoughts he produced.

अथ यस्य मनः प्रसादमेति प्रसवेत् तस्य ततोऽधिकं फलम् ।
महता हि बलेन पापकं जिनपत्रेषु शुभं त्वयत्नतः ॥ ३५ ॥

འོན་ཏེ་གང་ཞིག་ཡིད་རབ་དྭང་བྱེད་ན།
དེ་ཡི་འབྲས་བུ་དེ་བས་ལྷག་པར་འཕེལ།

རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ལ་དོ་གལ་ཆེན་པོས་ཀྱང་།
སྡིག་པ་མི་འབྱུང་དགེ་བ་ངང་གིས་འཕེལ།། ༣༥ ༎

35. If one makes his mind very lucid, the fruit of that increases more than ever. Also, by a great power in the offspring of the Conqueror, evils do not arise while virtues spontaneously increase.

तेषां शरीराणि नमस्करोमि यत्रोदितं तद्वरचित्तरत्नम् ।
यत्रापकरोऽपिसुखानबन्धी सुखाकरांस्तान् शरणं प्रयामि ॥ ३६ ॥

གང་ལ་སེམས་ཀྱི་དམ་པ་རིན་ཆེན་དེ།
སྐྱེས་པ་དེ་ཡི་སྐུ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ཞིང་།
གང་ལ་གནོད་པ་བྱས་ཀྱང་བདེ་ར་འབྲེལ་བ།
བདེ་བའི་འབྱུང་གནས་དེ་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆི།། ༣༦ ༎

36. I bow to his body in whom that jewel of excellent thought has arisen; I go for refuge to that source of joy, the Bodhisattva who keeps happy communion even with those who cause him/her harm.

बोधिसत्त्वचर्यावतारे बोधिचित्तानुशंसा नाम प्रथमः परिच्छेदः

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས།
བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་ཕན་ཡོན་བཤད་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་དང་པོའོ།།

तच्चित्तरत्नग्रहणाय सम्यक्पूजां करोम्येष तथागतानाम् ।
सद्धर्मरत्नस्य च निर्मलस्य बुद्धात्मजानां च गुणोदधीनाम् ॥ १ ॥

རིན་ཆེན་སེམས་དེ་གཟུང་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར།
དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་དང་དམ་པའི་ཆོས།
དཀོན་མཆོག་དྲི་མ་མེད་དང་སངས་རྒྱས་སྲས།
ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་ལ་ལེགས་པར་མཆོད།། ༡ ||

37. To conceive that jewel of thought, I rightly pay homage to the Tathāgatas, to the flawless gem of the Holy Teaching and the Buddha's offspring who are oceans of virtue. [1]

यावन्ति पुष्पाणि फलानि चैव भैषज्यजातानि च यानि सन्ति ।
रत्नानि यावन्ति च सन्ति लोके जलानि च स्वच्छमनोरमाणि ॥ २ ॥

མེ་ཏོག་འབྲས་བུ་ཇི་སྙེད་ཡོད་པ་དང་།
སྨན་གྱི་རྣམ་པ་གང་དག་ཡོད་པ་དང་།
འཇིག་རྟེན་རིན་ཆེན་ཇི་སྙེད་ཡོད་པ་དང་།
ཆུ་གཙང་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཅི་ཡོད་དང་།། ༢ ||

38. As many flowers and fruits and kinds of healing medicines, as many gems as there are in the world, and clear delighting waters; [2]

महीधरा रत्नमयास्तथान्ये वनप्रदेशाश्च विवेकरम्याः ।
लताः सुपुष्पाभरणोज्ज्वलाश्च द्रुमाश्च ये सत्फलनम्रशाखाः ॥ ३ ॥

རིན་ཆེན་རི་བོ་དང་ནི་དེ་བཞིན་དུ།
ནགས་ཚལ་ས་ཕྱོགས་དབེན་ཞིང་ཉམས་དགའ་དང་།
ལྗོན་ཤིང་མེ་ཏོག་རྒྱན་སྤྲས་སྤུད་པ་དང་།[འཁྲི་ཤིང་མེ་ཏོག་རྒྱན་མཛེས་སྤྲས་བཅས་དང་།]
ཤིང་གང་འབྲས་བཟང་ཡལ་ག་དུད་པ་དང་།། ༢ ||[ལྗོན་ཤིང་འབྲས་བཟང་ཡལ་ག་དུད་གང་དང་།]

39. Jewel mountains and forest regions of silence and enchanting, vines that blaze with adorning blooms and trees whose boughs bend low with goodly fruit; [3]

देवादिलोकेषु च गन्धधूपाः कल्पद्रुमा रत्नमयाश्च वृक्षाः ।
सरांसि चाम्भोरुहभूषणानि हंसस्वनात्यन्तमनोहराणि ॥ ४ ॥

ལྷ་སོགས་འཇིག་རྟེན་ན་ཡང་དྲི་དང་ནི།
སྤོས་དང་དཔག་བསམ་ཤིང་དང་རིན་ཆེན་ཤིང་།
མཚོ་དང་རྫིང་བུ་པདྨས་བརྒྱན་པ་དག
ངང་པ་ཤིན་ཏུ་སྐད་སྙན་ཡིད་འོང་ལྡན།། ༤ ॥

40. Fragrances of the god-realms and elsewhere, their incense, wishing trees, jewel trees, lakes and pools made beautiful by lotuses and mind-enthralling by swans' sweet cries; [4]

अकृष्टजातानि च शस्यजातान्यन्यानि वा पूज्यविभूषणानि ।
आकाशधातुप्रसरावधीनि सर्वाण्यपीमान्यपरिग्रहाणि ॥ ५ ॥

མ་རྨོས་འཁྲུངས་པའི་ལོ་ཏོག་རྣམ་པ་དང་།
གཞན་ཡང་མཆོད་པར་འོས་པའི་རྒྱན་རྣམས་ནི།
ནམ་མཁའ་རབ་འབྱམས་ཁམས་ཀྱི་མཐས་གཏུགས་ན།
ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་མེད་པ་དེ་དག་ཀུན།། ༥ ॥

41. Uncultivated harvest, and also other ornaments suitable for offering; reaching to the end of entire realm of space, all those which are wholly unclaimed, [5]

आदाय बुद्ध्या मुनिपुङ्गवेभ्यो निर्यातयाम्येष सपुत्रकेभ्यः ।
गृह्णन्तु तन्मे वरदक्षिणीया महाकृपा मामनुकम्पमानाः ॥ ६ ॥

བློ་ཡིས་བླངས་ནས་ཐུབ་པ་སྐྱེས་ཀྱི་མཆོག
སྲས་དང་བཅས་པ་རྣམས་ལ་ལེགས་འབུལ་ན།
ཡོན་གནས་དམ་པ་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་རྣམས་ཀྱིས།
བདག་ལ་བརྩེར་དགོངས་བདག་གི་འདི་དག་བཞེས།། ༦ ॥

42. Gathering these mentally, I offer them to the Sages, the best of humans and their offspring. O compassionate holy ones, worthy of offering, being kind to me, accept these through your kindness from me! [6]

अपुण्यवानस्मि महादरिद्रः पूजार्थमन्यन्मम नास्ति किञ्चित् ।
अतो ममार्थाय परार्थचित्ता गृह्णन्तु नाथा इदमात्मशक्त्या ॥ ७ ॥

བདག་ནི་བསོད་ནམས་མི་ལྡན་བཀྲེན་ཆེན་ཏེ།
མཆོད་པའི་ནོར་གཞན་བདག་ལ་ཅང་མ་མཆིས།
དེས་ན་གཞན་དོན་དགོངས་པའི་མགོན་གྱིས་འདི།
བདག་གི་དོན་སླད་ཉིད་ཀྱི་མཐུས་བཞེས་ཤིག། ༧ ||

43. No being endowed with virtue and extremely poor, I have no other wealth to offer; and so Lords, whose thoughts are for others, by power take these for my sake. [7]

ददामि चात्मानमहं जिनेभ्यः सर्वेण सर्वं च तदात्मजेभ्यः ।
परिग्रहं मे कुरुताग्रसत्त्वा युष्मासु दासत्वमुपैमि भक्त्या ॥ ८ ॥

རྒྱལ་དང་དེ་སྲས་རྣམས་ལ་བདག་གིས་ནི།
བདག་གི་ལུས་ཀུན་གཏན་དུ་དབུལ་བར་བགྱི།
སེམས་དཔའ་མཆོག་རྣམས་བདག་ནི་ཡོངས་བཞེས་ཤིག
གུས་པས་ཁྱེད་ཀྱི་འབངས་སུ་མཆི་བར་བགྱི།། ༨ ||

44. Wholly and forever I offer myself to the Conquerors and their offspring: Accept me, most excellent beings! Reverently I become your servant. [8]

परिग्रहेणास्मि भवत्कृतेन निर्भीभवे सत्त्वहितं करोमि ।
पूर्वं च पापं समतिक्रमामि नान्यच्च पापं प्रकरोमि भूयः ॥ ९ ॥

བདག་ནི་ཁྱེད་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བས་ན།
སྲིད་ན་མི་འཇིགས་སེམས་ཅན་ཕན་པར་བགྱི།
སྔོན་གྱི་སྡིག་ལས་ཡང་དག་འདའ་བགྱིད་ཅིང།
སྡིག་པ་གཞན་ཡང་སླན་ཆད་མི་བགྱིད་དོ།། ༩ ||

45. Accepted by you, I shall be fearless in the world, benefiting beings. Former evils I leave fully behind and henceforth shall commit no others. [9

रत्नोज्ज्वलस्तम्भमनोरमेषु मुक्तामयोद्भासिवितानकेषु ।
स्वच्छोज्ज्वलस्फाटिककुट्टिमेषु सुगन्धिषु स्नानगृहेषु तेषु ॥ १० ॥

ཁྲུས་ཀྱི་ཁང་པ་ཤིན་ཏུ་དྲི་ཞིམ་པ།
ཤེལ་གྱི་ས་གཞི་གསལ་ཞིང་འཚེར་བ་བསྟར།
རིན་ཆེན་འབར་བའི་ཀ་བ་ཡིད་འོང་ལྡན།
མུ་ཏིག་འོད་ཆགས་བླ་རེ་བྲེས་པ་དེར།། ༡༠ །།

46. There, in bathing houses most fragrant with lustrous and clear crystal floors, having beautiful pillars of radiant jewels and canopies fashioned of luminous pearls; [10]

मनोज्ञगन्धोदकपुष्पपूर्णैः कुम्भैर्महारत्नमयैरनेकैः ।
स्नानं कराम्येष तथागतानां तदात्मजानां च सगीतिवाद्यम् ॥ ११ ॥

དེ་བཞིན་གཤེགས་དང་དེ་ཡི་སྲས་རྣམས་ལ།
རིན་ཆེན་བུམ་པ་མང་པོ་སྤོས་ཀྱི་ཆུ།
ཡིད་འོང་ལེགས་པར་བཀང་གླུ་དང་ནི། ཡིད་འོང་མེ་ཏོག་གིས་བཀང་གླུ་དང་ནི།
རོལ་མོར་བཅས་པ་དུ་མས་སྐུ་ཁྲུས་གསོལ།། ༡༡ །།

47. I prepare for the Tathāgatas and their offspring a bath with myriad vases of precious stones brimful of fragrant water with songs and music. [11]

प्रधूपितैर्धौतमलैरतुल्यैर्वस्त्रैश्च तेषां तनुमुन्मृशामि ।
ततः सुरक्तानि सुधूपितानि ददामि तेभ्यो वरचीवराणि ॥ १२ ॥

དེ་དག་སྐུ་ལ་མཚུངས་པ་མེད་པའི་གོས།
གཙང་ལ་དྲི་རབ་བསྒོས་པས་སྐུ་ཕྱིའོ།
དེ་ནས་དེ་ལ་ཁ་དོག་ལེགས་བསྒྱུར་པའི།
ན་བཟའ་ཤིན་ཏུ་དྲི་ཞིམ་དམ་པ་འབུལ།། ༡༢ །།

48. I dry their bodies with excellent cloth immaculate and scent-perfumed, and offer them gifts of the finest robes well-scented and of marvelous hues. [12]

दिव्यैर्मृदुश्लक्ष्णविचित्रशोभैर्वस्त्रैरलङ्कारवरैश्च तैस्तैः ।
समन्तभद्राजितमञ्जुघोषलोकेश्वरादीनपि मण्डयामि ॥ १३॥

གོས་བཟང་སླབ་ལ་འཇམ་པ་སྣ་ཚོགས་དང་།
རྒྱན་མཆོག་བརྒྱ་ཕྲག་དེ་དང་དེ་དག་གིས།
འཕགས་པ་ཀུན་ཏུ་བཟང་དང་བྱམས་འཇམ་དབྱངས།
འཇིག་རྟེན་དབང་ཕྱུག་སོགས་ལའང་བརྒྱན་པར་བགྱི། ༡༣ །།

49. With various fine garments, celestial, silken and light, and the best of gems -these and those! - I adorn Samantabhadra, Lokeśvara, Manjughoṣa, Ajita and others. [13]

सर्वत्रिसाहस्रविसारिगन्धैर्गन्धोत्तमैस्ताननुलेपयामि ।
सूत्तप्तसून्मृष्टसुधौतहेमप्रभोज्ज्वलान् सर्वमुनीन्द्रकायान् ॥ १४॥

སྟོང་གསུམ་ཀུན་ཏུ་དྲི་ངད་ལྡང་བ་ཡི།
དྲི་མཆོག་རྣམས་ཀྱིས་ཐུབ་དབང་ཀུན་གྱི་སྐུ།
གསེར་སྦྱངས་བཙོ་མ་བྱི་དོར་བྱས་པ་ལྟར།
འོད་ཆགས་འབར་བ་དེ་དག་བྱུགས་པར་བགྱི། ༡༤ །།

50. I anoint the bodies of those Lords among Sages, shining like gold rendered pure, refined and polished, with delightful scents that fully suffuse throughout the Three Thousand-Worlds. [14]

मान्दारवेन्दीवरमल्लिकाद्यैः सर्वैः सुगन्धैः कुसुमैर्मनोज्ञैः ।
अभ्यर्चयाम्यर्च्यतमान् मुनीन्द्रान् स्रग्भिश्च संस्थानमनोरमाभिः ॥ १५॥

ཐུབ་དབང་མཆོད་གནས་མཆོག་ལ་ཡིད་འོང་བའི།
མེ་ཏོག་མནྡ་ར་དང་པདྨ་དང་། [མནྡ་ར་བ་]
ཨུཏྤལ་ལ་སོགས་དྲི་ཞིམ་ཐམས་ཅད་དང་།
འཕྲེང་བ་སྤེལ་ལེགས་ཡིད་འོང་རྣམས་ཀྱིས་མཆོད། ༡༥ །།

51. And to those Lords among Sages, most worthy of offering, I offer flowers of lotus, utpala, mandarava and all others, fragrant and lovely, and garlands of wonderful form. [15]

स्फीतस्फुरद्गन्धमनोरमैश्च तान् धूपमेघैरुपधूपयामि ।
भोज्यैश्च खाद्यैर्विविधैश्च पेयैस्तेभ्यो निवेद्यं च निवेदयामि ॥ १६॥

སྤོས་ མཆོག་ཡིད་འཕྲོག་དྲི་ངད་ཁྱབ་པ་ཡི།
བདུག་ པའི་སྤྲིན་ཚོགས་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལ་དབུལ།
ཞལ་ཟས་བཟའ་བཏུང་སྣ་ཚོགས་བཅས་པ་ཡི།
ལྷ་བཤོས་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལ་དབུལ་བར་བགྱི།། ༡༦ །།

52. I offer to them also incense clouds emanating aromas of delightful scents, and I offer to them libations with diverse kinds of food and drink. [16]

रत्नप्रदीपांश्च निवेदयामि सुवर्णपद्मेषु निविष्टपङ्क्तीन् ।
गन्धोपलिप्तेषु च कुट्टिमेषु किरामि पुष्पप्रकारान् मनोज्ञान् ॥ १७॥

གསེར་གྱི་པདྨ་ཆར་དུ་དངར་བ་ཡི།
རིན་ཆེན་སྒྲོན་མ་རྣམས་ཀྱང་དབུལ་བར་བགྱི།
ས་གཞི་བསྟར་བ་སྤོས་ཀྱིས་བྱུགས་པ་དེར།
མེ་ཏོག་ཡིད་འོང་སིལ་མ་དགྲམ་པར་བགྱི།། ༡༧ །།

53. I offer them rows of jewel lamps set in lotuses of gold, and there on scent anointed floors, I scatter petals of lovely flowers. [17]

प्रलम्बमुक्तामणिहारशोभानाभास्वरान् दिङ्मुखमण्डनांस्तान् ।
विमानमेघान् स्तुतिगीतरम्यान् मैत्रीमयेभ्योऽपि निवेदयामि ॥ १८ ॥

གཞལ་མེད་ཕོ་བྲང་བསྟོད་དབྱངས་ཡིད་འོང་ལྡན།
མུ་ཏིག་རིན་ཆེན་རྒྱན་འཕྱང་མཛེས་འབར་བ།
དཔག་ཡས་ནམ་མཁའི་རྒྱན་གྱུར་དེ་དག་ཀྱང་།
ཐུགས་རྗེའི་ རང་བཞིན་ཅན་ལ་དབུལ་བར་བགྱི།། ༡༨ །།

54. And to them, the innately kind, I offer celestial mansions - ornaments of the boundless sky-complete with mind-delighting songs of praise and lit with strands of pearls and gems. [18]

सुवर्णदण्डैः कमनीयरूपैः संसक्तमुक्तानि समुच्छ्रितानि ।
प्रधारयाम्येष महामुनीनां रत्नातपत्राण्यतिशोभनानि ॥ १९ ॥

རིན་ཆེན་གདུགས་མཛེས་གསེར་གྱི་ཡུ་བ་ཅན།
ཁོར་ཡུག་རྒྱན་གྱི་རྣམ་པ་ཡིད་འོང་བརྒྱན།
དབྱིབས་ལེགས་བལྟ་ན་སྡུག་པ་བསྒྲེངས་པ་ཡང་།
རྟག་ཏུ་ཐུབ་དབང་རྣམས་ལ་དབུལ་བར་བགྱི།། ༢༩ ||

55. I also offer to those Lords of Sages umbrellas of jewels that are gracefully raised, having handles of gold, [Skt. well encrusted with pearls,] most pleasing to the mind and shapely. [19]

अतः परं प्रतिष्ठन्तां पूजामेघा मनोरमाः ।
तूर्यसंगीतिमेघाश्च सर्वसत्त्वप्रहर्षणाः ॥ २० ॥

དེ་ལས་གཞན་ཡང་མཆོད་པའི་ཚོགས།
རོལ་མོ་དབྱངས་སྙན་ཡིད་འོང་ལྡན།
སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་སིམ་བྱེད་པའི།
སྤྲིན་རྣམས་སོ་སོར་གནས་གྱུར་ཅིག། ༣༠ ||

सर्वसद्धर्मरत्नेषु चैत्येषु प्रतिमासु च ।
पुष्परत्नादिवर्षाश्च प्रवर्तन्तां निरन्तरम् ॥ २१ ॥
०८

དམ་ཆོས་དཀོན་མཆོག་ཐམས་ཅད་དང་།
མཆོད་རྟེན་རྣམས་དང་སྐུ་གཟུགས་ལ།
རིན་ཆེན་མེ་ཏོག་ལ་སོགས་ཆར།
རྒྱུན་མི་འཆད་པར་འབབ་པར་ཤོག། ༣༡ ||

57. Unceasingly may it rains jewels and flowers and may the like descend upon all the Gems of the Holy Teaching, enshrined images and *stupas*. [21]

मञ्जुघोषप्रभृतयः पूजयन्ति यथा जिनान् ।
तथा तथागतान् नाथान् सपुत्रान् पूजयाम्यहम् ॥ २२ ॥

ཇི་ལྟར་འཇམ་དབྱངས་ལ་སོགས་པས།
རྒྱལ་བ་རྣམས་ལ་མཆོད་མཛད་པ།

དེ་བཞིན་བདག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས།
མགོན་པོ་སྲས་དང་བཅས་རྣམས་མཆོད།། ༢༢ །།

58. In whatever way the Conquerors are worshipped by Mañjughoṣa and others, with those, too, do I offer reverence to those Lords, the Tathagatas and their offspring. [22]

स्वराङ्गसागरैः स्तोत्रैः स्तौमि चाहं गुणोदधीन् ।
स्तुतिसंगीतिमेघाश्च सम्भवन्त्वनन्यथा ॥ २३ ॥

ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་རྣམས་ལ་བདག
བསྟོད་དབྱངས་ཡན་ལག་རྒྱ་མཚོས་བསྟོད།
བསྟོད་དབྱངས་སྙན་སྤྲིན་དེ་དག་ལ།
ངེས་པར་ཀུན་ཏུ་འབྱུང་གྱུར་ཅིག། ༢༣ །།

59. I extol those Oceans of Virtues with oceans of paeans and tones of music; may clouds of lauding choruses rise always for them without fail! [23]

सर्वक्षेत्राणुसंख्यैश्च प्रणामैः प्रणमाम्यहम् ।
सर्वत्र्यध्वगतान् बुद्धान् सहृधर्मगणोत्तमान् ॥ २४ ॥

དུས་གསུམ་གཤེགས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀུན།
ཆོས་དང་ཚོགས་ཀྱི་མཆོག་བཅས་ལ།
ཞིང་རྡུལ་ཀུན་གྱི་གྲངས་སྙེད་ཀྱི།
ལུས་བཏུད་པས་ནི་བདག་ཕྱག་འཚལ།། ༢༤ །།

60. With bows numerous as the atoms in all the Buddha fields I salute every Buddha appearing in the threefold time, together with the Doctrine and exalted Assemblies. [24]

सर्वचैत्यानि वन्देऽहं बोधिसत्त्वाश्रयांस्तथा ।
नमः करोम्युपाध्यायानभिवन्द्यान् यतींस्तथा ॥ २५ ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་གཞི་རྣམས་དང་།
མཆོད་རྟེན་རྣམས་ལ་བདག་ཕྱག་འཚལ།
མཁན་པོ་དེ་བཞིན་སློབ་དཔོན་དང་།
བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།། ༢༥ །།

61. I salute all the holy monuments and sites of the bodhisattvas; I pay reverence to the venerable abbots, preceptors and also to the reverend ascetics. [25]

बुद्धं गच्छामि शरणं यावदा बोधिमण्डतः ।
धर्मं गच्छामि शरणं बोधिसत्त्वगणं तथा ॥ २६ ॥

བྱང་ཆུབ་སྙིང་པོར་མཆིས་ཀྱི་བར།
སངས་རྒྱས་རྣམས་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆི།
ཆོས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི།
ཚོགས་ལའང་དེ་བཞིན་སྐྱབས་སུ་མཆི།། ༢༦ ||

62. Until I attain enlightenment's essence, I take refuge in the Enlightened Ones; and, thus too, I take refuge in the teaching and bodhisattvas' assemblies. [26]

विज्ञापयामि संबुद्धान् सर्वदिक्षु व्यवस्थितान् ।
महाकारुणिकांश्चापि बोधिसत्त्वान् कृताञ्जलिः ॥ २७ ॥

ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་ན་བཞུགས་པ་ཡི།
རྫོགས་སངས་རྒྱས་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས།
ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོ་མངའ་རྣམས་ལ།
ཐལ་མོ་སྦྱར་ཏེ་གསོལ་བ་ནི།། ༢༧ ||

63 Th clasped palms, I implore the Perfectly Enlightened Ones dwelling in every direction, and the bodhisattvas endowed with great compassion. [27]

अनादिमति संसारे जन्मन्यत्रैव वा पुनः ।
यन्मया पशुना पापं कृतं कारितमेव वा ॥ २८ ॥

ཐོག་མ་མེད་ལྡན་འཁོར་བ་ནས།
ཚེ་རབས་འདི་འམ་གཞན་དག་ཏུ།
བདག་གིས་མ་འཚལ་སྡིག་བགྱིས་པའམ།
བགྱིད་དུ་སྩལ་པ་ཉིད་དང་ནི།། ༢༨ ||

64. What so ever evils that I in ignorance, have committed or caused to be done either in this lifetime or others, on the beginningless round of existence; [28]

यच्चानुमोदितं किञ्चिदात्मघाताय मोहतः ।
तदत्ययं देशयामि पश्चात्तापेन तापितः ॥ २९ ॥

གང་ཞིག་འཁྲུལ་པས་བདག་ནོན་ཏེ།
རྗེས་སུ་ཡི་རང་གང་བགྱིས་པ།
ནོངས་པ་དེ་ནི་མཐོང་བགྱིས་ནས།
བསམ་པ་ཐག་པས་མགོན་ལ་བཤགས།། ༣༩ ||

65. These evils I once rejoiced in, overcome by delusion. Now, burning with the fires of remorse, I confess them. [29]

रत्नत्रयेऽपकारो यो मातापितृषु वा मया ।
गुरुष्वन्येषु वा क्षेपात् कायवाग्बुद्धिभिः कृतः ॥ ३० ॥

བདག་གིས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་དང་ནི།
ཕ་མའམ་བླ་མ་གཞན་དག་ལ།
ཉོན་མོངས་སྒོ་ནས་ལུས་ངག་དང་།
ཡིད་ཀྱིས་གནོད་བགྱིས་གང་ལགས་པ།། ༣༠ ||

66.

अनेकदोषदुष्टेन मया पापेन नायकाः ।
यत्कृतं दारुणं पापं तत्सर्वं देशयाम्यहम् ॥ ३१ ॥

ཉེས་པ་དུ་མས་སྐྱོན་ཆགས་པའི།
སྡིག་ཅན་བདག་གིས་སྡིག་པ་གང་།
ཤིན་ཏུ་མི་བཟད་བགྱིས་པ་དེ།
ཐམས་ཅད་འདྲེན་པ་རྣམས་ལ་བཤགས།། ༣༡ ||

67. Whatever dire misdeeds, O Guides, that I, a wrongdoer defiled by many faults, have committed --all these I now confess. [31]

कथं च निःसराम्यस्मात् परित्रायत सत्वरम् ।
मा ममाक्षीणपापस्य मरणं शीघ्रमेष्यति ॥ ३२॥

བདག་ནི་སྡིག་པ་མ་བྱང་བར།
སྔོན་དུ་འགུམ་པར་འགྱུར་དུ་མཆི།

ཇི་ལྟར་འདི་ལས་ངེས་ཐར་བར།
མྱུར་བའི་ཚུལ་གྱིས་བསྐྱབ་ཏུ་གསོལ།། ༣༢ །།

कथं च निःसराम्यस्मान्नित्योद्विग्नोऽस्मि नायक ।
मा भून्मे मृत्युरचिराददक्षीणे पापसंचये ॥ ३३ ॥

ཇི་ལྟར་འདི་ལས་ངེས་ཐར་ཞེས།
འཛིན་པ་བདག་ཡོད་ཏག་ཏུ་འབྱུང་།
སྡིག་པ་བསགས་པ་མ་བྱང་བར།
བདག་འཆི་མྱུར་དུ་མ་གྱུར་ཅིག།། ༣༣ །།
འདི་ཉིད་ལེགས་མ་དཔེར་ཡོད་ལ་བོད་འགྱུར་མེད་པ་དང་། ཚིགས་བཅད་འདས་མ་ཐག་པ་དང་ཆ་ཤས་འདྲ་བས་མཇུག་
ཏུ་གཞན་ཞིག་གིས་བཅུག་པར་སེམས་སོ་ཞེས་བཤད་དོ།

68. How shall I be freed from them? Save me now with haste! For death approaches swiftly before my wrongs are purified. [33]

कृताकृतापरीक्षोऽयं मृत्युर्विश्रम्भघातकः ।
स्वस्थास्वस्थैरविश्वास्य आकस्मिकमहाशनिः ॥ ३४ ॥

ཡིད་བརྟན་མི་རུང་འཆི་བདག་འདི།
བྱས་དང་མ་བྱས་མི་སྡོད་པས།
ན་དང་མི་ན་ཀུན་གྱིས་ཀྱང་།
གློ་བུར་ཚེ་ལ་ཡིད་མི་བརྟན།། ༣༤ །།

69. Because this unreliable Lord of Death pauses neither for what is done nor undone, no confidence can be placed in ephemeral life that is uncertain in sickness and health. [34]

प्रियाप्रियनिमित्तेन पापं कृतमनेकधा ।
सर्वमुत्सृज्य गन्तव्यमिति न ज्ञातमीदृशम् ॥ ३५ ॥

ཐམས་ཅད་བོར་ཏེ་ཆ་དགོས་པར།
བདག་གིས་དེ་ལྟར་མ་ཤེས་པས།
མཛའ་དང་མི་མཛའི་དོན་གྱི་ཕྱིར།
སྡིག་པ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་བྱས།། ༣༥ །།

70. Not realizing that I must relinquish all and depart, I committed wrongs of many kinds for the sake of those whom I love or dislike. [35]

अप्रिया न भविष्यन्ति प्रियो मे न भविष्यति ।
अहं च न भविष्यामि सर्वं च न भविष्यति ॥ ३६ ॥

མི་མཛའ་རྣམས་ཀྱང་མེད་འགྱུར་ཞིང་།
མཛའ་བ་རྣམས་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར།
བདག་ཀྱང་མེད་པར་འགྱུར་བ་སྟེ།
དེ་བཞིན་ཐམས་ཅད་མེད་པར་འགྱུར།། ༣༦ །།

71. The disliked will no longer exist nor will the beloved -- even I, myself, shall not exist, nor will anything remain. [36]

तत्तत् स्मरणतां याति यद् यद् वस्त्वनुभूयते ।
स्वप्नानुभूतवत् सर्वं गतं न पुनरीक्ष्यते ॥ ३७ ॥

རྨི་ལམ་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་བཞིན།
དངོས་པོ་གང་དང་གང་སྤྱད་པ།
དེ་དེ་དྲན་པའི་ཡུལ་དུ་འགྱུར།
འདས་པ་ཐམས་ཅད་མཐོང་མི་འགྱུར།། ༣༧ །།

72. Whatever things are experienced are like the experience of dreams, they become memories. All are gone and will not be seen again. [37]

इहैव तिष्ठतस्तावद् गता नैके प्रियाप्रियाः ।
तन्निमित्तं तु यत्पापं तत् स्थितं घोरमग्रतः ॥ ३८॥

རེ་ཞིག་གསོན་ཚེ་འདི་ཉིད་ལའང་།
མཛའ་དང་མི་མཛའ་དུ་མ་འདས།
དེ་དག་དོན་དུ་བྱས་པའི་སྡིག།
མི་བཟད་གང་ཡིན་མདུན་ན་གནས།། ༣༨ །།

73. Here in this very lifetime, many I have loved or hated have vanished, but the terrible misdeeds I did for their sake remain before me still. [38]

एवमागन्तुकोऽस्मीति न मया प्रत्यवेक्षितम् ।
मोहानुनयविद्वेषैः कृतं पापमनेकधा ॥ ३९ ॥

དེ་ལྟར་བདག་ནི་གློ་བུར་ཞེས།
བདག་གིས་རྟོགས་པར་མ་གྱུར་པས།
གཏི་མུག་ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་གིས།
སྡིག་པ་རྣམ་པ་དུ་མ་བྱས།། ༣༩ །།

74. "Thus, too, am I temporary" since I never reflected on this, I comitted many kinds of wrong through hatred, desire and ignorance. [39]

रात्रिन्दिवमविश्राममायुषो वर्धते व्ययः ।
आयस्य चागमो नास्ति न मरिष्यामि किं न्वहम् ॥ ४० ॥

ཉིན་མཚན་སྡོད་པ་ཡོད་མེད་པར།
ཚེ་འདི་རྟག་ཏུ་གོད་འགྱུར་ཞིང་།
སྣོན་པ་གུད་ནས་འོང་མེད་ན།
བདག་ལྟ་འཆི་བར་ཅིས་མི་འགྱུར།། ༤༠ །།

75. Day and night, without pausing, this lifetime ever decreases and in no way does it increase. How then shall I not perish? [40]

इह शय्यागतेनापि बन्धुमध्येऽपि तिष्ठता ।
मयैवैकेन सोढव्या मर्मच्छेदादिवेदना ॥ ४१॥

བདག་ནི་མལ་ན་འདུག་བཞིན་དུ།
གཉེན་བཤེས་ཀུན་གྱིས་མཐའ་བསྐོར་ཀྱང་།
སྲོག་འཆད་པ་ཡི་ཚོར་བ་དག།
བདག་ཉིད་གཅིག་པུས་མྱོང་བར་འགྱུར།། ༤༡ །།

76. Though here I lie on a bed in the midst of all my kin, I alone experience the pain of dying. [40]

यमदूतैर्गृहीतस्य कुतो बन्धुः कुतः सुहृत् ।
पुण्यमेकं तदा त्राणं मया तच्च न सेवितम् ॥ ४२॥

གཤིན་རྗེའི་ཕོ་ཉས་ཟིན་པ་ལ།
གཉེན་གྱིས་ཅི་ཕན་བཤེས་ཅི་ཕན།
དེའི་ཚེ་བསོད་ནམས་གཅིག་བསྐྱབས་ན།
དེ་ཡང་བདག་གིས་མ་བསྟེན་ཏོ།། ༤༢ ||

77. Of what use are kinsmen and friends to one seized by Death's messengers? Virtue alone is a savior then, and that I never attended to. [42]

अनित्यजीवितासङ्गादिदं भयमजानता ।
प्रमत्तेन मया नाथा बहु पापमुपार्जितम् ॥ ४३ ॥

མགོན་པོ་བག་མེད་བདག་གིས་ནི།
འཇིགས་པ་འདི་འདྲ་མ་འཚལ་ནས།
མི་རྟག་ཚེ་འདིའི་ཆེད་དག་ཏུ། [མི་རྟག་ཚེ་འདིར་ཆགས་པས་ན།]
སྡིག་པ་མང་པོ་ཉེ་བར་བསྒྲུབས།། ༤༣ ||

78. Not apprehending this fear, O Lords, I, careless one, have gathered a multitude of wicked deeds <u>for the sake of </u>[Skt. <u>attachment to</u>] this transient life. [43]

अङ्गच्छेदार्थमप्यद्य नीयमानो विशुष्यति ।
पिपासितो दीनदृष्टिरन्यदेवेक्षते जगत् ॥ ४४ ॥

སྐྱེ་བོ་ཡན་ལག་གཅོད་པའི་སར།
དེ་རིང་ཁྲིད་པའང་སྐྲད་འགྱུར་ཏེ།
ཁ་སྐམ་མིག་རྫ་ངན་ལ་སོགས།
སྔ་ལས་གཞན་དུ་འགྱུར་སྣང་ན།། ༤༤ ||

79. Even today one who is led away to be maimed grows alarmed and stricken by thirst and his failing sight, his fear eppeare from before world. [44]

किं पुनर्भैरवाकारैर्यमदूतैरधिष्ठितः ।
महात्रासज्वरग्रस्तः पुरीषोत्सर्गवेष्टितः ॥ ४५ ॥

གཤིན་རྗེའི་ཕོ་ཉ་འཇིགས་འཇིགས་ལྟའི།
ཤ་ཚུགས་ཅན་གྱིས་བཟུང་གྱུར་ཅིང་།
འཇིགས་ཆེན་ནད་ཀྱིས་ཐེབས་གྱུར་པ།
རབ་ཏུ་ཉམ་ཐག་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༤༥ ||[མི་གཙང་གིས་གོས་སྨོས་ཅི་དགོས།]

80. How much more to say about one terrifying to be caught by the hideous messengers of death, seized by the fever of intense dread and smeared with excrement. [45]

कातरैर्दृष्टिपातैश्च त्राणान्वेषी चतुर्दिशम् ।
को मे महाभयादस्मात् साधुस्त्राणं भविष्यति ॥ ४६ ॥

སུ་ཞིག་འཇིགས་ཆེན་འདི་ལས་བདག།
ལེགས་པར་སྐྱོབ་པར་བྱེད་འགྱུར་ཞེས།
བྲེད་ཤ་ཐོན་པའི་མིག་བགྲད་ནས།
ཕྱོགས་བཞིར་སྐྱབས་དག་ཚོལ་བར་བྱེད།། ༤༦ ||

81. Who will save me from this great terror? And turning tremulous stares to the four directions, I shall be scanning them for a savior. [46]

त्राणशून्या दिशो दृष्ट्वा पुनः सम्मोहमागतः ।
तदाहं किं करिष्यामि तस्मिन् स्थाने महाभये ॥ ४७ ॥

ཕྱོགས་བཞིར་སྐྱབས་མེད་མཐོང་ནས་ནི། [སྐྱབས་མེད་ཕྱོགས་རྣམས་མཐོང་ནས་ནི།]
དེ་ནས་ཀུན་ཏུ་ཡི་མུག་འགྱུར།
གནས་དེར་སྐྱབས་ཡོད་མ་ཡིན་ན། [འཇིགས་པ་ཆེན་པོའི་གནས་དེ་རུ།]
དེའི་ཚེ་བདག་གིས་ཇི་ལྟར་བྱ།། ༤༧ ||

82. Seeing the directions bereft of saviours and, I would be totally into total frustration, what then shall I do? [47]

अद्यैव शरणं यामि जगन्नाथान् महाबलान् ।
जगद्रक्षार्थमुद्युक्तान् सर्वत्रासहरान् जिनान ्॥ ४८ ॥

དེ་བས་རྒྱལ་བ་འགྲོ་བའི་མགོན།
འགྲོ་བ་སྐྱོབ་པའི་དོན་བརྩོན་པ།

སྐྱོབས་ཆེན་འཇིགས་པ་ཀུན་སེལ་ལ།
དེ་རིང་ཉིད་ནས་སྐྱབས་སུ་མཆི།། ༤༨ ||

83. Therefore I take refuge this very day in the Conquerors, those powerful Lords who strive to defend beings and by whom all fears are wholly dispelled. [48]

तैश्चाप्यधिगतं धर्मं संसारभयनाशनम् ।
शरणं यामि भावेन बोधिसत्त्वगणं तथा ॥ ४९ ॥

དེ་ཡིས་ཐུགས་སུ་ཆུད་པའི་ཆོས།
འཁོར་བའི་འཇིགས་པ་སེལ་བ་དང་།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཚོགས་ལ་ཡང་།
དེ་བཞིན་ཡང་དག་སྐྱབས་སུ་མཆི།། ༤༩ ||

84. I also take refuge in the Doctrine they realized, which is the remover of worldly fears, and in the bodhisattvas' assemblies. [49]

समन्तभद्रायात्मानं ददामि भयविह्वलः ।
पुनश्च मञ्जुघोषाय ददाम्यात्मानमात्मना ॥ ५० ॥

བདག་ནི་འཇིགས་པས་རྣམ་སྐྲག་ནས།
ཀུན་ཏུ་བཟང་ལ་བདག་ཉིད་འབུལ།
འཇམ་པའི་དབྱངས་ལའང་བདག་ཉིད་ཀྱིས།
བདག་གི་ལུས་འདི་དབུལ་བར་བགྱི།། ༥༠ ||

85. Trembling with terror, I offer myself to Samantabhadra and also of my own will, I give myself to Mañjughoṣa. [50]

तं चावलोकितं नाथं कृपाव्याकुलचारिणम् ।
विरौम्यार्तरवं भीतः स मां रक्षतु पापिनम् ॥ ५१ ॥

ཐུགས་རྗེའི་སྤྱོད་པ་མ་འཁྲུལ་པ།
སྤྱན་རས་གཟིགས་མགོན་དེ་ལ་ཡང་།

ཉམ་ཐག་ང་ རོས་འོ་དོད་འབོད། [འཇིགས་པས་ང་ རོས་འོ་དོད་འབོད།]

སྡིག་ལྡན་ བདག་ལ་ བསྐྱབ་ཏུ་གསོལ།། ༥༡ ||

86. And to the Lord Avalokita, unshakable in the practice of mercy, aghast, I lament with grief-laden tones - may he protect me, a sinful being! [51]

आर्यमाकाशगर्भं च क्षितिगर्भं च भावतः ।

सर्वान् महाकृपांश्चापि त्राणान्वेषी विरौम्यहम् ॥ ५२ ॥

འཕགས་པ་ནམ་མཁའི་སྙིང་པོ་དང་།

ས་ཡི་ སྙིང་པོ་དག་དང་ནི།

ཐུགས་རྗེ་ ཆེ་ མགོན་ ཐམས་ཅད་ལ།

སྐྱབས་ འཚོལ་ སྙིང་ནས་འོ་དོད་འབོད།། ༥༣ ||

87. And to exalted Ākāśagarbha, to Kṣitigarbha and to all the Lords of Great Compassion I cry from my heart, seeking refuge. [52]

यं दृष्ट्वैव च संत्रस्ताः पलायन्ते चतुर्दिशम्

यमदूतादयो दुष्टास्तं नमस्यामि वज्रिणम् ॥ ५२ ॥

གང་ ཞིག་ མཐོང་ ནས་ གཤིན་རྗེ་ཡི།

ཕོ་ཉ་ལ་སོགས་སྡང་བ་རྣམས།

སྐྲག་ནས་ ཕྱོགས་ བཞིར་འབྱེར་བྱེད་པ།

རྡོ་རྗེ་ཅན་ལ་ སྐྱབས་སུ་མཆི།། ༥༣ ||

88. And I reverently bow to Vajrin [Vajrapāṇi], at whose sight Death's frightful messengersand others flee in terror far to the four directions. [53]

अतीत्य युष्मद्वचनं सांप्रतं भयदर्शनात् ।

शरणं यामि वो भीतो भयं नाशयत द्रुतम् ॥ ५४॥

སྔོན་ཆད་ཁྱོད་ཀྱི་ བཀའ་ལས་འདས།

ད་ནི་འཇིགས་པ་ཆེར་ མཐོང་ནས། [ད་ནི་འཇིགས་པ་མཐོང་བས་ན།]

ཁྱོད་ལ་སྐྱབས་སུ་མཆི་ལགས་ཀྱིས།

འཇིགས་པ་མྱུར་དུ་ བསལ་དུ་གསོལ།། ༥༤ ||

89. Formerly I disobeyed thy words and now, having seen great terror, in alarm I seek a refuge in thee -quickly dispel my fears! [53]

इत्वरव्याधिभीतोऽपि वैद्यवाक्यं न लंघयेत् ।
किमु व्याधिशतैर्ग्रस्तश्चतुर्भिश्चतुरुत्तरैः ॥ ५५ ॥

ཐ་མལ་ནད་ཀྱིས་འཇིགས་ན་ཡང་།
སྨན་པའི་ངག་བཞིན་བྱ་དགོས་ན། [སྨན་པའི་ངག་ལས་མི་འདའ་ན།]
འདོད་ཆགས་ལ་སོགས་ཉེས་བརྒྱ་ཡི། [བཞི་ཡིས་ལྷག་པའི་བཞི་བརྒྱ་ཡི།]
ནད་ཀྱིས་རྟག་བདབ་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༥༥ །།

90. If a physician's advice must be heeded even when alarmed by ordinary illness how much more so then when one is seized by the hundred [Skt. four hundred and four] diseases of passion and so forth. [55]

एकेनापि यतः सर्वे जम्बुद्वीपगता नराः ।
नश्यन्ति येषां भैषज्यं सर्वदिक्षु न लभ्यते ॥ ५६ ॥

དེ་གཅིག་གིས་ཀྱང་ཛམ་གླིང་ན།
གནས་པའི་མི་ཀུན་བརླག་བྱེད་ན།
དེ་དག་གསོ་བའི་སྨན་གཞན་ནི།
ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་ནས་མི་རྙེད་ན།། ༥༦ །།

91. Since all men who inhabit earth perish even by one among these, another healing cure for them is not to be found in any direction. [56]

तत्र सर्वज्ञवैद्यस्य सर्वशल्यापहारिणः ।
वाक्यमुल्लंघयामीति धिङ् मामत्यन्तमोहितम् ॥ ५७ ॥

དེ་ལ་སྨན་པ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན།
ཟུག་རྔུ་ཐམས་ཅད་འབྱིན་པ་ཡི།
བཀའ་ལྷར་མི་བྱེད་སེམས་པ་ནི། [བཀའ་ལས་འདའ་ཞེས་སེམས་པ་བདག]
ཤིན་ཏུ་གཏི་མུག་སྨད་པའི་གནས།། ༥༧ །།

92. f I don't obey the advice of the Omniscient Physician who dispels every ailments, I am very stupid and blamable. [57]

अत्यप्रमत्तस्तिष्ठामि प्रपातेष्वितरेष्तरेष्वपि ।
किमु योजनसाहस्रे प्रपाते दीर्घकालिके ॥ ५८ ॥

གཡང་ས་ཕྲ་མོ་ཆུང་ངུ་ལའང་།
བག་ཡོད་གནས་པར་བྱ་དགོས་ན།
དཔག་ཚད་སྟོང་དུ་ལྷུང་བ་ཡི།
ཡུན་རིང་གཡང་སར་སློས་ཅི་དགོས།། ༥༨ །།

93. One has to be heedful even of an ordinary precipice, then what is there to say about the hundred thousand leagues high precipice, over which one has fallen for a long time. [58]

अद्यैव मरणे नैति न युक्ता मे सुखासिका ।
अवश्यमेति सा वेला न भविष्याम्यहं यदा ॥ ५९ ॥

དེ་རིང་ཁོ་ན་མི་འཆི་ཞེས།
བདེ་བར་འདུག་པ་རིགས་མ་ཡིན།
བདག་ནི་མེད་པར་འགྱུར་བའི་དུས།
དེ་ནི་གདོན་མི་ཟ་བར་འགྱུར།། ༥༩ །།

94. "I will not die just today" it is not right to remain in comfort. The time when I will not exist surely will come. [59]

अभयं केन मे दत्तं निःसरिष्यामि वा कथम् ।
अवश्यं न भविष्यामि कस्मान्मे सुस्थितं मनः ॥ ६० ॥

བདག་ལ་མི་འཇིགས་སུ་ཡིས་བྱིན།
འདི་ལས་ཇི་ལྟར་ངེས་ཐར་འགྱུར།
གདོན་མི་ཟ་བར་མེད་འགྱུར་ན།
ཅི་ལྟར་བདག་ཡིད་བདེ་བར་འདུག། ༦༠ །།

95. Who gave me fearlessness? How I will be free from this dread. I certainly will not exist. How then could my mind remain at ease? [60]

पूर्वानुभूतनष्टेभ्यः किं मे सारमवस्थितम् ।
येषु मेऽभिनिविष्टेन गुरूणां लंघितं वचः ॥ ६१॥

སྔོན་ཆད་སྤྱོང་སྙེ་ཞིག་པ་ལས།
བདག་ལ་ལྷག་པ་ཅི་ཡོད་ན། [བདག་ལ་སྙིང་པོ་ཅི་ཞིག་གནས།]
བདག་ནི་དེ་ལ་མངོན་ཞེན་ནས།
བླ་མའི་བཀའ་དང་འགལ་བར་བྱས།། ༦༡ ||

96. What essence remains for me from the previously passed experience? I have been attached to it, transgressing the instruction of the holy teacher. [61]

जीवलोकमिमं त्यक्त्वा बन्धून् परिचितांस्तथा ।
एकाकी क्वापि यास्यामि किं मे सर्वैः प्रियाप्रयैः ॥ ६२ ॥

གསོན་ཆེ་འདི་དང་དེ་བཞིན་དུ།
གཉེན་དང་བཤེས་པ་རྣམས་སྤངས་ནས།
གཅིག་པུ་ག་ཤེད་འགྲོ་དགོས་ན།
མཛའ་དང་མི་མཛའ་ཀུན་ཅི་རུང་།། ༦༢ ||

97. Having abandoned all these living relatives and the friends, I have to go alone somewhere, then what is use of all this [distinction of] friend and foe? [62]

इयमेव तु मे चिन्ता युक्ता रात्रिन्दिवं सदा ।
अशुभान्नियतं दुःखं निःसरेयं ततः कथम् ॥ ६३ ॥

མི་དགེ་བ་ལས་སྡུག་བསྔལ་འབྱུང་།
དེ་ལས་ཇི་ལྟར་ངེས་ཐར་ཞེས།
ཉིན་མཚན་རྟག་ཏུ་བདག་གིས་ནི།
འདི་ཉིད་འབའ་ཞིག་བསམ་པའི་རིགས།། ༦༣ ||

98. 'Suffering rises from non-virtue; how shall I be free from it? Thus, always day and night, I ought to think only this. [63]

मया बालेन मूढेन यत् किंचित् पापमाचितम् ।
प्रकृत्या यच्च सावद्य प्रज्ञप्त्यावद्यमेव च ॥ ६४ ॥

བདག་ནི་མི་ཤེས་གཏི་མུག་པས།
རང་བཞིན་ཁ་ན་མ་ཐོ་བའམ།
བཅས་པའི་སྡིག་པ་གང་ཡིན་ལས།
གང་ཡང་རུང་བ་བགྱིས་པ་རྣམས།། ༦༩ ||

99. Due to my stupidity and ignorance, I have committed evil whether common or constitutional, [63]

तत्सर्वं देशयाम्येष नाथानामग्रतः स्थितः ।
कृताञ्जलिर्दुःखभीतः प्रणिपत्य पुनः पुनः ॥ ६५॥

མགོན་པོའི་སྤྱན་སྔར་མངོན་སུམ་དུ། [མགོན་པོའི་སྤྱན་སྔར་གནས་པ་དང་།]
ཐལ་སྦྱར་སྡུག་བསྔལ་འཇིགས་སེམས་ཀྱིས།
ཡང་དང་ཡང་དུ་ཕྱག་འཚལ་ཏེ།
དེ་དག་ཐམས་ཅད་བཤགས་པར་བགྱི།། ༦༥ ||

100. Setting folded hands, bowing down repeatedly in the front of the Lord, I confess them all with regretful mind. [65]

अत्ययमत्ययत्वेन प्रतिगृह्णन्तु नायकाः ।
न भद्रकमिदं नाथा न कर्तव्यं पुनर्मया ॥ ६६ ॥

འདྲེན་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདག་གི་སྡིག།
ཉེས་པ་ལགས་པར་གཟུང་དུ་གསོལ།
འདི་ནི་བཟང་པོ་མ་ལགས་པས།
སླན་ཆད་བདག་ནི་ཡོང་མི་བགྱིད།། ༦༦ ||

101. May the Guides behold my evil as fault, because of its unwholesomeness, so I must never do this again! [66]

बोधिचित्तावतारे पापदेशना नाम द्वितीयः परिच्छेदः

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས།
སྡིག་པ་བཤགས་པའི་ལེའུ་སྟེ་གཉིས་པའོ།། ||

अपायदुःखविश्रामं सर्वसत्त्वैः कृतं शुभम् ।
अनुमोदे प्रमोदेन सुखं तिष्ठन्तु दुःखिताः ॥ १ ॥

ངན་སོང་སྡུག་བསྔལ་ངལ་བསོའི་གནས།
སེམས་ཅན་ཀུན་གྱིས་དགེ་བྱས་པར།
དགའ་བས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ངོ་།
སྡུག་བསྔལ་ཅན་དག་བདེར་གནས་ཤོག། ༡ ||

102. I rejoice with great happiness in the virtue that is a sanctuary from the misery of evil states for all beings. May those who are suffering abide in happiness. [1]

संसारदुःखनिर्मोक्षमनुमोदे शरीरिणाम् ।
बोधिसत्त्वत्व-बुद्धत्वमनुमोदे च तायिनाम् ॥ २ ॥

ལུས་ཅན་འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་ལས།
ངེས་པར་ཐར་ལ་ཡི་རང་ངོ་།
སྐྱོབ་པ་རྣམས་ཀྱི་བྱང་ཆུབ་དང་།
རྒྱལ་སྲས་ས་ལའང་ཡི་རང་ངོ་།། ༢ ||

103. I rejoice in the liberation of beings from the sufferings of the cycle of existence, and in the Enlightenment of the Protectors and in Bodhisattvahood. [2]

चित्तोत्पादसमुद्रांश्च सर्वसत्त्वसुखावहान् ।
सर्वसत्त्वहिताधानाननुमोदे शासिनाम् ॥ ३ ॥

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་མཛད་པའི།
ཐུགས་བསྐྱེད་དགེ་བ་རྒྱ་མཚོ་དང་།
སེམས་ཅན་ཕན་པར་མཛད་པ་ལ།
དགའ་བས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ངོ་།། ༣ ||

104. I rejoice in the Bodhisattvas' virtue-oceans of enlightenment thought, that makes all beings happy and establishes their welfare. [3]

सर्वासु दिक्षु संबुद्धान् प्रार्थयामि कृताञ्जलिः ।
धर्मप्रदीपं कुर्वन्तु मोहाद् दुःखप्रपातिनाम् ॥ ४ ॥

ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་གྱི་སངས་རྒྱས་ལ།
ཐལ་མོ་སྦྱར་ཏེ་གསོལ་བ་ནི།
སེམས་ཅན་སྡུག་བསྔལ་མུན་འཐོམས་ལ།
ཆོས་ཀྱི་སྒྲོན་མ་སྦར་དུ་གསོལ། ༤ ||

105. With clasped palms, I request the Buddhas in all directions to make bright the lamp of the Dharma for the beings who, through ignorance fall into suffering. [4]

निर्वातुकामांश्च जिनान् याचयामि कृताञ्जलिः ।
कल्पाननन्तांस्तिष्ठन्तु मा भूदन्धमिदं जगत् ॥ ५ ॥

རྒྱལ་བ་མྱ་ངན་འདའ་བཞེད་ལ།
ཐལ་མོ་སྦྱར་ཏེ་གསོལ་བ་ནི།
འགྲོ་འདི་ལྡོངས་པར་མི་འགྱུར་ཅིང་།
བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་བཞུགས་པར་གསོལ། ༥ ||

106. With clasped palms, I request the Conquerors who wish to enter nirvāṇa to remain for countless aeons, so that the world might not become blind. [5]

एवं सर्वमिदं कृत्वा यन्मयासादितं शुभम् ।
तेन स्यां सर्वसत्त्वानां सर्वदुःखप्रशान्तिकृत् ॥ ६ ॥

དེ་ལྟར་འདི་དག་ཀུན་བྱས་ཏེ།
དགེ་བ་བདག་གིས་བསགས་པ་གང་།
དེས་ནི་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ཀྱི།
སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་བསལ་བར་ཤོག ༦ ||

107. Having thus performed these as described, may the merit gained by me allay the sufferings of all beings. [6]

ग्लानानामस्मि भैषज्यं भवेयं वैद्य एव च ।
तदुपस्थायकश्चैव यावद् रोगापुनर्भवः ॥ ७ ॥

འགྲོ་བ་ནད་པ་ཇི་སྲིད་དུ།
ནད་སོས་གྱུར་གྱི་བར་དུ་ནི།
སྨན་དང་སྨན་པ་ཉིད་དག་དང་།
དེ་ཡི་ནད་གཡོག་བྱེད་པར་ཤོག། ༧ ༎

108. So long as beings are ill in the world, may I be for them a cure, their medicine, physician and nurse. [7]

क्षुत्पिपासाव्यथां हन्यामन्नपानप्रवर्षणैः ।
दुर्भिक्षान्तरकल्पेषु भवेयं पानभोजनम् ॥ ८ ॥

ཟས་དང་སྐོམ་གྱི་ཆར་ཕབ་སྟེ།
བཀྲེས་དང་སྐོམ་པའི་གནོད་པ་བསལ།
མུ་གེའི་བསྐལ་པ་བར་མའི་ཚེ།
བདག་ནི་ཟས་དང་སྐོམ་དུ་གྱུར།། ༨ ༎

109. May I become a rainfall of food and drink to quench the pains of hunger and thirst; during the famine which occurs between the aeons, may I become food and drink. [8]

दरिद्राणां च सत्त्वानां निधिः स्यामहमक्षयः ।
नानोपकरणाकारैरुपतिष्ठेयमग्रतः ॥ ९ ॥

སེམས་ཅན་ཕོངས་ཤིང་དབུལ་བ་ལ།
བདག་ནི་མི་ཟད་གཏེར་གྱུར་ཏེ།
ཡོ་བྱད་མཁོ་དགུ་སྣ་ཚོགས་སུ།
མདུན་ན་ཉེ་བར་གནས་གྱུར་ཅིག། ༩ ༎

110. May I become an inexhaustible treasure for the poor; may I become before them as property of many shapes and kinds. [9]

आत्मभावांस्तथा भोगान् सर्वत्र्यध्वगतं शुभम् ।
निरपेक्षस्त्यजाम्येष सर्वसत्त्वार्थसिद्धये ॥ १० ॥

ལུས་དང་དེ་བཞིན་ལོངས་སྤྱོད་དང་།
དུས་གསུམ་དགེ་བ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་།
སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་བསྒྲུབ་ཕྱིར།
ཕངས་པ་མེད་པར་གཏང་བར་བྱ།། ༡༠ ||

111. Without considering of loosing, I give away my body, my enjoyments, and all virtues of the three times (past, present and future), so that all beings may all successfully achieve their aims. [10]

सर्वत्यागश्च निर्वाणं निर्वाणार्थि च मे मनः ।
त्यक्तव्यं चेन्मया सर्वं वरं सत्त्वेषु दीयताम् ॥ ११ ॥

ཐམས་ཅད་བཏང་བས་མྱ་ངན་འདའ།
བདག་བློ་མྱ་ངན་འདས་པ་སྒྲུབ།
ཐམས་ཅད་གཏོང་བར་ཆབས་ཅིག་ལ།
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་བཏང་བ་མཆོག། ༡༡ ||

112. Giving up all is nirvāṇa, my mind earns liberation. Since all must be completely abandoned, it is best to give it to other beings. [11]

यश्चासुखीकृतश्चात्मा मयायं सर्वदेहिनाम् ।
घ्नन्तु निन्दन्तु वा नित्यमाकिरन्तु च पांसुभिः ॥ १२ ॥

བདག་གིས་ལུས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ།
ལུས་འདི་ཅི་བདེར་བྱིན་ཟིན་གྱིས།
རྟག་ཏུ་གསོད་དང་སྨོད་པའམ།
བརྡེག་སོགས་ཅི་དགར་བྱེད་ལ་རག། ༡༢ || [རྡུལ་གྱིས་ཀྱང་ནི་གཏོར་ར་དུ་ཆུག།]

113. For all living beings, I have <u>given</u> [Skt. <u>made pleasureless</u>] this body: may they always kill it , abuse it or beat it, and [Skt. scatter dust on it] as they like. [12]

क्रीडन्तु मम कायेन हसन्तु विलसन्तु च ।
दत्तस्तेभ्यो मया कायश्चिन्तया किं ममानया ॥ १३ ॥

བདག་གི་ལུས་ལ་རྩེ་བྱེད་དམ།
ཅོ་འདྲི་ག་ཞའི་རྒྱུ་བྱེད་ཀྱང་།
བདག་གི་ལུས་འདི་བྱིན་ཟིན་གྱིས།
འདི་ཡི་ཁ་ཏས་ཅི་ཞིག་བྱ། ༡༣ ༎

114. Let them play with my body, laugh and jest. I have already given this body for them--what is the use of taking cheering of it? [13]

कारयन्तु च कर्माणि यानि तेषां सुखावहम् ।
अनर्थः कस्यचिन्माभून्मामालम्ब्य कदाचन ॥ १४ ॥

དེ་ལ་གནོད་པར་མི་འགྱུར་བའི།
ལས་གང་ཡིན་པའང་བྱེད་དུ་ཆུག།
བདག་ལ་དམིགས་ནས་ནམ་དུ་ཡང་།
འགའ་ཡང་དོན་མེད་མ་གྱུར་ཅིག། ༡༤ ༎

115. May I not become the cause of any action of theirs harmful to them. Let them have me to do whatever works brings them comfort. May anyone never become useless regarding me. [14]

येषां क्रुद्धाप्रसन्ना वा मामालम्ब्य मतिर्भवेत् ।
तेषां सा एव हेतुः स्यान्नित्यं सर्वार्थसिद्धये ॥ १५ ॥

བདག་ལ་དམིགས་ནས་གང་དག་གིས།
ཁྲོའམ་དད་པའི་སེམས་བྱུང་ན། [ཁྲོའམ་མ་དད་སེམས་བྱུང་ན།]
དེ་ཉིད་རྟག་ཏུ་དེ་དག་གི།
དོན་ཀུན་འགྲུབ་པའི་རྒྱུར་གྱུར་ཅིག། ༡༥ ༎

116. If any direct towards me either a favorable or hostile mind, may that always become only the cause of success in all their purposes. [15]

अभ्याख्यास्यन्ति मां ये च ये चान्येऽप्यपकारिणः ।
उत्प्रासकास्तथान्येऽपि सर्वे स्युर्बोधिभागिनः ॥ १६ ॥

གང་དག་བདག་ལ་ཁ་ཟེར་རམ།
གཞན་དག་གནོད་པ་བྱེད་པའམ།
དེ་བཞིན་ཕྱར་ཀ་གཏོང་ཡང་རུང་།
ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་སྐལ་ལྡན་ཤོག ༡༦ ॥

117. May all who abuse or insult me, and others who cause me harm, gain a share in enlightenment. [16]

अनाथानामहं नाथः सार्थवाहश्च यायिनाम् ।
पारेप्सूनां च नौभूतः सेतुः संक्रम एव च ॥ १७ ॥

བདག་ནི་མགོན་མེད་རྣམས་ཀྱི་མགོན།
ལམ་ཞུགས་རྣམས་ཀྱི་དེད་དཔོན་དང་།
བརྒལ་འདོད་རྣམས་ཀྱི་གྲུ་དང་ནི།
གཟིངས་དང་ཟམ་པ་ཉིད་དུ་གྱུར། ༡༧ ॥

118. May I become a protector to the protectorless, a caravan leader to travelers, a boat, a ship, a bridge for those who wish to cross; [17]

दीपार्थिनामहं दीपः शय्या शय्यार्थिनामहम् ।
दासार्थिनामहं दासो भवेयं सर्वदेहिनाम् ॥ १८ ॥

མར་མེ་འདོད་ལ་མར་མེ་དང་།
གནས་མལ་འདོད་ལ་གནས་མལ་དང་།
བདག་ནི་ལུས་ཅན་བྲན་འདོད་པ།
ཀུན་གྱི་བྲན་དུ་འགྱུར་བར་ཤོག ༡༨ ॥

119. May I become a lamp for those who desire a lamp, a bed for those who need a bed, and a servant for all beings who wish for a servant. [18]

चिन्तामणिर्भद्रघटः सिद्धविद्या महौषधिः।
भवेयं कल्पवृक्षश्च कामधेनुश्च देहिनाम् ॥ १९ ॥

ཡིད་བཞིན་ནོར་དང་བུམ་པ་བཟང་།
རིག་སྔགས་གྲུབ་དང་སྨན་ཆེན་དང་།
དཔག་བསམ་གྱི་ནི་ཤིང་དག་དང་།
ལུས་ཅན་རྣམས་ཀྱི་འདོད་འཇོར་གྱུར།། ༡༩ ||

120. May I become for all beings a wish-fulfilling gem, an auspicious vase, a magical formula for accomplishment (of aims), a great balm, a wishing tree and a wish-yielding cow. [19]

पृथिव्यादीनि भूतानि निःशेषाकाशवासिनाम्।
सत्त्वानामप्रमेयाणां यथाभोगान्यनेकधा ॥ १९ ॥

ས་སོགས་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་རྣམས།
ནམ་མཁའ་ཁྱབ་པར་མ་ལུས་པའི།
སེམས་ཅན་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཡི།
རྣམ་མང་ཉེར་འཚོའི་གཞིར་གྱུར་པ།། ༢༠ ||

121. Like the earth etc., the great elements become manifold enjoyments for measureless living beings dwelling throughout infinite sky, [20]

एवमाकाशनिष्ठस्य सत्त्वधातोरनेकधा।
भवेयमुपजीव्योऽहं यावत् सर्वे न निर्वृताः ॥ २१ ॥

དེ་བཞིན་ནམ་མཁའི་མཐས་གཏུགས་པའི།
སེམས་ཅན་ཁམས་ལ་རྣམ་ཀུན་ཏུ།
ཐམས་ཅད་མྱ་ངན་འདས་བར་དུ།
བདག་ནི་ཉེར་འཚོའི་རྒྱུར་ཡང་ཤོག། ༢༡ ||

122. Thus, too, may I become their source of sustenance, until the total liberation of all beings in the realms of living beings reaching to the limits of space. [21]

यथा गृहीतं सुगतैर्बोधिचित्तं पुरातनैः ।
ते बोधित्त्वशिक्षायामानुपूर्व्या यथा स्थिताः ॥ २२ ॥

ཇི་ལྟར་སྔོན་གྱི་བདེ་གཤེགས་ཀྱིས།
བྱང་ཆུབ་ཐུགས་ནི་བསྐྱེད་པ་དང་།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བསླབ་པ་ལ།
དེ་དག་རིམ་བཞིན་གནས་པ་ལྟར།། ༢༢ ||

123. As the Sugatas of former times generated the thought of enlightenment and were gradually established in the training of the Bodhisattvas, [22]

तद्वदुत्पादयाम्येष बोधिचित्तं जगद्धिते ।
तद्वदेव च ताः शिक्षाः शिक्षिष्यामि यथाक्रमम् ॥ २३ ॥

དེ་བཞིན་འགྲོ་ལ་ཕན་དོན་དུ།
བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་བསྐྱེད་བགྱི་ཞིང་།
དེ་བཞིན་དུ་ནི་བསླབ་པ་ལའང་།
རིམ་པ་བཞིན་དུ་བསླབ་པར་བགྱི།། ༢༣ ||

124. So I too generate the thought of enlightenment for the benefit of the world, and thus I too will gradually learn the training. [23]

एवं गृहीत्वा मतिमान् बोधिचित्तं प्रसादतः ।
पुनः पृष्ठस्य पुष्टचर्थं चित्तमेवं प्रहर्षयेत् ॥ २४ ॥

དེ་ལྟར་བློ་དང་ལྡན་པ་ཡིས།
རབ་དྭང་བྱང་ཆུབ་སེམས་བཟུང་ནས།
མཇུག་ཀྱང་རྒྱས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར།
སེམས་ནི་འདི་ལྟར་གཟེངས་བསྟོད་དོ།། ༢༤ ||

125. Having thus held clearly in mind the enlightenment thought, the wise rejoice so that the thought will become great in the future. [24]

अद्य मे सफलं जन्म सुलब्धो मानुषो भवः ।
अद्य बुद्धकुले जातो बुद्धपुत्रोऽस्मि साम्प्रतम् ॥ २५ ॥

དེང་དུས་བདག་ཚེ་འབྲས་བུ་ཡོད།
མི་ཡི་སྲིད་པ་ལེགས་པར་ཐོབ།
དེ་རིང་སངས་རྒྱས་རིགས་སུ་སྐྱེས།
སངས་རྒྱས་སྲས་སུ་ད་གྱུར་དོ།། ༢༥ ||

126. This day my life is fruitful and human existence well achieved. Today, I am born in the family of the Enlightened Ones, and I am become an offspring of the Buddha. [25]

तथाऽधुना मया कार्यं स्वकुलोचितकारिणाम् ।
निर्मलस्य कुलस्यास्य कलङ्को न भवेद्यथा ॥ २६ ॥

ད་ནི་བདག་གིས་ཅི་ནས་ཀྱང་།
རིགས་དང་མཐུན་པའི་ལས་བརྩམས་ཏེ།
སྐྱོན་མེད་བཙུན་པའི་རིགས་འདི་ལ།
རྙོག་པར་མི་འགྱུར་དེ་ལྟར་བྱ།། ༢༦ ||

127. Now I, no matter of what, must act according to the family, so this faultless and venerable family might not become stained. [26]

अन्धः संकारकूटेभ्यो यथा रत्नमवाप्नुयात् ।
तथा कथंचिदप्येतद् बोधिचित्तं ममोदितम् ॥ २७ ॥

ལོང་བས་ཕྱག་དར་ཕུང་པོ་ལས།
ཇི་ལྟར་རིན་ཆེན་རྙེད་པ་ལྟར།
དེ་བཞིན་ཇི་ཞིག་ལྟར་སྐྱེས་ནས།
བྱང་ཆུབ་སེམས་འདི་བདག་ལ་སྐྱེས།། ༢༧ ||

128. This enlightenment thought has arisen in me somehow, by chance--even as a blind man [by chance might] obtain a gem from a rubbish-heap. [27]

जगन्मृत्युविनाशाय जातमेतद् रसायनम् ।
जगद्दारिद्र्यशमनं निधानमिदमक्षयम् ॥ २८ ॥

འགྲོ་བའི་འཆི་བདག་འཇོམས་བྱེད་པའི།
བདུད་རྩི་མཆོག་ཀྱང་འདི་ཡིན་ནོ།
འགྲོ་བའི་དབུལ་བ་སེལ་བ་ཡི།
མི་ཟད་གཏེར་ཡང་འདི་ཡིན་ནོ།། ༢༨ ||

129. It is an excellent ambrosia for the destruction of beings' mortality; it is an inexhaustible treasure for the removal of beings' poverty. [28]

जगद्व्याधिप्रशमनं भैषज्यमिदमुत्तमम् ।
भवाध्वभ्रमणश्रान्तजगद्विश्रामपादपः ॥ २९ ॥

འགྲོ་བའི་ནད་རབ་ཞི་བྱེད་པའི།
སྨན་གྱི་མཆོག་ཀྱང་འདི་ཡིན་ནོ།
སྲིད་ལམ་འཁྱམས་ཤིང་དུབ་པ་ཡི།
འགྲོ་བའི་ངལ་བསོའི་ལྗོན་ཤིང་ཡིན།། ༢༩ ||

130. It is an excellent medicine to allay the ailments of beings; it is a tree under which may weary beings rest from roaming the paths of existence. [29]

दुर्गत्युत्तरणे सेतुः सामान्यः सर्वयायिनाम् ।
जगत्क्लेशोपमशमन उदितश्चित्तचन्द्रमा ॥ ३० ॥

འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་ངན་འགྲོ་ལས།
སྒྲོལ་བར་བྱེད་པའི་སྐྱེ་སྟེགས་ཡིན།
འགྲོ་བའི་ཉོན་མོངས་གདུང་སེལ་བའི།
སེམས་ཀྱི་ཟླ་བ་ཤར་བ་ཡིན།། ༣༠ ||

131. It is a bridge for releasing all beings from the unhappy states; it is a moon of thought which rises to dispel the torment of defilements of beings. [30]

जगदज्ञानतिमिरप्रोत्सारणमहारविः ।
सद्धर्मक्षीरमथनान्नवनीतं समुत्थितम् ॥ ३१ ॥

འགྲོ་བའི་མི་ཤེས་རབ་རིབ་དག།
དཔྱིས་འབྱིན་ཉི་མ་ཆེན་པོ་ཡིན།
དམ་ཆོས་འོ་མ་བསྲུབས་པ་ལས།
མར་གྱི་ཉིང་ཁུ་ཕྱུང་བ་ཡིན།། ༣༢ ||

132. t is a great sun for dispelling the darkness of ignorance of all beings; it is fresh butter extracted from churning the milk of the holy Dharma. [31]

सुखभोगबुभुक्षितस्य वा जनसार्थस्य भवाध्वचारिणः ।
सुखसत्त्रमिदं ह्युपस्थितं सकलाभ्यागतसत्त्वतर्पणम् ॥ ३२ ॥

འགྲོ་བའི་མགྲོན་པོ་སྲིད་པའི་ལམ་རྒྱུ་ཞིང་།
བདེ་བའི་ལོངས་སྤྱོད་སྤྱད་པར་འདོད་པ་ལ།
འདི་ནི་བདེ་བའི་མཆོག་ཏུ་ཉེར་གནས་ཏེ།
སེམས་ཅན་མགྲོན་ཆེན་ཚིམ་པར་བྱེད་པ་ཡིན།། ༣༣ ||

133. For those guests, the beings roaming on the paths of worldly existence desiring to enjoy the pleasures of happiness, this enlightenment thought feast which is an excellent means of obtaining joy, offers contentment for those beings who come as guests. [32]

जगदद्य निमन्त्रितं मया सुगतत्वेन सुखेन चान्तरा ।
पुरतः खलु सर्वतायिनामभिनन्दन्तु सुरासुरादयः ॥ ३३ ॥

བདག་གིས་དེ་རིང་སྐྱོབ་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི།
སྤྱན་སྔར་འགྲོ་བ་བདེ་གཤེགས་ཉིད་དང་ནི།
བར་དུ་བདེ་ལ་མགྲོན་དུ་བོས་ཟིན་གྱིས།
ལྷ་དང་ལྷ་མིན་ལ་སོགས་དགའ་བར་གྱིས།། ༣༣ ||

134. Today, in the presence of all the Protectors, I invite all beings to Buddhahood and meanwhile to happiness. May gods, demons and all others rejoice! [33]

बोधिचित्तावतारे बोधिचित्तग्रहो नाम तृतीयः परिच्छेदः

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས།
བྱང་ཆུབ་ཀྱི་སེམས་ཡོངས་སུ་བཟུང་བ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་གསུམ་པའོ། །

བག་ཡོད་པ་

एवं गृहीत्वा सुदृढं बोधिचित्तं जिनात्मजः ।
शिक्षानतिक्रमे यत्नं कुर्यान्नित्यमतन्द्रितः ॥ १ ॥

རྒྱལ་བའི་སྲས་ཀྱིས་དེ་ལྟ་བུར།
བྱང་ཆུབ་སེམས་རབ་བརྟན་བཟུང་ནས།
གཡེལ་བ་མེད་པར་རྟག་ཏུ་ཡང་།
བསླབ་ལས་མི་འདའ་འབད་པར་བྱ།། ༡ །།

135. The offspring of the Conqueror, having thus taken firmly the thought of enlightenment, should always strive carefully not to transgress the precept. [1]

सहसा यत्समारब्धं सम्यग् यदविचारितम् ।
तत्र कुयान्न वेत्येवं प्रतिज्ञायापि युज्यते ॥ २ ॥

བབ་ཅོལ་བརྩམས་པ་གང་ཡིན་པའམ།
གང་ཞིག་ལེགས་པར་མ་བརྟགས་པ།
དེ་ནི་དམ་བཅས་བྱས་གྱུར་ཀྱང་།
བྱའམ་བདང་ཞེས་བརྟགས་པའི་རིགས།། ༢ །།

136. Even though one promised, but one begun to work hastily without examined, then, one ought to be consider to undertake it or not, [2]

विचारितं तु यद् बुद्धैर्महाप्राज्ञैश्च तत्सुतैः ।
मयापि च यथाशक्ति तत्र किं परिलम्ब्यते ॥ ३ ॥

སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་དེ་ཡི་སྲས།
ཤེས་རབ་ཆེན་པོས་གང་བརྟགས་ཤིང་།
བདག་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་བརྟགས་བརྟགས་པ།
དེ་ལ་བཤོལ་དུ་ཅི་ཞིག་ཡོད།། ༣ །།

137. But what is to cancel [the performance] of this enlightenment resolve which has been examined by the great wisdom of the Buddhas and their offspring, and also by myself [Skr. as far as my ability]. [3]

यदि चैवं प्रतिज्ञाय साधयेयं न कर्मणा ।
एतान् सर्वान् विसंवाद्य का गतिर्मे भविष्यति ॥ ४ ॥

གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་དམ་བཅས་ནས།
ལས་ཀྱིས་བསྒྲུབ་པར་མ་བྱས་ན།
སེམས་ཅན་དེ་དག་ཀུན་བསླུས་པས།
བདག་གི་འགྲོ་བ་ཅི་འདྲར་འགྱུར།། ༤ །།

138. If, having promised thus, I do not fulfill my vows by deeds, I shall have deceived all beings. What then will be my destiny? [4]

मनसा चिन्तयित्वापि यो न दद्यात् पुनर्नरः ।
स प्रेतो भवतीत्युक्तमल्पमात्रेऽपि वस्तुनि ॥ ५ ॥

དངོས་པོ་ཕལ་པ་ཆུང་ཟད་ལའང་།
ཡིད་ཀྱིས་སྦྱིན་པར་བསམ་བྱས་ནས།
མི་གང་སྦྱིན་པར་མི་བྱེད་པ།
དེ་ཡང་ཡི་དྭགས་འགྱུར་གསུངས་ན།། ༥ །།

139. It is said that a man becomes a hungry ghost who, having intended in his mind to give even a small thing, does not give it. [5]

किमुतानुत्तरं सौख्यमुच्चैरुद्घुष्य भावतः ।
जगत् सर्वं विसंवाद्य का गतिर्मे भविष्यति ॥ ६ ॥

བླ་ན་མེད་པའི་བདེ་བ་ལ།
བསམ་པ་ཐག་པས་མགྲོན་གཉེར་ནས།
འགྲོ་བ་ཐམས་ཅད་བསླུས་བྱས་ན།
བདེ་འགྲོར་ཇི་ག་འགྲོ་འགྱུར་རམ།། ༦ །།

140. If, having earnestly invited all beings to incomparable happiness, I then deceive them, what happy destiny will I have? [6]

वेत्ति सर्वज्ञ एवैतामचिन्त्यां कर्मणो गतिम् ।
यद् बोधिचित्तत्यागेऽपि मोचयति तान् नरान् ॥ ७ ॥

མི་གང་བྱང་ཆུབ་སེམས་བཏང་ཡང་།
དེ་དག་ཐར་བར་མཛད་པ་ནི།
ལས་ཚུལ་བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་སྟེ།
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཁོ་ནས་མཁྱེན།། ༧ ||

141. Those people who--even though they abandoned the enlightenment thought--those the Buddha caused to be liberated, but as the course of Karma is inconceivable the All- knowing One alone perceives it. [7]

बोधिसत्त्वस्य तेनैवं सर्वापत्तिर्गरीयसी ।
यस्मादापद्यमानोऽसौ सर्वसत्त्वार्थहानिकृत् ॥ ८ ॥

དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལ།
ལྟུང་བའི་ནང་དུ་ལྕི་བ་སྟེ།
འདི་ལྟར་དེ་ནི་བྱུང་གྱུར་ན།
སེམས་ཅན་ཀུན་གྱི་དོན་ལ་དམན།། ༨ ||

142. For a Bodhisattva, that is the most serious downfall and, should it occur, it is harmful to the welfare of all beings. [8]

योऽप्यन्यः क्षणमप्यस्य पुण्यविघ्नं करिष्यति ।
तस्य दुर्गतिपर्यन्तो नास्ति सत्त्वार्थघातिनः ॥ ९ ॥

གང་གཞན་སྐད་ཅིག་ཙམ་ཡང་འདི་ཡི།
བསོད་ནམས་བར་ཆད་གེགས་བྱེད་པ།
སེམས་ཅན་དོན་ལ་དམན་གྱུར་པས།
དེ་ཡི་ངན་འགྲོ་མུ་མཐའ་མེད།། ༩ ||

143. Others who interrupt even for a moment this virtue [of a bodhisattva, thereby causing] harm to he welfare of living beings, will dwell endlessly in miserable realms. [9]

एककस्यापि हि सत्त्वस्य हितं हत्वा हतो भवेत् ।
अशेषाकाशपर्यंतवासिनां किमु देहिनाम् ॥ १० ॥

སེམས་ཅན་གཅིག་གི་བདེ་བ་ཡང་།
བཤིག་ན་བདག་ཉིད་ཉམས་འགྱུར་ན།
ནམ་མཁའ་མ་ལུས་མཐའ་ཀླས་པའི།
ལུས་ཅན་བདེ་བཤིག་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༡༠ ||

144. When one destroys the happiness of a single being, one in turn gains self destruction, and how much more so when one destroys the happiness of living beings who are spread fully to the bounds of space? [10]

एवमापत्तिबलतो बोधिचित्तबलेन च ।
दोलायमानः संसारे भूमिप्राप्तौ चिरायते ॥ ११ ॥

དེ་ལྟར་ལྟུང་བ་སྟོབས་ལྡན་དང་།
བྱང་ཆུབ་སེམས་སྟོབས་ལྡན་པ་དག།
འཁོར་བར་རེས་ཀྱིས་འདྲེ་བྱེད་ན།
ས་ཐོབ་པ་ལ་ཡུན་རིང་ཐོགས།། ༡༡ ||

145. It will take a long time to gain the stage [of the Bodhisattva] if one thus revolves in the world [moving back and forth] from mighty downfall to strong enlightenment thought! [11]

तस्माद् यथाप्रतिज्ञातं साधनीयं मयादरात् ।
नाद्य चेत् क्रियते यत्नस्तलेनास्मि तलं गतः ॥ १२ ॥

དེ་ལྟས་ཇི་ལྟར་དམ་བཅས་བཞིན།
བདག་གིས་གུས་པས་བསྒྲུབ་པར་བྱ།
དེང་ནས་བརྩོན་པར་མ་བྱས་ན།
འོག་ནས་འོག་ཏུ་འགྲོ་བར་འགྱུར།། ༡༢ ||

146. Therefore, having thus promised, I must practice according to the vows with devotion. If, from this day on, I make no effort, I will sink lower and lower. [12]

अप्रमेया गता बुद्धाः सर्वसत्त्वगवेषकाः ।
नैषामहं स्वदोषेण चिकित्सागोचरं गतः ॥ १३ ॥

སེམས་ཅན་ ཐམས་ཅད་ཕན་མཛད་ པའི།
སངས་རྒྱས་གྲངས་མེད་འདས་གྱུར་ཀྱང་།
བདག་ནི་ རང་གི་ཉེས་པས་དེའི།
གསོ་བའི་སྤྱོད་ ཡུལ་མ་གྱུར་ཏོ།། ༡༣ །།

147. Countless Enlightened Ones, the benefactors of all living beings, have passed by, yet by my own fault I have not been reach to their healing cure. [13]

अद्यापि चेत्तथैव स्यां यथैवाहं पुनः पुनः ।
दुर्गतिव्याधिमरणच्छेदभेदाद्यवाप्नुयाम् ॥ १४ ॥

ད་དུང་དེ་བཞིན་བདག་ བྱེད་ན།
ཡང་དང་ ཡང་དུ་འང་དེ་བཞིན་ཏེ།
ངན་འགྲོར་ནད་དང་ འཆི་བ་དང་།
བཅད་དང་གཤགས་སོགས་མྱོང་བར་འགྱུར།། ༡༤ །།

148. Now I still act thus, then again and again I will experience disease, death, the cuttings and breakings, etc. in the miserable realm. [14]

कदा तथागतोत्पादं श्रद्धां मानुष्यमेव च ।
कुशलाभ्यासयोग्यत्वमेवं लप्स्यतेऽतिदुर्लभः ॥ १५ ॥

དེ་བཞིན་ གཤེགས་པ་ འབྱུང་ བ་དང་།
དད་དང་ མི་ལུས་ཐོབ་པ་དང་།
དགེ་གོམས་ རུང་ བ་དེ་ལྟ་བུ།
དཀོན་ན་ནམ་ ཞིག་ཐོབ་པར་འགྱུར།། ༡༥ །།

149. When shall I find the extremely rare opportunity of the arising of a Tathagata, faith, a human body and the ability to practice virtue? [15]

आरोग्यं दिवसं चेदं सभक्तं निरुपद्रवम् ।
आयुःक्षणं विसंवादि कायो याचितकोपमः ॥ १६ ॥

ནད་མེད་ཉི་མ་འདི་ལྟ་བུ།
ཟས་བཅས་འཚེ་བ་མེད་ཀྱང་ནི།
ཚེ་ནི་སྐད་ཅིག་བསླུ་བ་སྟེ།
ལུས་ནི་ཐང་ཅིག་བརྙན་པོ་བཞིན།། ༡༦ ||

150. Though I now have such a day with health, food and am free of persecution, still life is momentary and deceitful, the body is like a onetime borrowed thing. [16]

न हीदृशैर्मच्चरितैर्मानुष्यं लभ्यते पुनः ।
अलभ्यमाने मानुष्ये पापमेव कुतः शुभम् ॥ १७ ॥

བདག་གི་སྤྱོད་པ་འདི་འདྲས་ནི།
མི་ཡི་ལུས་ཀྱང་འཐོབ་མི་འགྱུར།
མི་ལུས་ཐོབ་པར་མ་གྱུར་ན།
སྡིག་པ་འབའ་ཞིག་དགེ་བ་མེད།། ༡༧ ||

151. My character being thus, I shall not find again a human body--and if I do not find a human body, only evil, and not virtue, will follow. [17]

यदा कुशलयोग्योऽपि कुशलं न करोम्यहम् ।
अपायदुःखैः संमूढः किं करिष्याम्यहं तदा ॥ १८ ॥

གང་ཚེ་དགེ་སྤྱད་སྐལ་ལྡན་ཡང་།
དགེ་བ་བདག་གིས་མ་བྱས་ན།
ངན་སོང་སྡུག་བསྔལ་ཀུན་རྨོངས་པ།
དེའི་ཚེ་བདག་གིས་ཅི་བྱར་ཡོད།། ༡༨ ||

152. If, when I am able to practice virtue, I do not--what shall I do when I am deluded by the agonies of miserable realms? [18]

अकुर्वतश्च कुशलं पापं चाप्युपचिन्वतः।
हतः सुगतिशब्दोऽपि कल्पकोटिशतैरपि ॥ १९ ॥

དགེ་བ་དག་ཀྱང་མ་བྱས་ལ།
སྡིག་པ་དག་ཀྱང་ཉེར་བསགས་ན།
བསྐལ་པ་བྱེ་བ་བརྒྱར་ཡང་ནི།
བདེ་འགྲོའི་སྒྲ་ཡང་ཐོས་མི་འགྱུར།། ༡༩ ||

153. Not having practiced virtues but having accumulated evils, even the very sound of happy states I will not hear for hundreds of millions of aeons. [19]

अत एवाह भगवान् मानुष्यमतिदुर्लभम्।
महार्णवयुगच्छिद्रकूर्मग्रीवार्पणोपमम् ॥ २० ॥

དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་བཅོམ་ལྡན་གྱིས།
རྒྱ་མཚོ་ཆེར་གཡེངས་གཉའ་ཤིང་གི།
བུ་ག་ར་རུས་སྦལ་མགྲིན་ཆུད་ལྟར།
མི་ཉིད་ཤིན་ཏུ་ཐོབ་དཀར་གསུངས།། ༢༠ ||

154. The Lord therefore said that it is as difficult to obtain human birth as it is for a turtle-neck to enter a hole in a yoke floating on the great wide ocean. [20]

एकक्षणकृतात् पापादवीचौ कल्पमास्यते।
अनादिकालोपचितात् पापात् का सुगतौ कथा ॥ २१ ॥

སྐད་ཅིག་གཅིག་བྱས་སྡིག་པས་ཀྱང་།
བསྐལ་པར་མནར་མེད་གནས་འགྱུར་ན།
ཐོག་མེད་འཁོར་བར་བསགས་སྡིག་གིས།
བདེ་འགྲོར་མི་འགྲོ་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༢༡ ||

155. One who has committed an evil done in a moment will spend an aeon in the hell Avīci. Because of the sins I have gathered in the beginningless cycle of existence, I shall surely not go to happy states.[21]

न च तन्मात्रमेवासौ वेदयित्वा विमुच्यते ।
यस्मात् तद्वेदयन्नेव पापमन्यत् प्रसूयते ॥ २२ ॥

དེ་ཙམ་ཕོངས་ཀྱང་མཐོང་ཉིད་ཐོབ་ཀྱང་ནས།
འདི་ནི་རྣམ་ཐར་མི་འགྱུར་ཏེ།
འདི་ལྟར་དེ་ནི་མྱོང་བཞིན་དུ།
སྡིག་པ་གཞན་དག་རབ་ཏུ་སྐྱེ།། ༢༢ ||

156. Having experienced so much suffering [thus far], I have not yet become liberated, because, experiencing that [great misery], other evils I will also commit. [22]

नातः परा वञ्चनास्ति न च मोहोऽस्त्यतः परः ।
यदीदृशं क्षणं प्राप्य नाभ्यस्तं कुशलं मया ॥ २३ ॥

འདི་འདྲའི་དལ་བ་རྙེད་གྱུར་ནས།
བདག་གིས་དགེ་གོམས་མ་བྱས་ན།
འདི་ལས་བསླུས་པ་གཞན་མེད་དེ།
འདི་ལས་རྨོངས་པའང་གཞན་མེད་དོ།། ༢༣ ||

157. If I do not practice virtue after having gotten such an opportunity like this, there is no greater self deception nor greater delusion than this. [23]

यदि चैवं विमृष्यामि पुनः सीदामि मोहितः ।
शोचिष्यामि चिरं भूयो यमदूतैः प्रचोदितः ॥ २४ ॥

གལ་ཏེ་བདག་གིས་དེ་རྟོགས་ནས།
རྨོངས་པས་ཕྱིས་ཀྱང་སྙོམ་ལུས་ན།
འཆི་བར་འགྱུར་བའི་དུས་ཀྱི་ཚེ།
མྱ་ངན་ཆེན་པོ་ལྡང་བར་འགྱུར།། ༢༤ ||

158. If I know thus, and yet become slothful because of delusion, great sorrow will arise at the time of being dead [Skr. impelled by the messengers of the Death].[24]

चिरं धक्ष्यति मे कायं नारकाग्निः सुदुःसहः ।
पश्चात्तापानलश्चित्तं चिरं धक्ष्यति निश्चितम् ॥ २५ ॥

དམྱལ་མེ་བཟོད་དཀས་ཡུན་རིང་དུ།
བདག་གི་ལུས་ལ་བསྲེགས་གྱུར་ན།
འགྱོད་པ་མི་བཟད་མེ་འབར་བས།
ཡུན་རིང་སེམས་གདུང་གདོན་མི་ཟ།། ༣༥ ||[མ་བསླབས་པ་ནི་ཡུན་རིང་བསྲེག]

159. If my body will burn a long time in the fires of hell that are hard to endure, my mind will surely burn for a long while with the terrible fires of remorse.[25]

कथञ्चिदपि सम्प्राप्तो हितभूमिं सुदुर्लभाम् ।
जानन्नपि च नीयेऽहं तानेव नरकान् पुनः ॥ २६ ॥

ཤིན་ཏུ་རྙེད་དཀའ་ཕན་པའི་ས།
ཇི་ཞིག་ལྟར་དེ་རྙེད་གྱུར་ནས།
བདག་ཉིད་ཤེས་དང་ལྡན་བཞིན་དུ།
ཕྱིར་ཡང་དམྱལ་བ་དེར་ཁྲིད་ན།། ༣༦ ||

160. I am conscious now, having somehow found this useful stage which is extremely difficult to gain. If I am again led into the hells,[26]

अत्र मे चेतना नास्ति मन्त्रैरिव विमोहितः ।
न जाने केन मुह्यामि कोऽत्रान्तर्मम तिष्ठति ॥ २७ ॥

སྔགས་ཀྱིས་རྨོངས་པར་བྱས་པ་བཞིན།
བདག་ལ་འདིར་སེམས་མེད་དུ་ཟད།
ཅིས་རྨོངས་བདག་ཀྱང་མ་ཤེས་ཏེ།
བདག་གི་ཁོང་ན་ཅི་ཞིག་ཡོད།། ༣༧ ||

161. I am like one deranged by a magic spell in my unconsciousness here; I do not know by what I am deranged, nor what is inside me.[27]

हस्तपादादिरहितास्तृष्णाद्वेषादिशत्रवः ।
न शूरा न च ते प्राज्ञाः कथं दासीकृतोऽस्मि तैः ॥ २८ ॥

ཞེ་སྡང་སྲེད་སོགས་དགྲ་རྣམས་ནི།
རྐང་ལག་ལ་སོགས་ཡོད་མིན་ལ།
དཔའ་མཛངས་མིན་ཡང་ཇི་ཞིག་ལྟར།
དེ་དག་གིས་བདག་བྲན་བཞིན་བྱས།། ༢༨ །།

162. My enemies--hatred, desire, etc.,--have no hands, feet, etc., neither are they courageous or clever: How have I become enslaved by them?[28]

मच्चित्तावस्थिता एव घ्नन्ति मामेव सुस्थिताः ।
तत्राप्यहं न कुप्यामि धिगस्थानसहिष्णुताम् ॥ २९ ॥

བདག་གི་སེམས་ལ་གནས་བཞིན་དུ།
དགའ་མགུར་བདག་ལ་གནོད་བྱེད་པ།
དེ་ལའང་མི་ཁྲོ་བཟོད་པ་ནི།
གནས་མིན་བཟོད་པ་སྨད་པའི་གནས།། ༢༩ །།

163. Dwelling in my mind, they injure me at their pleasure, yet I am not angry while bearing it--my unseemly patience is blamable indeed![29]

सर्वे देवा मनुष्याश्च यदि स्युर्मम शत्रवः ।
तेऽपि नावीचिकं वह्निं समुदानयितुं क्षमाः ॥ ३० ॥

གལ་ཏེ་ལྷ་དང་ལྷ་མིན་རྣམས།
ཐམས་ཅད་བདག་ལ་དགྲར་ལངས་ཀྱང་།
དེ་དག་གིས་ཀྱང་མནར་མེད་པའི།
མེ་ནང་འཁྲིད་ཅིང་འཇུག་མི་ནུས།། ༣༠ །།

164. If all the gods and humans were my foes, they could not lead me into the fires of Avīci hell.[30]

मेरोरपि यदासङ्गान्न भस्माप्युपलभ्यते ।
क्षणात् क्षिपन्ति मां तत्र बलिनः क्लेशशत्रवः ॥ ३१ ॥

ཉོན་མོངས་སྟོབས་ཆེན་དགྲ་འདིས་ནི།
གང་དང་ཕྲད་ན་རི་རབ་ཀྱང་།
ཐལ་བ་ཡང་ནི་མི་ལུས་པ།
དེར་བདག་སྐད་ཅིག་གཅིག་ལ་འདོར།། ༣༡ ||

165. When encountered with which, evem after Mt. Sumeru is only dust, these powerful enemies, the defilements, hurl me there in a moment. [31]

न हि सर्वान्यशत्रूणां दीर्घमायुरपीदृशम् ।
अनाद्यन्तं महादीर्घं यन्मम क्लेशवैरिणाम् ॥ ३२ ॥

བདག་གི་ཉོན་མོངས་དགྲ་བོ་གང་།
དུས་རིང་ཐོག་མཐའ་མེད་པ་ལྟར།
དགྲ་གཞན་ཀུན་ཀྱང་དེ་ལྟ་བུར།
ཡུན་རིང་ཐུབ་པ་མ་ཡིན་ནོ།། ༣༣ ||

166. No other enemies are as long-lived as my foes, the defilements, who are beginningless and endless. [32]

सर्वे हिताय कल्पन्ते आनुकूल्येन सेविताः ।
सेव्यमानास्त्वमी क्लेशाः सुतरां दुःखकारकाः ॥ ३३॥

མཐུན་པར་རིམ་གྲོ་བསྟེན་བྱས་ན།
ཐམས་ཅད་ཕན་དང་བདེ་བྱེད་ན།
ཉོན་མོངས་རྣམས་ནི་བསྟེན་བྱས་ན།
ཕྱིར་ཞིང་སྡུག་བསྔལ་གནོད་པ་བྱེད།། ༣༣ ||

167. All beings may be made benevolent and appeased by serving them harmoniously, but the defilements only create much suffering and harm when one accommodates them. [33]

इति सन्ततदीर्घवैरिषु व्यसनौघप्रसवैकहेतुषु ।
हृदये निवसत्सु निर्भयं मम संसाररतिः कथं भवेत् ॥ ३४ ॥

དེ་ལྟར་ཡུན་རིང་རྒྱུན་ཆགས་དགྲར་གྱུར་པ།
གནོད་པའི་ཚོགས་རབ་འཕེལ་བའི་རྒྱུ་གཅིག་པུ།
བདག་གི་སྙིང་ལ་ངེས་པར་གནས་འཆའ་ན།
འཁོར་བར་འཇིགས་མེད་དགའ་བར་ག་ལ་འགྱུར།། ༣༤ ||

168. For a long time, my enemies have thus constantly been the sole cause of increase in harm. If they remain in my heart, how can I become fearless and happy in the world? [34]

भवचारकपालका इमे नरकादिष्वपि वध्यघातकाः ।
मतिवेश्मनि लोभपञ्जरे यदि तिष्ठन्ति कुतः सुखं मम ॥ ३५ ॥

འཁོར་བའི་བཙོན་རའི་སྲུང་མ་དམྱལ་སོགས་སུ།
གསོད་བྱེད་གཤེད་མར་གྱུར་པ་འདི་དག་ནི།
གལ་ཏེ་བློ་གནས་ཆགས་པའི་དྲ་བ་ན།
གནས་ན་བདག་ལ་བདེ་བ་ག་ལ་ཡོད།། ༣༥ ||

169. If these guards of the prison of existence, these slayers in the hells and elsewhere, dwell in the cage of greed that is the mind, how can I have happiness? [35]

तस्मान्न तावदहमत्र धुरं क्षिपामि
यावन्न शत्रव इमे निहताः समक्षम् ।
स्वल्पेऽपि तावदपकारिणि बद्धरोषा
मानोन्नतास्तमनिहत्य न यान्ति निद्राम् ॥ ३६ ॥

དེ་ལྟར་ཇི་སྲིད་བདག་གིས་དགྲ་འདི་མངོན་སུམ་དུ།
ངེས་པར་མ་བཅོམ་དེ་སྲིད་བདག་འདིར་བརྩོན་མི་འདོར།
རེ་ཞིག་གནོད་བྱེད་ཆུང་ངུ་ལ་ཡང་ཁྲོས་གྱུར་པ།
ང་རྒྱལ་བདོ་རྣམས་དེ་མ་བཅོམ་པར་གཉིད་མི་འོང་།། ༣༦ ||

170. Therefore, while my enemies are not clearly and definitely destroyed, I will not give up diligence. Even the very proud, becoming angry with a petty wrong-doer, do not sleep until they have destroyed him. [36]

प्रकृतिमरणदुःखितान्धकारान् रणशिरसि प्रसभं निहन्तुमुग्राः ।
अगणितशरशक्तिघातदुःखा न विमुखतामुपयान्त्यसाधयित्वा ॥ ३७ ॥

རང་བཞིན་འཆི་བས་སྡུག་བསྔལ་གྱུར་པའི་ཉོན་མོངས་དག།
གཡུལ་ངོར་དངར་ཆེ་ནན་གྱིས་གཞོམ་པར་འདོད་པ་ཡང་།
མདའ་མདུང་མཚོན་གྱིས་ཕོག་པའི་སྡུག་བསྔལ་ཁྱད་བསད་ནས།
དོན་མ་གྲུབ་པར་ཕྱིར་ཕྱོགས་འབྱེར་བར་མི་བྱེད་ན།། ༣༧ །།

171. They rage violently on the front battlefield, wishing to kill those afflicted [Skt. blinded] by the natural death; not minding the pains of wounds [caused] by arrows and spears, they do not turn back without having accomplished their purpose. [37]

किमुत सततसर्वदुःखहेतून् प्रकृतिरिपूनुपहन्तुमुद्यतस्य ।
भवति मम विषाददैन्यमद्य व्यसनशतैरपि केन हेतुना वै ॥ ३८ ॥

རྟག་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་ཀུན་གྱི་རྒྱུར་གྱུར་པ།
རང་བཞིན་དགྲར་ངེས་གཞོམ་བརྩོན་བདག་ལ་དེང་།
སྡུག་བསྔལ་བརྒྱ་ཕྲག་རྒྱུར་གྱུར་གང་གིས་ཀྱང་།
ཡི་ཆད་སྙིད་ལུག་མི་འགྱུར་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༣༨ །།

172. I am striving now to destroy the natural enemies who are the cause of all my constant woes. Needless to say, then, that I shall not become downcast or lazy, even for a hundred disasters. [38]

अकारणेनैव रिपुक्षतानि गात्रेष्वलङ्कारवदुद्वहन्ति ।
महार्थसिद्ध्यै तु समुद्यतस्य दुःखानि कस्मान्मम बाधकानि ॥ ३९ ॥

དོན་མེད་དགྲ་ཡིས་རྨ་སྒྲོལ་བཏོད་པ་ཡང་།
ལུས་ལ་རྒྱན་དང་འདྲ་བར་སྒྲོལ་བྱེད་ན།
དོན་ཆེན་བསྒྲུབ་ཕྱིར་ཡང་དག་བརྩོན་གྱུར་པ།
བདག་ལ་སྡུག་བསྔལ་ཅིའི་ཕྱིར་གནོད་བྱེད་ཡིན།། ༣༩ །།

173. Like those who carry meaningless scars on their bodies like ornaments, when I am striving to achieve success in a great purpose, why should sufferings be harmful to me? [39]

स्वजीविकामात्रनिबद्धचित्ताः कैवर्त-चण्डाल-कृषीवलाद्याः ।
शीतातपादिदिव्यसनं सहन्ते जगद्धितार्थं न कथं सहेऽहम् ॥ ४० ॥

ཉ་པ་གདོལ་པ་ཞིང་པ་ལ་སོགས་པ།
རང་གི་འཚོ་བ་ཙམ་ཞིག་སེམས་པ་ཡང་།
གྲང་དང་ཚ་ལ་སོགས་པའི་གནོད་བཟོད་ན།
འགྲོ་བ་བདེའི་ཕྱིར་བདག་ལྟ་ཅིས་མི་བཟོད།། ༤༠ ||

174. Thinking only of their own livelihood, fishermen, butchers, farmers and the like, bear the pains of cold and heat, etc. Why cannot I bear pain for the happiness of the world? [40]

दशदिग्व्योमपर्यन्तजगत्क्लेशविमोक्षणे ।
प्रतिज्ञाय यदात्मापि न क्लेशेभ्यो विमोचितः ॥ ४१ ॥

ཕྱོགས་བཅུ་ནམ་མཁའི་མཐས་གཏུགས་པའི།
འགྲོ་བ་ཉོན་མོངས་ལས་བསྒྲལ་བར།
དམ་བཅས་གང་ཚེ་བདག་ཉིད་ཀྱང་།
ཉོན་མོངས་རྣམས་ལས་མ་གྲོལ་བར།། ༤༡ ||

175. When I promised to release from the defilements all living beings spread in the ten directions to the limits of space, I myself was not free from the defilements. [41]

आत्मप्रमाणमज्ञात्वा ब्रुवन्नुन्मत्तकस्तदा ।
अनिवर्ती भविष्यामि तस्मात् क्लेशवधे सदा ॥ ४२ ॥

བདག་གི་ཚོད་ཀྱང་མ་ཤེས་པར།
སྨྲ་བ་ཇི་ལྟར་སྨྱོན་པ་མིན།
དེ་ལྟས་ཉོན་མོངས་གཞོམ་པ་ལ།
རྟག་ཏུ་ཕྱིར་མི་ལྡོག་པར་བྱ།། ༤༢ ||

176. To speak thus without having known even my own measure, was I not mad? Therefore I will never turn back until the defilements are destroyed. [42]

अत्र ग्रही भविष्यामि बद्धवैरश्च विग्रही।
अन्यत्र तद्विधात् क्लैशात् क्लेशघातानुबन्धिनः ॥ ४३ ॥

འདི་ལ་བདག་གིས་ཞེན་བྱ་ཞིང་།
ཁོན་དུ་བཟུང་ནས་གཡུལ་སྤྲད་དེ།
རྣམ་པ་དེ་འདྲའི་ཉོན་མོངས་པ།
ཉོན་མོངས་འཇོམས་བྱེད་མ་གཏོགས་སོ།། ༤༣ ||

177. Having felt hatred my tenacity in fighting defilements , may, appear to be defilement itself--but it is not as it causes only the destruction of the defilements. [43]

गलन्त्वन्त्राणि मे कामं शिरः पततु नाम मे।
न त्वेवावनतिं यामि सर्वथा क्लेशवैरिणाम् ॥ ४४ ॥

རྒྱུ་མ་རྣམས་ནི་ཟགས་གྱུར་དམ།
བདག་གི་མགོ་བོ་བཅད་ཀྱང་སླའི།
རྣམ་པ་ཀུན་དུ་ཉོན་མོངས་པའི།
དགྲ་ལ་འདུད་པར་མི་བྱའོ།། ༤༤ ||

178. Better that let my entrails ooze out, or that my head be cut off--I will, by no means, bow before the defilements, my foes. [44]

निर्वासितस्यापि हि नाम शत्रो र्देशान्तरे स्थानपरिग्रहः स्यात्।
यतः पुनः सम्भृतशक्तिरेति न क्लेशशत्रोर्गतिरीदृशी तु ॥ ४५ ॥

ཐ་མལ་དགྲ་བོ་ཡུལ་ནས་ཕྱུང་ཡང་ནི།
ཡུལ་གཞན་དག་ཏུ་གནས་ཤིང་ཡོངས་བཟུང་ནས།
ནུས་པ་བརྟས་ནས་དེ་ནས་ཕྱིར་ལྡོག་གི།
ཉོན་མོངས་དགྲ་ཚུལ་དེ་དང་འདྲ་མ་ཡིན།། ༤༥ ||

179. Ordinary foes, when banished, take up bases in other countries, whence having strengthened their power, they return. But this is not the case with these foes, the defilements. [45]

क्वासौ यायान्मन्मनस्थो निरस्तः स्थित्वा यस्मिन् मद्वधार्थं यतेत ।
नोद्योगो मे केवलं मन्दबुद्धेः क्लेशाः प्रज्ञादृष्टिसाध्या वराकाः ॥ ४६ ॥

ཉོན་མོངས་ཉོན་མོངས་ཤེས་རབ་མིག་གིས་སྤང་།
བདག་ཡིད་ལས་བསལ་གང་དུ་འགྲོ་བར་འགྱུར།
གང་དུ་གནས་ནས་བདག་གནོད་བྱ་ཕྱིར་འོང་།
བློ་ཞན་བདག་ལ་བརྩོན་པ་མེད་པར་ཟད།། ༤༦ ||

180. When, with the Eye of Wisdom, I dispel the miserable defilements from my mind, where will they go whence they can return to harm me? I, being weak-minded, merely do not make the effort. [46]

न क्लेशा विषयेषु नेन्द्रियगणे नाप्यन्तराले स्थिताः
नातोऽन्यत्र कुह स्थिताः पुनरमी मथ्नति कृत्स्नं जगत् ।
मायैवेयमतो विमुञ्च हृदयं त्रासं भजस्वोद्यमं
प्रज्ञार्थं किमकाण्ड एव नरकेष्वात्मानमाबाधसे ॥ ४७ ॥

ཉོན་མོངས་རྣམས་ནི་ཡུལ་ན་མི་གནས་དབང་ཚོགས་ལ་མིན་བར་ན་འང་མིན།
དེ་ལས་གཞན་ན་འང་མིན་ན་དེ་དག་གར་གནས་འགྲོ་བ་ཀུན་གནོད་བྱེད།
འདི་ནི་སྒྱུ་འདྲ་དེའི་ཕྱིར་སྙིང་ལ་འཇིགས་སྤངས་ཤེས་ཕྱིར་བརྩོན་པ་བསྟེན།
དོན་མེད་ཉིད་དུ་བདག་ལ་དམྱལ་སོགས་རྣམས་སུ་ཅི་སྟེ་གནོད་པ་བྱེད།། ༤༧ ||

181. The defilements do not dwell in the objects, nor in the group of sense-organs, nor in the space between them, nor in any other place. Then, where do they dwell and injure all beings? They are like an illusion. Therefore, destroying fear in your heart, maintain diligence for the sake of wisdom. Why should you meaninglessly torture yourself in the hells and elsewhere? [47]

एवं विनिश्चित्य करोमि यत्नं यथोक्तशिक्षाप्रतिपत्तिहेतोः ।
वैद्योपदेशाच्चलतः कुतोऽस्ति भैषज्यसाध्यस्य निरामयत्वम् ॥ ४८ ॥

དེ་ལྟར་རྣམ་བསམས་ཇི་སྐད་བཤད་པ་ཡི།
བསླབ་པ་བསྒྲུབ་པའི་ཆེད་དུ་འབད་པར་བྱ།
སྨན་པའི་ངག་མ་མཉན་ན་སྨན་དག་གིས། [སྨན་པའི་མན་ངག་ལས་གཡོལ་སྨན་དག་གིས།]
བཅོས་དགོས་ནད་པ་གསོས་པ་ག་ལ་ཡོད།། ༤༨ ||[གསོ་བྱ་ནད་མེད་པ་ཉིད་ག་ལ་ཡོད།]

182. Having decided and spoken thus, I must try to fulfill the training. If one disobeys the physician's instructions how will then cure medicines cure sickness? [4 9]

बोधिचित्तावतारे बोधिचित्ताप्रमादो नाम चतुर्थः परिच्छेदः

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས།
བག་ཡོད་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་བཞི་པའོ། །

शिक्षां रक्षितुकामेन चित्तं रक्ष्यं प्रयत्नतः ।
न शिक्षा रक्षितं शक्या चलं चित्तमरक्षता ॥ १ ॥

བསླབ་པ་བསྲུང་བར་འདོད་པ་ཡིས།
རབ་ཏུ་བསྒྲིམས་ནས་སེམས་བསྲུང་སྟེ།
སེམས་འདི་བསྲུང་བར་མ་བྱས་ན།
བསླབ་པ་བསྲུང་བར་ཡོང་མི་ནུས།། ༡ ||

183. One who wishes to guard the training should guard the mind with great care; if this mind is not guarded, one will not be able to protect the training. [1]

अदन्ता मत्तमातङ्गः न कुर्वन्तीह तां व्यथाम् ।
करोति यामवीच्यादौ मुक्तश्चित्तमतङ्गजः ॥ २ ॥

སེམས་ཀྱི་གླང་པོ་ཡན་བཏང་བས།
མནར་མེད་གནོད་པ་བྱེད་པ་ལྟར།
གླང་ཆེན་མ་ཐུལ་མྱོས་པ་ཡིས།
འདི་ན་དེ་འདྲའི་གནོད་མི་བྱེད།། ༢ ||

184. An untamed maddened elephant does not create such harm here as the stampeding elephant of the mind does in Avīci hell. [2]

बद्धश्चेच्चित्तमातङ्गः स्मृतिरज्वा समन्ततः ।
भयमस्तङ्गतं सर्वं कृत्स्नं कल्याणमागतम् ॥ ३ ॥

ཀུན་ནས་དྲན་པའི་ཐག་པ་ཡིས།
སེམས་ཀྱི་གླང་པོ་དམ་བཏགས་ན།
འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་མེད་འགྱུར་ཞིང་།
དགེ་བ་ཐམས་ཅད་ལག་ཏུ་འོང་།། ༣ ||

185. After one has completely bound the elephant of mind with the rope of remembrance, all fears vanish and all virtues will come in your hand. [3]

व्याघ्राः सिंहा गजा ऋक्षाः सर्पाः सर्वे च शत्रवः ।
सर्वे नरकपालाश्च डाकिन्यो राक्षसास्तथा ॥ ४ ॥

སྟག་དང་སེང་གེ་གླང་ཆེན་དྲེད།
སྦྲུལ་དང་དགྲ་རྣམས་ཐམས་ཅད་དང་།
སེམས་ཅན་དམྱལ་བའི་སྲུང་མ་དང་།
བྱད་མ་དེ་བཞིན་སྲིན་པོ་རྣམས།། ༤ །།

186. Tigers, lions, elephants, bears, serpents, and all foes; all the guardians of hell, witches and demons, too, [4]

सर्वे बद्धा भवन्त्येते चित्तस्यैकस्य बन्धनात् ।
चित्तस्यैकस्य दमनात् सर्वे दान्ता भवन्ति च ॥ ५ ॥

སེམས་འདི་གཅིག་པུ་བདགས་པ་ཡིས།
དེ་དག་ཐམས་ཅད་བདགས་པར་འགྱུར།
སེམས་འདི་གཅིག་པུ་བདུལ་བ་ན།
དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཐུལ་བར་འགྱུར།། ༥ །།

187. all those become bound by binding just this mind. If this mind is subdued, all those become subdued. [5]

यस्माद् भयानि सर्वाणि दुःखान्यप्रमितानि च ।
चित्तादेव भवन्तीति कथितं तत्त्ववादिना ॥ ६ ॥

འདི་ལྟར་འཇིགས་པ་ཐམས་ཅད་དང་།
སྡུག་བསྔལ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ཡང་།
སེམས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ་ཞེས།
ཡང་དག་གསུང་བ་ཉིད་ཀྱིས་བསྟན།། ༦ །།

188. Therefore, all fears and measureless sufferings arise from the mind thus, the Speaker of Truth has declared. [6]

शस्त्राणि केन नरके घटितानि प्रयत्नतः ।
तप्तायःकुट्टिमं केन कुतो जाताश्च ताः स्त्रियः ॥ ७ ॥

སེམས་ཅན་དམྱལ་བའི་མཚོན་ཆ་རྣམས།
སུ་ཞིག་གིས་ནི་ཆེད་དུ་བྱས། [སུ་ཞིག་གིས་ནི་འབད་པས་བྱས།]
ལྕགས་སྲེག་ས་གཞི་སུ་ཡིས་བྱས།
མོ་ཚོགས་དེ་དག་ཅི་ལས་བྱུང་།། ༧ ||

189. Who has diligently forged the weapons of the hell-beings? Who wrought the floors of molten iron and whence come those bands of sirens? [7]

पापचित्तसमुद्भूतं तत्तत्सर्वं जगौ मुनिः ।
तस्मान्न कश्चित् त्रैलोक्ये चित्तादन्यो भयानकः ॥ ८ ॥

དེ་འདྲ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཀྱང་།
སྡིག་སེམས་ཡིན་པར་ཐུབ་པས་གསུངས།
དེ་ལྟར་འཇིག་རྟེན་གསུམ་པོ་ན།
སེམས་ལས་འཇིགས་པ་གཞན་འགའ་མེད།། ༨ ||

190. Thus, all these arise from the evil mind, the Sage has declared. Therefore, there is no other terror in the threefold world but the mind itself. [8]

अदरिद्रं जगत् कृत्वा दानपारमिता यदि ।
जगद् दरिद्रमद्यापि सा कथं पूर्वतायिनाम् ॥ ९ ॥

གལ་ཏེ་འགྲོ་བ་དབུལ་བོར་བས།
སྦྱིན་པའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ཡིན་ན།
ད་དུང་འགྲོ་བཀྲེན་ཡོད་ན་སྔོན།
སྐྱོབ་པ་ཇི་ལྟར་ཕ་རོལ་ཕྱིན།། ༩ ||

191. If the transcendent virtue of giving consists of removing the poverty of the world, how could the Protectors of former times have been endowed with it, since living beings are still poor? [9]

फलेन सह सर्वस्वत्यागचित्ताज्जनेऽखिले ।
दानपारमिता प्रोक्ता तस्मात् सा चित्तमेव तु ॥ १० ॥

བདོག་པ་ཐམས་ཅད་འབྲས་བཅས་ཏེ།
སྐྱེ་བོ་ཀུན་ལ་གཏང་སེམས་ཀྱིས།
སྦྱིན་པའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་གསུངས་ཏེ།
དེ་ལྟས་དེ་ནི་སེམས་ཉིད་དོ།། ༡༠ །།

192. Mentally giving away all one's belongings together with the result [of the merit] to all people: this is said to be the transcendent virtue of giving. Hence it is just the mind set. [10]

मत्स्यादयः क्व नीयन्तां मारयेयं यतो न तान् ।
लब्धे विरतिचित्ते तु शीलपारमिता मता ॥ ११ ॥

ཉ་ལ་སོགས་པ་གང་ཞིག་ཏུ།
དེ་དག་གསོད་མི་འགྱུར་བར་བསྐྲད།
སྤོང་བའི་སེམས་ནི་ཐོབ་པ་ལས།
ཚུལ་ཁྲིམས་ཕ་རོལ་ཕྱིན་པར་བཤད།། ༡༡ །།

193. Wherever fish etc. are not slain but released, achieving the avoidance of harm in the mind--that is called the transcendent virtue of moral conduct. [11]

कियतो मारयिष्यामि दुर्जनान् गगनोपमान् ।
मारिते क्रोधचित्ते तु मारिताः सर्वशत्रवः ॥ १२ ॥

སེམས་ཅན་མི་སྲུན་ནམ་མཁའ་བཞིན།   [སྐྱེ་བོ་ངན་པ་ནམ་མཁའི་དཔེས།
དེ་དག་གཞོམ་གྱིས་ལོང་མི་ལྡང་།   ཅི་ཙམ་བདག་གིས་གསད་པར་བྱ།
ཁྲོ་བའི་སེམས་འདི་གཅིག་བཅོམ་ན།   ཁྲོ་བའི་སེམས་འདི་བསད་པ་ན།
དགྲ་དེ་ཐམས་ཅད་ཆོམས་དང་འདྲ།། ༡༢ །།   དགྲ་བོ་ཐམས་ཅད་བསད་པར་འགྱུར།]

194. I cannot kill all the wicked beings who are like the sky; yet if I slay only this thought of anger, all those foes are destroyed. [12]

भूमिं छादयितुं सर्वां कुतश्चर्म भविष्यति ।
उपादानच्चर्ममात्रेण छन्ना भवति मेदिनी ॥ १३ ॥

ས་སྟེང་འདི་དག་ཀོས་གཡོག་ཏུ།	[ས་གཞི་ཐམས་ཅད་གཡོགས་པ་ལ།
དེ་སྙེད་ཀོ་བས་ག་ལ་ལྡང་།	དེ་སྙེད་ཀོ་བ་ག་ནས་འབྱུང་།
ལྷམ་མཐིལ་ཙམ་གྱི་ཀོ་བས་ནི།	ལྷམ་མཐིལ་ཀོ་བ་ཙམ་གྱིས་ནི།
ས་སྟེང་ཐམས་ཅད་གཡོགས་དང་འདྲ།། ༡༣ ༎	ས་གཞི་ཐམས་ཅད་གཡོགས་པར་འགྱུར།]

195. How can all these lands be covered over with leather? Yet by simply covering the sole of the shoe with leather, all the earth is as if covered. [13]

बाह्या भावा मया तद्वच्छक्या वारयितुं न हि ।
स्वचित्तं वारयिष्यामि किं ममान्यैर्निवारितै ॥ १४ ॥

དེ་བཞིན་ཕྱི་རོལ་དངོས་པོ་ཡང་།
བདག་གིས་ཕྱིར་བཟློག་མི་ལྡང་གི།
བདག་གི་སེམས་འདི་ཕྱིར་བཟློག་བྱའི།
གཞན་རྣམས་བཟློག་གོ་ཅི་ཞིག་དགོས།། ༡༤ ༎

196. Thus, I cannot restrain outer objects, but by restraining my own mind, what need have I to restrain others? [14]

सहापि वाक्शरीराभ्यां मन्दवृत्तेर्न तत्फलम् ।
यत्पटोरेककस्यापि चित्तस्य ब्रह्मतादिकम् ॥ १५ ॥

སེམས་གསལ་གཅིག་བསྐྱེད་འབྲས་བུ་གང་།
ཚངས་ལ་སོགས་པ་ཡིན་པ་ལྟར།
ལུས་ངག་བཅས་པའི་འབྲས་བུ་ཡང་།
སྤྱོད་པ་ཞན་པས་དེ་ལྟ་མིན།། ༡༥ ༎

197. A clear mind alone produces its result as Brahma realm, but the act of body and voice cannot procuce such result, [because of being weaker than mind act]. [15]

जपास्तपांसि सर्वाणि दीर्घकालकृतान्यपि ।
अन्यचित्तेन मन्देन वृथैवेत्याह सर्ववित् ॥ १६ ॥

བཟླས་བརྗོད་དང་ནི་དཀའ་ཐུབ་ཀུན།
ཡུན་རིང་དུས་སུ་སྤྱད་བྱས་ཀྱང་།
སེམས་གཞན་གཡེངས་པས་བྱས་པ་ནི།
དེ་ཉིད་རིག་པས་དོན་མེད་གསུངས།། ༡༦ ||

198. All repetitions of mantras and austerities practiced even for a long time, are useless if the mind is agitated and turned towards other objects, the Knower of the Real has declared. [16]

दुःखं हन्तुं सुखं प्राप्तुं ते भ्रमन्ति मुधाम्बरे ।
यैरेतद्धर्मसर्वस्वं चित्तं गुह्यं न भावितम् ॥ १७ ॥

གང་གིས་ཆོས་ཀྱི་གཙོ་བོ་མཆོག
སེམས་ཀྱི་གསང་འདི་མ་ཤེས་ན། [སེམས་ཀྱི་གསང་འདི་མ་བསམས་ན།]
བདེ་ཐོབ་སྡུག་བསྔལ་གཞོམ་འདོད་ཀྱང་།
དེ་དག་དོན་མེད་ཀྱི་ནར་འཁྱམས།། ༡༧ || [དེ་དག་དོན་མེད་ཕྱོགས་སུ་འཁྱམས།]

199. They who wish to find happiness and to destroy suffering are only roaming about aimlessly, if they do not know this paramount factor of Dharma, this secret of the mind. [17]

तस्मात् स्वधिष्ठितं चित्तं मया कार्यं सुरक्षितम् ।
चित्तरक्षाव्रतं मुक्त्वा बहुभिः किं मम व्रतैः ॥ १८ ॥

དེ་ལྟས་བདག་གི་སེམས་འདི་ནི།
ལེགས་གཟུང་ལེགས་པར་བསྲུང་བར་བྱ།
སེམས་བསྲུང་བརྟུལ་ཞུགས་མ་གཏོགས་པ།
བརྟུལ་ཞུགས་མང་པོས་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༡༨ ||

200. Therefore, I will hold and guard this mind well. What need have I of many vows other than the vow to protect the mind? [18]

यथा चपलमध्यस्थो रक्षति व्रणमादरात् ।
एवं दुर्जनमध्यस्थो रक्षेच्चित्तव्रणं सदा ॥ १९ ॥

མ་གྲངས་གྲོལ་བའི་ཁྲོད་གནས་ན། [གཡོ་འགྱུལ་ཁྲོད་ན་གནས་པ་ཡིས།]
བསྙེམས་ཏེ་རྨ་ཡི་བག་བྱེད་བཞིན། [བསྙེམས་ཏེ་རྨ་ནི་སྲུང་བ་བཞིན།]
སྐྱེ་བོ་ངན་ཁྲོད་གནས་པས་ཀྱང་།
སེམས་ཀྱི་རྨ་འདི་རྟག་ཏུ་བསྲུང་།། ༡༩ །།

201. As one carefully protects a wound when in the midst of unruly persons, so one should constantly protect the wound of the mind while dwelling among wicked persons. [19]

व्रणदुःखलवाद् भीतो रक्षामि व्रणमादरात् ।
संघातपर्वताघाताद् भीतश्चित्तव्रणं न किम् ॥ २० ॥

རྨ་ཡི་སྡུག་བསྔལ་ཆུང་ངུ་ཡིས།
སྐྲག་པའང་རྨ་ཡི་བག་བྱེད་ན། [སྐྲག་པའང་བདག་གིས་རྨ་བསྲུང་ན།]
བསྡུས་འཇོམས་རིས་འཇོམས་སྐྲག་པ་དག།
སེམས་ཀྱི་རྨ་ལྟ་ཅིས་མི་སྲུང་།། ༢༠ །།

202. If I tend a wound for fear of suffering from that small wound, why do I not guard the wound of the mind due to fear of the mountains in the Crushing Hell? [20]

अनेन हि विहारेण विहरन् दुर्जनेष्वपि ।
प्रमदाजनमध्येऽपि यतिर्धीरो न खण्डयते ॥ २१॥

སྤྱོད་པ་འདི་འདྲས་གནས་བྱེད་ན།
སྐྱེ་བོ་ངན་པའི་ཁྲོད་གནས་སམ།
བུད་མེད་ཁྲོད་ན་གནས་ཀྱང་རུང་།
སྡོམ་བརྩོན་བརྟན་པ་ཉམས་མི་འགྱུར།། ༢༡ །།

203. If he adheres to such conduct, the adept remains steady and unharmed even among wicked men and women. [21]

लाभा नश्यन्तु मे कामं सत्कारः कायजीवितम् ।
नश्यन्त्वन्यच्च कुशलं मा तु चित्तं कदाचन ॥ २२ ॥

བདག་གི་རྙེད་དང་ བཀུར་སྟི་དང་།
ལུས་དང་འཚོ་བ་མེད་ལྷ་ཞིང་།
དགེ་བ་གཞན་ ཡང་ཉམས་ལྷ་ཡི།
སེམས་ནི་ནམ་ ཡང་ཉམས་མི་བྱ།། ༢༢ །།

204. All my gain and honor, my body and livelihood may be lost and other virtues also destroyed--but the thought of enlightenment will never be destroyed. [22]

चित्तं रक्षितुकामानां मयैष क्रियतेऽञ्जलिः ।
स्मृतिं च सम्प्रजन्यं च सर्वयत्नेन रक्षत ॥ २३ ॥

སེམས་བསྲུང་འདོད་པ་རྣམས་ལ་ནི།
དྲན་པ་དང་ནི་ཤེས་བཞིན་དག།
ཐམས་ཅད་འབད་པས་སྲུངས་ཤིག་ཅེས།
བདག་ནི་དེ་ལྟར་ཐལ་མོ་སྦྱོར།། ༢༣ །།

205. With clasped palms, I entreat those who wish to protect the enlightenment thought, with all efforts do protect <u>mindfulness</u> and <u>alertness</u>. [23]

व्याध्याकुलो नरो यद्वन्न क्षमः सर्वकर्मसु ।
तथाभ्यां विकलं चित्तं न क्षमं सर्वकर्मसु ॥ २४ ॥

ནད་ཀྱིས་ དཀྲུགས་པའི་མི་དག་ནི།
ལས་ རྣམས་ཀུན་ལ་ མཐུ་མེད་པ།
དེ་བཞིན་འདི་དག་ཉམས་པའི་སེམས།
ལས་ རྣམས་ཀུན་ལ་ མཐུ་མེད་དོ།། ༢༤ །།

206. Men who are afflicted by disease are powerless in all their actions. So, too, that whose mind lacks these [mindfulness and alertness] is powerless in all works. [24]

असंप्रजन्यचित्तस्य श्रुतचिन्तितभावितम् ।
सच्छिद्रकुम्भजलवन्न स्मृताववतिष्ठते ॥ २५ ॥

ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་སེམས་ལྡན་པའི།
ཐོས་དང་བསམ་དང་སྒོམ་པ་ཡང་།
གློ་རྡོལ་བུམ་པའི་ཆུ་བཞིན་དུ།
དྲན་པ་ལ་ནི་དེ་མི་གནས།། ༢༥ ||

207. Like water in a jug which has a hole, study, reflection, and meditation do not stay in the remembrance of one whose mind lacks mindfulness. [25]

अनेके श्रुतवन्तोऽपि श्राद्धा यत्नपरा अपि ।
असंप्रजन्यदोषेण भवन्त्यापत्तिकश्मलाः ॥ २६ ॥

ཐོས་ལྡན་དད་པ་ཅན་དང་ནི།
བརྩོན་པ་ལྷུར་ལེན་དུ་མ་ཡང་།
ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་སྐྱོན་ཆགས་པས།
ལྟུང་བའི་རྙོག་དང་བཅས་པར་འགྱུར།། ༢༦ ||

208. Many who are hearers, believers, and intent upon making efforts become immersed in the foulness of downfall due to lacking of alertness. [26]

असंप्रजन्यचौरेण स्मृतिमोषानुसारिणा ।
उपचित्यापि पुण्यानि मुषिता यान्ति दुर्गतिम् ॥ २७ ॥

ཤེས་བཞིན་མེད་པའི་ཆོམ་རྐུན་དག།
དྲན་པ་ཉམས་པའི་རྗེས་འབྲང་བས།
བསོད་ནམས་དག་ནི་ཉེར་བསགས་ཀྱང་།
རྐུན་པོས་འཕྲོགས་བཞིན་ངན་འགྲོར་འགྲོ།། ༢༧ ||

209. One who becomes a follower of the robbers of lacking mindfulness and impaired remembrance loses his accumulated merits as if snatched by a thief, and he goes to evil states. [27]

क्लैशतस्करसंघोऽयमवतारगवेषकः ।
प्राप्यावतारं मुष्णाति हन्ति सद्गतिजीवितम् ॥ २८ ॥

ཉོན་མོངས་ཆོམ་རྐུན་ཚོགས་འདི་ནི།
གླགས་སྐབས་ཚོལ་བར་བྱེད་པ་སྟེ།
གླགས་རྙེད་གྱུར་ནས་དགེ་འཕྲོག་ཅིང་།
བདེ་འགྲོའི་སྲོག་ཀྱང་འཇོམས་པར་བྱེད།། ༢༨ ||

210. This band of thieves, the defilements, seek an opportunity and having found one, they seize one's virtues and destroy the life of happy states. [28]

तस्मात् स्मृतिर्मनोद्वारान्नापनेया कदाचन ।
गतापि प्रत्युपस्थाप्या संस्मृत्यापायिकीं व्यथाम् ॥ २९ ॥

དེ་བས་དྲན་པ་ཡིད་སྒོ་ནས།
གུད་དུ་ནམ་ཡང་མི་གཏོང་ངོ་།
སོང་ན་འང་ངན་འགྲོའི་གནོད་པ་དག།
དྲན་པར་བྱས་ཏེ་ཉེ་བར་བཞག། ༢༩ ||

211. Therefore, never put aside remembrance from the mind's door; even if it departs, remembering the harm of the miserable realms, reinstate it. [29]

उपाध्यायानुशासन्या भीत्याप्यादरकारिणाम् ।
धन्यानां गुरुसंवासात् सुकरं जायते स्मृतिः ॥ ३० ॥

བླ་མ་དང་ནི་འགྲོགས་པ་ལས།
མཁན་པོས་རྗེས་སུ་བསྟན་པ་དང་།
འཇིགས་པས་སྐལ་ལྡན་གུས་བྱེད་ལ།
དྲན་པ་བདེ་བླག་ཉིད་དུ་སྐྱེ།། ༣༠ ||

212. By staying with one's preceptor and by (receiving) instructions from an abbot, and also by fear (of being censured by others) remembrance easily arises within the fortunate devotee. [30]

बुद्धाश्च बोधिसत्त्वाश्च सर्वत्राव्याहतेक्षणाः ।
सर्वमेवाग्रतस्तेषां तेषामस्मि पुरः स्थिताः ॥ ३१ ॥

སངས་རྒྱས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དག།
ཀུན་དུ་ཐོགས་མེད་གཟིགས་པར་ལྡན།
དེ་དག་ཐམས་ཅད་སྤྱན་སྔ་ན།
རྟག་པར་བདག་ནི་གནས་སོ་ཞེས།། ༣༡ ||

213. 'I stand always before all the Buddhas and Bodhisattvas who are endowed with unobstructed vision that penetrates everywhere.' [31]

इति ध्यात्वा तथा तिष्ठेत् त्रपादरभयान्वितः ।
बुद्धानुस्मृतिरप्येवं भवेत्तस्य महुर्मुहुः ॥ ३२ ॥

དེ་ལྟར་བསམས་ནས་ངོ་ཚ་དང་།
གུས་དང་འཇིགས་ལྡན་དེ་བཞིན་མཆིས།
དེས་ནི་སངས་རྒྱས་རྗེས་དྲན་པའང་།
དེ་ལ་ཡང་དང་ཡང་དུ་འབྱུང་།། ༣༣ ||

214. Having thought thus, he remains possessed of modesty, respect and fear. Thereby, too, the remembrance of the Enlightened One arises in him again and again. [32]

सम्प्रजन्यं तदायाति न च यात्यागतं पुनः ।
स्मृतिर्यदा मनोद्वारे रक्षार्थमवतिष्ठते ॥ ३३ ॥

གང་ཚེ་དྲན་པ་ཡིད་སྒོ་ནས།
བསྲུང་བའི་དོན་དུ་གནས་གྱུར་པ།
དེའི་ཚེ་ཤེས་བཞིན་འོང་འགྱུར་ཞིང་།
སོང་བ་དག་ཀྱང་ཕྱིར་འོང་འགྱུར།། ༣༣ ||[འོངས་པར་གྱུར་པ་སླར་མི་འགྲོ།]

215. When remembrance keeps guard at the mind's door, then alertness comes, and it does not go out again. [33]

पूर्वं तावदिदं चित्तं सदोपस्थाप्यमीदृशम् ।
निरिन्द्रियेणेव मया स्थातव्यं काष्ठवत् सदा ॥ ३४ ॥

རེ་ཞིག་དང་པོར་འདི་འདྲའི་སེམས།
རྟག་ཏུ་ཉེ་བར་གནས་བྱ་ཞིང་།
དབང་པོ་མེད་པ་བཞིན་དུ་བདག།
དེའི་ཚེ་ཤིང་བཞིན་གནས་པར་བྱ།། ༣༤ ༎ [རྟག་ཏུ་ཤིང་བཞིན་གནས་པར་བྱ།]

216. Thus, always first I should establish the mind of this kind, then I will remain as lacking senses like a log. [34]

निष्फला नेत्रविक्षेपा न कर्तव्या कदाचन ।
निध्यायन्तीव सततं कार्या दृष्टिरधोगता ॥ ३५ ॥

དོན་མེད་གཡེང་བར་ལྟ་བ་ནི།
ནམ་ཡང་བདག་གིས་མི་བྱ་སྟེ།
ངེས་པར་སེམས་པས་རྟག་ཏུ་ནི།
མིག་ནི་ཕབ་སྟེ་བལྟ་བར་བྱ།། ༣༥ ༎

217. I should never look about purposelessly with distracted vision, but always my eyes should look downwards as in meditation. [35]

दृष्टिविश्रामहेतोस्तु दिशः पश्येत् कदाचन ।
आभासमात्रं दृष्ट्वा च स्वागतार्थं विलोकयेत् ॥ ३६ ॥

ལྟ་བ་ངལ་བསོའི་ཆེད་དུ་ནི།
རེས་འགའ་ཕྱོགས་སུ་བལྟ་བར་བྱ།
འགའ་ཞིག་མིག་ལམ་སྣང་གྱུར་ན།
བལྟས་ནས་འོངས་པ་ལེགས་ཞེས་བརྗོད།། ༣༦ ༎

218. Sometimes, to rest the sight, one should look to the directions, if anyone appears, one should look at him in order to give him welcome. [36]

मार्गादौ भयबोधार्थं मुहुः पश्येच्चतुर्दिशम् ।
दिशो विश्रम्य वीक्षेत परावृत्यैव पृष्ठतः ॥ ३७ ॥

ལམ་སོགས་འཇིགས་པ་བརྟག་པའི་ཕྱིར།
ཡང་དང་ཡང་དུ་ཕྱོགས་བཞིར་བལྟ།
ངལ་བསོ་ཁ་ནི་ཕྱིར་བལྟས་ནས།
རྒྱབ་ཀྱི་ཕྱོགས་སུ་བལྟ་བར་བྱ།། ༣༧ །།

219. On paths, <u>etc</u>., one look from time to time to the four directions in order to check for fear of danger, and upon resting, one should turn round to look in the direction behind. [37]

सरेदपसरेद्वापि पुर पश्चान्निरूप्य च ।
एवं सर्वास्ववस्थासु कार्यं बुद्ध्वा समाचरेत् ॥ ३८ ॥

མདུན་དང་རྒྱབ་ཏུ་བརྟག་བྱས་ནས།
འགྲོའམ་ཡང་ན་འོང་བྱ་སྟེ།
དེ་ལྟར་གནས་སྐབས་ཐམས་ཅད་དུ།
དགོས་པ་ཤེས་ནས་སྤྱད་པར་བྱ།། ༣༨ །།

220. After examination both that is ahead and behind, one should thus come or go. Knowning one's purpose in all circumstances, one should accomplish whatever work is to be done. [38]

कायेनैवमवस्थेयमित्याक्षिप्य क्रियां पुनः ।
कथं कायः स्थित इति द्रष्टव्यं पुनरन्तरा ॥ ३९ ॥

ལུས་ཀྱིས་འདི་ལྟར་གནས་བྱ་ཞེས།
བྱ་བ་བསྐྱོགས་ནས་དེ་ནས་ནི།
སྐབས་སུ་ལུས་འདི་ཇི་ལྟ་བུར།
གནས་པ་ཡིན་ཞེས་བལྟ་བར་བྱ།། ༣༩ །།

221. 'The body should remain thus'--after having decided in such a way one should then observe on different occasions, how is this body's condition now? [39]

निरूप्यः सर्वयत्नेन चित्तमत्तद्विपस्तथा ।
धर्मचिन्ता महास्तम्भे यथा बद्धो न ुमच्यते ॥ ४० ॥

སེམས་ཀྱི་གླང་ཆེན་མྱོས་པ་ནི།
ཆོས་ལ་སེམས་པའི་ཀ་ཆེན་ལ།
ཇི་ལྟར་བཏགས་པ་མི་འཆོར་བར།
དེ་ལྟར་འབད་པ་ཀུན་གྱིས་བརྟག། ༤༠ ||

222. The mad elephant of the mind should be bound to the great post of religious reflection; [being bound], it should not be released, but examined with every effort. [40]

कुत्र मे वर्तत इति प्रत्यवेक्ष्यं तथा मनः ।
समाधानधुरं नैव क्षणमप्युत्सृजेद् यथा ॥ ४१ ॥

ཅི་ནས་ཏིང་འཛིན་བརྩོན་པ་ནི།
སྐད་ཅིག་གཅིག་ཀྱང་མི་འཆོར་བར།
བདག་གི་ཡིད་འདི་གར་སྤྱོད་ཅེས།
དེ་ལྟར་ཡིད་ལ་སོ་སོར་བརྟག། ༤༡ ||

223. I must make effort towards concentration, and not abandon it, even for a single moment; I should examine my mind in this way, in order to observe where it is. [41]

भयोत्सवादिसम्बन्धे यद्यशक्तो यथासुखम् ।
दानकाले तु शीलस्य यस्माद्दुक्तमुपेक्षणम् ॥ ४२ ॥

འཇིགས་དང་དགའ་སྟོན་སོགས་འབྲེལ་པར།
གལ་ཏེ་མི་ནུས་ཅི་བདེར་བྱ།
འདི་ལྟར་སྦྱིན་པའི་དུས་དག་ཏུ།
ཚུལ་ཁྲིམས་བཏང་སྙོམས་བཞག་པར་གསུངས།། ༤༢ ||

224. In times of fear or when busy in connection with festivals, if one is unable to maintain bows, one should do whatever appropriate. Thus, in the time of giving, morality may be disregarded, it is said. [42]

यद् बुद्ध्वा कर्तुमारब्धं ततोऽन्यन्न विचिन्तयेत्।
तदेव तावन्निष्पाद्यं तद्गतेनान्तरात्मना ॥ ४३ ॥

གང་ཞིག་བསམས་ཏེ་བྱར་བརྩམས་པ།
དེ་ལས་གཞན་དུ་མི་བསམ་སྟེ།
དེར་གཏད་པ་ཡི་བསམ་པ་ཡིས།
དེ་ཉིད་རེ་ཞིག་བསྒྲུབ་པར་བྱ།། ༤༣ །།

225. Whatever undertaking one has considered and begun, of things other than that one should not think. With a mind directed towards that, one should meanwhile accomplish that task alone. [43]

एवं हि सुकृतं सर्वमन्यथा नोभयं भवेत्।
असम्प्रजन्यक्लेशोऽपि वृद्धिं चैवं गमिष्यति ॥ ४४ ॥

དེ་ལྟ་ན་ནི་ཀུན་ལེགས་བྱས།
གཞན་དུ་གཉིས་ཀར་མི་འགྱུར་ཞིང་།
ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་ཉོན་མོངས་ཀྱང་།
དེ་ལྟ་ན་ནི་འཕེལ་བར་འགྱུར།། ༤༤ །།

226. Thus all is well accomplished. Otherwise, neither the first or second task will be finished. Thus, too, unmindfulness and the attendant defilements will increase. [44]

नानाविधप्रलापेषु वर्तमानेष्वनेकधा।
कौतूहलेषु सर्वेषु हन्यादौत्सुक्यमागतम् ॥ ४५ ॥

བྲེ་མོའི་གཏམ་ནི་སྣ་ཚོགས་དང་།
ངོ་མཚར་ལྟད་མོ་རྣམ་མང་པོ།
ཀུན་ལ་འཇུག་པར་གྱུར་པ་ན།
དེ་ལ་ཆགས་པ་སྤང་བར་བྱ།། ༤༥ །།

227. If one enters into many useless conversations and all wonderful exciting shows, one should abandon attachment to them. [45]

मृन्मर्दनतृणोच्छेदरेखाद्यफलमागतम् ।
स्मृत्वा ताथागतीं शिक्षां भीतस्तत्क्षणमुत्सृजेत् ॥ ४६ ॥

དོན་མེད་ས་རྐོ་རྩྭ་གཅོད་དང་།
ས་རིས་འབྲི་སོགས་བྱེད་གྱུར་ན།
བདེ་གཤེགས་བསླབ་པ་དྲན་བྱས་ནས།
སྐྲག་པས་དེ་ཡི་མོད་ལ་དོར།། ༤༦ ||

228. If one does useless work, such as digging the ground cutting grass, drawing in the sand, etc.,--having remembered the teachings of the Tathāgatas, one should abandon it at that very moment. [46]

यदा चलितुकामः स्याद् वक्तुकामोऽपि वा भवेत् ।
स्वचित्तं प्रत्यवेक्ष्यादौ कुर्याद् धैर्येण युक्तिमत् ॥ ४७ ॥

གང་ཚེ་བསྐྱོད་པར་འདོད་གྱུར་ཏམ།
སྨྲ་བར་འདོད་པར་གྱུར་ན་ཡང་།
དང་པོར་རང་གི་སེམས་བརྟགས་ནས།
བརྟན་པས་རིགས་པ་ལྡན་པར་བྱ།། ༤༧ ||

229. When one wishes to move or if one also wishes to speak, having first examined one's own mind, one must firmly do it reasonably. [47]

अनुनीतं प्रतिहतं यदा पश्येत्स्वकं मनः ।
न कर्तव्यः न वक्तव्यं स्थातव्यं काष्ठवत्तदा ॥ ४८ ॥

གང་ཚེ་རང་ཡིད་ཆགས་པ་དང་།
ཁྲོ་བར་འདོད་པ་དེ་ཡི་ཚེ།
ལས་སུ་མི་བྱ་སྨྲ་མི་བྱ།
ཤིང་བཞིན་དུ་ནི་གནས་པར་བྱ།། ༤༨ ||

230. When one's own mind has attachment, anger or desire, at that time one should not work nor speak, but remain like wood. [48]

उद्धतं सोपहासं वा यदा मानमदान्वितम् ।
सोत्प्रासातिशयं वक्र वञ्चकं च मनो भवेत् ॥ ४९ ॥

རྒོད་དང་ག་ཁར་བཅས་པའམ།
གང་ཆེ་ང་རྒྱལ་རྒྱགས་ལྡན་པའམ།
མཚང་འབྲུ་བ་ཡི་བསམ་པ་དང་།
གལ་ཏེ་སྐྱོར་འབྱིན་བསླུ་སེམས་སམ།། ༤༩ །།

231. When the mind is unruly or jestful or proud or arrogant, or picks out others' faults, or if it is rascally or deceitfu, [49]

यदात्मोत्कर्षाभासं परपंसनमेव वा ।
साधिक्षेपं ससंरम्भं स्थातव्यं काष्ठवत्तदा ॥ ५० ॥

གང་ཚེ་བདག་བསྟོད་ལྷུར་ལེན་པའམ།
གཞན་ལ་སྨོད་པ་ཉིད་དང་ནི།
གཤེ་བཅས་འགྱེད་དང་བཅས་གྱུར་པ།
དེའི་ཚེ་ཤིང་བཞིན་གནས་པར་བྱ།། ༥༠ །།

232. When the mind has readiness to praise oneself or to blame others, or if it becomes abusive and quarrelsome, at that time I will remain as lacking senses like a log. [50]

लाभसत्कारकीर्त्यर्थि परिवारार्थि वा पुनः ।
उपस्थानार्थि मे चित्तं तस्मात् तिष्ठामि काष्ठवत् ॥ ५१ ॥

རྙེད་དང་བཀུར་སྟི་གྲགས་འདོད་པའམ།
གཡོག་འཁོར་དོན་དུ་གཉེར་འདོད་པའམ།
བདག་སེམས་རིམ་གྲོ་འདོད་གྱུར་ན།
དེའི་ཚེ་ཤིང་བཞིན་གནས་པར་བྱ།། ༥༡ །།

233. If my mind seeks for gain, honor, fame, attendants or obsequious, then I will remain as lacking senses like a log. [51]

परार्थरूक्षं स्वार्थार्थि परिषत्काममेव वा ।
वक्तुमिच्छति मे चित्तं तस्मात् तिष्ठामि काष्ठवत् ॥ ५२ ॥

གཞན་དོན་ཡལ་བར་འདོར་བ་དང་།   [གཞན་དོན་འདོར་ཞིང་ རང་དོན་གཉེར།
རང་དོན་ གཉེར་བར་འདོད་པ་དང་།   གཡོག་འཁོར་འདོད་པ་ཉིད་ཡང་ན།]
སྨྲ་བར་འདོད་ པའི་སེམས་ བྱུང་ན།
དེའི་ ཆེ་ ཤིང་ བཞིན་གནས་པར་བྱ།། ༥༣ ||

234. When my mind abandons the interests of others, or desires to strives for selfish interests, or desires to attendants, at that time I will remain as lacking senses like a log. [52]

असहिष्ण्वलसं भीतं प्रगल्भं मुखरं तथा ।
स्वपक्षाभिनिविष्टं च तस्मात् तिष्ठामि काष्ठवत् ॥ ५३ ॥

མི་བཟོད་ལེ་ལོ་འཇིགས་པ་དང་།
དེ་བཞིན་ སྤྱི་བརྟོལ་མུ་ཅོར་དང་།
རང་ གི་ཕྱོགས་ཞེན་སེམས་བྱུང་ན།
དེའི་ ཆེ་ ཤིང་ བཞིན་གནས་པར་བྱ།། ༥༣ ||

235. If in my mind, there should arise impatience, laziness, fear and similarly garrulousness, impudence and attachment to one's own side--then I will remain as lacking senses like a log. [53]

एवं संक्लिष्टमालोक्य निष्फलारम्भि वा मनः ।
निगृह्णीयाद् दृढं शूरः प्रतिपक्षेण तत् सदा ॥ ५४ ॥

དེ་ལྟར་ཀུན་ ནས་ཉོན་མོངས་དང་།
དོན་མེད་བརྩོན་ པའི་ཡིད་ བརྟགས་ནས།
དེའི་ ཆེ་དཔའ་བོས་ གཉེན་པོ་ ཡིས།
དེ་ནི་བརྟན་པར་གཟུང་བར་བྱ།། ༥༤ ||

236. Thus, after examining whether the mind is afflicted or striving for useless actions, then the hero firmly should hold the antidote tin mind. [54]

सुनिश्चितं सुप्रसन्नं धीरं सादरगौरवम् ।
सलज्जं सभयं शान्तं पराराधनतत्परम् ॥ ५५ ॥

ཤིན་ཏུ་ངེས་དང་རབ་དད་དང་།
བརྟན་དང་གུས་དང་ཞེ་སར་བཅས།
ངོ་ཚ་ཤེས་དང་འཇིགས་བཅས་དང་།
ཞི་ཞིང་གཞན་དགའ་བྱེད་ལ་བརྩོན།། ༥༥ ||

237. Make efforts to be certain, possessed of clear faith, firmness, devotion, respect, modesty, and fear and to be peaceful, causing others to rejoice. [55]

परस्परविरुद्धाभिर्बालेच्छाभिरखेदितम् ।
क्लेशोत्पादादिदं ह्येतदेषामिति दयान्वितम् ॥ ५५ ॥

ཕན་ཚུན་མི་མཐུན་བྱིས་པ་ཡི།
འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་སྐྱོ་ཞིང་།
ཉོན་མོངས་སྐྱེས་པས་འདི་དག་གི།
སེམས་འདི་བྱུང་སྙམ་བརྩེ་ར་ལྡན་དང་།། ༥༦ ||

238. One should not be dejected by the mutually harmful childish ones with desires, but be compassionate to them, by thinking that 'they have defilements, therefore they have such mentality.' [56]

आत्मसत्त्ववशं नित्यमनवद्येषु वस्तुषु ।
निर्माणमिव निर्मानं धारयाम्येष मानसम् ॥ ५६ ॥

ཁ་ན་མ་ཐོ་མེད་དངོས་ལ།
བདག་དང་སེམས་ཅན་དབང་བྱས་ཤིང་།
སྤྲུལ་པ་བཞིན་དུ་ང་མེད་པར།
ཡིད་འདི་རྟག་ཏུ་གཟུང་བར་བྱ།། ༥༧ ||

239. I should discipline myself and others in those virtuous things, and constantly hold this mind without self pride--like a magically created person. [57]

चिरात् प्राप्तं क्षणवरं स्मृत्वा स्मृत्वा मुहुर्मुहुः ।
धारयामीदृशं चित्तमप्रकम्प्यं सुमेरुवत् ॥ ५८ ॥

རིང་ཞིག་ལོན་ནས་དལ་བའི་མཆོག།
ཐོབ་པ་ཡང་དང་ཡང་བསམས་ནས།
སེམས་དེ་ལྟ་བུ་རི་རབ་ལྟར།
རབ་ཏུ་མི་གཡོ་གཟུང་བར་བྱ།། ༥༨ །།

240. Having reflected again and again that, after a long time I have gained this excellent opportunity, I must hold this mind thus as above, totally unwavering like Mt. Sumeru. [58]

गृध्रैरामिषसंगृद्धैः कृष्यमाण इतस्ततः ।
न करोत्यन्यथा कायः कस्मादत्र प्रतिक्रियाम् ॥ ५९ ॥

བྱ་རྒོད་ཤ་ལ་ཆགས་པ་ཡིས།
ཕན་ཚུན་ཀུན་ཏུ་བཤལ་བྱེད་ཀྱང་།
ཡིད་ཁྱོད་མི་དགར་མི་བྱེད་ན།
ད་ལྟ་ཅིའི་ཕྱིར་ཁ་ཏ་བྱེད།། ༥༩ །།

241. If you, O mind, are not displeased though vultures, desiring flesh, drag the body here and there, why do you now react? [59]

रक्षसीमं मनः कस्मादात्मीकृत्य समुच्छ्रयम् ।
त्वत्तश्चेत् पृथगेवायं तेनात्र तव को व्ययः ॥ ६० ॥

ལུས་འདི་བདག་གིར་བཟུང་བྱས་ནས།
ཡིད་ཁྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་སྲུང་བར་བྱེད།
ཁྱོད་དང་འདི་གཉིས་སོ་སོ་ན།
དེས་ཀོ་ཁྱོད་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༦༠ །།

242. O mind, why do you protect this body, holding it to be mine? If you and this body will separate, then what use is it to you? [60]

न स्वीकरोषि हे मूढ काष्ठपुत्तलकं शुचिम् ।
अमेध्यघटितं यन्त्रं कस्माद्रक्षसि पूतिकम् ॥ ६१ ॥

སྐྱོངས་པའི་ཡིད་ཁྱོད་ཅི་ཡི་ཕྱིར།
ཤིང་གཟུགས་གཙང་མ་གཟུང་མི་བྱེད།
མི་གཙང་ཚོགས་ཀྱི་འཕྲུལ་འཁོར་འདི།
རུལ་པ་བསྲུངས་ཏེ་ཅི་ཞིག་རུང་།། ༦༡ །།

243. O foolish mind, why do not hold a clean wooden body instead? What use is it to protect this rotten machine of unclean parts? [61]

इमं चर्मपुटं तावत् स्वबुद्धयैव पृथक् कुरु ।
अस्थिपञ्जरतो मांसं प्रज्ञाशस्त्रेण मोचय ॥ ६२ ॥

ཐོག་མར་པགས་པའི་རིམ་པ་འདི།
རང་གི་བློ་ཡིས་ཐ་དད་ཕྱེ།
ཤ་ཡང་རུས་པའི་དྲ་བ་ལས།
ཤེས་རབ་མཚོན་གྱིས་གུད་དུ་ཕྱེ།། ༦༢ །།

244. First, sever with your mind this sheath of skin and then with the weapon of wisdom, separate the flesh from the skeleton. [62]

अस्थीन्यपि पृथक् कृत्वा पश्य मज्जानमन्ततः ।
किमत्र सारमस्तीति स्वयमेव विचारय ॥ ६३ ॥

རུས་པ་རྣམས་ཀྱང་དབྱེ་བྱས་ནས།
རྐང་གི་བར་དུ་བལྟ་བྱ་ཞིང་།
འདི་ལ་སྙིང་པོ་ཅི་ཡོད་ཅེས།
བདག་ཉིད་ཀྱིས་ནི་བརྟག་པར་གྱིས།། ༦༣ །།

245. Having separated the bones, look within as far as the marrow. Examine yourself to determine what essence there is in this. [63]

एवमन्विष्य यत्नेन न दृष्टं सारमत्र ते।
अधुना वद कस्मात् त्वं कायमद्यापि रक्षसि ॥ ६४ ॥

དེ་ལྟར་འབད་དེ་བཙལ་ཀྱང་དེར།
ཁྱོད་ཀྱིས་སྙིང་པོ་མ་མཐོང་ན།
ད་དུང་ཅིའི་ཕྱིར་ཆགས་ཚུལ་གྱིས།
ཁྱོད་ནི་ལུས་འདི་སྲུང་བར་བྱེད།། ༦༤ ।।

246. Thus, if you have not seen any essence there, [Skt. adds, you should say,] why do you still strenuously protect this body due to attachment? [64]

न खादितव्यमशुचि त्वया पेयं न शोणितम्।
नान्त्राणि चूषितव्यानि किं कायेन करिष्यसि ॥ ६५ ॥

ཁྱོད་ཀྱིས་མི་གཙང་བཟར་མི་རུང་།
ཁྲག་ཀྱང་བཏུང་དུ་མི་རུང་ལ།
རྒྱུ་ལྟོའང་གཞིབ་ཏུ་མི་རུང་ན།
ལུས་ཀྱིས་ཁྱོད་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༦༥ ।।

247. If you cannot eat the impure body, and its blood is undrinkable, its entrails not fit for sucking, then what use is the body to you? [65]

युक्तं गृध्रशृगालादेराहारार्थं तु रक्षितुम्।
कर्मोपकरणं त्वेतन्मनुष्याणां शरीरकम् ॥ ६६ ॥

ཉེས་ན་ཝ་དང་བྱ་རྒོད་ཀྱི།
ཟས་ཀྱི་དོན་དུ་འདི་བསྲུང་རིགས།
མིའོ་ཅག་གི་ལུས་འདི་ནི།
བཀོལ་བར་བྱ་བ་ཉིད་དུ་ཟད།། ༦༦ ।।

248. If it is right to save this body in order to feed foxes and vultures, then that is the only use of this human body. [66]

एवं ते रक्षतश्चापि मृत्युराच्छिद्य निर्दयः ।
कायं दास्यति गृध्रेभ्यस्तदा त्वं किं करिष्यसि ॥ ६७ ॥

འདི་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་བསྲུངས་ཀྱང་ནི།
འཆི་བདག་བརྩེ་བ་མེད་པ་ཡིས།
ཕྲོགས་ཏེ་བྱ་དང་ཁྱིར་བྱིན་ན།
དེའི་ཚེ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཅི་བྱར་ཡོད།། ༦༧ ||

249. Though you protect it, in this way, what will you do when [the body] is snatched away by the Lord of Death and given over to vultures, and dogs, what would you do? [67]

न स्थास्यतीति भृत्याय न वस्त्रादि प्रदीयते ।
कायो यास्यति खादित्वा कस्मात् त्वं कुरुषे व्ययम् ॥
६८ ॥

བྲན་གཡོག་བཀོལ་དུ་མི་བཏུབ་ལའང་།
གོས་ལ་སོགས་པ་མི་སྦྱིན་ན།
ལུས་འདི་བསྙོད་ཀྱང་གཞན་འགྲོ་ན།
ཁྱོད་ཀོ་ཅི་སྟེ་ཤ་ཐང་གསོ།། ༦༨ ||

250. If one does not give garments, <u>etc</u>. to a servant who would be no more usable, then, this body, having eaten will perish, why you spend for it? [68]

दत्वास्मै वेतनं तस्मात् स्वार्थं कुरु मनोऽधुना ।
न हि वैतनिकोपात्तं सर्वं तस्मै प्रदीयते ॥ ६९ ॥

འདི་ལ་གླ་རྔན་བྱིན་ནས་ནི།
ད་ནི་རང་གི་དོན་བྱེད་ཀྱིག།
ཕན་པ་མེད་པར་འདི་ལ་ནི།
ཐམས་ཅད་སྦྱིན་པར་མི་བྱའོ།། ༦༩ ||

251. Having given to this body its wages, now accomplish your own affairs. Do not give everything to this without being its beneficial. [69]

कायें नौबुद्धिमाधाय गत्यागमननिश्रयात् ।
यथा कामङ्गमं कायं कुरु सत्त्वार्थसिद्धये ॥ ७० ॥

འགྲོ་དང་འོང་བའི་རྟེན་ཙམ་དུ།
ལུས་ལ་གྲུ་ཡི་བློ་བཞག་སྟེ།
སེམས་ཅན་རྣམས་དོན་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར།
ཡིད་བཞིན་གྱི་ནི་ལུས་སུ་བསྒྱུར།། ༧༠ ||

252. Set the notion this body is a basis for coming and going, and a boat for the success of all living beings, set the body as the wish-fulfilling Body [of the Buddha]. [70]

एवं वशीकृतस्वात्मा नित्यं स्मितमुखो भवेत् ।
त्यजेद् भृकुटिसंकोचं पूर्वाभाषी जगत्सुहृत् ॥ ७१ ॥

དེ་ལྟར་རང་དབང་ཡོད་གྱིས་ཏེ།
རྟག་ཏུ་འཛུམ་པའི་བཞིན་དུ་གྱིས།
ཁྲོ་གཉེར་ངོ་ཟུམ་ཡོངས་སྤོང་སྟེ།
འགྲོ་བའི་བཤེས་དང་གསོང་པོར་གྱིས།། ༧༡ ||

253. Thus, act independently and always show a smiling face. Abandoning a frowning, closed visage, be a friend of beings and an open speaker [Skt. the first to greet].[71]

सशब्दपातं सहसा न पीठादीन् विनिक्षिपेत् ।
नास्फालयेत् कपाटं च स्यान्निःशब्दरुचिः सदा ॥ ७२ ॥

ཁྲི་ལ་སོགས་པ་བབ་ཅོལ་དུ།
སྒྲ་དང་བཅས་པར་མི་དོར་རོ།
སྒོ་ཡང་དྲག་ཏུ་མི་དབྱེ་སྟེ།
རྟག་ཏུ་བཅོམ་སྐྱུང་དགའ་བར་བྱ།། ༧༣ ||

254. Do not throw down beds and so forth noisily, nor pound doors forcefully. Always be silent and pleasing.[72]

बको बिडालश्चौरश्च निःशब्दो निभृतश्चरन् ।
प्राप्नोत्यभिमतं कार्यमेवं नित्यं यतिश्चरेत् ॥ ७३ ॥

ཆུ་སྐྱར་བྱི་ལ་ཆོམ་རྐུན་དག།
སྒྲ་མེད་འཇབ་ཅིང་འགྲོ་བ་ཡིས།
མངོན་པར་འདོད་པའི་དོན་སྒྲུབ་པ།
ཐུབ་པས་རྟག་ཏུ་དེ་བཞིན་སྤྱད།། ༧༣ ||

255. The bittern, cat and thief accomplished their desired aims by moving forward silently and covertly, and the ascetic always acts thus.[73]

परचोदनदक्षाणामनधीष्टोपकारिणाम् ।
प्रतीच्छेच्छिरसा वाक्यं सर्वशिष्यः सदा भवेत् ॥ ७४ ॥

གཞན་ལ་གཞིན་ བསྐུལ་འདེབས་མཁས་ཤིང་།
མ་བཅོལ་ཕན་པར་བྱེད་པའི་ངག།
གུས་པས་སྤྱི་བོར་བླང་བྱེས་ཏེ།
རྟག་ཏུ་ཀུན་གྱི་སློབ་མར་གྱུར།། ༧༤ ||

256. The unsought beneficial words of one who is skilled in exhorting others, should be received with a bowed head; one should always be the pupil of everyone.[74]

सुभाषितेषु सर्वेषु साधुकारमुदीरयेत् ।
पुण्यकारिणमालोक्य स्तुतिभिः सम्प्रहर्षयेत् ॥ ७५ ॥

ལེགས་པར་སྨྲས་པ་ཐམས་ཅད་ལ།
དགེ་བར་གསུངས་ཞེས་བརྗོད་པར་བྱ།
བསོད་ནམས་བྱེད་པ་མཐོང་གྱུར་ན།
བསྟོད་པས་ལེགས་པར་དགའ་བ་བསྐྱེད།། ༧༥ ||

257. One must say, 'Well-spoken!' in praise for the well said word of others. If one observes anyone acting meritoriously, one should encourage him through praise.[75]

परोक्षं गुणान् ब्रूयादनुब्रूयाच्च तोषतः।
स्ववर्णे भाष्यमाणे च भावयेत् तद्गुणज्ञताम् ॥ ७६ ॥

ལྐོག་ན་ཡོན་ཏན་བརྗོད་བྱ་ཞིང་།
ཡོན་ཏན་བརྗོད་ན་རྗེས་སུ་བརྗོད།
རང་གི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་ན་དེ།
ཡོན་ཏན་ཤེས་པར་རིག་པར་བྱ།། ༧༦ ||

258. One should tell of others' good qualities in their absence, and if others speak of another's qualities, one should agree. If one's own qualities are told, one should consider it as appreciation of good qualities. [76]

सर्वारम्भा हि तुष्टयर्थाः सा वित्तैरपि दुर्लभा।
भोक्ष्ये तुष्टिसुखं तस्मात् परश्रमकृतैर्गुणैः ॥ ७७ ॥

རྩོམ་པ་ཐམས་ཅད་དགའ་ཕྱིར་ཏེ།
དེ་ནི་རིན་གྱིས་ཉོ་ནའང་དཀོན།
དེ་ལྟས་གཞན་བྱས་ཡོན་ཏན་གྱིས།
དགའ་བའི་བདེ་བ་སྤྱོད་པར་བྱ།། ༧༧ ||

259. All works are performed for the sake of happiness which is hard to buy even at my price; therefore one should rejoice in gladness at virtues done by others. [77]

न चात्र मे व्ययः कश्चित् परत्र च महत् सुखम्।
अप्रीतिदुःखं द्वेषैस्तु महद् दुःखं परत्र च ॥ ७८ ॥

བདག་ལ་འདིར་གོད་ཡོད་མེད་ལ།
ཕ་རོལ་ཏུ་ཡང་བདེ་བ་ཆེ།
ཉེས་པས་མི་དགའ་སྡུག་བསྔལ་ཞིང་།
ཕ་རོལ་ཏུ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་ཆེ།། ༧༨ ||

260. I do not have to spend in this life and will have great joy in the next life. Through vice I will be unhappy and suffer in this life and in the next, too. [78]

विश्वस्तविन्यस्तपदं विस्पष्टर्थं मनोरमम् ।
श्रुतिसौख्यं कृपामूलं मृद्धुमन्दस्वरं वदेत् ॥ ७९ ॥

སྨྲ་ན་ཡིད་ཕེབས་འབྲེལ་པ་དང་། [ཡིད་ཆེས་རྣམ་པར་བཀོད་པའི་ཚིག
དོན་གསལ་ཡིད་དུ་འོང་བ་དང་།
ཆགས་དང་ཞེ་སྡང་སྤངས་པ་དང་། [ཐོས་བདེ་བྱམས་པའི་རྩ་བ་ཅན།
འཇམ་ཞིང་རན་པར་སྨྲ་བར་བྱ།། ༧༩ །། འཇམ་ཞིང་དལ་བའི་དབྱངས་ཀྱིས་སྨྲ།]

261. One speaks confident, coherent, clear in meaning and pleasing words. Abandoning attachment and aversion, one should speak gently and moderately [Skt. delightful to hear, rooted in mercy, gentle and low voiced words]. [79]

ऋजु पश्येत् सदा सत्त्वांश्चक्षुषा सम्पिबन्निव ।
एतानेव समाश्रित्य बुद्धत्वं मे भविष्यति ॥ ८०॥

མིག་གིས་སེམས་ཅན་ལྟ་ན་ཡང་།
འདི་དག་ཉིད་ལ་བརྟེན་ནས་བདག
སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་འགྱུར་རོ་ཞེས།
དྲང་ཞིང་བྱམས་པའི་ཚུལ་གྱིས་བལྟ།། ༨༠ །།

262. When one looks at living beings, reflecting thus, 'I will become a Buddha by relying upon these,' one look at them honestly in a loving manner [Skt. as the eyes of thirsty people look at cool water with gladness]. [80]

सातत्याभिनिवेशोत्थं प्रतिपक्षोत्थमेव च ।
गुणोपकारिक्षेत्रे च दुःखिते च महच्छुभम् ॥ ८१ ॥

རྟག་པར་མངོན་ཞེན་གྱིས་བསླངས་པའམ།
གཉེན་པོ་ཡིས་ནི་བསླངས་པ་ཉིད།
ཡོན་ཏན་དང་ནི་ཕན་འདོགས་ཞིང་།
སྡུག་བསྔལ་བ་ལ་དགེ་ཆེན་འགྱུར།། ༨༡ །།

263. Always be arousing faith, or by arousing the antidotes in the fields of the Virtuous Ones, of benefactors [parents], and of sufferers, become a vast virtue. [81]

दक्ष उत्थानसम्पन्नः स्वंकारी सदा भवेत् ।
नावकाशः प्रदातव्यः कस्यद्दिचत् सर्वकर्मसु च ॥ ८२ ॥

མཁས་ཤིང་དད་དང་ལྡན་བྱས་ནས། [མཁས་ཤིང་བརྩོན་པ་ལྡན་ཚོགས་པ།
ལས་རྣམས་བདག་གིས་རྟག་ཏུ་བྱ། རྟག་ཏུ་རང་ཉིད་བྱེད་པོར་འགྱུར།]
ལས་རྣམས་ཀུན་ལ་སུ་ལ་ཡང་།
ལྟོས་པར་བྱ་བ་མ་ཡིན་ནོ།། ༨༣ །། [གོ་སྐབས་རབ་ཏུ་སྦྱིན་མི་བྱ]

264. Skillful and endowed with vigor, one must always perform one's own work. In all undertakings also, one must not depend upon others. [82]

उत्तरोत्तरतः श्रेष्ठा दानपारमितादयः ।
नेतरार्थं त्यजेच्छ्रेष्ठामन्यत्राचारसेतुतः ॥ ८३ ॥

སྦྱིན་པའི་ཕ་རོལ་ཕྱིན་ལ་སོགས།
གོང་ནས་གོང་དུ་གཙོ་ཆེར་འགྱུར།
ཆུང་ངུའི་ཕྱིར་ནི་ཆེ་མི་གཏོང་། [སྤྱོད་པ་ཆུ་ལོན་མ་གཏོགས་པར།
གཙོ་ཆེར་གཞན་གྱི་དོན་བསམ་མོ།། ༨༣ །།གཞན་ཆུང་ཕྱིར་དུ་ཆེ་མི་གཏོང་།]

265. Among the perfections of Giving and others, the latter are more important. Therefore, do not give up a more important practice for a lesser one, except for the causeway of the practice of Bodhisattva. [83]

एवं बुद्ध्वा परार्थेषु भवेत् सततमुत्थितः ।
निषिद्धमप्यनुज्ञातं कृपालोरर्थदर्शिनः ॥ ८४॥

དེ་ལྟར་རིག་བྱས་གཞན་དོན་ལ།
རྟག་ཏུ་བརྩོན་པར་གནས་པར་བྱ།
ཐུགས་རྗེ་མངའ་བ་རིང་གཟིགས་པས། [ཐུགས་རྗེ་མངའ་བ་དོན་གཟིགས་པས།]
བཀག་པ་རྣམས་ཀྱང་དེ་ལ་གནང་།། ༨༤ །།

266. Knowing thus, one must always strove for others' sake. The compassionate and far-seeing Buddha has allowed one to do even the prohibited. [84]

विनिपातगतानाथव्रतस्थान् संभज्य च ।
भुञ्जीत मध्यमां मात्रां त्रिचीवरबहिस्त्यजेत् ॥ ८५ ॥

ལོག་པར་ལྟུང་དང་མགོན་མེད་དང་།
བརྟུལ་ཞུགས་གནས་ལ་བགོ་བྱ་ཞིང་།
རན་པ་ཙམ་དུ་བཟའ་བྱ་སྟེ།
ཆོས་གོས་གསུམ་མ་གཏོགས་པ་སྦྱིན།། ༨༥ ||

267. Divide food into three parts; for those fallen into evil states, for the protectorless and ascetics, and oneself should eat only a moderate amount. Give away all but three robes. [85]

सद्धर्मसेवकं कायमितरार्थं न पीडयेत् ।
एवमेव हि सत्त्वानामाशामाशु प्रपूरयेत् ॥ ८६ ॥

དམ་པའི་ཆོས་ནི་སྤྱོད་པའི་ལུས།
ཕྲན་ཚེགས་ཆེད་དུ་གནོད་མི་བྱ།
དེ་ལྟར་བྱས་ན་སེམས་ཅན་གྱི།
བསམ་པ་མྱུར་དུ་རྫོགས་པར་འགྱུར།། ༨༦ ||

268. This body that is the performer of the Holy Doctrine, should not be harmed for a trifling purpose. If one acts thus, he will quickly fulfill the wishes of beings. [86]

त्यजेन्न जीवितं तस्मादशुद्धे करुणाशये ।
तुल्याशये तु तत्त्याज्यमित्थं न परिहीयते ॥ ८७ ॥

སྙིང་རྗེའི་བསམ་པ་མ་དག་པར།
ལུས་འདི་གཏང་བར་མི་བྱ་སྟེ།
ཅི་ནས་འདི་དང་གཞན་དུ་ཡང་། [མཉམ་པའི་བསམ་པས་གཏང་བར་བྱ།]
དོན་ཆེན་སྒྲུབ་པའི་རྒྱུར་གཏང་ངོ་།། ༨༧ || [འདི་ལྟར་ཡོངས་སུ་ཉམས་མི་འགྱུར།]

269. Do not give up this body without pure compassion. At any rate, it must be given for the causes of achieving a great purpose in this life and in the next life. [87]

धर्मं निर्गौरवे स्वस्थे न शिरोवेष्टिते वदेत् ।
सच्छत्रदण्डशस्त्रे च नावगुण्ठितमस्तके ॥ ८८ ॥

མ་གུས་པ་ལ་ཆོས་མི་བཤད།
མི་ན་བཞིན་དུ་མགོ་དཀྲིས་དང་།
གདུགས་དང་འཁར་བ་མཚོན་ཐོགས་དང་།
མགོ་བོ་གཡོགས་པ་དག་ལ་མིན།། ༨༨ ||

270. Do not preach religion to those who do not respect it, nor to those whose head is wrapped although they are not ill, nor to those who bear an umbrella, stick or weapon, nor whose head is covered. [88]

गम्भीरोदारमल्पैषु न स्त्रीषु पुरुषं विना ।
हीनोत्कृष्टेषु धर्मेषु समं गौरवमाचरेत् ॥ ८९ ॥

དམན་ལ་ཟབ་དང་རྒྱ་ཆེ་དང་།
སྐྱེས་པ་མེད་པར་བུད་མེད་མིན།
དམན་དང་མཆོག་གི་ཆོས་རྣམས་ལ།
མཚུངས་པར་གུས་པས་ཀུན་དུ་སྤྱད།། ༨༩ ||

271. Do not preach the vast and profound Doctrine to inferior persons, nor to ladies without men (being also present). Respect the lower and higher doctrines equally. [89]

नोदारधर्मपात्रं च हीने धर्मे नियोजयेत् ।
न चाचारं परित्यज्य सूत्रमन्त्रैः प्रलोभयेत् ॥ ९० ॥

རྒྱ་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་སྣོད་གྱུར་པ།
དམན་པའི་ཆོས་ལ་སྦྱར་མི་བྱ།
སྤྱོད་པ་ཡོངས་སུ་འདོར་མི་བྱ།
མདོ་དང་སྔགས་ཀྱིས་འདྲིད་མི་བྱ།། ༩༠ ||

272. Do not apply a worthy vessel of the vast [*Mahayāna*] to the teaching of the inferior vehicle [*Hinayana*]. Do not abandon one's own character, nor lure others by scriptures and magical formulas. [90]

दन्तकाष्ठस्य खेटस्य विसर्जनमपावृतम् ।
नेष्टं जले स्थले भोग्ये मूत्रादेश्चापि गर्हितम् ॥ ९१ ॥

སོ་ཤིང་དང་ནི་མཆིལ་མ་དག།
དོར་བ་ན་ནི་དགབ་པར་བྱ།
གཅི་ལ་སོགས་པའང་ལོངས་སྤྱོད་པའི།
ཆུ་དང་ཐང་ལ་དོར་བ་སྨད།། ༩༡ ||

273. If one uses a tooth-stick or spits, one should cover it up. It is blameworthy to urinate etc. in usable water and fields. [91]

मुखपूरं न भुञ्जीत सशब्दं प्रसृताननम् ।
प्रलम्बपादं नासीत न बाहू मर्दयेत् समम् ॥ ९२ ॥

ཁ་བཀང་བ་དང་སྒྲ་བཅས་དང་།
ཁ་གདངས་ནས་ནི་བཟའ་མི་བྱ།
རྐང་པ་བརྐྱངས་ཏེ་མི་འདུག་ཅིང་།
ལག་པ་མཉམ་པར་མི་མཉེའོ།། ༩༢ ||

274. Do not make sounds with a full mouth, nor eat with the mouth open. Do not sit with the legs stretch out, nor rub the hands together. [92]

नैकान्यस्त्रिया कुर्याद् यानं शयनमासनम् ।
लोकाप्रसादकं सर्वं दृष्ट्वा पृष्ट्वा च वर्जयेत् ॥ ९३ ॥

བཞོན་པ་མལ་སྟན་གནས་དག་ཏུ།
བུད་མེད་གཞན་དང་གཅིག་མི་བྱ།
འཇིག་རྟེན་མ་དད་གྱུར་པ་ཀུན།
མཐོང་དང་དྲིས་ཏེ་སྤང་བར་བྱ།། ༩༣ ||

275. In vehicles and places for sleeping, one alone should not travel, lie or sit with another's wife. Having first seen and made inquiry, one should abandon every thing that makes people displeased. [93]

नाङ्गुल्या कारयेत् किञ्चिद् दक्षिणेन तु सादरम्।
समस्तेनैव हस्तेन मार्गमप्येवमादिशेत् ॥ ९४ ॥

སོར་མོས་བརྡ་ནི་མི་བྱ་སྟེ།
གུས་དང་བཅས་པས་གཡས་པ་ཡི།
ལག་པ་དག་ནི་ཀུན་གྱིས་ཀྱང་།
ལམ་ཡང་དེ་ལྟར་བསྟན་པར་བྱ།། ༩༤ ||

276. Do not point with the finger [of the left hand], but respectfully show the way with [all the fingers of] the right hand. [94]

न बाहूत्क्षेपकं कश्चिच्छब्दयेदल्पसम्भ्रमे।
अच्छटादि तु कर्त्तव्यमन्यथा स्यादसंवृतः ॥ ९५ ॥

ལག་པ་ཤས་ཆེར་བསྐྱོད་མིན་ཏེ།
ཅུང་ཟད་བསྐྱོད་ལ་སྒྲ་བསྒྲགས་པ།
སེ་གོལ་ལ་སོགས་བརྡ་བྱ་སྟེ།
གཞན་དུ་མ་བསྡམས་པར་འགྱུར་རོ།། ༩༥ ||

277. Do not wave the arms about, but waving them slightly make sounds. One make gestures by snapping the fingers, etc. Otherwise one will become undisciplined. [95]

नाथनिर्वाणशय्यावच्छयीतेप्सितया दिशा।
सम्प्रजानंल्लघूत्थानः प्रागवश्यं नियोगतः ॥ ९६ ॥

མགོན་པོ་མྱ་ངན་འདས་གཟིམས་ལྟར།
འདོད་པའི་ཕྱོགས་སུ་ཉལ་བར་བྱ།
ཤེས་བཞིན་མྱུར་དུ་ལྡང་སེམས་ལ།
ཐོག་མ་ཉིད་དུ་ངེས་པར་སྒྲུབ།། ༩༦ ||

278. As the Lord did in the rest of nirvāṇa, so one should rest facing towards the desired direction. At the outset, one should fix the thought firmly that one will arise quickly with mindfulness. [96]

आचारो बोधिसत्त्वानामप्रेय उदाहृतः ।
चित्तशोधनमाचारं नियतं तावदाचरेत् ॥ ९७ ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་དག།
ཚད་མེད་པར་ནི་གསུངས་པ་ལས།
སེམས་སྦྱོང་བ་ཡི་སྤྱོད་པ་ནི།
ངེས་པར་དེ་སྲིད་སྤྱད་པར་བྱ།། ༩༧ ||

279. Among the countless deeds of the Bodhisattvas, the act of mind-purification must certainly be practiced. [97]

रात्रिन्दिवं च त्रिस्कन्धं त्रिष्कालं च प्रवर्तयेत् ।
शेषापत्तिशमस्तेन बोधिचित्तजिनाश्रयात् ॥ ९८ ॥

ཉིན་དང་མཚན་མོ་ལན་གསུམ་དུ།
ཕུང་པོ་གསུམ་པ་གདོན་བྱ་ཞིང་།
རྒྱལ་དང་བྱང་ཆུབ་སེམས་བརྟེན་ནས།
ལྟུང་བའི་ལྷག་མ་དེས་ཞི་བྱ།། ༩༨ ||

280. Thrice during the day and night, one must recite the Three Heap Sūtra [***Triskandha***] and relying upon the Conqueror and the Bodhisattvas, purify the remaining traces of one's evil. [98]

या अवस्थाः प्रपद्येत स्वयं परवशोऽपि वा ।
तास्ववस्थासु याः शिक्षाः शिक्षेत् ता एव यत्नतः ॥ ९९ ॥

རང་ངམ་གཞན་གྱི་དབང་ཡང་རུང་།
གནས་སྐབས་གང་དུ་ཅི་སྤྱོད་ཀྱང་།
བསླབ་པར་གསུངས་པ་གང་ཡིན་པའི།
གནས་སྐབས་དེ་ལ་འབད་དེ་བསླབ།། ༩༩ ||

281. Whatever is done either for the sake of others or oneself, one should learn with effort according to what has been taught about it. [99]

न हि तत् विद्यते किञ्चिद् यन्न शिक्ष्यं जिनात्मजैः ।
न तदस्ति न यत् पुण्यमेवं विहरतः सतः ॥ १०० ॥

རྒྱལ་སྲས་རྣམས་ཀྱིས་མི་བསླབ་པ།
དེ་ནི་གང་ཡང་ཡོད་མིན་ཏེ།
དེ་ལྟར་གནས་པའི་མཁས་པ་ལ།
བསོད་ནམས་མི་འགྱུར་གང་ཡང་མེད།། ༡༠༠ ||

282. There is nothing which the Bodhisattvas do not learn. To the wise one who acts thus, there is nothing which does not become virtue. [100]

पारम्पर्येण साक्षाद्वा सत्त्वार्थं नान्यदाचरेत् ।
सत्त्वानामेव चार्थाय सर्वं बोधाय नामयेत् ॥ १०१ ॥

དངོས་སམ་ཡང་ན་བརྒྱུད་ཀྱང་རུང་།
སེམས་ཅན་དོན་ལས་གཞན་མི་སྤྱད།
སེམས་ཅན་ཁོ་ནའི་དོན་གྱི་ཕྱིར།
ཐམས་ཅད་བྱང་ཆུབ་ཕྱིར་བསྔོའོ།། ༡༠༡ ||

283. Either directly or indirectly, do not act other than for the sake of beings. Dedicate all virtues only for the enlightenment of all living beings. [101]

सदा कल्याणमित्रं च जीवितार्थेऽपि न त्यजेत् ।
बोधिसत्त्वव्रतधरं महायानार्थकोविदम् ॥ १०२ ॥

རྟག་པར་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ནི།
ཐེག་ཆེན་དོན་ལ་མཁས་པ་དང་།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བརྟུལ་ཞུགས་མཆོག། [བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་བརྟུལ་ཞུགས་འཆང་།]
སྲོག་གི་ཕྱིར་ཡང་མི་གཏང་ངོ་།། ༡༠༣ ||

284. Never forsake the spiritual friend who is skilled in the meaning of the Mahāyāna, nor abandon the holy vow of the Bodhisattva--even for the sake of one's life. [102]

श्रीसम्भवविमोक्षाच्च शिक्षेद् यद् गुरुवर्तनम् ।
एतच्चान्यच्च बुद्धोक्तं ज्ञेयं सूत्रान्तवाचनात् ॥ १०३ ॥

དཔལ་འབྱུང་བ་ཡི་རྣམ་ཐར་ལས།
བླ་མ་བསྟེན་པའི་ཚུལ་ལྟར་བསླབ།
འདི་དང་སངས་རྒྱས་བཀའ་སྩལ་གཞན།
མདོ་སྡེ་བཀླགས་ནས་ཤེས་པར་བྱ།། ༡༠༣ ||

285. One should study the way of attending to the preceptor according to the biography of ***Śrīsambhava*** [in the ***Gaṇḍhavyūhasūtra***]; one should read and know this and other of the Buddha's teachings by reading sūtras. [103]

शिक्षाः सूत्रेषु दृश्यन्ते तस्मात् सूत्राणि वाचयेत् ।
आकाशगर्भसूत्रे च मूलापत्तीर्निरूपयेत् ॥ १०४ ॥

མདོ་སྡེ་རྣམས་ལས་བསླབ་པ་སྣང་།
དེ་བས་མདོ་སྡེ་བཀླག་པར་བྱ།
ནམ་མཁའི་སྙིང་པོའི་མདོ་སྡེ་ལས།
རྩ་ལྟུང་རྣམས་ནི་ངེས་པར་བྱ།། ༡༠༤ ||

286. The training is to be seen in the discourses; therefore the <u>sutras</u> should be read. The ***Ākāśagarbhasūtra*** should be studied first. [104]

शिक्षासमुच्चयोऽवश्यं द्रष्टव्यश्च पुनः पुनः ।
विस्तरेण सदाचारो यस्मात् तत्र प्रदर्शितः ॥ १०५ ॥

གང་ཕྱིར་རྟག་ཏུ་སྤྱད་པ་ནི།
དེ་ལས་རྒྱ་ཆེར་རབ་སྟོན་པས།
བསླབ་པ་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་ཡང་།
ངེས་པར་ཡང་དང་ཡང་དུ་བལྟ།། ༡༠༥ ||

287. Therefore since the pure conduct is broadly made known in the ***Śikṣāsamuccaya***, one should certainly study that again and again. [105]

संक्षेपेणाथवा तावत् पश्येत् सूत्रसमुच्चयम् ।
आर्यनागार्जुनाबद्धं द्वितीयं च प्रयत्नतः ॥ १०६ ॥

ཡང་ན་རེ་ཞིག་མདོར་བསྡུས་པའི།
མདོ་རྣམས་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་བལྟ།
འཕགས་པ་ཀླུ་སྒྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པའི།
གཉིས་པའང་འབད་པས་བལྟ་བར་བྱ།། ༡༠༦ །།

288. Or see the abridged Sūtrasamuccaya [of Śāntideva, or the two [by the same name] composed by Ārya Nāgārjuna. [106]

यतो निवार्यते यत्र यदेव च नियुज्यते ।
तल्लोकचित्तरक्षार्थं शिक्षां दृष्ट्वा समाचरेत् ॥ १०७ ॥

གང་ལས་གང་ནི་མ་བཀག་པ།
དེ་ཉིད་སྤྱད་པར་བྱ་བ་སྟེ།
འཇིག་རྟེན་སེམས་ནི་བསྲུང་བའི་ཕྱིར།
བསླབ་པ་མཐོང་ནས་ཡང་དག་སྤྱད།། ༡༠༧ །།

289. One should perform whatever is not prohibited in the scriptures. In order to protect the minds of people, one should corectly practice after having studied it. [107]

एतदेव समासेन सम्प्रजन्यस्य लक्षणम् ।
यत् कायचित्तावस्थायाः प्रत्यवेक्षा मुहुर्मुहुः ॥ १०८ ॥

ལུས་དང་སེམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ལ།
ཡང་དང་ཡང་དུ་བརྟག་བྱ་བ།
འདི་ཉིད་ཁོ་ན་མདོར་ན་ནི།
ཤེས་བཞིན་བསྲུང་བའི་མཚན་ཉིད་དོ།། ༡༠༨ །།

290. Examining the state of the body and mind, again and again: this, in brief, is the definition of guarding alertness. [108]

कायेनैव पठिष्यामि वाक्पाठेन तु किं भवेत् ।
चिकित्सापाठमात्रेण रोगिणः किं भविष्यति ॥ १०९ ॥

ལུས་ཀྱིས་འདི་དག་སྤྱད་པར་བྱ།
ཚིག་ཙམ་བརྗོད་པས་ཅི་ཞིག་འགྲུབ།
སྨན་དཔྱད་བཀླགས་པ་ཙམ་གྱིས་ནི།
ནད་པ་དག་ལ་ཕན་འགྱུར་རམ།། ༡༠༩ ||

291. These must be practiced with the body, for what is attained by merely words? Are sick persons benefited by the mere reading of a physician's prescription? [109]

बोधिसत्त्वचर्यावतारे संप्रजन्यरक्षणं नाम पञ्चमः परिच्छेदः

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས།
ཤེས་བཞིན་བསྲུང་བར་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་ལྔ་པའོ། |

सर्वमेतत् सुचरितं दानं सुगतपूजनम् ।
कृतं कल्पसहस्रैर्यत् प्रतिघः प्रतिहन्ति तत् ॥ १ ॥

བསྐལ་པ་སྟོང་དུ་བསགས་པ་ཡི།
སྦྱིན་དང་བདེ་གཤེགས་མཆོད་ལ་སོགས།
ལེགས་སྤྱད་གང་ཡིན་དེ་ཀུན་ཀྱང་།
ཁོང་ཁྲོ་གཅིག་གིས་འཇོམས་པར་བྱེད།། ༡ ||

292. All good deeds accumulated through a thousand aeons, giving, worship of the Sugata, etc.--all these are destroyed in one fit of anger. [1]

न च द्वेषसमं पापं न च क्षान्तिसमं तपः ।
तस्मात् क्षान्तिं प्रयत्नेन भावयेद्विविधैर्नयैः ॥ २ ॥

ཞེ་སྡང་ལྟ་བུའི་སྡིག་པ་མེད།
བཟོད་པ་ལྟ་བུའི་དཀའ་ཐུབ་མེད།
དེ་བས་བཟོད་ལ་ནན་ཏན་དུ།
སྣ་ཚོགས་ཚུལ་གྱིས་བསྒོམ་པར་བྱ།། ༢ ||

293. There is no evil like hatred, nor any austere practice like patience, therefore one should endeavor to diligently practice patience in various ways. [2]

मनः शमं न गृह्णाति न प्रीतिसुखमश्नुते ।
न निद्रां न धृतिं याति द्वेषशल्ये हृदि स्थिते ॥ ३ ॥

ཞེ་སྡང་ཟུག་རྔུའི་སེམས་འཆང་ན།
ཡིད་ནི་ཞི་བ་ཉམས་མི་མྱོང་།
དགའ་དང་བདེ་བའང་མི་འཐོབ་ལ།
གཉིད་མི་འོང་ཞིང་བརྟན་མེད་འགྱུར།། ༣ ||

294. If the pain of hatred is held in the heart, the mind does not experience peace. Not finding joy and happiness, sleep will not come, and one will grow unsteady. [3]

पूजयत्यर्थमानैर्यान् येऽपि चैनं समाश्रिताः ।
तेऽप्येनं हन्तुमिश्छन्ति स्वामिनं द्वेषदुर्भगम् ॥ ४ ॥

གང་དག་ནོར་དང་བཀུར་སྟི་ཡིས།
དྲིན་གྱིན་དེ་ལ་བརྟེན་གྱུར་པ།
དེ་དག་ཀྱང་ནི་སྡང་ལྡན་པའི།
རྗེ་དཔོན་དེ་ལ་གསོད་པར་རྒོལ།། ༤ །།

295. Even those who are favored with respect and wealth and they have depended on that, but the provider possesses hatred. Then the dependents wish to kill the master [the provider]. [4]

सुहृदोऽप्युद्विजन्तेऽस्माद् ददाति न च सेव्यते ।
संक्षेपान्नास्ति तत् किञ्चित् क्रोधनो येन सुस्थितः ॥ ५ ॥

དེ་ཡིས་མཛའ་བཤེས་སྐྱོ་བར་འགྱུར།
སྡུད་པས་བསྡུས་ཀྱང་བསྟེན་མི་བྱེད།
མདོར་ན་ཁྲོ་བས་བདེར་གནས་པ།
དེ་ནི་འགའ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།། ༥ །།

296. His friends become sad and do not attend him even to receive gifts. In brief, there is no place where one can dwell happily with anger. [5]

एवमादीनि दुःखानि करतीत्यरिसंज्ञया ।
यः क्रोधं हन्ति निर्बन्धात् स सुखीह परत्र च ॥ ६ ॥

ཁྲོ་བའི་དགྲ་ཡིས་དེ་ལ་སོགས།
སྡུག་བསྔལ་དག་ནི་བྱེད་པར་འགྱུར།
གང་ཞིག་བསྒྲིམས་ཏེ་ཁྲོ་འཇོམས་པ།
དེ་ནི་འདི་དང་གཞན་དུ་བདེ།། ༦ །།

297. Thus, and in other ways, the enemy of anger causes sufferings, (but) one who carefully destroys it obtains happiness here in this life and the next. [6]

अनिष्टकरणाज्जातमिष्टस्य च विघातनात्।
दौर्मनस्याशनं प्राप्य द्वेषो दृप्तो निहन्ति माम् ॥ ७ ॥

མི་འདོད་བྱས་དང་འདོད་པ་ཡི།
གེགས་བྱས་པ་ལས་བྱུང་གྱུར་པ།
ཡིད་མི་བདེ་བའི་ཟས་རྙེད་ནས།
ཞེ་སྡང་བརྟས་ཏེ་བདག་འཇོམས་སོ།། ༧ ||

298. Arising from obstacles to what is desired, and from having done what is undesired, the foe hatred, having found the food of an unhappy mind, grows up and destroys me. [7]

तस्माद् विघातयिष्यामि तस्याशनमहं रिपोः।
यस्मान्न मद्वधादन्यत् कृत्यमस्यास्ति वैरिणः ॥ ८ ॥

དེ་ལྟས་བདག་གིས་དགྲ་བོ་དེའི།
ཟས་ནི་རྣམ་པར་གཞོམ་པར་བྱ།
འདི་ལྟར་བདག་ལ་གནོད་པ་ལས།
དགྲ་འདི་ལ་ནི་ལས་གཞན་མེད།། ༨ ||

299. Therefore, I must destroy the food of this enemy, because this foe does have not any other work except for harming me. [8]

अत्यनिष्टागमेनापि न क्षोभ्या मुदिता मया।
दौर्मनस्येऽपि नास्तीष्टं कुशलं त्ववहीयते ॥ ९ ॥

ཅི་ལ་བབ་ཀྱང་བདག་གིས་ནི།
དགའ་བའི་ཡིད་ནི་དཀྲུག་མི་བྱ།
མི་དགའ་བྱས་ཀྱང་འདོད་མི་འགྲུབ།
དགེ་བ་དག་ནི་ཉམས་པར་འགྱུར།། ༩ ||

300. Whatever happens, I must keep joyful and should not churn up the joyful mind, for, when unhappy, I cannot accomplish my desires and virtues will decrease. [9]

यद्यस्त्येव प्रतीकारो दौर्मनस्येन तत्र किम् ।
अथ नास्ति प्रतीकारो दौर्मनस्येन तत्र किम् ॥ १० ॥

གལ་ཏེ་བཅོས་སུ་ཡོད་ན་ནི།
དེ་ལ་མི་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད།
གལ་ཏེ་བཅོས་སུ་མེད་ན་ནི།
དེ་ལ་མི་དགའ་བྱས་ཅི་ཕན།། ༡༠ ||

301. If there is a solution, why be unhappy? If there is no solution, what is the use of being unhappy? [10]

दुःखं न्यक्कारपारुष्यमयशश्चेत्यनीप्सतम् ।
प्रियाणामात्मनो वापि शत्रोश्चैतद् विपर्ययात् ॥ ११ ॥

བདག་གམ་བདག་གི་བཤེས་རྣམས་ལ།
སྡུག་བསྔལ་བརྙས་དང་ཚིག་རྩུབ་དང་།
མི་སྙན་ཞེས་བྱ་མི་འདོད་དེ།
དགྲ་ལ་དེ་ལས་བཟློག་པས་སོ།། ༡༡ ||

302. We do not wish for sorrow, disparagement, abuse, notoriety, etc. for ourselves or friends, but we feel the opposite for our adversaries. [11]

कथंचिल्लभ्यते सौख्यं दुःखं स्थितमयत्नतः ।
ददुःखेनैव च निःसारश्चेतस्तस्माद् दृढीभव ॥ १२ ॥

བདེ་བའི་རྒྱུ་ནི་རེས་འགའ་འབྱུང་།
སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་ནི་ཤིན་ཏུ་མང་།
སྡུག་བསྔལ་མེད་པར་ངེས་འབྱུང་མེད།
དེ་བས་སེམས་ཁྱོད་བརྟན་པར་གྱིས།། ༡༢ ||

303. The causes of happiness occur but sometimes, while the causes of suffering are many indeed. There is no renunciatiion [from worldliness] without sufferings--therefore, O mind, you must become firm! [12]

दुर्गापुत्रककर्णाटा दाहच्छेदादिवेदनाम् ।
वृथा सहन्ते मुक्त्यर्थमहं कस्मात्तु कातरः ॥ १३ ॥

དཀའ་བརྙོག་དད་དང་ཀརྞ་པ། [རྫོང་གཏུམ་བུ་མོ་ཀརྞ་ཊ]
བསྲེགས་དང་བཅད་སོགས་ཚོར་བ་ནི།
དོན་མེད་བཟོད་བྱེད་ཐར་པ་ཡི།
དོན་དུ་བདག་ཀོ་ཅིའི་ཕྱིར་སྡར།། ༡༣ ||

304. The believers of Durga and the people of Karṇaṭa ascetics practice meaningless patience while experiencing burnings and cuttings, etc. Why then am I fearful for the sake of liberation? [13]

न किच्चिदस्ति तद् वस्तु यदभ्यासस्य दुष्करम् ।
तस्मान्मृद्ुव्यथाभ्यासात् सोढव्यापि महाव्यथा ॥ १४ ॥

གོམས་ན་སླ་བར་མི་འགྱུར་བའི།
དངོས་དེ་གང་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།
དེ་བས་གནོད་པ་ཆུང་གོམས་པས།
གནོད་པ་ཆེན་པོ་བཟོད་པར་བྱོས།། ༡༤ ||

305. There is nothing which does not become easy through practice. Therefore, training with small pains, one should become [able to] endure great pains. [14]

उद्दंशदंशमशकक्षुत्पिपासादिवेदनाम् ।
महत् कण्ड्वादिदुःखं च किमनर्थं न पश्यसि ॥ १५ ॥

སྦྲུལ་དང་ཤ་སྦྲང་དག་དང་ནི།
བཀྲེས་སྐོམ་ལ་སོགས་ཚོར་བ་དང་།
གཡན་པ་ལ་སོགས་བཅས་པ་ཡི།
དོན་མེད་སྡུག་བསྔལ་ཅིས་མ་མཐོང་།། ༡༥ ||

306. Do you not see [that you have patience while] feeling meaningless pains arising from snakes, mosquitoes, hunger and thirst, itches, etc. and others causes? [15]

शीतोष्णवृष्टिवाताध्व्याधिबन्धनताडनैः ।
सौकुमार्यं न कर्त्तव्यमन्यथा वर्धते व्यथा ॥ १६ ॥

ཚ་གྲང་ཆར་དང་རླུང་སོགས་དང་།
ནད་དང་འཆིང་དང་བརྡེག་སོགས་ལ།
བདག་གིས་བཟེ་རེ་མི་བྱ་སྟེ།
དེ་ལྟར་བྱས་ན་གནོད་པ་འཕེལ།། ༡༦ ||

307. I must not be fretful about cold, heat, rain, wind, diseases, being bound and beaten etc.; otherwise if I am thus affected, harm will increase. [16]

केचित् स्वशोणितं दृा विक्रमन्ते विशेषतः ।
परशोणितमप्येके दृष्ट्वा मूर्च्छां व्रजन्ति यत् ॥ १७ ॥

ལ་ལ་བདག་གི་ཁྲག་མཐོང་ན།
དཔའ་བརྟན་ལྷག་པར་སྐྱེ་འགྱུར་ཡོད།
ལ་ལ་གཞན་གྱི་ཁྲག་མཐོང་ན།
བོག་ཅིང་བརྒྱལ་བར་འགྱུར་བ་ཡོད།། ༡༧ ||

308. Some, if they see their own blood, become especially courageous, while some, if they see the blood of others, grow faint. [17]

तच्चित्तस्य दृढत्वेन कातरत्वेन चागतम् ।
दुःखदुर्योधनस्तस्माद् भवेदभिभवेद् व्यथाम् ॥ १८ ॥

དེ་ནི་སེམས་ཀྱི་ངང་བརྟན་དང་།
སྡར་མའི་ཚུལ་ལས་གྱུར་པ་ཡིན།
དེ་བས་གནོད་པ་ཁྱད་བསད་ཅིང་།
སྡུག་བསྔལ་རྣམས་ཀྱིས་མི་ཚུགས་བྱོས།། ༡༨ ||

309. That happen due to the firmness and timidness of the mind. Therefore, I myself must ignore the injuries and become unconquerable by sufferings. [18]

दुःखेऽपि नैव चित्तस्य प्रसादं क्षोभयेद् बुधः ।
संग्रामो हि सह क्लेशैर्युद्धे च सुलभा व्यथा ॥ १९ ॥

མཁས་པས་སྡུག་བསྔལ་བྱུང་ཡང་ནི།
སེམས་ཀྱི་རབ་དྭང་རྙོག་མི་བྱ།
ཉོན་མོངས་རྣམས་དང་གཡུལ་འགྱེད་ལ།
གཡུལ་འགྱེད་ཚེ་ན་གནོད་པ་མང་།། ༡༩ །།

300. Even in a difficulty, the wise man should not stir up the clarity of his mind; in the time of battling with the defilements, there are many injuries in the fray. [19]

उरसारातिघातान् ये प्रतीच्छन्तो जयन्त्यरीन् ।
ते ते विजयिनः शूराः शेषास्तु मृतमारकाः ॥ २० ॥

སྡུག་བསྔལ་ཐམས་ཅད་ཁྱད་བསད་ནས། [གང་དག་དགྲ་ཡིས་བྲང་ཁོག་ལ།]
ཞེ་སྡང་ལ་སོགས་དགྲ་འཇོམས་པ། [བརྡེག་པ་དང་ལེན་དགྲ་ལས་རྒྱལ།]
དེ་དག་རྒྱལ་བྱེད་དཔའ་བོ་སྟེ།
ལྷག་མ་རོ་ལ་གསོད་པ་འོ།། ༣༠ །།

301. Ignoring all sufferings and destroying foe hatred etc, [Skt. Taking the blow of the foe on their chests those who conquer the foe] are the heroes--the rest are mere slayers of corpses. [20]

गुणोऽपरश्च दुःखस्य यत् संवेगान्मदच्युतिः ।
संसारिषु च कारुण्यं पापाद् भीतिर्जिने स्पृहा ॥ २१ ॥

གཞན་ཡང་སྡུག་བསྔལ་ཡོན་ཏན་ནི།
སྐྱོ་བས་དྲེགས་པ་སེལ་བར་བྱེད།
འཁོར་བ་པ་ལ་སྙིང་རྗེ་སྐྱེ།
སྡིག་ལ་འཛེམ་ཞིང་དགེ་ལ་དགའ།། ༣༡ །། [སྡིག་ལ་འཛེམ་ཞིང་རྒྱལ་བར་དགའ།]

302. Other virtues of suffering are that sorrow removes pride, it produces compassion for worldlings, fear of evil and a delight in virtue [Skt. the Conqueror]. [21]

पित्तादिषु मे न कोपो महाद्ुःखकरेष्वपि ।
सचेतनेषु किं कोपः तेऽपि प्रत्ययकोपिताः ॥ २२ ॥

མཁྲིས་པ་ལ་སོགས་སྡུག་བསྔལ་གྱི།
འབྱུང་གནས་ཆེ་ལ་མི་ཁྲོ་བར།
སེམས་ཡོད་རྣམས་ལ་ཅི་སྟེ་ཁྲོ།
དེ་དག་ཀུན་ཀྱང་རྐྱེན་གྱིས་བསྐུལ།། ༣༣ །།

303. I am not angry with bilious ailments, which are the source of great pain, so why am I angry with living beings who are all excited by causes? [22]

अनिष्यमामप्येतच्छूलमुत्पद्यते यथा ।
अनिष्यमाणोऽपि बलात् क्रोध उत्पद्यते तथा ॥ २३ ॥

དཔེར་ན་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཡང་།
ནད་འདི་འབྱུང་བར་འགྱུར་བ་ལྟར།
དེ་བཞིན་མི་འདོད་བཞིན་དུ་ཡང་།
ནན་གྱིས་ཉོན་མོངས་འབྱུང་བར་འགྱུར།། ༣༣ །།

304. For example, as that disease occurs even though undesired, so too do the defilements, although undesired, arise by consistently. [23]

कुप्यामीति न संचिन्त्य कुप्यति स्वेच्छया जनः ।
उत्पत्स्य इत्यभिप्रेत्य क्रोध उत्पद्यते न च ॥ २४ ॥

ཁྲོ་བར་བྱ་ཞེས་མ་བསམས་ཀྱང་།
སྐྱེ་བོ་རྣམས་ནི་གྱི་ནར་ཁྲོ།
བསྐྱེད་པར་བྱ་ཞེས་མ་བསམས་ཀྱང་།
ཁྲོ་བ་དེ་བཞིན་སྐྱེ་བར་འགྱུར།། ༣༥ །།

305. 'I must become angry' without thinking thus, people spontaneously become wrathful. And without thinking, "I must get angery" anger just appears. [24]

ये केचिदपराधाश्च पापानि विविधानि च।
सर्वं तत्प्रत्ययबलात् स्वतन्त्रं तु न विद्यते ॥ २५ ॥

ཉེས་པ་ཇི་སྙེད་ཐམས་ཅད་དང་།
སྡིག་པ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་པ།
དེ་ཀུན་རྐྱེན་གྱི་སྟོབས་ལས་བྱུང་།
རང་དབང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།། ༢༥ །།

306. All of those faults and various evils happen due to influence os causes and they are not independent. [25]

न च प्रत्ययसामग्र्या जनयामीति चेतना।
न चापि जनितस्यास्ति जनितोऽस्मीति चेतना ॥ २६ ॥

རྐྱེན་རྣམས་ཚོགས་པ་དེ་དག་ཀུང་།
བསྐྱེད་པར་བྱ་ཞེས་སེམས་པ་མེད།
དེས་བསྐྱེད་དེ་ཡང་བདག་བསྐྱེད་ཅེས།
སེམས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།། ༢༦ །།

307. Those assembled causes do not think, 'I must produce (a result)', nor does the result think, 'I am produced.' [26]

यत् प्रधानं किलाभीष्टं यत्तदात्मेति कल्पितम्।
तदेव हि भवामीति न सश्चिन्त्योपजायते ॥ २७ ॥

གཙོ་བོ་ཞེས་བྱར་གང་འདོད་དང་།
བདག་ཅེས་བརྟགས་པ་གང་ཡིན་པ།
དེ་ཉིད་བདག་ནི་འབྱུང་བྱ་ཞེས།
ཆེད་དུ་བསམས་ཤིང་འབྱུང་བ་མེད།། ༢༧ །།

308. That which is desired by heretics to be "Paramount," the so-called "permanent self"-that itself thinks, 'I am', but it is not existent. [27]

अनुत्पनं हि तन्नास्ति क इच्छेद् भवितुं तदा ।
विषयव्यापृतत्वाच्च निरोद्धुमपि नेहते ॥ २८ ॥

མ་སྐྱེས་པར་ནི་དེ་མེད་ན།
དེའི་ཚེ་སྐྱེ་བར་འདོད་པ་གང་།
ཡུལ་ལ་རྟག་ཏུ་གཡེང་འགྱུར་བས།
འགག་པར་འགྱུར་བའང་མ་ཡིན་ནོ།། ༣༨ ||

309 f that [permanent self] is unproduced, then how expects to exist ? Also being always distracted with objects, this would not be ceased. [28]

नित्यो ह्यचेतनश्चात्मा व्योमवत् स्फुटमक्रियः ।
प्रत्ययान्तरसङ्गेऽपि निर्विकारस्य का क्रिया ॥ २९ ॥

ཅི་སྟེ་བདག་དེ་རྟག་ན་ནི།
མཁའ་བཞིན་བྱེད་པ་མེད་པར་མངོན།
རྐྱེན་རྣམས་གཞན་དང་ཕྲད་ན་ཡང་།
འགྱུར་བ་མེད་ལ་ཅི་བྱར་ཡོད།། ༣༩ ||

310. If self is eternal, it must appear inactive like the sky; if it is also connected with others, then what has it to do with being immutability? [29]

यः पूर्ववत् क्रियाकाले क्रियायास्तेन किं कृतम् ।
तस्य क्रियेति सम्बन्धे कतरत्तन्निबन्धनम् ॥ ३० ॥

བྱེད་པའི་ཚེ་ཡང་སྔོན་བཞིན་ན།
བྱེད་པས་དེ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱས།
དེ་ཡི་བྱེད་པ་འདི་ཡིན་ཞེས།
འབྲེལ་པར་འགྱུར་བ་གང་ཞིག་ཡོད།། ༣༠ ||

311. In the time of performance, if the soul is still as before, then what is done it in action? What is the connection between the self and the action? [30]

एवं परवशं सर्वं यद्वशं सोऽपि चावशः ।
निर्माणवदचेष्टेषु भावेष्वेवं क्व कुप्यते ॥ ३१ ॥

དེ་ལྟར་ཐམས་ཅད་གཞན་གྱི་དབང་།
དེ་ཡི་དབང་གིས་དེ་དབང་མེད།
དེ་ལྟར་ཤེས་ནས་སྤྲུལ་ལྟ་བུའི།
དངོས་པོ་ཀུན་ལ་ཁྲོ་མི་འགྱུར།། ༣༢ ||

312. Thus, everything is dependent on others, and whatever is 'independent', that too lacks independence. If one thus knows all things to be like an illusion, one then ought not to become angry. [31]

वारणापि न युक्तैवं कः किं वारयतीति चेत् ।
युक्ता प्रतीत्यता यस्माद् दुःखस्योपरतिर्मता ॥ ३२ ॥

གང་གིས་གང་ཞིག་བཟློག་བྱ་སྟེ།
བཟློག་པའང་རིགས་པ་མིན་ཞེ་ན།
དེ་ལ་བརྟེན་ནས་སྡུག་བསྔལ་རྣམས།
རྒྱུན་ཆད་འགྱུར་འདོད་མི་རིགས་མེད།། ༣༣ ||

313. If it is said, 'It is not proper that a thing should be checked by some other thing', then the reflection that sufferings too, being dependent [caused] can be stopped, is not wrong. [32]

तस्मादमित्रं मित्र ं वा दृष्ट्वाप्यन्यायकारिणम् ।
ईदृशाः प्रत्यया अस्येत्येवं मत्वा सुखी भवेत् ॥ ३३ ॥

དེ་བས་དགྲའམ་མཛའ་ཡང་རུང་།
མི་རིགས་བྱེད་པ་མཐོང་གྱུར་ན།
འདི་འདྲའི་རྐྱེན་ལས་གྱུར་དོ་ཞེས།
དེ་ལྟར་སེམས་ཏེ་བདེ་བར་མཆིས།། ༣༣ ||

314. Therefore, if one should see either friend or foe acting improperly, one should remain happy, considering, 'It happens due to such causes.' [33]

यदि तु स्वेच्छया सिद्धिः सर्वेषामेव देहिनाम् ।
न भवेत् कस्यचिद् दुःखं न दुःखं कश्चिदिच्छति ॥ ३४ ॥

གལ་ཏེ་རང་དགས་འགྲུབ་འགྱུར་ན།
འགའ་ཡང་སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་པས།
ལུས་ཅན་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་།
སུ་ལའང་སྡུག་བསྔལ་འབྱུང་མི་འགྱུར།། ༣༤ །།

315. If everyone's desires were obtained, then, sincenone desires suffering, all beings would not experience pain. [34]

प्रमादादात्मनात्मानं बाधन्ते कण्टकादिभिः ।
भक्तच्छेदादिभिः कोपाद् दुरापस्त्र्यादिलिप्सया ॥ ३५ ॥

བག་མེད་པས་ནི་བདག་ལའང་བདག།
ཚེར་མ་ལ་སོགས་གནོད་པ་བྱེད།
བུད་མེད་ལ་སོགས་ཐོབ་བྱའི་ཕྱིར།
ཛམ་ཞིང་ ཟས་གཅོད་ལ་སོགས་བྱེད།། ༣༥ །།

316. Due to carelessness, some harm themselves with thorns, <u>etc</u>. as others also, in order to obtain women [Skt. adds <u>hard to get</u>], become wrathful and cut off their own food. [35]

उद्बन्धनप्रपातैश्च विषापथ्यादिभक्षणैः ।
निघ्नन्ति केचिदात्मानमपुण्याचरणेन च ॥ ३६ ॥

ཁ་ཅིག་འགག་ཅིང་གཡང་སར་མཆོང་།
དུག་དང་མི་འཕྲོད་ཟ་བ་དང་།
བསོད་ནམས་མ་ཡིན་སྤྱོད་པ་ཡིས།
རང་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ཡོད།། ༣༦ །།

317. Some injure themselves by hanging themselves, jumping off a precipice, taking poison and unwholesome food, or by nonvirtuous behavior. [36]

यदैवं क्लेशवश्यत्वाद् घ्नन्त्यात्मानमपि प्रियम् ।
तदैषां परकायेषु परिहारः कथं भवेद् ॥ ३७ ॥

གང་ཚེ་ཉོན་མོངས་དབང་གྱུར་པས།
བདག་སྡུག་ཉིད་ཀྱང་གསོད་བྱེད་པ།
དེའི་ཚེ་དེ་དག་གཞན་ལུས་ལ།
གནོད་མི་བྱེད་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར།། ༣༧ ||

318. When, due to the defilements, they kill even their own beloved selves, then how would they not harm the bodies of others? [37]

क्लेशोन्मतीकृतेष्वेषु प्रवृत्तेष्वात्मघातने ।
न केवलं दया नास्ति क्रोध उत्पद्यते कथम् ॥ ३८ ॥

ཉོན་མོངས་སྐྱེས་པས་དེ་ལྟ་བུར།
བདག་གསོད་ལ་སོགས་ཞུགས་པ་ལ།
སྙིང་རྗེ་བརྒྱ་ལ་མ་སྐྱེས་ན།
ཁྲོ་བར་འགྱུར་བ་ཅིའི་ཐ་ཚིག། ༣༨ ||

319. Due to defilements, thus one engaged in committing suicide, for whom one shouldn't have compassion forever, why then get anger? [38]

यदि स्वभावो बालानां परोपद्रवकारिता ।
तेषु कोपो न युक्तो मे यथाग्नौ दहनात्मके ॥ ३९ ॥

གལ་ཏེ་གཞན་ལ་འཚེ་བྱེད་པ།
བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ན།
དེ་ལ་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་ཏེ།
སྲེག་པའི་རང་བཞིན་མེ་བཀོང་འདྲ།། ༣༩ ||

320. It is not right to be angry with childish persons if they naturally cause harm to others, just as the nature of fire is to burn. [39]

अथ दोषोऽयमागन्तुः सत्त्वाः प्रकृतिपेशलाः ।
तथाप्ययुक्तस्तत्कोपः कटुधूमे यथाम्बरे ॥ ४० ॥

འོན་ཏེ་སྐྱོན་འདི་གློ་བུར་ལ།
སེམས་ཅན་རང་བཞིན་ངེས་པ་ནའང་།
འོ་ནའང་ཁྲོ་བར་མི་རིགས་ཏེ།
མཁའ་ལ་དུད་འཐུལ་བཀོན་པ་བཞིན།། ༤༠ །།

321. Ah, these faults are adventitious, while the nature of beings is noble; as with smoke in the sky, it is not right to become angry at them. [40]

मुख्यं दण्डादिकं हित्वा प्रेरके यदि कुप्यते ।
द्वेषेण प्रेरितः सोऽपि द्वेषे द्वेषोऽस्तु मे वरम् ॥ ४१ ॥

དབྱུག་པ་ལ་སོགས་དངོས་བཀོལ་ཏེ།
གལ་ཏེ་འཕེན་པ་ལ་ཁྲོ་ན།
དེ་ཡང་ཞེ་སྡང་གིས་བྲད་པས།
ཉེས་ན་ཞེ་སྡང་ལ་ཁྲོ་རིགས།། ༤༡ །།

322. If one is angered with the one who strike another with sticks, etc., then since he also is moved by hatred, [so of the two], anger at hatred is appropriate. [41]

मयापि पूर्वं सत्त्वानामीदृश्येव व्यथा कृता ।
तस्मान्मे युक्तमेवैतत् सत्त्वोपद्रवकारिणः ॥ ४२ ॥

བདག་གིས་སྔོན་ཆད་སེམས་ཅན་ལ།
འདི་འདྲ་བ་ཡི་གནོད་པ་བྱས།
དེ་བས་སེམས་ཅན་འཚེ་བྱེད་པ།
བདག་ལ་གནོད་པ་འདི་འབྱུང་རིགས།། ༤༣ ।།

323. Formerly, I caused such injury to beings, therefore it is right that beings should cause this harm to my self, only appropriate. [42]

तच्छस्त्रं मम कायश्च द्वयं दुःखस्य कारणम् ।
तेन शस्त्रं मया कायो गृहीतः कुत्र कुप्यते ॥ ४३ ॥

དེ་ཡི་མཚོན་དང་བདག་གི་ལུས།
གཉིས་ག་སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་ཡིན་ཏེ།
དེས་མཚོན་བདག་གིས་ལུས་ཕྱུང་ན།
གང་ཞིག་ལ་ནི་ཁྲོ་བར་བྱ།། ༤༣ ||

324. Both his weapon and my body are causes of pain. He has wielded his weapon and I my body--at which should I be angry? [43]

गण्डोऽयं प्रतिमाकारो गृहीतो घट्टनासहः ।
तृष्णान्धेन मया तत्र व्यथायां कुत्र कुप्यते ॥ ४४ ॥

ཤུ་བ་མི་ཡི་གཟུགས་འདྲ་བ།
རེག་ཏུ་མི་བཟོད་སྡུག་བསྔལ་ཅན།
སྲིད་ལྡོངས་བདག་གིས་བཟུང་གྱུར་ན།
དེ་ལ་གནོད་པ་སུ་ལ་ཁྲོ།། ༤༤ ||

325. This human body is like a sore, miserable and unable to bear a touch; if I clinged it by craving, with whom should I be angry if it is hurt? [44]

दुःखं नेच्छामि दुःखस्य हेतुमिच्छामि बालिशः ।
स्वापराधागते दुःखे कस्मादन्यत्र कुप्यते ॥ ४५ ॥

བྱིས་པ་སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་ཅིང་།
སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་ལ་བརྐམ་པས་ན།
རང་གི་ཉེས་པས་གནོད་གྱུར་པ།
གཞན་ལ་བཀོན་དུ་ཅི་ཞིག་ཡོད།། ༤༥ ||

326. Childishly, I do not wish suffering yet I am attached to the cause of suffering. Why be angry with others if harm comes due to my own fault? [45]

असिपत्रवनं यद्वद् यथा नरकपक्षिणः ।
मत्कर्मजनिता एव तथेदं कुत्र कुप्यते ॥ ४६ ॥

དཔེར་ན་དམྱལ་བའི་བྱ་རྣམས་དང་།
རལ་གྲི་ལོ་མའི་ནགས་ཚལ་ལྟར།
རང་གི་ལས་ཀྱིས་འདི་བསྐྱེད་ན།
གང་ཞིག་ལ་ནི་ཁྲོ་བར་བྱ།། ༤༦ །།

327. If, like the birds of hell, and the forest of sword-leaves, this is produced by my own deeds, then with whom should I be angry? [46]

मत्कर्मचोदिता एव जाता मय्यपकारिणः ।
येन यास्यन्ति नरकान् मयैवामी हता ननु ॥ ४७ ॥

བདག་གི་ལས་ཀྱིས་བསྐུལ་བྱས་ནས།
བདག་ལ་གནོད་བྱེད་རྣམས་འབྱུང་སྟེ།
དེ་ནི་སེམས་ཅན་དམྱལ་འགྲོང་ན།
བདག་གིས་དེ་དག་མ་བརླག་གམ།། ༤༧ །།

328. Trouble-makers arise for me because of my deeds; if they go to the hell realms, have they not been destroyed by me?

एतानाश्रित्य मे पापं क्षीयते क्षमतो बहु ।
मामाश्रित्य तु यान्त्येते नरकान् दीर्घवेदनान् ॥ ४८ ॥

འདི་དག་ལ་ནི་བརྟེན་བྱས་ནས།
བཟོད་པས་བདག་སྡིག་མང་དུ་འབྱུང་།
བདག་ལ་བརྟེན་ནས་དེ་དག་ནི།
ཡུན་རིང་སྡུག་བསྔལ་དམྱལ་བར་འགྲོང་།། ༤༨
།།

329. Because of these (harm-doers), many of my sins are purified by patience; because of me, these go to suffer for a long time in the hells. [48]

अहमेवापकार्येषां ममैते चोपकारिणः ।
कस्माद् विपर्ययं कृत्वा खलचेतः प्रकुप्यसि ॥ ४९ ॥

བདག་ནི་དེ་ལ་གནོད་བྱེད་ལ།
དེ་དག་བདག་ལ་ཕན་འདོགས་ན།
ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་ཅི་ཡི་ཕྱིར།
མ་རུངས་སེམས་ཁྱོད་ཁྲོ་བར་བྱེད།། ༤༩ ||

330. If I am injuring them although they are benefitting me, then why are you so perversely angry, O wicked mind? [49]

भवेन्ममाशयगुणो न यामि नरकान् यदि ।
एषामत्र किमायातं यद्यात्मा रक्षितो मया ॥ ५० ॥

གལ་ཏེ་བདག་ལ་བསམ་པ་ཡི།
ཡོན་ཏན་ཡོད་ན་དམྱལ་མི་འགྲོ།
གལ་ཏེ་བདག་གིས་བདག་བསྲུངས་ན།
དེ་དག་ལ་འདིར་ཅི་ཞིག་བྱུང་།། ༥༠ ||

331. If I have the virtue of a [patient] thought, I shall not go to hell; if I guard myself, what will they get here? [50]

अथ प्रत्यपकारी स्यां तथाप्येते न रक्षिताः ।
हीयते चापि मे चर्या तस्मान्नष्टास्तपस्विनः ॥ ५१ ॥

འོན་ཏེ་ལན་དུ་གནོད་བྱས་ན།
དེ་དག་བསྲུངས་པར་མ་གྱུར་ལ།
བདག་གི་སྤྱོད་པའང་ཉམས་པར་འགྱུར།
དེས་ན་དཀའ་ཐུབ་ཞིག་པར་འགྱུར།། ༥༡ ||

332. Otherwise, if I retaliate and do not protect them, my own character become diminished and thereby destroy my austere practice. [51]

मनो हन्तुममूर्तत्वान्न शक्यं केनचित् क्वचित् ।
शरीराभिनिवेशात्तु चित्तं दुःखेन बाध्यते ॥ ५२ ॥

ཡིད་ནི་ལུས་ཅན་མ་ཡིན་པས།
སུས་ཀྱང་གང་དུའང་གཞོམ་མི་ནུས།
ལུས་ལ་མངོན་པར་ཞེན་པས་ན།
ལུས་ཀྱི་སྡུག་བསྔལ་སེམས་ལ་གནོད།། ༥༣ །།

333. Anyone anywhere cannot harm the mind because it is bodiless. However, due to its attachment to the body, physical suffering harms the mind. [52]

न्यक्कारः परुषं वाक्यमयशश्चेत्ययं गणः ।
कायं न बाध्यते तेन चेतः कस्मात् प्रकुप्यसि ॥ ५३ ॥

བརྙས་དང་ཚིག་རྩུབ་སྙན་པ་དང་།
མི་སྙན་པ་ཡི་ཚིག་དེ་ཡིས།
ལུས་ལ་གནོད་པར་མི་འགྱུར་ན།
སེམས་ཁྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་རབ་ཏུ་ཁྲོ།། ༥༣ །།

334. If these despising, abusive and censorious words do not injure the body, O mind, why are you so incensed? [53]

मय्यप्रसादो योऽन्येषां स किं मां भक्षयिष्यति ।
इह जन्मान्तरे वापि येनासौ मेऽभीप्सितः ॥ ५४ ॥

གཞན་དག་བདག་ལ་མི་དགའ་བ།
དེས་ནི་ཚེ་འདིའམ་ཚེ་གཞན་ལ།
བདག་ལ་ཟ་བར་མི་བྱེད་ན།
བདག་ནི་ཅིའི་ཕྱིར་དེ་མི་འདོད།། ༥༤ །།

335. If others who do not like me will not devour me either in this life or in another, then why do I not like them? [54]

लाभान्तरायकारित्वाद् यद्यसौ मेऽनभीसितः ।
नङ्क्ष्यतीहैव मे लाभः पापं तु स्थास्यति ध्रुवम् ॥ ५५ ॥

རྙེད་པའི་བར་ཆད་བྱེད་པའི་ཕྱིར།
གལ་ཏེ་འདི་བདག་མི་འདོད་ན།
བདག་གིས་རྙེད་པ་འདིར་འདོར་གྱི།
སྡིག་པ་དག་ནི་བརྟན་པར་གནས། ། ༥༥

336. If I do not like these persons who cause interruptions to my material gains, then here [in this life] will I give up the gains while the evils will remain steadily. [55]

वरमैव मे मृत्युर्न मिथ्याजीवितं चिरम् ।
यस्माच्चिरमपि स्थित्वा मृत्युदुःखं तदेव मे ॥ ५६ ॥

བདག་ནི་དེང་ཉིད་ཤི་ཡང་བླའི།
ལོག་འཚོས་ཡུན་རིང་གསོན་མི་རུང་།
བདག་ལྟ་ཡུན་རིང་གནས་གྱུར་ཀྱང་།
འཆི་བའི་སྡུག་བསྔལ་དེ་ཉིད་ཡིན།། ༥༦ ||

337. Better that I perish just today than to live a long time through false livelihood--the suffering of death is just that even if I live a long time. [56]

स्वप्ने वर्षशतं सौख्यं भुक्त्वा यश्च विबुध्यते ।
मुहूर्तमपरो यश्च सुखी भूत्वा विबुध्यते ॥ ५७ ॥

རྨི་ལམ་ལོ་བརྒྱར་བདེ་མྱོང་ནས།
སད་པར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་དང་།
གཞན་ཞིག་ཡུད་ཙམ་བདེ་མྱོང་ནས།
སད་པར་གྱུར་པ་གང་ཡིན་པ།། ༥༧ ||

338. One who awakes, having enjoyed happiness for one hundred years in a dream, and another who awakes after having enjoyed happiness for just a moment-- [57]

ननु निवर्तते सौख्यं द्वयोरपि विबुद्धयोः।
सैवोपमा मृत्यकाले चिरजीव्यल्पजीविनोः ॥ ५८ ॥

སད་པ་དེ་དག་གཉིས་ཀ་ལའང་།
བདེ་བ་དེ་ནི་ཕྱིར་འོང་མེད།
ཆེ་རིང་ཆེ་ཐུང་གཉིས་ཀ་ཡང་།
འཆི་བའི་དུས་ན་དེ་འདྲར་ཟད།། ༥༨ ༎

339. It is certain that, for both of those who have awakened, that happiness will not return. And both a long life and a short life are just like that at the time of death. [58]

लब्ध्वापि च बह्वूँल्लाभान् चिरं भुक्त्वा सुखान्यपि।
रिक्तहस्तश्च नग्नश्च यास्यामि मुषितो यया ॥ ५९ ॥

རྙེད་པ་མང་པོ་ཐོབ་གྱུར་ཏེ།
ཡུན་རིང་དུས་སུ་བདེ་སྤྱད་ཀྱང་།
ཆོམ་པོས་ཕྲོགས་པ་ཇི་བཞིན་དུ།
སྙིན་མོ་ལག་པ་སྟོང་པར་འགྲོ། ༥༩ ༎

340. Though having gained many acquisitions and enjoyed happiness for a long time, at the time of death I will go naked and empty-handed as if my belongings had been snatched away by thieves. [59]

पापक्षयं च पुण्यं च लाभाज्जीवन् करोमि चेत्।
पुण्यक्षयश्च पापं च लाभार्थं क्रुध्यते ननु ॥ ६० ॥

གལ་ཏེ་རྙེད་པས་གསོན་གྱུར་ན།
སྡིག་ཟད་བསོད་ནམས་བྱ་ཞེ་ན།
རྙེད་པའི་དོན་དུ་ཁྲོས་གྱུར་ན།
བསོད་ནམས་ཟད་སྡིག་མི་འགྱུར་རམ།། ༦༠ ༎

341. "Through gain, I live to destroy sin and accomplish virtue," if you argue thus then if you grow angry for the sake of gain, will not virtue be destroyed and evil produced? [60]

यदर्थमेव जीवामि तदेव यदि नश्यति।
किं तेन जीवितेनापि केवलाशुभकारिणा ॥ ६१ ॥

གང་གི་དོན་དུ་བདག་གསོན་པ།
དེ་ཉིད་གལ་ཏེ་ཉམས་གྱུར་ན།
སྡིག་པ་འབའ་ཞིག་བྱེད་པ་ཡི།
གསོན་པ་དེས་ཀོ་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༦༡ ||

342. If I destroy the very thing for the sake of which I am living, of what use is a life in which only evil is committed? [61]

अवर्णवादिनि द्वेषः सत्त्वान्नाशयतीति चेत्।
परायशस्करेऽप्येवं कोपस्ते किं न जायते ॥ ६२ ॥

གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་ཉམས་བྱེད་པས།
མི་སྙན་སྨྲ་ལ་ཁྲོ་ཞེ་ན།
གཞན་ལ་མི་སྙན་བརྗོད་ལའང་ཁྱོད།
དེ་བཞིན་ཅི་སྟེ་ཁྲོ་མི་བྱེད།། ༦༢ ||

343. If you become angry at one who speaks unpleasantly to others because he destroys the well being of beings, then why do you not grow angry when you (yourself) speak unpleasantly towards others? [62]

परायत्ताप्रसादत्वादप्रसादिषु ते क्षमा।
क्लेशोत्पादपरायत्ते क्षमा नावर्णवादिनि ॥ ६३ ॥

མ་དད་གཞན་ལ་རག་ལས་པས།
དད་པ་མེད་ལ་ཁྱོད་བཟོད་ན།
ཉོན་མོངས་བསྐྱེད་ལ་རག་ལས་པས།
མི་སྙན་སྨྲ་ལ་ཅིས་མི་བཟོད། | ༦༣

344. If you are patient with those who have no faith in virtue because their faithlessness is dependent on some other causes, then why are you impatient towards one who speaks unpleasantly due to the arising of the defilements? [63]

प्रतिमास्तूपसद्धर्मनाशाक्रोशकेषु च ।
न युज्यते मम द्वेषो बुद्धादीनां न हि व्यथा ॥ ६४ ॥

སྐུ་གཟུགས་མཆོད་རྟེན་དམ་ཆོས་ལ།
འཁྲུལ་ཞིང་འཇིག་པར་བྱེད་པ་ལའང་།
བདག་གིས་ཞེ་སྡང་མི་རིགས་ཏེ།
སངས་རྒྱས་སོགས་ལ་གནོད་མི་མངའ།། ༦༤ །།

345. It is not proper to be angry with the abusers and destroyers of the images of the Buddhas, stupas and the Holy Doctrine, for there is no harm to the Enlightened Ones and the rest. [64]

गुरुसालोहितादीनां प्रियाणां चापकारिषु ।
पूर्ववत्प्रत्ययोत्पादं दृष्ट्वा कोपं निवारयेत् ॥ ६५ ॥

བླ་མ་གཉེན་ལ་སོགས་པ་དང་།
བཤེས་ལ་གནོད་པ་བྱེད་རྣམས་ལའང་།
སྔ་མའི་ཚུལ་གྱིས་རྐྱེན་དག་ལས།
འགྱུར་བར་མཐོང་ནས་ཁྲོ་བ་བཟློག། ༦༥ །།

346. Moreover, for those who cause harm to teachers, relatives and loved ones, one should turn back anger, having seen that this injury arises because of causal factors, as the previous statement, [indicated in Ch. 6. V. 25]. [65]

चेतनाचेतनकृता देहिनां नियता व्यथा ।
सा व्यथा चेतने दृष्टा क्षमस्वैनां व्यथामतः ॥ ६६ ॥

ལུས་ཅན་རྣམས་ལ་སེམས་ཡོད་དང་།
སེམས་མེད་གཉིས་ཀས་གནོད་བྱས་ན།
སེམས་ཡོད་ཅི་སྟེ་བཀར་ཏེ་བཀོན།
དེ་བས་གནོད་པ་བཟོད་པར་གྱིས།། ༦༦ །།

347. If harm is done to embodied beings by both animate and inanimate things, then why do you distinctly hold enmity towards the animate ones? Therefore, be patient towards injuries [one to you]. [66]

मोहादेकेऽपराध्यन्ति कुप्यत्यन्ये विमोहिताः ।
ब्रूमः कमेषु निर्दोषं कं वा ब्रूमोऽपराधिनम् ॥ ६७ ॥

ལ་ལ་རྨོངས་པས་ཉེས་པ་བྱེད།
ལ་ལ་རྨོངས་ཏེ་ཁྲོས་གྱུར་ན།
དེ་ལ་སྐྱོན་མེད་གང་གིས་བྱས།
སྐྱོན་དང་བཅས་ཏེ་གང་ཞིག་ཡིན།། ༦༧ ||

348. If some cause harm because of delusion and others grow angry because of delusion, who among them is faulty or faultless? [67]

कस्मादेवं कृतं पूर्वं येनैवं बाध्यसे परैः ।
सर्वे कर्मपरायत्ताः कोऽहमत्रान्यथाकृतौ ॥ ६८ ॥

གང་གིས་གཞན་དག་གནོད་བྱེད་པའི།
ལས་དེ་སྔོན་ཆད་ཅིའི་ཕྱིར་བྱས།
ཐམས་ཅད་ལས་ལ་རག་ལས་ན།
བདག་གིས་འདི་ལ་གཞན་ཅི་བྱེད།། ༦༨ ||

349. For what reason did I commit this previous harmful deed to others? If everything depends upon the effects of actions, what else can I do about it? [68]

एवं बुद्ध्वा तु पुण्येषु तथा यत्नं करोम्यहम् ।
येन सर्वे भविष्यन्ति मैत्रचित्ताः परस्परम् ॥ ६९ ॥

དེ་ལྟར་མཐོང་ནས་ཅི་ནས་ཀྱང་།
ཐམས་ཅད་ཕན་ཚུན་བྱམས་སེམས་སུ།
འགྱུར་བ་དེ་ལྟར་བདག་གིས་ནི།
བསོད་ནམས་དག་ལ་བསྒྲིམས་ཏེ་བྱ།། ༦༩ ||

350. Thus, having observed how all living beings may become established in a mutually loving attitude, I will strenuously perform those meritorious acts. [69]

दह्यमाने गृहे यद्वदग्निर्गत्वा गृहान्तरम् ।
तृणादौ यत्र सज्येत तदाकृष्यापनीयते ॥ ७० ॥

དཔེར་ན་ཁྱིམ་ཚིག་གྱུར་པའི་མེ།
ཁྱིམ་གཞན་ཞིག་ཏུ་སོང་ནས་ནི།
རྩྭ་སོགས་གང་ལ་མཆེད་བྱེད་པ།
དེ་ནི་ཕྱུང་སྟེ་འདོར་བར་རིགས།། ༧༠ ||

351. For example, when a house is on fire, one removes away the thatching grass, etc. of another house that spreads the fire. [70]

एवं चित्तं यदासङ्गाद्दह्यते द्वेषवह्निना ।
तत्क्षणं तत्परित्याज्यं पुण्यात्मोद्दाहशङ्कया ॥ ७१ ॥

དེ་བཞིན་གང་ལ་སེམས་ཆགས་ནས།
ཞེ་སྡང་མེ་ནི་མཆེད་གྱུར་པ།
བསོད་ནམས་འཚིག་པར་དོགས་པ་ཡིས།
དེ་ནི་དེ་ཡི་མོད་ལ་དོར།། ༧༡ ||

352. Thus, to whatever the mind has become attached, the fire of hatred spreads. Fearing that merit may be burned up, at that moment one should abandon that object of attachment. [71]

मारणीयः करं छित्त्वा मुक्तश्चेत्किमभद्रकम् ।
मनुष्यदुःखैर्नरकान्मुक्तश्चेत्किमभद्रकम् ॥ ७२ ॥

གསད་བྱའི་མི་ཞིག་ལག་བཅད་དེ།
གལ་ཏེ་ཐར་ན་ཅིས་མ་ལེགས།
གལ་ཏེ་མི་ཡི་སྡུག་བསྔལ་གྱིས།
དམྱལ་བ་བྲལ་ན་ཅིས་མ་ལེགས།། ༧༢ ||

353. f a man who is to be executed has his hand cut off instead, and is released, is it not good? If by human suffering, one escapes hell, is it not good? [72]

यद्येतन्मात्रमेवाद्य दुःखं सोढुं न पार्यते ।
तन्नारकव्यथाहेतुः क्रोधः कस्मान्न वार्यते ॥ ७३॥

ད་ལྟའི་སྡུག་བསྔལ་འདི་ཙམ་ལའང་།
བདག་གིས་བཟོད་པར་མི་ནུས་ན།
དེས་ན་དམྱལ་བའི་སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ།
ཁྲོ་བ་ཅི་སྟེ་བཟློག་མི་བྱེད།། ༧༣ ||

354. If I am not able to bear even this much present suffering. Then why do I not tabondan anger, which is the cause of suffering in the hells? [73]

कोपार्थमेवमेवाहं नरकेषु सहस्रशः ।
कारितोऽस्मि न चात्मार्थः परार्थो वा कृतो मया ॥ ७४ ॥

ཁྲོ་བའི་དོན་དུ་བསྲེག་ལ་སོགས།
དམྱལ་བར་སྟོང་ཕྲག་མྱོང་གྱུར་ཀྱང་།
བདག་གིས་རང་གི་དོན་དང་ནི།
གཞན་གྱི་དོན་ཡང་མ་བྱས་སོ།། ༧༤ ||

355. Due to anger, I have experienced burning, etc., a thousand times in the hells, yet neither my own purposes nor the purposes of others have been achieved. [74]

न चेदं तादृशं दुःखं महार्थं च करिष्यति ।
जगद्दुःखहरे दुःखे प्रीतिरेवात्र युज्यते ॥ ७५ ॥

འདི་ནི་དེ་ཙམ་གནོད་མིན་ལ།
དོན་ཆེན་དག་ཀྱང་འགྲུབ་འགྱུར་བས།
འགྲོ་བའི་གནོད་སེལ་སྡུག་བསྔལ་ལ།
དགའ་བ་འབའ་ཞིག་འདིར་བྱ་རིགས།། ༧༥ ||

356. Since here is not so much harm as that and great purposes can also be achieved, I should only rejoice here in sufferings that remove the afflictions of living beings. [75]

यदि प्रीतिसुखं प्राप्तमन्यैः स्तुत्वा गुणोर्जितम् ।
मनस्त्वमपि तं स्तुत्वा कस्मादेवं न हृष्यसि ॥ ७६ ॥

གཞན་གྱིས་ཡོན་ཏན་ལྡན་བསྟོད་ནས།
གལ་ཏེ་དགའ་བའི་བདེ་ཐོབ་ན།
ཡིད་ཁྱོད་ཀྱང་ནི་དེ་བསྟོད་ནས།
ཅིའི་ཕྱིར་དེ་ལྟར་དགའ་མི་བྱེད།། ༧༦ ||

357. If you find the joy through others having praised you for possessing virtues, then, O mind, why don't you rejoice in pleased in that way of praising that one? [76]

इदं च ते हृष्टिसुखं निरवद्यं सुखोदयम् ।
न वारितं च गुणिभिः परावर्जनमुत्तमम् ॥ ७७ ॥

ཁྱོད་ཀྱི་དགའ་བའི་བདེ་བ་འདི།
བདེ་འབྱུང་ཁ་ན་མ་ཐོ་མེད།
ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་རྣམས་ཀྱིས་གནང་། [ཡོན་ཏན་ལྡན་རྣམས་ཀྱིས་མ་བཀག།]
གཞན་སྡུད་པ་ཡི་མཆོག་ཀྱང་ཡིན།། ༧༧ ||

358. This joy of sympathetic rejoicing that you have is a source of happiness and devoid of sin; it is allowed by the Virtuous Ones and moreover it is an excellent means for gathering others. [77]

तस्यैव सुखमित्येवं तवेदं यदि न प्रियम् ।
भृतिदानादिविरतेर्दृष्टादृष्टं हतं भवेत् ॥ ७८ ॥

གཞན་ཡང་དེ་ལྟར་བདེ་འགྱུར་ཞེས།
གལ་ཏེ་ཁྱོད་བདེ་འདི་མི་འདོད།
གླ་རྫན་སྦྱིན་སོགས་སྤངས་པའི་ཕྱིར།
མཐོང་དང་མ་མཐོང་ཉམས་པར་འགྱུར།། ༧༨
||

359. If you say 'In this way, others will also become happy,'-- if you do not wish this happiness for others, then, in order to avoid the giving of earned wages and rewards, etc., you destroy seen and unseen happiness. [78]

स्वगुणे कीर्त्यमाने च परसौख्यमपीच्छसि ।
कीर्त्यमाने परगुणे स्वसौख्यमपि नेच्छसि ॥ ७९ ॥

རང་གི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་ཚེ།
གཞན་ལ་བདེ་བའང་འདོད་པར་བྱེད།
གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་བརྗོད་པའི་ཚེ།
རང་ལའང་བདེ་བ་མི་འདོད་བྱེད།། ༧༩ །།

360. When your own virtues are spoken of, you wish for happiness of others, and yet when others' virtues are spoken of, you do not wih for happiness even in yourself. [79]

बोधिचित्तं समुत्पाद्य सर्वसत्त्वसुखेच्छया ।
स्वयं लब्धसुखेष्वद्य कस्मात्सत्त्वेषु कुप्यसि ॥ ८० ॥

སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་འདོད་པས།
བྱང་ཆུབ་ཏུ་ནི་སེམས་བསྐྱེད་ནས།
སེམས་ཅན་རང་གིས་བདེ་རྙེད་ན།
དེས་ཀོ་ཅི་སྟེ་ཁྲོ་བར་བྱེད།། ༨༠ །།

361. Through a desire for the happiness of all living beings you have produced the enlightenment thought, but now if beings obtain happiness of their own, why do you become angry? [80]

त्रैलोक्यपूज्यं बुद्धत्वं सत्त्वानां किल वाञ्छसि ।
सत्कारमित्वरं दृष्ट्वा तेषां किं परिदह्यसे ॥ ८१ ॥

འཇིག་རྟེན་གསུམ་མཆོད་འཚང་རྒྱ་བར།
སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་འདོད་ཅེ་ན།
བསྙེན་བཀུར་ངན་ངོན་ཙམ་མཐོང་ནས།
ཅིའི་ཕྱིར་དེ་ལ་གདུང་བར་བྱེད།། ༨༡ །།

362. If you say that you desire beings to attain Buddhahood and to become worthy of worship through out the Three Worlds, then why do you burn upon having seen a slight amount of honor (offered to them)? [81]

पुष्णाति यस्त्वया पोष्यं तुभ्यमेव ददाति सः ।
कुटुम्बजीविनं लब्ध्वा न हृष्यसि प्रकुप्यसि ॥ ८२ ॥

གསོ་བྱ་གང་ཞིག་ཁྱོད་གསོ་བ།
ཁྱོད་ཉིད་ཀྱིས་ནི་སྦྱིན་བྱ་དེ།
གཉེན་གྱིས་འཚོ་བ་རྙེད་གྱུར་ན།
དགའ་མི་འགྱུར་བར་སླར་ཁྲོའམ།། ༨༣ ||

363. You nourish one who should be nourished, and it is proper that he ought to be given help by you alone, yet if a kinsman finds her own livelihood [without your assistance] do you become, not glad, but angry? [82]

स किं नेच्छसि सत्त्वानां यस्तेषां बोधिमिच्छति ।
बोधिचित्तं कुतस्तस्य योऽन्यसम्पदि कुप्यति ॥ ८३ ॥

དེ་ཙི་འགྲོ་ལ་མི་འདོད་ན།
དེ་ལ་བྱང་ཆུབ་འདོད་གང་ཡིན།
གང་ཞིག་གཞན་འབྱོར་ཁྲོ་དེ་ལ།
བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་ག་ལ་ཡོད།། ༨༤ ||

364. Who is it that does not like living beings, yet desires enlightenment for their sake? How can you who are angered by the prosperity of others be endowed with the enlightenment thought? [83]

यदि तेन न तल्लब्धं स्थितं दानपतेर्गृहे ।
सर्वथापि न तत्तेऽस्ति दत्तादत्तेन तेन किम् ॥ ८४ ॥

གལ་ཏེ་དེས་དེ་ལས་རྙེད་དམ།
སྦྱིན་བདག་ཁྱིམ་ན་གནས་གྱུར་པ།
ཀུན་ཏུའང་དེ་ཁྱོད་ལ་མེད་ན།
བྱིན་མ་བྱིན་རུང་དེས་ཅི་བྱ།། ༨༥ ||

365. If a gift is received from a donor by someone else or if it remains in the giver's house, what is use of that given or not given? [84]

किं वारयतु पुण्यानि प्रसन्नान् स्वगुणानथ ।
लाभमानो न गृह्णातु वद केन न कुप्यसि ॥ ८५ ॥

བསོད་ནམས་དང་ནི་དད་པའམ།
རང་གི་ཡོན་ཏན་ཅེའི་ཕྱིར་འདོར།
རྙེད་པར་གྱུར་པ་མི་འཛིན་པར།
གང་གིས་ཁྲོ་བར་མི་བྱེད་སྨྲོས།། ༨༥ ||

366. Why toss away your own qualities of merit and faith? Why, say, are you not angry at not retaining the virtues you have acquired? [85]

न केवलं त्वमात्मानं कृतपापं न शोचसि ।
कृतपुण्यैः सह स्पर्धामपरैः कर्तुमिच्छसि ॥ ८६ ॥

ཁྱོད་ནི་རང་གིས་སྡིག་བྱས་ལ།
མྱ་ངན་མེད་པར་མ་ཟད་ཀྱི།
བསོད་ནམས་བྱས་པ་གཞན་དག་དང་།
ལྷན་ཅིག་འགྲན་པར་བྱེད་འདོད་དམ།། ༨༦ ||

367. Not only are you not repentant about your own sins that have been committed, but do you wish [moreover] to compete with other performers of virtue? [86]

जातं चेदप्रियं शत्रोस्त्वत्तुष्टया किं पुनर्भवेत् ।
त्वदाशंसनमात्रेण न चाहेतुर्भविष्यति ॥ ८७ ॥

གལ་ཏེ་དགྲ་ཞིག་མི་དགའ་ནའང་།
དེ་ལ་ཁྱོད་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད།
ཁྱོད་ཀྱི་ཡིད་སྨོན་ཙམ་གྱིས་ནི།
དེ་ལ་གནོད་པའི་རྒྱུར་མི་འགྱུར།། ༨༧ ||

368. If the undesired occurs for a foe, what happiness is in that for you? Through your heart's wish alone, it will not become a cause of harm for him. [87]

अतस्त्वदिच्छया सिद्धं तद्दुःखे किं सुखं तव ।
अथाप्यर्थी भवेदेवमनर्थः कोन्वतः परः ॥ ८८ ॥

ཁྱོད་ཀྱི་འདོད་པས་སྡུག་བསྔལ་དེ།
གྲུབ་ནའང་ཁྱོད་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད།
གལ་ཏེ་འཚེངས་པར་འགྱུར་ཞེ་ན།
དེ་ལས་ཕུང་བའང་གཞན་ཅི་ཡོད།། ༨༨ །།

369. What happiness have you even from success in observing that suffering you wished for him? If you are satisfied thus, what other more useless sin is there than this? [88]

एतद्धि बडिशं घोरं क्लेशबाडिशिकार्पितम् ।
यतो नरकपालास्त्वां क्रीत्वा पक्ष्यन्ति कुम्भिषु ॥ ८९ ॥

ཉོན་མོངས་ཉ་པས་བཏབ་པ་ཡི།
མཆིལ་པ་འདི་ནི་མི་བཟད་གཟེ།
དེས་བཟུང་སེམས་དམྱལ་བུམ་པར་ཡང་།
དམྱལ་བའི་སྲུང་མས་བདག་འཚེད་ངེས།། ༨༩ །།

370. This hook that has been placed by the fisher Defilements is extremely fearsome; having caught me the wardens of hell will certainly boil me in the cauldron of hell. [89]

स्तुतिर्यशोऽथ सत्कारो न पुण्याय न चायुषे ।
न बलार्थं न चारोग्ये न च कायसुखाय मे ॥ ९० ॥

བསྟོད་དང་གྲགས་པའི་རིམ་གྲོས་ནི།
བསོད་ནམས་མི་འགྱུར་ཚེར་མི་འགྱུར།
བདག་སྟོབས་མི་འགྱུར་ནད་མེད་མིན།
ལུས་བདེ་བར་ཡང་མི་འགྱུར་རོ།། ༩༠ །།

371. Through the services of praise and fame, neither virtue, nor long life, nor strength, nor health nor pleasure of the body will result to me. [90]

एतावांश्च भवेत्स्वार्थो धीमतः स्वार्थवेदिनः ।
मद्यद्यूतादि सेव्यं स्यान्मानसं सुखमिच्छता ॥ ९१ ॥

བདག་ནི་རང་དོན་ཤེས་གྱུར་ན།
དེ་ལ་རང་དོན་ཅི་ཞིག་ཡོད།
ཡིད་བདེ་འབའ་ཞིག་འདོད་ན་ནི།
རྒྱན་སོགས་ཆང་ཡང་བསྟེན་དགོས་སོ།། ༩༡ །།

372. If I know my own benefit, what of my own benefit is there in these (praise, etc.)? If I desire only mental pleasure, then I should also attend dice games and wine. [82]

यशोऽर्थं हारयन्त्यर्थमात्मानं मारयन्त्यपि ।
किमक्षराणि भक्ष्याणि मृते कस्य च तत्सुखम् ॥ ९२ ॥

གྲགས་པའི་དོན་དུ་ནོར་གཏོང་ཞིང་།
བདག་ཉིད་ཀྱང་ནི་གསོད་བྱེད་ན།
ཚིག་འབྲུ་རྣམས་ཀྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ། [ཅི་སྟེ་ཚིག་འབྲུ་རྣམས་ཟའམ།]
ཤི་ན་དེས་ཀོ་སུ་ལ་བདེ།། ༩༢ །།

373. If, for the sake of fame, people give riches and even kill themselves, then of what use are mere words of praise? If one dies, to whom are they a source of happiness? [91]

यथापांशुगृहे भिन्ने रोदित्यार्तरवं शिशुः ।
तथा स्तुतियशोहानौ स्वचित्तं प्रतिभाति मे ॥ ९३ ॥

བྱེ་མའི་ཁང་བུ་རྡིབ་གྱུར་ན།
བྱིས་པ་རྣམས་ནི་ག་ཆད་ငུ།
དེ་བཞིན་བསྟོད་དང་གྲགས་ཉམས་ན།
རང་གི་སེམས་ནི་བྱིས་པ་བཞིན།། ༩༣ །།

374. If their sand-castle tumbles, small children weep bitterly, and so too, if praise and fame decline, my own mind is like a child's. [93]

शब्दस्तावदचित्तत्वात् स मां स्तौतित्यसम्भवः ।
परः किल मयि प्रीत इत्येतत्प्रीतिकारणम् ॥ ९४ ॥

རེ་ཞིག་སྒྲ་ལ་སེམས་མེད་ཕྱིར།
བདག་ལ་བསྟོད་སེམས་ཡོད་མི་སྲིད།
བདག་ལ་གཞན་དགའ་ཞེས་གྲགས་པ།
དེ་ནི་དགའ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་གྲང་།། ༩༤ ||

375. Inasmuch as the sound lacks consciousness, it is not possible for it to have the thought of praise for me. You say, 'Another is pleased with me,' but still that is hardly to be considered a cause of happiness for myself. [94]

अन्यत्र मयि वा प्रीत्या किं हि मे परकीयया ।
तस्यैव तत्प्रीतिसुखं भागो नाल्पोऽपि मे ततः ॥ ९५ ॥

གཞན་ནམ་ཡང་ན་བདག་ལའང་རུང་།
གཞན་དགའ་བདག་ལ་ཅི་ཞིག་ཕན།
དགའ་བདེ་དེ་ནི་དེ་ཉིད་ཀྱི།
བདག་གིས་དེ་ལས་ཤས་མི་འཐོབ།། ༩༥ ||

376. What use is another's joy to myself, no matter whether it is directed towards myself or others? I obtain no share of that joy which is his alone. [95]

तत्सुखेन सुखित्वं चेत्सर्वत्रैव ममास्तु तत् ।
कस्माद्न्यप्रसादेन सुखितेषु न मे सुखम् ॥ ९६ ॥

དེ་བདེ་བ་ཡིས་བདག་བདེ་ན།
ཀུན་ལའང་དེ་བཞིན་བྱ་དགོས་ན།
ཇི་ལྟར་གཞན་ལ་དགའ་བ་ཡིས།
བདེ་བར་གྱུར་ན་བདག་མི་བདེ།། ༩༦ ||

377. If, since I am happy because of that one's happiness, I must act thus everywhere. Why am I not glad if all beings become happy through delight in others? [96]

तस्मादहं स्तुतोऽस्मीति प्रीतिरात्मनि जायते ।
तत्राप्येवमसम्बन्धात्केवलं शिशुचेष्टितम् ॥ ९७ ॥

དེ་བས་བདག་ནི་བསྟོད་དོ་ཞེས།
རང་གི་དགའ་བ་སྐྱེ་འགྱུར་བ།
དེ་ཡང་དེ་ལྟར་མི་འཐད་པས། [དེ་ཡང་དེ་ལྟར་འབྲེལ་མེད་ཕྱིར།]
བྱིས་པའི་སྤྱོད་པ་ཁོ་ནར་ཟད།། ༩༧ ||

378. Therefore, if one produces one's own joy (through thinking) 'I am praised,' then this is improper for it is only the conduct of a child. [97]

स्तुत्यादयश्च मे क्षोभं संवेगं नाशयन्त्यमी ।
गुणवत्सु च मात्सर्यं सम्पत्कोपं च कुर्वते ॥ ९८ ॥

བསྟོད་སོགས་བདག་ནི་གཡེང་བར་བྱེད།
དེས་ནི་སྐྱོ་བའང་འཇིག་པར་བྱེད།
ཡོན་ཏན་ལྡན་ལ་ཕྲག་དོག་དང་།
ཕུན་སུམ་ཚོགས་ལའང་ཁྲོ་བར་བྱེད།། ༩༨ ||

379. Praise, etc., makes me unsteady, it destroys non-attachment for worldly sufferings, and inspires jealousy towards those who are endowed with virtues, and it also makes anger toward perfection. [98]

तस्मात्स्तुत्यादिघाताय मम ये प्रत्युपस्थिताः ।
अपायपातरक्षार्थं प्रवृत्ता ननु ते मम ॥ ९९ ॥

དེའི་ཕྱིར་བདག་གི་བསྟོད་སོགས་ནི།
གཞིག་ཕྱིར་གང་དག་ཉེར་གནས་པ།
དེ་དག་བདག་ནི་ངན་སོང་དུ།
ལྟུང་བ་བསྲུང་ཕྱིར་ཞུགས་མིན་ནམ།། ༩༩ ||

380. Therefore, those who undertake to destroy my praise, etc.--are they not engaged in protecting me from downfall into evil states? [99]

मुक्त्यर्थिनश्चायुक्तं मे लाभसत्कारबन्धनम् ।
ये मोचयन्ति मां बन्धाद् द्वेषस्तेषु कथं मम ॥ १०० ॥

བདག་ནི་གྲོལ་བ་དོན་གཉེར་ལ།
རྙེད་དང་བཀུར་སྟིའི་འཆིང་མི་དགོས།
གང་དག་བདག་བཅིངས་གྲོལ་བྱེད་པ།
དེ་ལ་བདག་ནི་ཇི་ལྟར་ཁྲོ།། ༡༠༠ ||

381. Bound by gain and honor are not needed for myself, a seeker of liberation. How can I be enraged against those who releases me from bondage? [100]

दुःखं प्रवेष्टुकामस्य ये कपाटत्वमागताः ।
बुद्धाधिष्ठानत इव द्वेषस्तेषु कथं मम ॥ १०१ ॥

བདག་ནི་སྡུག་བསྔལ་འཇུག་འདོད་ལ།
སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ནི་བྱིན་བརླབས་བཞིན།
མི་གཏོང་སྒོ་འཕར་ཉིད་གྱུར་པ།
དེ་ལ་བདག་ནི་ཇི་ལྟར་ཁྲོ།། ༡༠༡ ||

382. Like a blessing of the Buddha, these foes become like a closed door panel to prevent me from the urge to enter into suffering--how can I be angry with them? [101]

पुण्यविघ्नः कृतोऽनेनेत्यत्र कोपो न युज्यते ।
क्षान्त्या समं तपो नास्ति नन्वेतत्तदुपस्थितम् ॥ १०२ ॥

འདི་ནི་བསོད་ནམས་གེགས་བྱེད་ཅེས།
དེ་ལའང་ཁྲོ་བར་རིགས་མིན་ཏེ།
བཟོད་མཚུངས་དཀའ་ཐུབ་ཡོད་མིན་ན།
དེ་ལ་བདག་ནི་མི་གནས་སམ།། ༡༠༢ ||

383. "This one causes an obstacle to merit," even if you say that, it is still wrong to become angry for that reason. Since there is no penance like patience, why should I not dwell in that virtuous state? [102]

अथाहमात्मदोषेण न करोमि क्षमामिह ।
मयैवात्र कृतो विघ्नः पुण्यहेतावुपस्थिते ॥ १०३ ॥

གལ་ཏེ་བདག་ནི་རང་སྐྱོན་གྱིས།
འདི་ལ་བཟོད་པར་མི་བྱེད་ན།
བསོད་ནམས་རྒྱུ་ནི་ཉེར་གནས་པ།
འདི་ལ་བདག་གེགས་བྱེད་པར་ཟད།། ༡༠༣ ༎

384. If, by my own fault, I do not practice patience here, I myself am only causing an obstacle to the cause of merit. [103]

यो हि येन विना नास्ति यस्मिंश्च सति विद्यते ।
स एव कारणं तस्य स कथं विघ्न उच्यते ॥ १०४ ॥

གང་ཞིག་གང་མེད་མི་འབྱུང་ལ།
གང་ཞིག་ཡོད་ན་ཡོད་འགྱུར་བ།
དེ་ཉིད་དེ་ཡི་རྒྱུ་ཡིན་ན།
ཇི་ལྟར་དེ་ལ་གེགས་ཞེས་བྱ།། ༡༠༤ ༎

385. If that without which [patience] does not appear, and with which [patience] is (obtained), is therefore itself the cause of that [result which is patience], then how should that [cause i.e. the harm done by others] be called an obstacle? [104]

न हि कालोपपन्नेन दानविघ्नः कृतोऽर्थिना ।
न च प्रव्राजके प्राप्ते प्रव्रज्याविघ्न उच्यते ॥ १०५ ॥

དུས་སུ་ཕྱིན་པའི་སློང་མོ་པས།
སྦྱིན་པའི་གེགས་བྱས་ཡོད་མ་ཡིན།
རབ་ཏུ་འབྱིན་པར་བྱེད་གྱུར་པ།
རབ་བྱུང་གེགས་ཞེས་བྱར་མི་རུང་།། ༡༠༥ ༎

386. A beggar who arrives at the right time is not an obstacle to giving, and it is not proper to call one who confers renunciation an obstacle to renunciation.

सुलभा याचका लोके दुर्लभास्त्वपकारिणः ।
यतो मेऽनपराधस्य च कश्चिदपराध्यति ॥ १०६ ॥

འཇིག་རྟེན་ན་ནི་སློང་བ་མོད།
གནོད་པར་བྱེད་པ་དཀོན་པ་སྟེ།
འདི་ལྟར་ཕར་གནོད་མ་བྱས་ན།
འགའ་ཡང་གནོད་པ་མི་བྱེད་དོ།། ༡༠༦ །།

387. Beggars are plentiful in the world, but harm-doers are scarce. For if one has not caused harm to others, no one will make harm for one. [106]

अश्रमोपार्जितस्तस्माद् गृहे निधिरिवोत्थितः ।
बोधिचर्यासहायत्वात्स्पृहणीयो रिपुर्मम ॥ १०७ ॥

དེ་བས་ངལ་བས་མ་བསྒྲུབས་པའི།
ཁྱིམ་དུ་གཏེར་ནི་བྱུང་བ་ལྟར།
བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པའི་གྲོགས་གྱུར་པས།
བདག་གིས་དགྲ་ལ་དགའ་བར་བྱ།། ༡༠༧ །།

388. Therefore, my foe is as a treasure appearing in my house without having been earned by efforts. Since he is a helper in the conduct of the Bodhisattva, I ought to to rejoice in my foe. [107]

मया चानेन चोपात्तं तस्मादेतत्क्षमाफलम् ।
एतस्मै प्रथमं देयमेतत्पूर्वा क्षमा यतः ॥ १०८ ॥

འདི་དང་བདག་གིས་བསྒྲུབས་པས་ན།
དེའི་ཕྱིར་བཟོད་པའི་འབྲས་བུ་ནི།
འདི་ལ་ཐོག་མར་བདར་འོས་ཏེ།
འདི་ལྟར་དེ་ནི་བཟོད་པའི་རྒྱུ།། ༡༠༨ །།

389. This [foe] and I have produced [patience] together, therefore the fruit of patience is suitably given to him first, for he is the cause of patience. [108]

क्षमासिद्ध्याशयो नास्य तेन पूज्यो न चेद्दरिः ।
सिद्धिहेतुरुचितोऽपि सद्धर्मः पूज्यते कथम् ॥ १०९ ॥

གལ་ཏེ་བཟོད་བསྒྲུབ་བསམ་མེད་པས།
དགྲ་འདི་མཆོད་བྱ་མིན་ཞེ་ན།
འགྲུབ་པ་ཡི་ནི་རྒྱུར་རུང་བ།
དམ་པའི་ཆོས་ཀྱང་ཅི་སྟེ་མཆོད།། ༡༠༩ ||

390. 'This enemy is unworthy of honour, lacking thought of performing patience,--if you argue thus, then why worship the Perfect Doctrine [which, although inanimate, is still a] cause of the accomplishment of virtue. [109]

अपकाराशयोऽस्येति शत्रुर्यद्दि न पूज्यते ।
अन्यथा मे कथं क्षान्तिर्भिषजीव हितोद्यते ॥ ११० ॥

གལ་ཏེ་དགྲ་འདི་གནོད་བྱ་བའི།
བསམ་ཡོད་མཆོད་བྱ་མིན་ཞེ་ན།
སྨན་པ་བཞིན་དུ་ཕན་བརྩོན་ན།
བདག་གིས་བཟོད་པ་ཇི་ལྟར་འགྲུབ།། ༡༡༠ ||

391. 'This enemy is unworthy of worship, for he has the thought of causing harm--'if it is thus that he is laboring to benefit me like a physician, how can I ever accomplish Patience? [110]

तद्दुष्टाशयमेवातः प्रतीत्योत्पद्यते क्षमा ।
स एवातः क्षमाहेतुः पूज्यः सद्धर्मवन्मया ॥ १११ ॥

དེ་བས་རབ་ཏུ་སྡང་སེམས་ལ།
བརྟེན་ནས་བཟོད་པ་སྐྱེ་བས་ན།
དེ་ཉིད་བཟོད་པའི་རྒྱུ་ཡིན་པས།
དམ་པའི་ཆོས་བཞིན་མཆོད་པར་འོས།། ༡༡༡ ||

392. Therefore, having contact with a very hateful mind, patience is produced. Since that alone is the cause of patience, it is worthy of honour like the Perfect Doctrine. [111]

सत्त्वक्षेत्रं जिनक्षेत्रमित्यतो मुनिनोदितम् ।
एतानाराध्य बहवः सम्पत्पारं यतो गताः ॥ ११२ ॥

དེའི་ཕྱིར་སེམས་ཅན་ཞིང་དང་ནི།
རྒྱལ་བའི་ཞིང་ཞེས་ཐུབ་པས་གསུངས།
འདི་དག་མགུ་བྱས་མང་པོ་ཞིག
འདི་ལྟར་ཕུན་ཚོགས་ཕ་རོལ་ཕྱིན།། ༡༡༢ །།

393. Hence the Sage has declared that there are the two fields [for the gathering of merit]: the field of living beings and the field of the Conquerors. Through pleasing these, many persons have thus transcended to perfection. [112]

सत्त्वेभ्यश्च जिनेभ्यश्च बुद्धधर्मागमे समे ।
जिनेषु गौरवं यद्वन्न सत्त्वेष्विति कः क्रमः ॥ ११३ ॥

སེམས་ཅན་རྣམས་དང་རྒྱལ་བ་ལས།
སངས་རྒྱས་ཆོས་འགྲུབ་འདྲ་བ་ལ།
རྒྱལ་ལ་གུས་བྱེད་དེ་བཞིན་དུ།
སེམས་ཅན་ལ་མིན་ཅི་ཡི་ཚུལ།། ༡༡༣ །།

394. Inasmuch as the qualities of Buddhahood are obtained through living beings and the Conquerors alike,why not show devotion toward beings just as one does towards the Conquerors? [113]

आशयस्य च माहात्म्यं न स्वतः किं तु कार्यतः ।
समं च तेन माहात्म्यं सत्त्वानां तेन ते समाः ॥ ११४ ॥

བསམ་པའི་ཡོན་ཏན་རང་གིས་མིན།
འབྲས་བུ་ལས་ཡིན་དེས་མཚུངས་པར།
སེམས་ཅན་རྣམས་ལའང་ཡོན་ཏན་ཡོད།
དེའི་ཕྱིར་དེ་དག་མཉམ་པ་ཡིན།། ༡༡༤ །།

395. The quality of thought is not by itself but through its efficient result. Since that [result] is the same [for both], virtues also exist in beings, and therefore they are equal. [114]

मैत्र्याशयश्च यत्पूज्यः सत्त्वमाहात्म्यमेव तत् ।
बुद्धप्रसादाद्यत्पुण्यं बुद्धमाहात्म्यमेव तत् ॥ ११५ ॥

བྱམས་སེམས་ལྡན་ལ་མཆོད་པ་གང་།
དེ་ནི་སེམས་ཅན་ཆེ་བ་ཉིད།
སངས་རྒྱས་དད་པའི་བསོད་ནམས་གང་།
དེ་ཡང་སངས་རྒྱས་ཆེ་བ་ཉིད།། ༡༡༥ །།

396. Whatever worship is directed towards one who has a loving mind is just because of a virtue that arises due to living beings. The merit acquired through faith in the Buddhas is also just because of a virtue that arises because of the Enlightened Ones. [115]

बुद्धधर्मागमांशेन तस्मात्सत्त्वा जिनैः समाः ।
न तु बुद्धैः समाः केचिदनन्तांशैर्गुणार्णवैः ॥ ११६ ॥

སངས་རྒྱས་ཆོས་འགྲུབ་ཆ་ཡོད་པ།
དེས་ན་དེ་དག་མཉམ་པར་འདོད།
ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་མཐའ་ཡས་པའི།
སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་འགའ་མི་མཉམ།། ༡༡༦ །།

397. Here, although it is to be recognized that those Buddhas and beings are equal since they both have a part in the achievement of the virtues of a Buddha, still there is actually nothing equal to the Enlightened Ones who are endowed with endless oceans of virtues. [116]

गुणसारैकराशीनां गुोऽणुरपि चेत्क्वचित् ।
दृश्यते तस्य पूजार्थं त्रैलोक्यमपि न क्षमम् ॥ ११७ ॥

ཡོན་ཏན་མཆོག་ཚོགས་གཅིག་པུ་ཡི།
ཡོན་ཏན་ཕྲ་ཙམ་འགའ་ཞིག་ལ། 138
སྣང་ནའང་དེ་ལ་མཆོད་དོན་དུ།
ཁམས་གསུམ་ཕུལ་ཡང་ཆུང་བར་འགྱུར།། ༡༡༧ །།

398. For anyone in whom even a small particle of only a single virtue among the heap of supreme qualities of the Buddha appears,--even offering the three worlds in worship of such a one is too little. [117]

बुद्धधर्मोदयांशस्तु श्रेष्ठः सत्त्वेषु विद्यते ।
एतदंशानुरूप्येण सत्त्वपूजा कृता भवेत् ॥ ११८॥

སངས་རྒྱས་ཆོས་སྐྱེའི་ཆ་ཤས་མཆོག།
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཡོད་པས་ན།
འདི་ཙམ་དག་གིས་ཆ་བསྟུན་ནས།
སེམས་ཅན་མཆོད་བྱར་རིགས་པར་འགྱུར།། ༡༡༨ ||

399. Since sentient beings have the best part for the arising Buddha virtues, on account of this aspect, sentient beings ought to be worshipped. [118]

किं च निश्छद्मबन्धूनामप्रमेयोपकारिणाम् ।
सत्त्वाराधनमुत्सृज्य निष्कृतिः का परा भवेत् ॥ ११९ ॥

གཞན་ཡང་གཡོ་མེད་གཉེན་གྱུར་ཅིང་།
ཕན་པ་དཔག་མེད་མཛད་རྣམས་ལ།
སེམས་ཅན་མགུ་བྱ་མ་གཏོགས་པ།
གཞན་གང་ཞིག་གིས་ལན་ལོན་འགྱུར།། ༡༡༩ ||

400. Moreover, towards the guileless kin, workers of measureless benefits, what another repayment is there except for causing other to be happy? [119]

भिन्दन्ति देहं प्रविशन्त्यवीर्चीं येषां कृते तत्र कृते कृतं स्यात् ।
महापकारिष्वपि तेन सर्वकल्याणमेवाचरणीयमेषु ॥ १२० ॥

གང་ཕྱིར་སྐུ་གཏོང་མནར་མེད་འཇུག་པ་ལ།
དེ་ལ་ཕན་བཏགས་ལན་ལོན་འགྱུར་བས་ན།
དེ་བས་འདི་དག་གནོད་ཆེན་བྱེད་ན་ཡང་།
ཐམས་ཅད་བཟང་དགུ་ཞིག་ཏུ་སྤྱོད་པར་བྱ།།
༡༢༠ ||

401. In repayment of beings--for whose sake the Buddhas and Bodhisattvas give up the limbs of their bodies and enter into Avici--in every way I ought to act in an ideal manner even towards these who create great harm for me. [120]

स्वयं मम स्वामिन एव तावत् तदर्थमात्मन्यपि निर्व्यपेक्षाः।
अहं कथं स्वामिषु तेषु करोमि मानं न तु दासभावम् ॥ १२१ ॥

རེ་ཞིག་བདག་གི་རྗེ་རུ་གྱུར་ཉིད་ཀྱང་ནི།
གང་ཕྱིར་རང་གི་སྐུ་ལའང་མི་གཟིགས་པ།
དེ་ལ་སྙོངས་པ་བདག་གིས་ཇི་ལྟར་ན།
ང་རྒྱལ་བྱ་ཞིང་བྲན་གྱི་དངོས་མི་བྱ།། ༡༢༡ ||

402. For whose sake even my very masters do not regard their own bodies, how then should I, a fool, be arrogant towards them and not keep the status of a servant? [121]

येषां सुखे यान्ति मुदं मनीन्द्रा येषां व्यथायां प्रविशन्ति मन्युम्।
तत्तोषणात्सर्वमुनिन्द्रतुष्टिस्तत्रापकारेऽप्यकृतं मुनीनाम् ॥ १२२ ॥

གང་དག་བདེ་བས་ཐུབ་རྣམས་དགྱེས་འགྱུར་ཞིང་།
གང་ལ་གནོད་ན་མི་དགྱེས་འབྱུང་འགྱུར་བ།
དེ་དག་དགའ་བས་ཐུབ་པ་ཀུན་དགྱེས་ཤིང་།
དེ་ལ་གནོད་བྱས་ཐུབ་ལ་གནོད་པ་བྱས།། ༡༢༢ ||

आदिप्तकायस्य यथा समन्तान्न सर्वकामैरपि सौमनस्यम्।
सत्त्वव्यथायामपि तद्वदेव न प्रीत्युपायोऽस्ति दयामयानाम् ॥ १२३ ॥

403. The Sages rejoice in the happiness of those, and they are unhappy if harm is done to them. Through the happiness of those beings, all of the Sages are gladdened, and harm done to them is harm done to the Sages. [123]

ཇི་ལྟར་ལུས་ལ་ཀུན་ནས་མེ་འབར་བ།
འདོད་པ་ཀུན་གྱིས་ཡིད་བདེར་མི་འགྱུར་བ།
དེ་བཞིན་སེམས་ཅན་གནོད་པ་བྱས་ན་ཡང་།
ཐུགས་རྗེ་ཆེ་རྣམས་དགྱེས་པའི་ཐབས་མེད་དོ།། ༡༢༣ ||

404. Just as one, whose body is burning all over with fire, is not made happy by all [object of] desires, so there is no way for the greatly Compassionate Ones to rejoice if harm is done to beings. [123]

तस्मान्मया यज्जनदुःखदेन दुःखं कृतं सर्वमहाकृपाणाम्।
तदद्य पापं प्रतिदेशयामि यत्खेदितास्तन्मुनयः क्षमन्ताम्

དེ་བས་བདག་གིས་འགྲོ་ལ་གནོད་བྱས་པས།
ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཀུན་མི་དགྱེས་གྱུར་པ་གང་།
སྡིག་དེ་དེ་རིང་སོ་སོར་བཤགས་བགྱི་ཡིས།
མི་དགྱེས་གང་ལགས་དེ་ཐུབ་བཟོད་པར་གསོལ།། ༡༢༤
||

405. Therefore, whatever harm I have caused to beings, making all the Greatly Compassionate Ones to be unhappy--by confessing each of those sins this day--I implore the Sages forgive me for whatever unhappiness [I have caused them]. [124]

आराधनायाद्य तथागतानां सर्वात्मना दास्यमुपैमि लोके।
कुर्वन्तु मे मूर्ध्नि पदं जनौघा विघ्नन्तु वा तुष्यतु लोकनाथः ॥ १२५ ॥

དེ་བཞིན་གཤེགས་རྣམས་དགྱེས་པར་བགྱི་སླད་དུ།
དེང་ནས་ལུས་ཀུན་འཇིག་རྟེན་བྲན་དུ་མཆི།
འགྲོ་མང་རྡོག་པས་བདག་གི་སྤྱིར་འཆོག་གམ།
འགུམས་ཀྱང་མི་བསྡོ་འཇིག་རྟེན་མགོན་དགྱེས་མཛོད།། ༡༢༥ ||

406. In order to gladden the Tathāgatas, from today onwards, I become the slave of the world in every way. Even though throngs of beings may kick my head or even kill me, I shall not reply. May the Lords of the World rejoice! [125]

आत्मीकृतं सर्वमिदं जगत्तैः कृपात्मभिर्नैव हि संशयोऽस्ति।
दृश्यन्त एते ननु सत्त्वरूपास्त एव नाथाः किमनादरोऽत्र ॥ १२६ ॥

འགྲོ་བ་འདི་ཀུན་ཐུགས་རྗེའི་བདག་ཅན་དེས།
བདག་ཏུ་མཛད་པ་འདི་ལ་ཐེ་ཚོམ་མེད།
སེམས་ཅན་ངོ་བོར་མཐོང་བ་འདི་དག་ཉིད།
མགོན་དེ་བདག་ཉིད་ཅིའི་ཕྱིར་གུས་མི་བྱེད།། ༡༢༦ ||

407. The Compassionate Ones have made all these beings their own, of this there is no doubt. These very ones who are seen in the guise of beings are of the very nature of the Lords--why then do I not honor them? [126]

བཟོད་པ་

तथागताराधनमेतदेव स्वार्थस्य संसाधनमेतदेव।
लोकस्य दुःखापहमेतदेव तस्मान्ममास्तु व्रतमेतदेव ॥ १२७ ॥

འདི་ཉིད་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཉེས་བྱེད་ཡིན།
རང་དོན་ཡང་དག་སྒྲུབ་པའང་འདི་ཉིད་དོ།
འཇིག་རྟེན་སྡུག་བསྔལ་སེལ་བའང་འདི་ཉིད་དེ།
དེ་ལྟས་བདག་གིས་རྟག་ཏུ་འདི་ཉིད་བྱ།། ༡༢༧ ||

408. The Tathāgatas are pleased in this very way, and in just this way, too, lies the highest achievement of my own purposes. This alone is the means of removing the sorrows of the world--therefore I must always perform just this [practice of showing honor to beings]. [127]

यथैको राजपुरुषः प्रमथ्नाति महाजनम्।
विकर्तुं नैव शक्नोति दीर्घदर्शी महाजनः ॥ १२८ ॥

དཔེར་ན་རྒྱལ་པོའི་མི་འགའ་ཞིག།
སྐྱེ་བོ་མང་ལ་གནོད་བྱེད་ཀྱང་།
སྐྱེ་བོ་མིག་རྒྱང་རིང་པོ་དག།
ནུས་ཀྱང་ཕྱིར་གནོད་མི་བྱེད་དེ།། ༡༢༨ ||

409. Thus, even if some king's man causes injury to the populace, the far-seeing people do not retaliate against him, even though they could do so. [128]

यस्मान्नैव स एकाकी तस्य राजबलं बलम्।
तथा न दुर्बलं कञ्चिदपराद्धं विमानयेत् ॥ १२९ ॥

འདི་ལྟར་དེ་གཅིག་མ་ཡིན་གྱི།
རྒྱལ་པོའི་མཐུ་སྟོབས་དེ་ཡི་དཔུང་།
དེ་བཞིན་གནོད་བྱེད་ཉམ་ཆུང་བ།
འགའ་ཡང་ཁྱད་དུ་བསད་མི་བྱ།། ༡༢༩ ||

410. For he is not alone; his force is the power of the king. Thus, too, one should not despise any weak harm-doer. [129]

यस्मान्नरकपालाश्च कृपावन्तश्च तद्बलम् ।
तस्मादाराधयेत्सत्त्वान् भृत्यश्चण्डनृपं यथा ॥ १३० ॥

འདི་ལྟར་དམྱལ་བའི་སྲུང་མ་དང་།
ཐུགས་རྗེ་ལྡན་རྣམས་དེ་ཡི་དཔུང་།
དེ་ལྟས་དམངས་ཀྱིས་རྒྱལ་གཏུམ་བཞིན།
སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་མགུ་བར་བྱ།། ༡༣༠ ||

411. In the same way, the wardens of hell and the Compassionate Ones are their forces. Just as a servant please a wrathful king, so I must make beings happy. [130]

कुपितः किं नृपः कुर्याद्येन स्यान्नरकव्यथा ।
यत्सत्त्वदौमनस्येन कृतेन ह्यनुभूयते ॥ १३१ ॥

རྒྱལ་པོ་ལྟ་ཞིག་ཁྲོས་ན་ཡང་།
སེམས་ཅན་མི་མགུ་བྱས་པ་ཡིས།
མྱོང་བར་འགྱུར་བ་གང་ཡིན་པ།
དམྱལ་བའི་གནོད་པ་དེས་བྱེད་དམ།། ༡༣༡ ||

412. Can a king, even if enraged, match the sufferings of the hells which are experienced due to making beings unhappy? [131]

तुष्टः किं नृपतिर्दद्याद्यद्बुद्धत्वसमं भवेत् ।
यत्सत्त्वसौमनस्येन कृतेन ह्यनुभूयते ॥ १३२ ॥

རྒྱལ་པོ་ལྟ་ཞིག་མགུ་ན་ཡང་།
སེམས་ཅན་མགུ་བར་བྱས་པ་ཡིས།
འཐོབ་པར་འགྱུར་པ་གང་ཡིན་པ།
སངས་རྒྱས་ཉིད་སྦྱིན་མི་སྲིད་དོ།། ༡༣༢ ||

413. Even a pleased king cannot bestow the attainment of Buddhahood, which is achieved through causing beings to rejoice. [132]

आस्तां भविष्यद्बुद्धत्वं सत्त्वाराधनसंभवम् ।
इहैव सौभाग्ययशः सौस्थित्यं किं न पश्यसि ॥ १३३ ॥

སེམས་ཅན་མགུ་ལས་བྱུང་བ་ཡི།
མ་འོངས་སངས་རྒྱས་འགྲུབ་ལྟ་ཞོག།
ཚེ་འདི་ཉིད་ལ་དཔལ་ཆེན་དང་།
གྲགས་དང་སྐྱིད་འགྱུར་ཅིས་མ་མཐོང་།། ༡༣༣ །།

414. Do you not see that, let alone attaining Buddhahood in the future that arises from the practice of causing beings to rejoice, one becomes endowed with great splendor, fame and joy in this very life? [133]

प्रासादिकत्वमारोग्यं प्रामोद्यं चिरजीवितम् ।
चक्रवर्तिसुखं स्फीतं क्षमी प्राप्नोति संसरन् ॥ १३४ ॥

འཁོར་ཚེ་བཟོད་པས་མཛེས་སོགས་དང་།
ནད་མེད་པ་དང་གྲགས་པ་ཡིས།
ཤིན་ཏུ་ཡུན་རིང་འཚོ་བ་དང་།
འཁོར་ལོས་སྒྱུར་བའི་བདེ་རྒྱས་ཐོབ།། ༡༣༤ །།

415. While wandering in saṃsāra, through patience one obtains beauty, health, fame, longevity and the complete joy of a universal emperor. [134]

बोधिचर्यावतारे क्षान्तिपारमिता षष्ठः परिच्छेदः

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས།
བཟོད་པ་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་དྲུག་པའོ། །

एवं क्षमो भजेद्वीर्यं वीर्ये बोधिर्यतः स्थितः ।
न हि वीर्यं विना पुण्यं यथा वायुं विना गतिः ॥ १ ॥

དེ་ལྟར་བཟོད་པས་བརྩོན་འགྲུས་བརྩམ།
འདི་ལྟར་བརྩོན་ལ་བྱང་ཆུབ་གནས།
རླུང་མེད་གཡོ་བ་མེད་པ་བཞིན།
བསོད་ནམས་བརྩོན་འགྲུས་མེད་མི་འབྱུང་།། ༡ ||

416. Thus with patience, undertake effort--for enlightenment exists in diligence. Just as there is no motion without wind, so, without diligence, merit does not arise. [1]

किं वीर्यं कुशलोत्साहस्तद्विपक्षः क उच्यते ।
आलस्यं कुत्सितासक्तिर्विषादात्मावमन्यमना ॥ २ ॥

བརྩོན་གང་དགེ་ལ་སྤྲོ་བ་འོ།
དེ་ཡི་མི་མཐུན་ཕྱོགས་བཤད་བྱ།
ལེ་ལོ་ངན་ལ་ཞེན་པ་དང་།
སྒྱིད་ལུག་བདག་ཉིད་བརྙས་པ་འོ།། ༢ ||

417. What is diligence? Enthusiasm for virtue. And its opposite are said to be laziness, attachment to vices, dejection and self-despising. [2]

अव्यापारसुखास्वादनिन्द्रापाश्रयतृष्णया ।
संसारदुःखानुद्वेगादालस्यमुपजायते ॥ ३ ॥

སྙོམ་ལས་བདེ་བའི་རོ་མྱང་དང་།
གཉིད་ལ་བརྟེན་པའི་སྲེད་པ་ཡིས།
འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་མི་སྐྱོ་ལས།
ལེ་ལོ་ཉེ་བར་སྐྱེ་བར་འགྱུར།། ༣ ||

418. By experiencing the pleasures of idleness and attachment, which is based upon slumber, and through not (feeling) sadness for the sufferings of worldly existence, laziness is produced. [3]

क्लेशवागुरिकाघ्रातः प्रविष्टो जन्मवागुराम् ।
किमद्यापि न जानासि मृत्योर्वदनमागतः ॥ ४ ॥

ཉོན་མོངས་རྒྱ་པས་བཤོར་ནས་ནི།
སྐྱེ་བའི་རྒྱར་ནི་ཆུད་གྱུར་ནས།
འཆི་བདག་ཁར་ནི་སོང་གྱུར་པ།
ཅི་སྟེ་ད་དུང་མི་ཤེས་སམ།། ༤ ||

419. Pursued by the hunter of defilements and having entered the net of birth, you have gone into the mouth of the Lord of Death,--even now, do you not know that? [4]

स्वयूथ्यान्मार्यमाणांस्त्वं क्रमेणैव न पश्यसि ।
तथापि निद्रां यास्येव चण्डालमहिषो यथा ॥ ५ ॥

རང་སྡེ་རིམ་གྱིས་གསོད་པ་ཡང་།
ཁྱོད་ཀྱིས་མཐོང་བར་མ་གྱུར་ཏམ།
འོན་ཀྱང་གཉིད་ལ་བརྟེན་པ་གང་།
གདོལ་པ་དང་ནི་མ་ཧེ་བཞིན།། ༥ ||

420. Do you not see that the Death-Lord is slaughtering your own kind step by step? But still you cling to slumber, like Caṇḍala and the water buffalo. [5]

यमेनोद्वीक्ष्यमाणस्य बद्धमार्गस्य सर्वतः ।
कथं ते रोचते भोक्तुं कथं निद्रा कथं रतिः ॥ ६ ॥

ལམ་ནི་ཀུན་ནས་བཀག་ནས་སུ།
འཆི་བདག་གིས་ནི་བལྟས་བཞིན་དུ།
ཇི་ལྟར་ཁྱོད་ནི་ཟ་དགའ་ཞིང་།
འདི་ལྟར་གཉིད་ལོག་ཇི་ལྟར་དགའ།། ༦ ||

421. The avenues of escape are completely closed, and the Death-Lord is looking on--how can you enjoy food and how can you sleep? [6]

यावत्संभृतसंभारं मरणं शीघ्रमेष्यति ।
संत्यज्यापि तदालस्यमकाले किं करिष्यसि ॥ ७ ॥

མྱུར་བ་ཉིད་དུ་འཆི་འགྱུར་བས།
ཇི་སྲིད་དུ་ནི་ཚོགས་བསག་བྱ།
དེའི་ཆེ་ལེ་ལོ་སྤངས་ཀྱང་ནི།
དུས་མ་ཡིན་པར་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༧ ॥

422. Since death will happen very soon indeed, you should meanwhile gather virtues. At that time of dying, even if you leave off laziness then, it will be untimely and of what use will it be? [7]

इदं न प्राप्तमारब्धमिदमर्धकृतं स्थितम् ।
अकस्मान्मृत्युरायातो हा हतोऽस्मीति चिन्तयन् ॥ ८ ॥

འདི་ནི་མ་བྱས་བརྩམས་པ་དང་།
འདི་ཕྱེད་བྱས་པར་གནས་པ་ལ།
གློ་བུར་འཆི་བདག་འོངས་ནས་ནི།
ཀྱི་ཧུད་བཅོམ་ཞེས་སེམས་པར་འགྱུར།། ༨ ॥

423. 'This is not yet begun and this is only half-finished, while you stay thinking in this way, suddenly the Lord of Death approaches. Then, you will think, 'Ah alas!, I am undone!' [8]

शोकवेगसमुच्छूनसाश्रुरक्तेक्षणाननान् ।
बन्धून् निराशान् संपंश्यन् यमदूतमुखानि च ॥ ९ ॥

མྱ་ངན་ཤུགས་ཀྱིས་སྐྲངས་པ་ཡི།
མིག་དམར་གདོང་ལ་མཆི་མ་འཛག།
ཉེ་དུ་རེ་ཐག་ཆད་པ་དང་།
གཤིན་རྗེའི་ཕོ་ཉའི་བཞིན་ལ་ལྟ།། ༩ ॥

424. Their eyes reddened and swollen through the power of grief and with tears falling from their faces, your relatives lose hope, and you look upon the visages of Yama's messengers. [9]

स्वपापस्मृतिसंतप्तः शृण्वन्नादांश्च नारकान्।
त्रासोच्चारविलिप्ताङ्गो विह्वलः किं करिष्यसि ॥ १० ॥

རང་སྡིག་དྲན་པས་གདུང་བ་དང་།
དམྱལ་བའི་སྒྲ་ནི་ཐོས་པ་ཡིས།
སྐྲག་པས་མི་གཙང་ལུས་གོས་ཤིང་།
མྱོས་པར་འགྱུར་ཚེ་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༡༠ །།

425. Afflicted by the remembrances of your own sins and by fear upon hearing the sounds of hell, what will you do then when, due to fright, your body is smeared with excrement and you become maddened? [10]

जीवमत्स्य इवास्मीति युक्तं भयमिहैव ते।
किं पुनः कृतपापस्य तीव्रान्नरकदुःखतः ॥ ११ ॥

ཁྱོད་ནི་ཉ་གསོན་འགྲེ་བ་ལྟའི།
ཚེ་འདིར་འཇིགས་དང་ལྡན་གྱུར་ན།
སྡིག་བྱས་དམྱལ་བ་མི་བཟད་པའི།
སྡུག་བསྔལ་རྣམས་ནི་སྨོས་ཅི་དགོས།། ༡༡ །།

426. If, like a fish flopping about on land, you grow terrified even in this life, it is needless to say that you will be terrified by the unbearable pains of the hells [you will enter because of] the sins you have committed. [11]

स्पृष्ट उष्णोदकेनापि सुकुमार प्रतप्यते।
कृत्वा च नारकं कर्म किमेवं स्वस्थमास्यते ॥ १२ ॥

ཚ་ཚན་གྱིས་ནི་རེག་པ་ན།
གཞོན་ཤ་ཅན་ལ་རབ་ཚ་བའི།
དམྱལ་བ་ཡི་ནི་ལས་བྱས་ནས།
ཅིའི་ཕྱིར་འདི་ལྟར་བདེ་བར་གནས།། ༡༢ །།

427. Delicate one, you feel extreme heat if touched by hot water. Having done deeds that will lead you to the hells, how do you dwell happily in this situation? [12]

निरुद्यम फलाकाङ्क्षिन् सुकुमार बहुव्यथ ।
मृत्युग्रस्तोऽमराकार हा दुःखित विहन्यसे ॥ १३ ॥

བརྩོན་མེད་འབྲས་བུ་འདོད་པ་དང་།
བཟེ་རེ་ཅན་ལ་གནོད་མང་ཞིང་།
འཆི་བས་བཟུང་བཞིན་ལྷ་འདྲ་བ།
ཀྱི་ཧུད་སྡུག་བསྔལ་དག་གིས་བཅོམ།། ༡༣ །།

428. Without efforts, you desire good results and, for one unable to bear pain, there are many afflictions; while captured by the Lord of Death, you live like an immortal god--but alas! you are overcome by miseries! [13]

मानुष्यं नावमासाद्य तर दुःखमहानदीम् ।
मूढ कालो न निद्राया इयं नौर्दुर्लभा पुनः ॥ १४ ॥

མི་ཡི་གྲུ་ལ་བརྟེན་ནས་སུ།
སྡུག་བསྔལ་ཆུ་བོ་ཆེ་ལས་སྒྲོལ།
གྲུ་འདི་ཕྱི་ནས་རྙེད་དཀའ་བས།
རྨོངས་པ་དུས་སུ་གཉིད་མ་ལོག། ༡༤ །།

429. Relying upon the boat of human life, you should cross over the great river of sufferings. Since this boat will be hard to regain hereafter, o fool, do not sleep at this time. [14]

मुक्त्वा धर्मरतिं श्रेष्ठामनन्तरतिसन्ततिम् ।
रतिरौद्धत्यहासादौ दुःखहेतौ कथं तव ॥ १५ ॥

དགའ་བའི་རྒྱུད་ནི་མཐའ་ཡས་པའི།
དམ་ཆོས་དགའ་བའི་མཆོག་སྤངས་ནས།
སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་ཡིས་གཡེང་བ་དང་།
དགོད་སོགས་ལ་ཁྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་དགའ།། ༡༥ །།

430. Having forsaken the highest happiness of the Holy Teaching which is an unending stream of joy, how can you like distraction and laughter, etc. that are the cause of suffering? [15]

अविषादबलव्यूहतात्पर्यात्मविधेयता ।
परात्मसमता चैव परात्मपरिवर्तनम् ॥ १ ६॥

སྒྱིད་ལུག་མེད་དང་དཔུང་ཚོགས་དང་།
ལྷུར་བླང་བདག་ཉིད་དབང་བྱ་དང་།
བདག་དང་གཞན་དུ་མཉམ་པ་དང་།
བདག་དང་གཞན་དུ་བརྗེ་བར་གྱིས།། ༡༦ ||

431. One should make oneself to act without dejection-- forceful and eager, make oneself and others equal and exchange the state of self for others. [16]

नैवावसादः कर्तव्यः कुतो मे बोधिरित्यताः ।
यस्मात्तथागतः सत्यं सत्यवादीदमुक्तवान् ॥ १७ ॥

བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་ག་ལ་ཞེས།
སྒྱིད་ལུག་པར་ནི་མི་བྱ་སྟེ།
འདི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ནི།
བདེན་པ་གསུང་བས་བདེན་འདི་གསུངས།། ༡༧ ||

432. 'How can enlightenment be attained by [such as] myself?' One should not be despondent for, thus, the Tathāgata who is the Speaker of Truth has declared this truth: [17]

तेऽप्यासन् दंशमशका मक्षिकाः कृमयस्तथा ।
यैरुत्साहवशात् प्राप्ता दुरापा बोधिरुत्तमा ॥ १८ ॥

སྦྲང་བུ་ཤ་སྦྲང་བུང་བ་དང་།
དེ་བཞིན་སྲིན་བུར་གང་གྱུར་པ།
དེས་ཀྱང་བརྩོན་པའི་སྟོབས་བསྐྱེད་ན།
བྱང་ཆུབ་ཐོབ་དཀའ་བླ་མེད་འཐོབ།། ༡༨ ||

433. "Whatever mosquitoes, gadflies, bees and other such insects as there are will attain that supreme enlightenment so difficult to attain, through generating strength of diligence." [18]

किमुताहं नरो जात्या शक्तो ज्ञातुं हिताहितम् ।
सर्वज्ञनीत्यनुत्सर्गाद् बोधिं किं नाप्नुयामहम् ॥ १९ ॥

བདག་ལྟ་རིགས་ཀྱིས་མིར་སྐྱེས་ལ།
ཕན་དང་གནོད་པ་ངོ་ཤེས་པས།
ཐམས་ཅད་མཁྱེན་ཚུལ་མ་བཏང་ན།
བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་ཅིས་མི་འཐོབ། ༡༩ །།

434. Upon being born in the human race, since I recognize whati is benefit and harm, for why should I not attain enlightenment if I do not forsake the way of the Omniscient One? [19]

अथापि हस्तपादादि दातव्यमिति मे भयम् ।
गुरुलाघवमूढत्वं तन्मे स्यादविचारतः ॥ २० ॥

འོན་ཏེ་རྐང་ལག་ལ་སོགས་པ།
བཏང་དགོས་བདག་ནི་འཇིགས་ཤེ་ན།
ལྕི་དང་ཡང་བ་མ་དཔྱད་པར།
རྨོངས་པས་བདག་ནི་འཇིགས་པར་ཟད། ༢༠ །།

435. 'But I have fear because hands and feet, <u>etc</u>. must be given'. If one thinks thus, without considering the difference between heavy and light pains, one has fear only through delusion. [20]

छेत्तव्यश्चास्मि भेत्तव्यो दाह्यः पाट्योऽनेकशः ।
कल्पकोटीरसंख्येया न च बोधिर्भविष्यति ॥ २१ ॥

བསྐལ་པ་བྱེ་བ་གྲངས་མེད་དུ།
ལན་གྲངས་དུ་མར་གཅད་པ་དང་།
དབུག་དང་སྲེག་དང་གཤགས་འགྱུར་གྱི།
བྱང་ཆུབ་ཐོབ་པར་མི་འགྱུར་རོ། ༢༡ །།

436. Many times, through countless ten millions of aeons, I may be cut and pierced and burned, yet never attain enlightenment. [21]

इदं तु मे परिमितं दुःखं संबोधिसाधनम्।
नष्टशल्यन्यथापोहे तदुपादनदुःखवत् ॥ २२ ॥

བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་བསྒྲུབ་པ་ཡི།
སྡུག་བསྔལ་འདི་ནི་ཚད་ཡོད་དེ།
ཟུག་རྔུ་ཁོང་བརླག་གནོད་བསལ་ཕྱིར།
ལུས་ལ་བཏོད་པའི་སྡུག་བསྔལ་བཞིན།། ༢༢ ||

437. This suffering for the attainment of enlightenment, which I know has its limit, and it is like the pain of making a wound on the body in order to remove the damage of an internal injury's pain. [22]

सर्वेऽपि वैद्याः कुर्वन्ति क्रियादुःखैररोगताम्।
तस्माद् बहूनि दुःखानि हन्तुं सोढव्यमल्पकम् ॥ २३ ॥

སྨན་པ་ཀུན་ཀྱང་གསོད་དཔྱད་ཀྱིས།
མི་བདེ་བ་ཡིས་ནད་མེད་བྱེད།
དེ་བས་སྡུག་བསྔལ་མང་པོ་དག
གཞོམ་ཕྱིར་མི་བདེ་ཆུང་བཟོད་བྱ།། ༢༣ ||

438. All physicians restore one to health by the unpleasantness of treatment. Therefore, in order to destroy many sufferings, I ought to bear this slight unhappiness. [23]

क्रियामिमामप्युचितां वरवैद्यो न दत्तवान्।
मधुरेणोपचारेण चिकित्सति महातुरान् ॥ २४ ॥

གསོ་དཔྱད་ཕལ་པ་འདི་འདྲ་བ།
སྨན་པ་མཆོག་གིས་མ་མཛད་དེ།
ཆོ་ག་ཤིན་ཏུ་འཇམ་པོ་ཡིས།
ནད་ཆེན་དཔག་མེད་གསོ་བར་མཛད།། ༢༤ ||

439. The Perfect Physician does not even employ such ordinary treatment as this, but with extremely gentle methods, He heals great, immeasurable ailments. [24]

आदौ शाकादिदानेऽपि नियोजयति नायकः ।
तत्करोति क्रमात्पश्चाद्यत्स्वमांसान्यपि त्यजेत् ॥ २५ ॥

ཚོད་མ་ལ་སོགས་སྦྱིན་པ་ལའང་།
འདྲེན་པས་ཐོག་མར་སྦྱོར་བར་མཛད།
དེ་ལ་གོམས་ནས་ཕྱི་ནས་ནི།
རིམ་གྱིས་རང་གི་ཤ་ཡང་གཏོང་།། ༢༥ །།

440. At the start, our Guide enjoins the giving of vegetables, etc. Afterwards, having practiced that, one gradually becomes able to give away even one's own flesh. [25]

यदा शाकेष्विव प्रज्ञा स्वमांसेऽप्युपजायते ।
मांसास्थि त्यजतस्तस्य तदा किं नाम दुस्करम् ॥ २६ ॥

གང་ཚེ་རང་གི་ལུས་ལ་ནི།
ཚོད་སོགས་ལྟ་བུའི་བློ་སྐྱེས་པ།
དེའི་ཚེ་ཤ་ལ་སོགས་གཏོང་བ། [དེའི་ཚེ་ཤ་དང་རུས་པ་གཏོང་།]
དེ་ལ་དཀའ་བ་ཅི་ཞིག་ཡོད།། ༢༦ །།

441. When realization arises that one's own body is like those vegetables etc., then one is able to give up one's flesh, etc. What is the hardship therein? [26]

न दुःखी त्यक्तपापत्वात्पण्डितत्वान्न दुर्मनाः ।
मिथ्याकल्पनया चित्ते पापात्काये यतो व्यथा ॥ २७ ॥

སྡིག་པ་སྤངས་ཕྱིར་སྡུག་བསྔལ་མེད།
མཁས་པའི་ཕྱིར་ན་མི་དགའ་མེད།
འདི་ལྟར་ལོག་པར་རྟོག་པ་དང་།
སྡིག་པས་སེམས་དང་ལུས་ལ་གནོད།། ༢༧ །།

442. Through abandoning sins, one has no pain, through wisdom, one has no unhappiness. Through wrong thinking and sin, in this way the mind and body are harmed. [27]

पुण्येन कायः सुखितः पाण्डित्येन मनः सुखि ।
तिष्ठन् परार्थं संसारे कृपालुः केन खिद्यते ॥ २८ ॥

བསོད་ནམས་ཀྱིས་ནི་ལུས་བདེ་ལ།
མཁས་པ་ཡིས་ནི་སེམས་བདེ་ན།
གཞན་དོན་འཁོར་བར་གནས་ཀྱང་ནི།
སྙིང་རྗེ་ཅན་དག་ཅི་སྟེ་སྐྱོ།། ༢༨ ||

443. Through merit, the body is happy; through wisdom the mind is happy. Even though they remain in the cycle of existence for the sake of others, how should the compassionate ones be sad? [28]

क्षपयन् पूर्वपापानि प्रतीच्छन् पुण्यसागरान् ।
बोधिचित्तबलादेव श्रावकेभ्योऽपि शीघ्रगः ॥ २९ ॥

འདི་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་སྟོབས་ཀྱིས།
སྔོན་གྱི་སྡིག་པ་ཟད་བྱེད་ཅིང་།
བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོ་སྡུད་བྱེད་ཕྱིར།
ཉན་ཐོས་རྣམས་པས་མཆོག་ཏུ་བཤད།། ༢༩ ||

444. By the power of the enlightenment thought, this one puts an end to his former sins and gathers oceans of merit. Therefore he is described as more excellent than the disciples. [29]

एवं सुखात्सुखं गच्छन् को विषीदेत्सचेतनः ।
बोधिचित्तरथं प्राप्य सर्वखेदश्रमापहम् ॥ ३० ॥

དེ་བས་སྐྱོ་ངལ་ཀུན་སེལ་བའི།
བྱང་ཆུབ་སེམས་ཀྱི་རྟ་ཞོན་ནས།
བདེ་ནས་བདེ་བར་འགྲོ་བ་ལ།
སེམས་ཤེས་སུ་ཞིག་སྒྱིད་ལུག་འགྱུར།། ༣༠ ||

445. Therefore, having mounted the steed of the enlightenment thought which removes all sadness and fatigue, one will move on from happiness to happiness--Who that is thoughtful would become downcast? [30]

छन्दस्थामरतिमुक्तिबलं सत्त्वार्थसिद्धये ।
छन्दं दुःखभयात्कुर्यादनुशंसांश्च भावयन् ॥ ३१ ॥

སེམས་ཅན་དོན་འགྲུབ་བྱ་ཕྱིར་དཔུང་།
མོས་བརྟན་དགའ་དང་དོར་བ་ཡིན།
མོས་པ་སྡུག་བསྔལ་འཇིགས་པ་དང་།
དེ་ཡི་ཕན་ཡོན་བསམ་པས་བསྐྱེད།། ༣༡ ||

445. To accomplish the weal of beings, there are the forces of the liking virtue, firmness, desire for good works and restrain. Through reflection about their beneficial qualities, one should generate a liking for virtue and the fear of sufferings. [31]

एवं विपक्षमुन्मूल्य यतेतोत्साहवृद्धये ।
छन्दमानरतित्यागतात्पर्यवशिताबलैः ॥ ३२ ॥

དེ་ལྟར་མི་མཐུན་ཕྱོགས་སྤངས་ཏེ།
མོས་དང་ང་རྒྱལ་དགའ་དང་དོར།
ལྷུར་ལེན་དབང་སྒྱུར་སྟོབས་ཀྱིས་ནི།
བརྩོན་འགྲུས་སྤེལ་ཕྱིར་འབད་པར་བྱ།། ༣༣ ||

446. And so, getting rid of the adverse forces, by the powers of the liking for virtue, pride, gladness, resting, dedication and self restraint, one should strive to increase vigor. [32]

अप्रमेया मया दोषा हन्तव्याः स्वपरात्मनोः ।
एकैकस्यापि दोषस्य यत्र कल्पार्णवैः क्षयः ॥ ३३ ॥

བདག་དང་གཞན་གྱི་ཉེས་པ་ནི།
དཔག་མེད་བདག་གིས་གཞོམ་བྱ་སྟེ།
གང་དུ་ཉེས་པ་རེ་རེ་ལའང་།
བསྐལ་པ་རྒྱ་མཚོ་ཟད་འགྱུར་བ།། ༣༣ ||

447. I must overcome measureless defects of myself and others, wherein the conquest of each fault requires an ocean of aeons. [33]

तत्र दोषक्षयारम्भे लेशोऽपि मम नेक्ष्यते ।
अप्रमेयव्यथाभाज्ये नोरः स्फुटति मे कथम् ॥ ३४ ॥

ཉེས་ཟད་རྩོམ་པ་དེ་ཡི་ནི།
ཆ་ཡང་བདག་ལ་མ་མཐོང་ན།
སྡུག་བསྔལ་དཔག་ཏུ་མེད་པའི་གནས།
བདག་གི་ཅིའི་ཕྱིར་སྙིང་མ་གས།། ༣༤ ||

448. I do not see even a particle of success in that under taking to destroy defects. I am the abode of measureless sorrows--why does my heart not break? [34]

गुणा मयार्जनीयाश्च बहवःस्वपरात्मनोः ।
तत्रैकैकगुणाभ्यासो भवेत्कल्पार्णवैर्न वा ॥ ३५ ॥

བདག་དང་གཞན་གྱི་ཡོན་ཏན་ནི།
མང་པོ་བདག་གིས་བསྒྲུབ་བྱ་སྟེ།
དེ་ལ་ཡོན་ཏན་རེ་རེ་ཡང་།
བསྐལ་པ་རྒྱ་མཚོས་གོམས་འགྱུར་ན།། ༣༥ ||

449. I must achieve a multitude of virtues of myself and others, wherein each virtue also requires oceans of aeons of practice. [35]

गुणलेशेऽपि नाभ्यासो मम जातः कदाचन ।
वृथा नीतं मया जन्म कथञ्चिल्लब्धमद्भुतम् ॥ ३६ ॥

བདག་ནི་ཡོན་ཏན་ཆ་ལ་ཡང་།
གོམས་པ་ནམ་ཡང་མ་སྐྱེས་ཏེ།
ཇི་ཞིག་ལྟར་རྙེད་སྐྱེ་བ་ནི།
བདག་གིས་དོན་མེད་བྱས་པ་མཚར།། ༣༦ ||

450. I have never exerted practice even for the least part of virtue; some how this life has been obtained, it is a shame that I have only done useless deeds! [36]

न प्राप्तं भगवत्पूजामहोत्सवसुखं मया ।
न कृता शासने कारा दरिद्राशा न पूरिता ॥ ३७ ॥

བདག་གིས་བཅོམ་ལྡན་མ་མཆོད་ཅིང་།
དགའ་སྟོན་ཆེན་པོའི་བདེ་མ་བྱིན།
བསྟན་ལ་བྱ་བ་མ་བྱས་དང་།
དབུལ་པོའི་བསམ་པ་རྫོགས་མ་བྱས།། ༣༧ ||

451. I did not offer worship to the Blessed Ones, nor did I give the joy of great feast to others; I did not work for the sake of the Teaching, nor did I fulfil the hopes of the poor. [37]

भीतेभ्यो नाभयं दत्तमार्ता न सुखिनः कृताः ।
दुःखाय केवलं मातुर्गतोऽस्मि गर्भशल्यताम् ॥ ३८ ॥

འཇིགས་ལ་མི་འཇིགས་མ་བྱིན་དང་།
ཉམ་ཐག་བདེ་མ་བྱིན་ན་བདག།
མ་ཡི་མངལ་དུ་ཟུག་རྔུ་དང་།
སྡུག་བསྔལ་འབའ་ཞིག་སྐྱེད་པར་ཟད།། ༣༨ ||

452. I have not given fearlessness to the frightened nor have I given happiness to the grief-stricken. I have only created aches and pain for my mother's womb. [38]

धर्मच्छन्दवियोगेन पौर्विकेण ममाधुना ।
विपत्तिरीदृशी जाता को धर्मे छन्दमुत्सृजेत् ॥ ३९ ॥

བདག་ནི་སྔོན་དང་ད་ལྟར་ཡང་།
ཆོས་ལ་མོས་དང་བྲལ་བ་ཡིས།
ཕོངས་པ་འདི་འདྲ་བྱུང་བར་གྱུར།
སུ་ཞིག་ཆོས་ལ་མོས་པ་གཏོང་།། ༣༩ ||

453. Because formerly and even now, I have been devoid of the conviction in virtue, such a wretchedness as this has happened. Who would forsake the conviction in religion? [39]

कुशलानां च सर्वेषां छन्दं मूलं मुनिर्जगौ ।
तस्यापि मूलं सततं विपाकफलभावना ॥ ४० ॥

དགེ་བའི་ཕྱོགས་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །
རྩ་བ་མོས་པར་ཐུབ་པས་གསུངས། །
དེ་ཡི་རྩ་བ་རྟག་ཏུ་ནི། །
རྣམ་སྨིན་འབྲས་བུ་བསྒོམས་པས་སོ། ། ༤༠ ||

454. The Sage has declared the conviction in virtue to be the root of all virtues; and the root of that is produced by always contemplating the ripening results of action. [40]

दुःखानि दौर्मनस्यानि भयानि विविधानि च ।
अभिलाषविघाताश्च जायन्ते पापकारिणाम् ॥ ४१ ॥

སྡུག་བསྔལ་ཡིད་མི་བདེ་བ་དང་། །
འཇིགས་པ་རྣམ་པ་སྣ་ཚོགས་དང་། །
འདོད་པ་རྣམས་དང་བྲལ་བ་ནི། །
སྡིག་པ་སྤྱོད་ལས་འབྱུང་བར་འགྱུར། ། ༤༡ ||

455. From sinful behavior arise sufferings, mental unhappiness, fears of various kinds and frustration of desires.[41]

मनोरथः शुभकृतां यत्र यत्रैव गच्छति ।
तत्र तत्रैव तत्पुण्यैः फलार्घेणाभिपूज्यते ॥ ४२ ॥

ཡིད་ལ་བསམས་པའི་དགེ་བྱས་པས། །
གང་དང་གང་དུ་འགྲོ་འགྱུར་བ། །
དེ་དང་དེ་ར་ནི་བསོད་ནམས་དེས། །
འབྲས་བུའི་ཡོན་གྱིས་མངོན་མཆོད་འགྱུར། ། ༤༢ ||

456. Because of doing virtuous deeds conceived the mind, wherever one goes, he becomes honored here and there by the reward of these merits' results.[42]

पापकारिसुखेच्छा तु यत्र यत्रैव गच्छति ।
तत्र तत्रैव तत्पापैर्दुःखशस्त्रैर्विहन्यते ॥ ४३ ॥

སྡིག་པ་བྱེད་པ་བདེ་འདོད་ཀྱང་།
གང་དང་ གང་དུ་འགྲོ་འགྱུར་བ།
དེ་དང་དེར་ནི་སྡིག་པ་དེས།
སྡུག་བསྔལ་མཚོན་གྱིས་རྣམ་པར་འཇོམས།། ༤༣ །།

457. Although the sinner desires happiness, because of those sins, wherever he goes--here and there--he is overcome by the weapons of sufferings.[43]

विपुलसुगन्धिशीतलसरोरुगर्भगता मधुरजिनस्वराशनकृतोपचितद्युतयः ।
मुनिकरबोधिताम्बुजविनिर्गतसद्वपुषः सुगतसुता भवन्ति सुगतस्य पुरः कुशलैः ॥ ४४ ॥

རྒྱ་ཆེ་དྲི་བཟང་ བསིལ་བའི་པདྨའི་སྙིང་པོར་གནས།
རྒྱལ་བའི་གསུང་སྙན་ཟས་ཀྱིས་གཟི་བརྗིད་ བསྐྱེད་བྱས་པ།
ཐུབ་འོད་ཀྱིས་རྒྱས་པདྨ་ལས་བྱུང་ལུས་མཆོག་ཅན།
རྒྱལ་བའི་མདུན་གནས་བདེ་གཤེགས་ སྲས་སུ་དགེ་བས་འགྱུར།། ༤༤ །།

458. Dwelling in the hearts of lotuses that are large, fragrant and cool, made brilliant by the feast of the Conqueror's sweet speech, endowed with a beautiful body, sprung from lotuses fully opened by the light of the Sage, and abiding in the presence of the Victorious One, they (the doers of virtue) become the Sons of the Sugata due to their virtues.[44]

यमपुरुषापनीतसकलच्छविरार्तरवो हुतवहतापविद्रुतकताम्रनिषिक्ततनुः ।
ज्वलदसिशक्तिघातशतशातितमांसदलः पतति सुतप्तलोहधरणीष्वशुभैर्बहुशः ॥ ४५ ॥

གཤིན་རྗེའི་སྐྱེས་བུས་པགས་པ་མ་ལུས་བཤུས་པས་ཉམ་ཐག་ཅིང་།
རབ་ཏུ་ཚ་བའི་མེ་ཡིས་བཞུས་པའི་ཟངས་ཞུན་ལུས་ལ་བླུགས་གྱུར་ལ།
འབར་བའི་རལ་གྲི་མདུང་ཐུང་གིས་བསྣུན་ཤ་ཡི་དུམ་བུ་བརྒྱར་ལྷགས་ཤིང་།
ཤིན་ཏུ་འབར་བའི་ལྕགས་ཀྱི་ས་གཞིར་ལྷུང་བ་མི་དགེ་མང་པོས་འགྱུར།། ༤༥ །།

459. Tormented due to his skin being stripped off by the people of Yama, as molten copper melted by the flames of the Extremely Hot Hell is poured onto their bodies, and, as he is pierced by fiery swords and spears, his flesh is sliced into an hundred pieces and he falls onto a fiercely blazing iron floor--: all of this happens to him because of his many non-virtuous deeds.[45]

तस्मात्कार्यः शुभच्छन्दो भावयित्वैवमादरतात् ।
वज्रध्वजस्थ विधिना मानं त्वारभ्य भावयेत् ॥ ४६ ॥

དེ་བས་དགེ་ལ་མོས་བྱ་ཞིང་།
གུས་པ་ཉིད་དུ་བསྒོམ་པར་བྱ།
རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་མཚན་ཆོ་ག་ཡིས། [རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་མཚན་གནས་ཆོ་གས།]
བརྩམས་ནས་ང་རྒྱལ་བསྒོམ་པར་བྱ།། ༤༦ ||

460. Therefore, one should have a liking for virtue, and meditate thus with devotion. Having made a start with the ritual of **Vajradhvaja**, one should meditate on the pride of self-respect.[46]

पूर्वं निरूप्य सामग्रीमारभेन्नारभेत वा ।
अनारम्भो वरं नाम न त्वारभ्य निवर्तनम् ॥ ४७ ॥

དང་པོར་འབྱོར་པ་བརྟགས་ནས་ནི།
བརྩམ་མམ་ཡང་ན་མི་བརྩམ་བྱ།
མ་བརྩམས་པ་ཉིད་མཆོག་ཡིན་གྱི།
བརྩམས་ནས་ལྡོག་པར་མི་བྱའོ།། ༤༧ ||

461. In the beginning, having examined one's resource, one should either start or not start a work. It may be best not to begin it at all, but, having once begun, one should not turn back.[47]

जन्मान्तरेऽपि सोऽभ्यासः पापाद् दुःखं च वर्धते ।
अन्यच्च कार्यकालं च हीनं तच्च न साधितम् ॥ ४८
॥

སྐྱེ་བ་གཞན་དུ་དེ་གོམས་ཤིང་།
སྡིག་དང་སྡུག་བསྔལ་འཕེལ་བར་འགྱུར།
གཞན་དང་འབྲས་བུའི་དུས་ཀྱང་ནི།
དམན་འགྱུར་དེ་ཡང་འགྲུབ་མི་འགྱུར།། ༤༨ ||

462. In other lives, that habit continues and also sin and suffering will increase. And at the time of their ripening, other works will become less and even those will not be accomplished.[48]

त्रिषु मनो विधातव्यः कर्मोपक्लेशशक्तिषु ।
मयैववैकेन कर्तव्यमित्येषा कर्ममानिता ॥ ४९ ॥

ལས་དང་ཉོན་མོངས་ནུས་པ་སྟེ།
གསུམ་པོ་དག་ལ་ང་རྒྱལ་བྱ།
བདག་ཉིད་གཅིག་པུས་བྱ་འོ་ཞེས།
འདི་ནི་ལས་ཀྱི་ང་རྒྱལ་ཉིད།། ༤༩ ॥

463. One should have pride in three spheres: one's works, regarding the defilements, and concerning one's ability. 'It must be done by me alone, this is the pride in work.[49]

क्लेशस्वतन्त्रो लोकोऽयं न क्षमः स्वार्थसाधने ।
तस्मान्मयैषां कर्तव्यं नाशक्तोऽहं यथा जनः ॥ ५० ॥

ཉོན་མོངས་དབང་མེད་འཇིག་རྟེན་འདིས། [ཉོན་མོངས་རང་དབང་འཇིག་རྟེན་འདིས།]
རང་དོན་སྒྲུབ་པར་མི་ནུས་པས།
འགྲོ་བས་བདག་ལྟར་མི་ནུས་ཏེ།
དེ་བས་བདག་གིས་འདི་བྱའོ།། ༥༠ ॥

464. This world is powerless because of defilements and unable to achieve even its own aims. Since beings have not the power to act like myself, this work should therefore be performed by me. [50]

नीचं कर्म करोत्यन्यः कथं मय्यपि तिष्ठति ।
मानाच्चेन्न करोम्येतन्मानो नश्यतु मे वरम् ॥ ५१ ॥

གཞན་དག་དམན་པའི་ལས་བྱེད་ན།
བདག་ཉིད་ཀུང་ནི་ཇི་ལྟར་འདུག།
ང་རྒྱལ་གྱིས་ནི་མི་བྱེད་དེ།
བདག་ལ་ང་རྒྱལ་མེད་པ་མཆོག།། ༥༡ ॥

465. If others are doing lowly work, how should I stand by idle? If I do not perform it because of pride, then it is better that my pride should perish. [51]

मृतं ढुण्डुभमासाद्य काकोऽपि गरुडायते ।
आपदाबाधतेऽल्पापि मनो मे यदि दुर्बलम् ॥ ५२ ॥

ཤི་བའི་སྦྲུལ་དང་ཕྲད་གྱུར་ན།
ཁྭ་ཡང་མཁའ་ལྡིང་ལྟ་བུར་སྤྱོད།
གལ་ཏེ་བདག་ཡིད་ཉམ་ཆུང་ན།
ལྟུང་བ་ཆུང་ངུའང་གནོད་པར་བྱེད།། ༥༣ །།

466. Even a crow behaves like an eagle if it meets a dead snake. If I am myself weak-minded, even small downfalls will cause harm. [52]

विषादकृतनिश्चेष्ट आपदः सुकरा ननु ।
व्युत्थितश्चेष्टमानस्तु महतामपि दुर्जयः ॥ ५३ ॥

ཞུམ་བཅས་རྩོལ་བ་དོར་བ་ལ།
ཉོངས་ལས་ཐར་པ་ཡོད་དམ་ཅི།
ང་རྒྱལ་རྩོལ་བ་བསྐྱེད་བྱས་ན།
ཆེན་པོ་ཡིས་ཀྱང་ཐུབ་པར་དཀའ།། ༥༣ །།

467. Is there liberation from the defilements through timidly abandoning efforts? If one engenders pride and efforts, it is difficult for even the mighty to overcome one. [53]

तस्माद् दृढेन चित्तेन करोम्यापदमापदः ।
त्रैलोक्यविजिगीषुत्वं हास्यमापज्जितस्य मे ॥ ५४॥

དེ་བས་སེམས་ནི་བརྟན་པ་ཡིས།
ལྟུང་བ་རྣམས་ནི་གཞོམ་བྱ་སྟེ།
བདག་ནི་ལྟུང་བས་ཕམ་བྱས་ན།
ཁམས་གསུམ་རྒྱལ་འདོད་བཞད་གད་འགྱུར།། ༥༤ །།

468. Therefore, I must overcome the downfalls with a firm mind. If I should be defeated by the downfalls, then my aspiration to conquer the Three Worlds will become ridiculous. [54]

मया हि सर्वं जेतव्यमहं जेयो न केनचित्।
मयैष मानो वोढव्यो जिनसिंहसुतो ह्यहम् ॥ ५५ ॥

བདག་གིས་ཀུན་ལས་རྒྱལ་བྱ་སྟེ།
བདག་ལས་སུ་ཡང་རྒྱལ་མི་བྱ།
རྒྱལ་བ་སེང་གེའི་སྲས་བདག་གིས།
ང་རྒྱལ་འདི་ལ་གནས་པར་བྱ།། ༥༥ ||

469. 'I should triumph over all, none should be victorious over me,'--I, the offspring of the Conqueror Lion, should remain in this pride. [55]

ये सत्त्वा मानविजिता वराकास्ते न मानिनः।
मानी शत्रुवशं नैति मानशत्रुवशाश्च ते ॥ ५६ ॥

འགྲོ་གང་ང་རྒྱལ་གྱིས་བཅོམ་དེ།
ཉོན་མོངས་ང་རྒྱལ་ཅན་མ་ཡིན།
ང་རྒྱལ་ཅན་དགྲའི་དབང་མི་འགྲོ།
དེ་དག་ང་རྒྱལ་དགྲ་དབང་གྱུར།། ༥༦ ||

470. Those beings who are overcome by pride--those wretched ones are not the proud. The truly proud do not go under the power of their foes, but those who are controlled by pride, do. [56]

मानेन दुर्गतिं नीता मानुष्येऽपि हतोत्सवाः।
परपिण्डाशिनो दासा मूर्खा दुर्दर्शनाः कृशाः ॥ ५७ ॥

ངན་འགྲོར་ང་རྒྱལ་གྱིས་ཁྲིད་ཅིང་།
མི་ཡི་དགའ་སྟོན་བཅོམ་པ་དང་།
གཞན་གྱི་ཟན་ཟའི་བྲན་དང་ནི།
གླེན་པ་མི་སྡུག་ཉམ་ཆུང་དང་།། ༥༧ ||

471. One is led on to evil states by his pride; devoid of the festival of humanity and he becomes a slave who eats others' food, foolish, ugly and humble, [57]

सर्वतः परिभूताश्च मानस्तब्धास्तपस्विनः।
तेऽपि चेन्मानिनां मध्ये दीनास्तु वद कीदृशाः ॥ ५८ ॥

ཐམས་ཅད་དུ་ནི་བརྙས་པར་འགྱུར།
ང་རྒྱལ་གྱིས་ཁེངས་དཀའ་ཐུབ་ཅན།
དེ་ཡང་ང་རྒྱལ་ཅན་གཏོགས་ན།
དམན་པ་ཅི་འདྲ་ཡིན་པ་སྨྲོས།། ༥༨ ||

472. despicable everywhere, even twhere the ascetics are considered among the proud ones. Then, pray tell, what would wretched person like? [58]

ते मानिनो विजयिनश्च त एव शूरा
ये मानशत्रुविजयाय वहन्ति मानम्।
ये तं सफूरन्तमपि मानरिपुं निहत्य
कामं जने जयफलं प्रतिपादयन्ति ॥ ५९ ॥

གང་ཞིག་ང་རྒྱལ་དགྲ་ལས་རྒྱལ་ཕྱིར་ང་རྒྱལ་འཆང་།
དེ་ནི་ང་རྒྱལ་ཅན་དང་རྣམ་རྒྱལ་དཔའ་དེ་ཉིད།
གང་ཞིག་ང་རྒྱལ་དགྲ་བདོ་བ་ཡང་ངེས་བཅོམ་སྟེ།
འགྲོ་ལ་འདོད་བཞིན་རྒྱལ་བའི་འབྲས་བུ་རྫོགས་པར་བྱེད།། ༥༩ ||

473. They who hold true pride in order to triumph over the enemy of pride, they alone are the proud ones, the conquering heroes. They who with certainty defeat even the mighty foe of pride, bring to perfection the fruit of victory in accord with his desire for beings' welfare. [59]

संक्लेस्रपक्षमध्यस्थो भवेद् दृप्तः सहस्रशः।
ढुर्योधनः क्लेशगणैः सिंहो मृगगणैरिव ॥ ६० ॥

ཉོན་མོངས་ཕྱོགས་ཀྱི་ཁྲོད་གནས་ན།
རྣམ་པ་སྟོང་དུ་སྲན་གཟུགས་དེ།
རི་དྭགས་ཚོགས་ཀྱིས་སེང་གེ་བཞིན།
ཉོན་མོངས་ཚོགས་ཀྱིས་མི་ཐུབ་བྱ།། ༦༠ ||[ཉོན་མོངས་ཚོགས་ཀྱིས་མི་ཐུབ་དཀར་བྱ།]

474. While dwelling in the midst of the defilements' forces, one should be forbearing in a thousand ways and unchallengeable by the hosts of defilements, just as the lion is by foxes, etc. [60]

महत्स्वपि हि कृच्छ्रेषु न रसं चक्षुरीक्षते ।
एवं कृच्छ्रमपि प्राप्य न क्लेशवशगो भवेत् ॥ ६१ ॥

ཉམ་ང་ཆེ་ཐང་བྱུང་གྱུར་ཀྱང་།
མི་ཡིས་མིག་ནི་བསྒྲུང་བ་ལྟར། [མིག་གིས་རོ་བཅུད་**མི་མཐོང་ལྟར**།]
དེ་བཞིན་ཉམ་ང་བྱུང་གྱུར་ཀྱང་།
ཉོན་མོངས་དབང་དུ་མི་འགྱུར་བྱ།། ༦༡ ||

475. Even in serious condition the eye does see the flavour, in a serious condition one should not be overcome by defilement. [61]

यदेवापद्यते कर्म तत्कर्मण्यसनी भवेत् ।
तत्कर्मशौण्डोऽतृप्तात्मा क्रीडाफलसुखेप्सुवत् ॥ ६२ ॥

འདི་ཡི་བྱ་བའི་ལས་གང་ཡིན།
ལས་དེ་ལ་ནི་ཞེན་བྱ་སྟེ།
རྩེད་མོའི་བདེ་འབྲས་འདོད་པ་ལྟར།
ལས་དེས་མི་ངོམས་དགའ་བར་བྱ།། ༦༣ ||

476. In whatever task that is to be performed, one should adhere to that work and through it, [experience] unsated delight, like the desire for the result of the joy of winning a sport. [62]

सुखार्थं क्रियते कर्म तथापि स्यान्न वा सुखम् ।
कर्मैव तु सुखं यस्य निष्कर्मा स सुखी कथम् ॥ ६३ ॥

བདེ་བའི་དོན་དུ་ལས་བྱས་ཀྱང་།
བདེ་འགྱུར་མི་འགྱུར་གཏོལ་མེད་ཀྱི།
གང་གི་ལས་ཉིད་བདེ་འགྱུར་བ།
དེ་ལས་མི་བྱེད་ཇི་ལྟར་བདེ།། ༦༣ ||

477. When ones' work is for the sake of happiness, yet whether happiness may occur or not is not sure; but those whose work itself is happiness, how will they be happy without working? [63]

कर्मैर्न तृप्तिः संसारे क्षुरधारामधूपमैः।
पुण्यामृतैः कथं तृप्तिर्विपाकमधुरैः शिवैः ॥ ६४ ॥

སྤུ་གྲིའི་སོར་ཆགས་སྦྲང་རྩི་ལྟའི།
འདོད་པ་རྣམས་ཀྱིས་མི་ངོམས་ན། [འཁོར་བར་འདོད་རྣམས་ཀྱིས་མི་ངོམས།]
རྣམ་སྨིན་བདེ་ལ་ཞི་བ་ཡི།
བསོད་ནམས་ཀྱིས་ལྟ་ཅི་སྟེ་ངོམས།། ༦༨ ||

478. One is never satisfied by the sensual desires which are like honey clinging to the blade of a knife. But how could one become surfeited with the virtues of peacefulness that exist in fully ripened happiness? [64]

तस्मात् कर्मावसानेऽपि निमज्जेत्तत्र कर्मणि।
यथा मध्याह्नसन्तप्त आदौ प्राप्तसराः करी ॥ ६५ ॥

དེ་ལྟས་ལས་ཚར་ཕྱིན་བྱའི་ཕྱིར།
ཉི་མ་ཕྱེད་དུས་གདུངས་པ་ཡི།
གླང་ཆེན་མཚོ་ཕྲད་མཚོར་འཇུག་ལྟར།
ལས་དེ་ལ་ཡང་འཇུག་པར་བྱ།། ༦༥ ||

479. Therefore, in order to finish a work, one should enter into that task just like an elephant afflicted by the heat of midday would, upon coming to a lake, plunge into it. [65]

बलनाशानुबन्धे तु पुनः कर्तुं परित्यजेत्।
सुसमाप्तं च तन्मुञ्चेदुत्तरोत्तरतृष्णया ॥ ६६ ॥

སྟོབས་ཉམས་པ་དང་རྗེས་འབྲེལ་ན།
སླར་བྱའི་དོན་དུ་འདོར་བར་བྱ།
ལེགས་པར་ཟིན་ན་ཕྱི་མ་དང་།
ཕྱི་མ་འདོད་པས་དེ་སྤང་བྱ།། ༦༦ ||

480. If one comes across a failure of strength, one should postpone it to do it again. If one has concluded the work, then, due to a desire to take up another and yet another task, one should leave the present task. [66]

क्लेशप्रहारान् संरक्षेत् क्लेशांश्च प्रहरेद् दृढम् ।
खड्गयुद्धमिवापन्नः शिक्षितेनारिणा सह ॥ ६७ ॥

འཐབ་རྙིང་དགྲ་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ།
གཡུལ་ངོར་རལ་ཁ་ལྡོགས་པ་བཞིན།
ཉོན་མོངས་མཚོན་ལས་གཟུར་བྱ་ཞིང་།
ཉོན་མོངས་དགྲ་རྣམས་འཇེབས་པར་བཏགས།། ༦༧ ||

481. As, on the battlefield with a veteran foe facing one, one avoids the approach of his sword, so one should also draw back before the weapons of the defilements in order to later trounce them firmly. [67]

तत्र खड्गं यथा भ्रष्टं गृह्णीयात् सभयस्त्वरन् ।
स्मृतिखड्गं तथा भ्रष्टं गृह्णीयान्नरकान् स्मरन् ॥ ६८ ॥

གཡུལ་དུ་རལ་གྲི་ལྷུང་གྱུར་ན།
འཇིགས་པས་མྱུར་དུ་ལེན་པ་ལྟར།
དེ་བཞིན་དྲན་པའི་མཚོན་ཤོར་ན།
དམྱལ་བའི་འཇིགས་དྲན་མྱུར་དུ་བླང་།། ༦༨ ||

482. Just as a fighter, if his sword falls on the battle ground, quickly snatches it up again with fear, so too, if the weapon of mindful is lost, one should hastily take up the mindfulness of the fears of the hells. [68]

विषं रुधिरमासाद्य प्रसर्पति यथा तनौ ।
तथैव च्छिद्रमासाद्य दोषश्चित्ते प्रसर्पति ॥ ६९ ॥

ཇི་ལྟར་ཁྲག་ལ་བརྟེན་བྱས་ནས།
དུག་ནི་ལུས་ལ་ཁྱབ་གྱུར་པ།
དེ་བཞིན་གླགས་ནི་རྙེད་གྱུར་ན།
ཉེས་པས་སེམས་ལ་ཁྱབ་པར་འགྱུར།། ༦༩ ||

483. Just as poison spreads throughout the body by gaining entrance into the blood, so vice spreads in the mind if it finds an opportunity. [69]

तैलपात्रधरो यद्वदसिहस्तैरधिष्ठितः ।
स्खलिते मरणत्रासात्तत्परः स्यात्तथा व्रती ॥ ७० ॥

ཡུངས་མར་བཀང་བའི་སྣོད་བསྐུར་ལ།
རལ་གྲི་ཐོགས་པས་དྲུང་བསྡད་དེ།
བོ་ན་གསོད་བསྡིགས་འཇིགས་པ་ལྟར།
བརྟུལ་ཞུགས་ཅན་གྱིས་དེ་བཞིན་བསྒྲིམ།། ༧༠ ||

484. Just as one who, having been commanded by [standing,] sword-wielding persons nearing to carry a vessel filled with oil would be frightened by their threats to kill him if he should spill even a drop of oil, so too should the vow-holder be careful in the same manner. [70]

तस्माद्वुत्सङ्गगे सर्पे यथोत्तिष्ठति सत्वरम् ।
निद्रालस्यागमे तद्वत् प्रतिकुर्वीत सत्वरम् ॥ ७१ ॥

དེ་བས་པང་དུ་སྦྲུལ་འོངས་ན།
ཇི་ལྟར་རིངས་པས་ལྡང་བ་ལྟར།
དེ་བཞིན་གཉིད་དང་སྙོམ་འོངས་ན།
མྱུར་དུ་དེ་དག་བཟློག་པར་བྱ།། ༧༡ ||

485. Therefore, just as one would jump up hastily if a serpent were to come onto his lap, so one should quick ly repel them--slumber and laziness--if they should draw near. [71]

एकैकस्मिंश्छले सुष्ठु परितप्य विचिन्तयेत् ।
कथं करोमि येनेदं पुनर्मे न भवेदिति ॥ ७२ ॥

ཉེས་པ་བྱུང་བ་རེ་རེ་ཞིང་།
བདག་ལ་སྨད་ནས་ཅི་ནས་ཀྱང་།
བདག་ལ་ཕྱིས་འདི་མི་འབྱུང་བ།
དེ་ལྟར་བྱ་ཞེས་ཡུན་རིང་བསམ།། ༧༣ ||

486. Upon the arising of each fault, one should, having censured oneself, reflect for a long while, 'At any rate, I must act so that this vice will not arise in me again.' [72]

संसर्गं कर्म वा प्राप्तमिच्छेदेतेन हेतुना ।
कथं नामास्ववस्थासु स्मृत्यभ्यासो भवेदिति ॥ ७३ ॥

ཇི་ལྟར་གནས་སྐབས་འདི་དག་ལ།
དྲན་པ་གོམས་པ་ཉིད་འགྱུར་ཞེས།
རྒྱུ་འདི་ཡིས་ནི་ཕྲད་པའམ།
རིགས་པའི་ལས་ནི་འདོད་པར་བྱ།། ༧༣ ॥

487. 'In these opportunities to practice, how will the practice of mindfulness be accomplished? 'And due to this cause of eminent danger?, one should foster the desire to meet one's preceptor or for appropriate works. [73]

लघुं कुर्यात्तथात्मानमप्रमादकथां स्मरन् ।
कर्मागमाद्यथा पूर्वं सज्जः सर्वत्र वर्तते ॥ ७४ ॥

ཅི་ནས་ལས་བྱེད་སྔོན་རོལ་ནས།
ཐམས་ཅད་ལ་ནི་མཐུ་ཡོད་པ།
དེ་ལྟར་བག་ཡོད་གཏམ་དྲན་ཏེ།
བདག་ཉིད་ལྡང་བ་ཡང་བར་བྱ།། ༧༤ ॥

488. Just as prior to the performance of a task, one marshals one's ability in every respect, so, too, one should recall the counsels of heedfulness and make oneself light in rising [to meet all occasions]. [74]

यथैव तूलकं वायोर्गमनागमने वशम् ।
तथोत्साहवशं यायादृद्धिश्चैवं समृध्यति ॥ ७५ ॥

ཇི་ལྟར་རླུང་ནི་འགྲོ་བ་དང་།
འོང་བས་ཤིང་བལ་དབང་བསྒྱུར་བ།
དེ་བཞིན་སྤྲོ་བས་དབང་བསྒྱུར་ཏེ།
དེ་ལྟར་རྫུ་འཕྲུལ་ཡང་ནི་འགྲུབ།། ༧༥ །།

489. Just as the wind controls cotton by its coming and going, so by exercising control [over the actions of body, voice and mind] with enthusiasm, one should accomplish even triumph in this manner. [75]

॥ बोधिचर्यावतारे वीर्यपारमिता नाम सप्तमः परिच्छेदः ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས།
བརྩོན་འགྲུས་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་བདུན་པའོ། །

वर्धयित्वैवमुत्साहं समाधौ स्थापयेन्मनः ।
विक्षिप्तचित्तस्तु नरः क्लेशदंष्ट्रान्तरे स्थितः ॥ १ ॥

དེ་ལྟར་བརྩོན་འགྲུས་བསྐྱེད་ནས་ནི།
ཡིད་ནི་ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་གཞག།
སེམས་ནི་རྣམ་པར་གཡེངས་པའི་མི།
ཉོན་མོངས་མཆེ་བའི་ཕྲག་ན་གནས།། ༡ །།

490. Having thus developed vigor, place the mind in meditation, for a man whose mind is distracted hung up between the fangs of defilement. [1]

कायचित्तविवेकेन विक्षेपस्य न सम्भवः ।
तस्माल्लोकं परित्यज्य वितर्कान् परिवर्जयेत् ॥ २ ॥

ལུས་དང་སེམས་ནི་དབེན་པ་ཡིས།
རྣམ་པར་གཡེང་བ་མི་འབྱུང་ངོ་།
དེ་བས་འཇིག་རྟེན་སྤང་བྱ་ཞིང་།
རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡོངས་སུ་དོར།། ༢ །།

491. Through solitude of body and mind, distractions do not arise. One should therefore renounce the world and completely forsake discursive thought. [2]

स्नेहान्न त्यज्यते लोको लाभादिषु च तृष्णया ।
तस्मादेतत्परित्यागे विद्वानेवं विभावयेत् ॥ ३ ॥

ཆགས་པའི་ཕྱིར་དང་རྙེད་སོགས་ལ།
སྲེད་པས་འཇིག་རྟེན་མི་སྤོང་སྟེ།
དེ་བས་འདི་དག་ཡོངས་སྤོང་ལ།
མཁས་པས་འདི་ལྟར་དཔྱད་པར་བྱ།། ༣ །།

492. One does not renounce the world because of attachment, craving for gains and the like, horoughly so abandoning these, the wise should reflect in this manner-- [3]

शमथेन विपश्यनासुयुक्तः कुरुते क्लेशविनाशमवेत्य ।
शमथः प्रथमं गवेषणीयः स च लोके निरपेक्षयाभिरत्या
॥ ४ ॥

ཞི་གནས་རབ་ཏུ་ལྡན་པའི་ལྷག་མཐོང་གིས།
ཉོན་མོངས་རྣམ་པར་འཇོམས་པར་ཤེས་བྱས་ནས།
ཐོག་མར་ཞི་གནས་བཙལ་བྱ་དེ་ཡང་ནི།
འཇིག་རྟེན་ཆགས་པ་མེད་ལ་མངོན་དགས་འགྲུབ།། ༤ ||

493. Knowing that defilements are overcome by discriminative insight well yoked with calm, one should seek tranquility first; that, too, is easily gained by detachment from the world. [4]

कस्यानित्यष्वनित्यस्य स्नेहो भवितुमर्हति ।
येन जन्मसहस्राणि द्रष्टव्यो न पुनः प्रियः ॥ ५ ॥

མི་རྟག་སྐྱེ་ཞིག་མི་རྟག་ལ།
ཡང་དག་ཆགས་པར་བྱེད་པ་ཡོད།
དེས་ནི་ཚེ་རབས་སྟོང་ཕྲག་ཏུ།
སྡུག་པ་མཐོང་བ་ཡང་མི་འགྱུར།། ༥ ||

494. Should a person who is transient oneself become attached to the transient. For, even in thousand of lifetimes, one will not see the beloved again. [5]

अपश्यन्नरतिं याति समाधौ न च तिष्ठति ।
न च तृप्यति दृष्ट्वा पूर्ववद् बाध्यते तृषा ॥ ६ ॥

མ་མཐོང་ན་ནི་དགར་མི་འགྱུར།
ཡིད་ཀྱང་མཉམ་འཇོག་མི་འགྱུར་ལ།
མཐོང་ཡང་ངོམས་པར་མི་འགྱུར་བས།
སྔར་བཞིན་སྲེད་པས་གདུང་བར་འགྱུར།། ༦ ||

495. One grows joyless, not seeing the beloved, and dwells in meditation no longer; yet, even having seen [the beloved], one is still discontent and vexed, as before, by craving. [6]

न पश्यति यथाभूतं संवेगादवहीयते।
दह्यते तेन शोकेन प्रियसंगमकाङ्क्षया ॥ ७ ॥

སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་ཆགས་བྱས་ན། [སྡུག་པ་དང་ཕྲད་འདོད་པ་ཡིས།
ཡང་དག་ཉིད་ལ་ཀུན་ལ་ཀུན་ནས་སྒྲིབ། [ཡང་དག་ཇི་བཞིན་མི་མཐོང་སྟེ།
སྐྱོ་བའི་སེམས་ཀྱང་འཇིག་པར་བྱེད། [སྐྱོ་སེམས་ངེས་འབྱུང་འཇིག་འགྱུར་ཞིང་།
ཐ་མལ་མྱ་ངན་གདུང་བར་འགྱུར།། ༧ །། [མྱ་ངན་དེ་ཡིས་གདུང་བར་འགྱུར།]

496. Due to longing to meet the loved one, one does not see reality and loses detachment, renunciation, and one will be burnt by the grief. [7]

तच्चिन्तया मुधा याति ह्रस्वमायुर्मुहुर्मुहुः।
अशाश्वतेन मित्रेण धर्मो भ्रश्यति शाश्वतः ॥ ८ ॥

དེ་ལ་སེམས་པ་འབའ་ཞིག་གིས།
ཚེ་འདི་དོན་མེད་འདའ་བར་འགྱུར།
རྟག་པ་མེད་པའི་མཛའ་བཤེས་ཀྱིས།
གཡུང་དྲུང་ཆོས་ཀྱང་འཇིག་པར་འགྱུར།། ༨ །།

497. Through thinking of that one only, this short life uselessly passes away; for the sake of a transient friend even the eternal Dharma is lost. [8]

बालैः सभागचरितो नियतं याति दुर्गतिम्।
नेष्यते विषभागश्च किं प्राप्तं बालसंगमात् ॥ ९ ॥

བྱིས་དང་སྐལ་བ་མཉམ་སྤྱོད་ན།
ངེས་པར་ངན་འགྲོར་འགྲོ་འགྱུར་ཏེ།
སྐལ་མི་མཉམ་པར་ཁྲིད་བྱེད་ན།
བྱིས་པ་བསྟེན་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༩ །།

498. Through participation in the behavior of fools, one will surely go to lower realms. What is the use, then, of fools' company if it leads one to such unfortunate state? [9]

क्षणाद् भवन्ति सुहृदो भवन्ति रिपवः क्षणात् ।
तोषस्थाने प्रकुप्यन्ति दुराराधाःपृथग्जना ः ॥ १० ॥

སྐད་ཅིག་གཅིག་གིས་མཛའ་འགྱུར་ལ།
ཡུད་ཙམ་གྱིས་ནི་དགྲར་ཡང་འགྱུར།
དགའ་བའི་གནས་ལ་ཁྲོ་བྱེད་པས།
སོ་སོའི་སྐྱེ་བོ་མགུ་བར་དཀའ།། ༡༠ །།

499. Though friends at one moment, they change into foes in a second. Angered at one where they should be glad, ordinary folk are hard to please. [10]

हितमुक्ताः प्रकुप्यन्ति वारयन्ति च मां हितात् ।
अथ न श्रूयते तेषा कुपिता यान्ति दुर्गतिम् ॥ ११ ॥

ཕན་པར་སྨྲས་ན་ཁྲོ་བར་བྱེད།
བདག་ཀྱང་ཕན་ལས་ཟློག་པར་བྱེད།
དེ་དག་ངག་ནི་མ་མཉན་ན།
ཁྲོ་བས་ངན་འགྲོར་འགྲོ་བར་འགྱུར།། ༡༡ །།

500. They grow enraged if one speaks helpfully and turn one also away from good. If one pays no heed to their counsel, they go to evil realms because of their wrath. [11]

ईर्ष्योत्कृष्टात् समाद्वन्द्वो हीनान्मनः स्तुतेर्मदः ।
अवर्णात् प्रतिघश्चेति कदा बालाद्धितं भवेत् ॥ १२ ॥

མཐོ་ལ་ཕྲག་དོག་མཉམ་དང་འགྲན།
དམའ་ལ་ང་རྒྱལ་བསྟོད་ན་དྲེགས།
མི་སྙན་བརྗོད་ན་ཁོང་ཁྲོ་སྐྱེ།
ནམ་ཞིག་བྱིས་ལས་ཕན་པ་འཐོབ།། ༡༢ །།

501. Since he is envious of his superiors, hostile toward equals, and proud toward the lowly, conceited by praise and enraged by blame, when benefit arise from the fool? [12]

आत्मोत्कर्षः परावर्णः संसाररतिसंकथा ।
इत्याद्यवश्यमशुभं किञ्चिद् बालस्य बालतः ॥ १३ ॥

བྱིས་དང་འགྲོགས་ན་བྱིས་པ་ལས།
བདག་བསྟོད་གཞན་ལ་སྨོད་པ་དང་།
འཁོར་བར་དགའ་བའི་གཏམ་ལ་སོགས།
མི་དགེ་ཅིས་ཀྱང་ངེས་པར་འབྱུང་།། ༡༣ ||

502. Praise for self and censure for others, talk that delights in the world and the like: some non-virtue is sure to rise out of folly if one consorts with a fool. [13]

एवं तस्यापि तत्सङ्गात् तेनानर्थसमागमः ।
एकाकी विहरिष्यामि सुखमक्लिष्टमानसः ॥ १४ ॥

དེ་ལྟར་དེ་དང་དེ་འགྲོགས་པ།
དེས་ནི་ཕུང་བར་འགྱུར་བ་སྟེ།
ཡིད་ཉོན་མོངས་པར་མ་གྱུར་པ།
བདག་ཉིད་གཅིག་པུ་བདེ་བར་རྒྱུ།། ༡༤ ||

503. Thus only wretchedness results from others' companionship--alone shall I live happily alone with a untroubled mind. [14]

बालाद् दूरं पलायेत प्राप्तमाराधयेत् प्रियैः ।
न संस्तवानुबन्धेन किं तूदासीनसाधुवत् ॥ १५ ॥

བྱིས་ལས་ཐག་རིང་བྲོལ་བར་བྱ།
ཕྲད་ན་དགའ་བས་མགུ་བྱས་ཏེ།
འདྲིས་ཆེན་ཉིད་དུ་མི་འགྱུར་བར།
ཐ་མལ་པ་ཙམ་ལེགས་པར་བྱ།། ༡༥ ||

504. Far should one flee from a fool, yet cheer him, when met, with pleasantness--not with the bonds of acquaintance but rather treat them ordinarily. [15]

धर्मार्थमात्रमादाय भृङ्गवत् कुसुमान्मधु ।
अपूर्व इव सर्वत्र विहरिष्याम्यसंस्तुतः ॥ १६ ॥

བུང་བས་མེ་ཏོག་སྦྲང་རྩི་བཞིན།
ཆོས་ཀྱི་དོན་ཙམ་བླངས་ནས་ནི།
ཀུན་གྱིས་སྔོན་ཆད་མ་མཐོང་བཞིན།
འདྲིས་པ་མེད་པར་གནས་པར་བྱ།། ༡༦ ||

505. Accepting only enough for spiritual purposes, like a bee taking honey from flowers, I shall everywhere dwell without acquaintances as though I was a stranger. [16]

लाभी च सत्कृतश्चाहमिच्छन्ति बहवश्च माम् ।
इति मर्त्यस्य सम्प्राप्तान्मरणाज्जायते भयम् ॥ १७ ॥

བདག་ནི་རྙེད་མང་བཀུར་སྟི་བཅས།
བདག་ལ་མང་པོ་དགའ་འོ་ཞེས།
དེ་འདྲའི་སྙེམས་པ་འཆང་གྱུར་ན།
ཤི་བའི་འོག་ཏུ་འཇིགས་པ་སྐྱེ།། ༡༧ ||

506. 'I possess much wealth and honor, I am esteemed by many people'--but fears rise up after death for who ever harbors such conceits. [17]

यत्र यत्र रतिं याति मनः सुखविमोहितम् ।
तत्तत् सहस्रगुणितं दुःखं भूत्वोपतिष्ठति ॥ १८ ॥

བདེ་བས་རྣམ་པར་རྨོངས་པའི་ཡིད།
གང་དང་གང་ལ་ཆགས་གྱུར་པ།
དེ་དང་དེ་བསྡོངས་སྟོང་འགྱུར་དུ།
སྡུག་བསྔལ་ཉིད་དུ་འགྱུར་ཞིང་ལྡང་།། ༡༨ ||

507. Thus indeed do those things to which the happiness be guiled mind grows attached rise up again, but now multiplied a thousand-fold into pain. [18]

तस्मात् प्राज्ञो न तामिच्छेदिच्छातो जायते भयम्।
स्वयमेव च यात्येतद् धैर्यं कृत्वा प्रतीक्षताम् ॥ १९ ॥

དེ་བས་མཁས་པས་ཆགས་མི་བྱ།
ཆགས་པ་ལས་ནི་འཇིགས་པ་སྐྱེ།
འདི་དག་རང་བཞིན་འདོར་འགྱུར་བས།
བརྟན་པར་གྱིས་ཏེ་རབ་ཏུ་རྟོགས།། ༡༩ ||

508. Therefore, the wise ought not to desire them. From desire arises fear. Since these things lose their own nature, you should become firm and examine them well. [19]

बहवो लाभिनोऽभूवन् बहवश्च यशस्विनः।
सह लाभयशोभिस्ते न ज्ञाताः क्व गता इति ॥ २० ॥

རྙེད་པ་དག་ནི་མང་བྱུང་ཞིང་།
གྲགས་དང་ལྡན་པ་བྱུང་གྱུར་ཀྱང་།
རྙེད་དང་གྲགས་པའི་ཚོགས་བཅས་ཏེ། [གྲགས་པ་རྣམས་ལྡན་ཅིག།]
གང་དུ་འདོང་བའི་གཏོལ་མེད་དོ།། ༢༠ ||

509. Multitudes have gathered wealth and multitudes have attained to fame, yet none is known to have gone elsewhere with all their fortune and name. [20]

मामेवान्ये जुगुप्सन्ति किं प्रहृष्याम्यहं स्तुतः।
मामेवान्ये प्रशंसन्ति किं विषीदामि निन्दितः ॥ २१ ॥

བདག་ལ་སྨོད་པ་གཞན་ཡོད་ན།
བསྟོད་པས་བདག་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད།
བདག་ལ་བསྟོད་པ་གཞན་ཡོད་ན།
སྨད་པས་མི་དགར་ཅི་ཞིག་ཡོད།། ༢༡ ||

510. If there are some who censure me, why am I elated by others' praise? If there are some who praise me, why am I disheartened by others' censure? [21]

नानाधिमुक्तिकाः सत्त्वा जिनैरपि न तोषिताः ।
किं पुनर्मादृशैरज्ञैस्तस्मात् किं लोकचिन्तया ॥ २२ ॥

སེམས་ཅན་མོས་པ་སྣ་ཚོགས་པ།
རྒྱལ་བས་ཀྱང་ནི་མི་མགུ་ན།
བདག་འདྲ་ངན་པས་སྨོས་ཅི་དགོས།
དེ་བས་འཇིག་རྟེན་བསམ་པ་བཏང་།། ༣༣ །།

511. If beings, who have diverse interests, are not gladdened even by the Conquerors, how then by ignorant fellows like myself? So give up caring worldly opinions! [22]

निन्दन्त्यलाभिनं सत्त्वमवध्यायन्ति लाभिनम् ।
प्रकृत्या दुःखसंवासैः कथं तैर्जायते रतिः ॥ २३ ॥

སེམས་ཅན་རྙེད་པ་མེད་ལ་སྨོད།
རྙེད་པ་ཅན་ལ་མི་སྙན་བརྗོད།
རང་བཞིན་འགྲོགས་དཀའ་དེ་དག་གིས།
དགའ་བ་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བར་འགྱུར།། ༣༤ །།

512. Beings scorn him who has no wealth and speak ill of him who is wealthy. How could delight ever arise from those who, by nature, are hard to live with? [23]

न बालो कस्यचिन्मित्रमिति चोक्तं तथागतैः ।
न स्वार्थेन विना प्रीतिर्यस्माद् बालस्य जायते ॥ २४ ॥

གང་ཕྱིར་བྱིས་པ་རང་དོན་ནི།
མེད་པར་དགའ་བ་མི་འབྱུང་བས།
བྱིས་པ་འགའ་ཡང་བཤེས་མིན་ཞེས།
དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསུངས།། ༣༥ །།

513. 'A fool is never friendly unless his own interests are served. Therefore, the fool is no one's friend'-- thus have the Tathagatas told. [24]

स्वार्थद्वारेण या प्रीतिरात्मार्थं प्रीतिरेव सा ।
द्रव्यनाशे यथोद्वेगः सुखहानिकृतो हि सः ॥ २५ ॥

རང་དོན་བློ་ནས་དགའ་བ་གང་།
དེ་ཉིད་བདག་དོན་ཁོ་ན་སྟེ།
ཇི་ལྟར་རྫས་བརླག་སྐྱོ་བ་དེ།
བདེ་བ་ཉམས་པ་ཉིད་ཀྱིས་བྱས། ༢༥ ༎ འདི་ཉིད་བོད་དཔེར་
མེད་པས་གསར་དུ་བསྒྱུར། འདི་ལ་ཞིབ་འབྱུང་བློ་གྲོས་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ཡང་མེད་དོ།

514. Friendliness that stems from selfishness is merely affection for one's own interests, just as sadness felt at the loss of wealth is due only to pleasure's loss. [25]
(This verse was not available in the Tibetan. It was translated newly in the Tibetan.)

नावध्यायन्ति तरवः न चाराध्याः प्रयत्नतः ।
कदा तैः सुखसंवासैः सह वासो भवेन्मम ॥ २६ ॥

ནགས་ན་རི་དྭགས་བྱ་རྣམས་དང་།
ཤིང་རྣམས་མི་སྙན་བརྗོད་མི་བྱེད།
འགྲོགས་ན་བདེ་བ་དེ་དག་དང་།
ནམ་ཞིག་ལྷན་ཅིག་བདག་གནས་འགྱུར། ༢༦ ༎

515. In the forest the deer, birds and [Skt. omits it] the trees cast no aspersions, delight in associating them: when shall I dwell among those delightful companions? [26]

शून्यदेवकुले स्थित्वा वृक्षमूले गुहासु च ।
कदानपेक्षो यास्यामि पृष्ठतोऽनवलोकयन् ॥ २७ ॥

ཕུག་གམ་ལྷ་ཁང་སྟོང་པའམ།
ལྗོན་ཤིང་དྲུང་དུ་གནས་བཅས་ཏེ།
ནམ་ཞིག་རྒྱབ་ཏུ་མི་ལྟ་ཞིང་།
ཆགས་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཞིག་གུ། ༢༧ ༎

516 When shall I, having dwelt in caves, in empty temples or under trees, walk onward, endowed with dispassion and not glancing back? [27]

अममेषु प्रदेशेषु विस्तीर्णेषु स्वभावतः ।
स्वच्छन्दचार्यनिलयो विहरिष्याम्यहं कदा ॥ २८ ॥

ས་ཕྱོགས་བདག་གིར་བཟུང་མེད་པ།
རང་བཞིན་གྱིས་ནི་ཡངས་རྣམས་སུ།
རང་དབང་སྤྱོད་ཅིང་ཆགས་མེད་པར།
ནམ་ཞིག་བདག་ནི་གནས་པར་འགྱུར།། ༢༨ ||

517. When, then, shall I sojourn in ownerless regions spacious by nature and, freed from a dwelling, move around there in accord with my own will? [28]

मृत्पात्रविभवश्चौरासम्भोगचीवरः ।
निर्भयो विहरिष्यामि कदा कायमगोपयन् ॥ २९ ॥

ལྷུང་བ་ཟེད་ལ་སོགས་ཉེ་ཆེ་དང་།
ཀུན་ལ་མི་མཁོའི་གོས་འཆང་ཞིང་།
ལུས་འདི་སྦ་བར་མ་བྱས་ཀྱང་།
འཇིགས་མེད་གནས་པར་ནམ་ཞིག་འགྱུར།། ༢༩ ||

518. When shall I dwell without fear though this body be unconcealed--carrying an <u>alms bowl </u>[Skt. <u>a clay bowl</u>] alone as my fortune and wearing robes that thieves disdain? [29]

कायभूमिं निजां गत्वा कङ्कालैरपरैः सह ।
स्वकायं तुलयिष्यामि कदा शतनधर्मिणम् ॥ ३० ॥

དུར་ཁྲོད་སོང་ནས་གཞན་དག་གི།
རུས་གོང་དག་དང་བདག་གི་ལུས།
འཇིག་པའི་ཆོས་ཅན་དག་ཏུ་ནི།
ནམ་ཞིག་མགོ་སྙོམས་བྱེད་པར་འགྱུར།། ༣༠ ||

519. And when shall I, having gone to some charnel ground, compare my own mortal frame with the other skeletons there? [30]

अयमेव हि कायो मे एवं पूतिर्भविष्यति ।
शृगाला अपि यद् गन्धान्नोपसर्पेयुरन्तिकम् ॥ ३१ ॥

བདག་གི་ལུས་ནི་འདི་ཉིད་ཀྱང་།
གང་གི་དྲི་ཡིས་ཝ་དག་ཀྱང་།
དྲུང་དུ་ཉེར་འགྲོ་མི་འགྱུར་བ།
དེ་ལྟ་བུར་ནི་འགྱུར་བར་འོང་།། ༣༡ །།

520. This very body of my own will also become such carrion that, because of its foul odor, even jackals will not approach. [31]

अस्यैकस्यापि कायस्य सहजा अस्थिखण्डकाः ।
पृथक् पृथग् गमिष्यन्ति किमुतान्यः प्रियो जनः ॥ ३२ ॥

ལུས་འདི་གཅིག་པུ་བྱུང་བ་ཡང་།
ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཤ་རུས་དག།
ཞིག་སྟེ་སོ་སོར་འགྱེས་འགྱུར་ན།
མཛའ་བ་གཞན་དག་ཅི་ཞིག་སྨོས།། ༣༣ །།

521. If, even within this single body, this flesh bone that arose together will, one by one, fall apart, no matter what need to speak of other people you love? [32]

एक उत्पद्यते जन्तुर्म्रियते चैक एव हि ।
नान्यस्य तद्व्यथाभागः किं प्रियैर्विघ्नकारकैः ॥ ३३॥

སྐྱེ་ན་གཅིག་པུ་སྐྱེ་འགྱུར་ཞིང་།
འཆི་ནའང་དེ་ཉིད་གཅིག་འཆི་སྟེ།
སྡུག་བསྔལ་སྐལ་གཞན་མི་ལེན་ན།
གེགས་བྱེད་མཛའ་བས་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༣༣ །།

522. A man is born alone and quite alone he perishes. If none other shares his misfortune, of what use are bad friends who cause trouble? [33]

अध्वानं प्रतिपन्नस्य यथावासपरिग्रहः ।
तथा भवाध्वगस्यापि जन्मावासपरिग्रहः ॥ ३४ ॥

ལམ་དག་ཏུ་ནི་ཞུགས་པ་རྣམས།
ཇི་ལྟར་གནས་ནི་འཛིན་བྱེད་ལྟར།
དེ་བཞིན་སྲིད་པའི་ལམ་ཞུགས་པའང་།
སྐྱེ་བའི་གནས་ནི་ཡོངས་སུ་འཛིན།། ༣༤ །།

523. Just as wayfarers embarked on the roads secure lodgings, so they who travel the paths of existence take up their stations of birth. [34]

चतुर्भिः पुरुषैर्यावत् स न निर्धार्यते ततः ।
आशोच्यमानो लोकेन तावद्देव वनं व्रजेत् ॥ ३५ ॥

འཇིག་རྟེན་ཀུན་ནས་གདུང་བཞིན་དུ།
ཇི་སྲིད་སྐྱེས་བུ་བཞི་ཡིས་ནི།
དེ་ལུས་དེ་ནི་མ་བཏེག་པ།
དེ་སྲིད་དུ་ནི་ནགས་སུ་སོང་།། ༣༥ །།

524. Go, then, to the forest, ere this body is thither borne by four pall-bearers and mourning folk. [35]

असंस्तवाविरोधाभ्यामेक एव शरीरकः ।
पूर्वमेव मृतो लोके म्रियमाणो न शोचति ॥ ३६ ॥

བཤེས་མེད་འཁོན་པའང་མེད་བྱས་ནས།
ལུས་འདི་གཅིག་པུ་དབེན་གནས་ཏེ།
སྔར་ནས་ཤི་དང་འདྲར་བརྩིས་ན།
ཤི་ནའང་མྱ་ངན་བྱེད་པ་མེད།། ༣༦ །།

525. There will be no grief upon dying if this body becomes friendless and foeless, and dwells alone in solitude, is already counted as dead [Skt.to the world]. [36]

न चान्तिकचराः केचिच्छोचन्तः कुर्वते व्यथाम्।
बुद्धाद्यनुस्मृतिं चास्य विक्षिपन्ति न केचन ॥ ३७ ॥

དྲུང་ན་འཁོད་པ་སུ་དག་ཀྱང་།
མྱ་ངན་གནོད་པ་བྱེད་མེད་པས།
འདི་ཡིས་སངས་རྒྱས་རྗེས་དྲན་སོགས།
སུས་ཀྱང་གཡེང་བར་འགྱུར་བ་མེད།། ༣༧ ||

526. No grieving neighbors will there intrude to cause one anguish, nor will anyone disturb one's remembrance of the Enlightened One and others. [37]

तस्मादेकाकिता रम्या निरायासा शिवोदया।
सर्वविक्षेपशमनी सेवितव्या मय सदा ॥ ३८ ॥

དེ་བས་ཞིན་དུ་མདངས་དགའ་བའི།
ནགས་ཚལ་ཚེགས་ཆུང་བདེ་བསྐྱེད་ཅིང་།
གཡེང་བ་ཐམས་ཅད་ཞི་བྱེད་པར།
བདག་ཉིད་གཅིག་པུ་གནས་པར་བྱ།། ༣༨ ||

527. And so ever must I remain in solitude of the forest enchanting and free from toil, the calmer of every distraction and the source of serenity. [38]

सर्वान्यचिन्तानिर्मुक्तः स्वचित्तैकाग्रमानसः।
समाधानाय चित्तस्य प्रयतिष्ये दमाय च ॥ ३९ ॥

བསམ་པ་གཞན་ནི་ཀུན་བཏང་སྟེ།
བདག་ལ་སེམས་པ་གཅིག་པུ་ཡིས།
སེམས་ནི་མཉམ་པར་གཞག་ཕྱིར་དང་།
དུལ་བར་བྱ་ཕྱིར་བརྩོན་པར་བྱ།། ༣༩ ||

528. With my mind centered on its own thoughts and set free from all other concerns, I shall make efforts now to win composure and the mind's discipline. [39]

कामा ह्यनर्थजनका इह लोके परत्र च ।
इह बन्धवधोच्छेदैर्नरकादौ परत्र च ॥ ४० ॥

འཇིག་རྟེན་འདི་དང་ཕ་རོལ་ཏུའང་།
འདོད་པ་རྣམས་ནི་ཕུང་ཁྲོལ་སྐྱེད།
འདིར་ནི་གསད་དང་བཅིངས་དང་གཅོད།
ཕ་རོལ་ཏུ་ནི་དམྱལ་སོགས་སྒྲུབ།། ༤༠ ||

529. Desires beget wretchedness in this world and the next-- here, through bondage, cuttings and killings, and elsewhere by hellish pains. [40]

यदर्थं दूतदूतीनां कृताञ्जलिरनेकधा ।
न च पापमकीर्तिर्वा यदर्थं गणिता पुरा ॥ ४१ ॥

ཕོ་ཉ་ཕོ་ཉ་མོ་ཡིས་སློན།
གང་ཕྱིར་དུ་མར་གསོལ་བཏབ་ཅིང་།
སྡིག་པ་རྣམས་སམ་གྲགས་མིན་ལའང་།
གང་གི་དོན་དུ་མ་འཛེམས་པར།། ༤༡ ||

530. She, for whose sake one often pleaded with male and female go-betweens and for those whose sake neither sin nor disgrace were ever counted; [41]

प्रतिक्षिप्तश्च भयेऽप्यात्मा द्रविणं च व्ययीकृतम् ।
यान्येव च परिष्वज्य बभूवोत्तमनिर्वृतिः ॥ ४२ ॥

འཇིགས་པ་ལ་ཡང་བདག་ཞུགས་ཤིང་།
རྫས་ཀྱང་ ཟད་པར་བྱས་གྱུར་ཏེ།
གང་ལ་ཡོངས་སུ་འཁྱུད་པས་ན།
མཆོག་ཏུ་དགའ་འགྱུར་དེ་དག་ཉིད།། ༤༢ ||

531. she, who placed me in fear and squandered away my wealth, and yet who, in my caress, seemed then to be the highest bliss; [42]

तान्येवास्थीनि नान्यानि स्वाधीनान्यममानि च ।
प्रकामं संपरिष्वज्य किं न गश्छसि निर्वृतिम् ॥ ४३ ॥

ཀེང་རུས་ཉིད་ཡིན་གཞན་མིན་ན།
རང་དབང་དང་ནི་བདག་མིན་ལ།
རབ་ཏུ་འདོད་ཅིང་ཡོངས་ཞིན་ནས།
ཅིའི་ཕྱིར་མྱ་ངན་འདས་མི་འགྲོ། ༤༣ ||

532. she indeed is bones and nothing more, at liberty now and without identity. Embracing her to your heart's content, why do you not now find bliss? [43]

उन्नाम्यानं यत्नाद् यन्नीयमानमधो ह्रिया ।
पुरा दृष्टमदृष्टं वा मुखं जालिकयावृतम् ॥ ४४ ॥

གང་ཞིག་དང་པོ་འབད་དེ་བཏེགས།
བྲངས་ཀྱང་ངོ་ཚས་འོག་ཏུ་ལྟ།
སྔོན་ནི་ མཐོང་ངམ་མ་མཐོང་ཡང་།
གོས་ཀྱིས་གདོང་ནི་གཡོགས་པར་འགྱུར།། ༤༤ ||

533. That face, which once looked down in shyness though you tilted it up perforce and which formerly hid behind a veil whether you gazed on it or not-- [44]

तन्मुखं त्वत्परिक्लेशमसहद्भिरिवाधुना ।
गृध्रैर्व्यक्तीकृतं पश्य किमिदानीं पलायते ॥ ४५ ॥

ཁྱོད་ཉོན་མོངས་པའི་གདོང་དེ་ནི།
ད་ལྟ་མངོན་སུམ་གྱུར་པ་བཞིན།
བྱ་རྒོད་ཀྱིས་གསལ་བྱས་མཐོང་ནས།
ད་ལྟ་ཅིའི་ཕྱིར་འབྱེར་བར་བྱེད།། ༤༥ ||

534. that face the vultures have now revealed, as if unable to bear your plight. <u>Having seen it</u> [Skt. <u>Look now!</u>] why do you flee? [45]

परचक्षुर्निपातेभ्योऽप्यासीद् यत् परिरक्षितम् ।
तदद्य भक्षितं यावत् किमीर्ष्यालो न रक्षसि ॥ ४६ ॥

གཞན་རྣམས་མིག་གིས་ལྟ་ན་ཡང་།
གང་ཞིག་ཡོངས་སུ་བསྲུངས་གྱུར་པ།
ཇི་སྲིད་དེ་ནི་དེས་ཟ་ན།
སེར་སྣ་ཅན་ཁྱོད་ཅིས་མི་བསྲུང་།། ༤༦ ||

535. That which once was shielded from even the glance of another's eye is feasted upon today, O avaricious one! [Skt. O jealous one!] Why do you not defend it? [46]

मांसोच्छ्रयमिमं दृष्ट्वा गृध्रैरन्यैश्च भक्षितम् ।
आहारः पूज्यतेऽन्येषां स्रक्चन्दनविभूषणैः ॥ ४७ ॥

ཤ་ཡི་ཕུང་པོ་འདི་མཐོང་ནས།
བྱ་རྒོད་དང་གཞན་ཟ་བྱེད་ན།
གཞན་གྱི་ཟས་ལ་མེ་ཏོག་གི།
འཕྲེང་བ་ཙནྡན་རྒྱན་གྱིས་མཆོད།། ༤༧ ||

536. If vultures and others enjoy a banquet upon having spied this heap of flesh, your adoration with ornaments, sandalwood and garlands was lavished on others' food! [47]

निश्चलादपि ते त्रासः कङ्कालादेवमीक्षितम् ।
वेतालेनेव केनापि चाल्यमानाद् भयं न किम् ॥ ४८ ॥

རུས་གོང་ཉིད་དུ་མཐོང་ནས་ནི།
མི་འགུལ་ན་ཡང་ཁྱོད་སྐྲག་ན།
རོ་ལངས་བཞིན་དུ་འགའ་ཡིས་ཀུང་།
བསྐྱོད་པར་གྱུར་ན་ཅིས་མི་འཇིགས།། ༤༨ ||

537. If you grow so alarmed at the sight of this unmoving skeleton, why were you not afraid when, moved somehow, it walked about like a corpse that a ghost had raised? [48]

एकस्मादशनादेषां लालामेध्यं च जायते ।
तत्रामेध्यमनिष्टं ते लालापानं कथं प्रियम् ॥ ४९ ॥

ཟས་ནི་གཅིག་པུ་ཉིད་ལས་ནི།
གཤང་དང་ཁ་ཆུ་བྱུང་གྱུར་ན།
དེ་ལས་གཤང་ལ་མི་དགའ་ཞིང་།
ཁ་ཆུ་ལ་ཁྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་དགའ།། ༤༩ །།

538. If the same morsel of food produces both excrement and saliva, why do you dislike excrement and yet are fond of saliva? [49]

तूलगर्भैर्मृदुस्पर्शै रमन्ते नोपधानकैः ।
दुर्गन्धं न स्रवन्तीति कामिनोऽमेध्यमोहिताः ॥ ५० ॥

ཤིང་བལ་རེག་ན་འཇམ་པ་ཡི།
སྔས་ལ་དགའ་བར་མི་བྱེད་པར།
དྲི་ང་འཛག་པ་མ་ཡིན་ཞེས།
འདོད་ལྡན་མི་གཙང་བ་ལ་རྨོངས།། ༥༠ །།

539. Deluded about impurity, the lustful dislike cotton pillows that are soft to the touch and think that foul odors are not exuded [by the human body]. [50]

यत्रच्छन्नेऽप्ययं रागस्तदच्छन्नं किमप्रियम् ।
न चेत्प्रयोजनं तेन कस्माच्छन्नं विमृद्यते ॥ ५१ ॥

གང་ལ་གཡོགས་ཀྱང་འདི་ཆགས་པ།
དེ་མ་གཡོགས་ན་ཅིས་མི་འདོད།
དེ་ལ་དགོས་པ་མེད་ན་ནི།
གཡོགས་པ་ལ་ནི་ཅིའི་ཕྱིར་འཁྱུད།། ༥༡ །།

540. Since you so lusted for this body even when it was veiled, why is it loathsome now, unveiled? If it is valueless now, why did you embrace it then when veiled? [51]

यदि ते नाशुचौ रागः कस्मादाङ्गिसेऽपरम् ।
मांसकर्दमसंलिप्तं स्नायुबद्धास्थिपञ्जरम् ॥ ५२ ॥

གལ་ཏེ་མི་གཙང་ཆགས་མེད་ན།
རུས་གཟེབ་རྒྱུས་པས་སྦྲེལ་པ་ལ།
ཤ་ཡི་འདམ་གྱིས་ཞལ་ཞལ་བྱས།
གཞན་ཁྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་པང་དུ་འཁྱུད།། ༥༢ ||

541. If you have no desire for the unclean, why embrace another skeletal cage that is bound together by sinews and plastered over with the clay of flesh? [52]

स्वमेव बह्वमेध्यं ते तेनैव धृतिमाचर ।
अमेध्यभस्त्रामपरां गूथघस्मर विस्मर ॥ ५३॥

ཁྱོད་ཉིད་མི་གཙང་མང་ཡོད་པ།
དེ་ཉིད་ལ་ཁྱོད་གཏན་སྤྱོད་ཅང་།
མི་གཙང་རྐྱལ་པ་གཞན་དག་ལའང་།
མི་གཙང་བརྐམ་པས་འདོད་པར་བྱེད།། ༥༣ ||

542. You yourself possess many impurities--be content with those alone! O you who are so greedy for excrement, how could you desire [Skt. forget] those other bags of filth! [53]

मांसप्रियोऽहमस्येति द्रष्टुं स्प्रष्टुं च वाञ्छसि ।
अचेतनं स्वभावेन मांसं त्वं कथमिच्छसि ॥ ५४ ॥

བདག་ནི་ཤ་འདི་ལ་དགའ་ཞེས།
རེག་དང་བལྟ་བར་འདོད་ན་ཀོ།
སེམས་མེད་པ་ཡི་རང་བཞིན་གྱི།
ཤ་ནི་ཁྱོད་**ཀོ་ཅིས་མི་འདོད**།། ༥༤ || [ཤ་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་ཇི་ལྟར་འདོད།]

543. "I like this flesh,"--and so you yearn to touch and gaze upon it. Why do you longing for flesh that, by nature, it is unconscious? [54]

यदिच्छसि न तच्चित्तं द्रष्टुं स्प्रष्टुं च वाञ्छसि।
यच्च शक्यं न तद्वेत्ति किं तदालिङ्गसे मुधा ॥ ५५ ॥

འདོད་པའི་སེམས་གང་ཡིན་པ་དེ།
རེག་དང་བལྟ་བར་མི་ནུས་ལ།
གང་ཞིག་ནུས་དེ་ཤེས་པ་མིན།
དོན་མེད་འཁྱུད་ངེས་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༥༥ ༎

544. While that mind you yearn for can never be seen nor touched, this tangible form is quite unconscious. Why fondle it uselessly? [55]

नामेध्यमयमन्यस्य कायं वेत्सीत्यनद्भुतम्।
स्वामेध्यमयमेव त्वं तं नावैषीति विस्मयः ॥ ५६ ॥

མི་གཙང་རང་བཞིན་གཞན་གྱི་ལུས།
མི་རྟོགས་ངོ་མཚར་མི་ཆེ་ཡི།
རང་ཉིད་མི་གཙང་ཉིད་ཡིན་པར།
རྟོགས་པར་མི་འགྱུར་ངོ་མཚར་ཆེ།། ༥༦ ༎

545. It is hardly a wonder you should fail to discern the unclean nature of another's body, but what a marvel you should not understand your own to be only impure! [56]

विघनार्कांशुविकचं मुक्त्वा तरुणपङ्कजम्।
अमेध्यशौण्डचित्तस्य का रतिर्गूथपञ्जरे ॥ ५७ ॥

སྤྲིན་བྲལ་ཉི་ཟེར་གྱིས་ཕྱེ་བའི།
པདྨ་གཞོན་ནུ་སྤངས་ནས་ནི།
མི་གཙང་ཞེན་པའི་སེམས་ཀྱིས་ནི།
མི་གཙང་གཟེབ་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་དགའ། ། ༥༧ ༎

546. Having spurned a newly sprung lotus blossoming by the rays of a cloud-free sun, what delight for a mind besotted by filth is to be found in a cage of impurities? [52]

मृदाद्यमेध्यलिप्तत्वाद्यदि न स्प्रष्टुमिच्छसि ।
यतस्तन्निर्गतं कायात्तं स्प्रष्टुं कथमिच्छसि ॥ ५८ ॥

ས་ཕྱོགས་མི་གཙང་གིས་གོས་པ།
གལ་ཏེ་རེག་པར་མི་འདོད་ན།
གང་ལས་དེ་ནི་བྱུང་བ་ཡི།
ལུས་ལ་ཇི་ལྟར་ཁྱོད་རེག་འདོད།། ༥༨ ||

547. If you dislike to touch the ground because it has been tainted by filth, how can you long for contact with that body whence the filth appeared? [58]

यदि ते नाशुचौ रागः कस्मादालिङ्गसे परम् ।
अमेध्यक्षेत्रसंभूतं तद्बीजं तेन वर्धितम् ॥ ५९ ॥

གལ་ཏེ་མི་གཙང་ཆགས་མེད་ན།
མི་གཙང་ཞིང་ལས་བྱུང་གྱུར་ཅིང་།
དེ་ཡི་ས་བོན་དེས་བསྐྱེད་པ།
གཞན་ཁྱོད་ཅིའི་ཕྱིར་པང་དུ་འཁྱུད།། ༥༩ ||

548. If you have no desire for the unclean, why embrace body of another that sprang from a field of impurity and whose seed was nourished thereby? [59]

अमेध्यभवमल्पत्वान्न वाञ्छस्यशुचिं कृमिम् ।
बह्वमेध्यमयं कायममेध्यजमपीच्छसि ॥ ६०॥

མི་གཙང་ལས་བྱུང་མི་གཙང་སྲིན།
ཆུང་ངུའང་ཁྱོད་འདོད་མི་བྱེད་ལ།
མི་གཙང་མང་པོའི་རང་བཞིན་ལུས།
མི་གཙང་སྐྱེས་པའང་འདོད་པར་བྱེད།། ༦༠ ||

549. Even a smal, you have no desire for an unclean worm born of filth, yet you crave a human body of great impurity even though it, too, was born of filth. [60]

न केवलममेध्यत्वमात्मीयं न जुगुप्ससि ।
अमेध्यभाण्डानपरान् गूथघमस्मर वाञ्छसि ॥ ६१ ॥

ཁྱོད་ནི་རང་ཉིད་མི་གཙང་ལ།
སྐྱོད་མི་བྱེད་པར་མ་ཟད་ཀྱི།
མི་གཙང་རྐྱལ་པ་མི་གཙང་ལ།
བརྐམ་པས་གཞན་ཡང་འདོད་པར་བྱེད།། ༦༡ །།

550. Not merely do you fail to deplore the impurities that you yourself own, but you long for other bags of filth! [61]

कर्पूरादिषु हृद्येषु शाल्यन्नव्यञ्जनेषु वा ।
मुखक्षिप्तविसृष्टेषु भूमिरप्यशुचिर्मता ॥ ६२ ॥

ག་བུར་ལ་སོགས་ཡིད་འོང་དང་།
འབྲས་ཆན་དག་གམ་ཚོད་མའང་རུང་།
ཁར་བཅུག་ཕྱིར་ཕྱུང་བོར་པ་ཡིས།
ས་ཡང་མི་གཙང་བཙོག་པར་འགྱུར།། ༦༢ །།

551. Even the very ground is thought unclean where delightful spices and the like, or well-cooked rice and vegetables have eaten and spat out. [62]

यदि प्रत्यक्षमप्येतदमेध्यं नाधिमुच्यसे ।
श्मशाने पतितान् घोरान् कायान् पश्यापरानपि ॥ ६३ ॥

གལ་ཏེ་མི་གཙང་འདི་འདྲ་བ།
མངོན་སུམ་གྱུར་ཀྱང་ཐེ་ཚོམ་ན།
དུར་ཁྲོད་དག་ཏུ་བོར་བའི་ལུས།
མི་གཙང་གཞན་ཡང་བལྟ་བར་གྱིས།། ༦༣ །།

552. But if you still harbor doubts about such impurity, though plainly visible, have a look at the other ghastly bodies cast away at the charnel ground. [63]

चर्मण्युत्पाटिते यस्याद्भयमुत्पद्यते महत् ।
कथं ज्ञात्वापि तत्रैव पुनरुत्पद्यते रतिः ॥ ६४ ॥

གང་ལས་པགས་པའི་ཁ་ཕྱེ་ན།
འཇིགས་པ་ཆེན་པོ་སྐྱེ་འགྱུར་བར།
ཤེས་ཀྱང་ཇི་ལྟར་དེ་ཉིད་ལ།
ཕྱིར་ཞིང་དགའ་བ་སྐྱེ་བར་འགྱུར།། ༦༤ །།

553. Even knowing that great horror arises when the skin is slit wide open, how can liking for that very thing spring up once again. [64]

काये न्यस्तोऽप्यसौ गन्धश्चन्दनादेव नान्यतः ।
अन्यदीयेन गन्धेन कस्मादन्यत्र रज्यसे ॥ ६५ ॥

ལུས་ལ་བསྐུས་པའི་དྲི་དེ་ཡང་།
ཙནྡན་སོགས་ཡིན་གཞན་མ་ཡིན།
གཞན་གྱི་དྲི་དེས་གཞན་དག་ལ།
ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་ཆགས་པར་བྱེད།། ༦༥ །།

554. That fragrance, also, which perfumes the body, is nothing but sandalwood and the like. Why have you passion for one thing because of another thing's scent? [65]

यदि स्वभावदौर्गन्ध्याद्रागो नात्र शिवं ननु ।
किमनर्थरुचिर्लोकस्तं गन्धेनानुलिम्पति ॥ ६६ ॥

གལ་ཏེ་རང་བཞིན་དྲི་ང་བས།
འདི་ལ་མ་ཆགས་ལེགས་མིན་ནམ།
འཇིག་རྟེན་དོན་མེད་སྲེད་པ་དག།
ཅི་སྟེ་དེ་ལ་དྲི་ཞིམ་སྐུད།། ༦༦ །།

555. Is it not well if one has no desire for the body because of its natural reek? Why do worldlings, who love the useless, anoint it with sweet perfumes? [66]

कायस्यात्र किमायातं सुगन्धि यदि चन्दनम् ।
अन्यदीयेन गन्धेन कस्मादन्यत्र रज्यते ॥ ६७ ॥

འོན་ཏེ་དྲི་ཞིམ་ཙནྡན་ན།
ལུས་ལས་འདིར་ནི་ཅི་ཞིག་འབྱུང་།
གཞན་གྱི་དྲི་ཡིས་གཞན་དག་ལ།
ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་ཆགས་པར་བྱེད།། ༦༧ ||

556. *If the fragrance belongs the sandal wood, what comes from the body of the loved one? By the fragrance of something else, why does one attach to someone?* [67]

यदि केशनखैर्दीर्घैर्दन्तैः समलपाण्डुरैः ।
मलपङ्कधरो नग्नः कायः प्रकृतिभीषणः ॥ ६८ ॥

གལ་ཏེ་སྐྲ་སེན་རིང་བ་དང་།
སོ་སྐྱ་དྲིར་བཅས་འདམ་གྱི་དྲིས།
བསྒོས་པས་ལུས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི།
གཅེར་བུ་འཇིགས་པ་ཉིད་ཡིན་ན།། ༦༨ ||

557. If the grime-smeared naked body, with long hair and nails and teeth that are yellowish, is naturally quite fear- [68]

स किं संस्क्रियते यत्नादात्मघाताय शस्त्रवत् ।
आत्मव्यामोहनोद्युक्तैरुन्मत्तैराकुला मही ॥ ६९ ॥

རང་ལ་གནོད་པའི་མཚོན་བཞིན་དུ།
དེ་འབད་ཅིའི་ཕྱིར་བྱི་དོར་བྱེད།
བདག་ལ་རྨོངས་པའི་འབད་པ་ཡིས།
སྨྱོས་པས་ས་འདི་ཀུན་ཏུ་འཁྲུགས།། ༦༩ ||

558. inspiring, why then do you polish it like a weapon for self-destruction? This earth is utterly frenzied by the strivings of mad people deluded about themselves! [69]

कङ्कालान् कतिचिद् दृष्ट्वा श्मशाने किल ते घृणा।
ग्रामश्मशाने रमसे चलत्कङ्कालसंकुले ॥ ७० ॥

རུས་གོང་འགའ་ཞིག་མཐོང་ནས་ནི། [རུས་གོང་འབའ་ཞིག་མཐོང་ནས་ནི།]
དུར་ཁྲོད་དུ་ནི་ཡིད་འབྱུང་ན།
གཡོ་བའི་རུས་གོང་གིས་ཁྱབ་པའི།
གྲོང་གི་དུར་ཁྲོད་ལ་དགའ་འམ།། ༧༠ །།

559. You sicken at the charnel on seeing a few skeletons there but still delight in a cemetery town where moving skeletons teem. [70]

एवं चामेध्यमप्येतद् विना मूल्यं न लभ्यते।
तदर्थमर्जनायासो नरकदिषु च व्यथा ॥ ७१ ॥

དེ་ལྟར་མི་གཙང་གྱུར་པ་དེའང་།
རིན་མེད་པར་ནི་མི་རྙེད་དོ།
དེ་དོན་བསྒྲུབས་པས་ཤ་ཐང་དང་།
དམྱལ་ལ་སོགས་པའི་གནོད་པར་འགྱུར།། ༧༡ །།

560. But even that impurity is not obtained without paying a price for it--the weariness of earning for its sake and the torments of hell and elsewhere. [71]

शिशोर्नार्जनसामर्थ्यं केनासौ यौवने सुखी।
यात्यर्जनेन तारुण्यं वृद्धः कामैः करोति किम् ॥ ७२ ॥

བྱིས་པ་ནོར་སྤྲེལ་མི་ནུས་པས།
དར་ལ་བབ་ན་འདིས་ཅི་བདེ།
ནོར་གསོག་པ་ཡིས་ཚེ་གདུགས་ན།
རྒས་ནས་འདོད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༧༢ །།

561. Since a child lacks the ability to earn, what pleasure has he in childhood? And while life [Skt. youth] is spent in earning wealth, of what use are desires to the aged? [72]

केचिद्दिनान्तव्यापारैः परिश्रान्ताः कुकामिनः ।
गृहमागत्य सायाह्ने शेरते स्म मृता इव ॥ ७३ ॥

འདོད་ལྡན་ངན་པ་ཁ་ཅིག་ནི།
ཉིན་རིངས་ལས་ཀྱིས་ཡོངས་དུབ་སྟེ།
ཁྱིམ་དུ་འོངས་ནས་ཆད་པའི་ལུས།
རོ་དང་འདྲ་བར་ཉལ་བར་བྱེད།། ༧༣ ||

562. Some wretched desirers, utterly exhausted from toiling the whole day long, come home at evening to fall asleep--their tired bodies [Skt. omits it] resembling corpses. [73]

दण्डयात्राभिरपरे प्रवासक्लेशदुःखिताः ।
वत्सरैरपि नेक्षन्ते पुत्रदारांस्तदर्थिनः ॥ ७४ ॥

ཁ་ཅིག་བྱེས་བགྲོད་ཉོན་མོངས་དང་།
རིང་དུ་སོང་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཅན།
བུ་སྨད་འདོད་བཞིན་བུ་སྨད་རྣམས།
ཁྱུད་ཁོར་ལོས་ཀྱང་མཐོང་མི་འགྱུར།། ༧༤ ||

563. Others, away [Skt. adds, on expeditions of conquest,] experience the anguish of dwelling abroad; for years and years they do not see the sons and wives they long to behold. [74]

यदर्थमेव विक्रीत आत्मा कामविमोहितैः ।
तन्न प्राप्तं मुधैवायुर्नीतं तु परकर्मणा ॥ ७५ ॥

བདག་ལ་ཕན་འདོད་རྣམ་རྨོངས་པས།
གང་དོན་ཉིད་དུ་བཙོངས་པ་ཡང་།
དེ་མ་ཐོབ་པར་དོན་མེད་པའི།
གཞན་གྱི་ལས་ཀྱི་ལྷུང་གིས་བདས།། ༧༥ ||

564. Nor is that happiness ever gained to obtain which some whom desire had duped sold even themselves; nonetheless, their lives are spent in pointlessly accomplishing others' works. [75]

विक्रीतस्वात्मभावानां सदा प्रेषकारिणाम् ।
प्रसूयन्ते स्त्रियोऽन्येषामटवीविटपादिषु ॥ ७६ ॥

ལ་ལ་རང་གི་ལུས་བཙོངས་ཤིང་།
དབང་མེད་གཞན་གྱིས་བཀོལ་གྱུར་ཏེ།
ཆུང་མ་དག་ཀྱང་བུ་བྱུང་ན།
ཤིང་དྲུང་དགོན་པ་བབ་བབ་འབྱུང་།། ༧༦ །།

565. Others who sold themselves are incessantly sent forth by their masters on errands, while their wives give birth to children in jungle groves and other places. [76]

रणं जीवितसंदेहं विशन्ति किल जीवितुम् ।
मानार्थं दसतां यान्ति मूढाः कामविडम्बिताः ॥ ७७ ॥

འདོད་པས་བསླུས་པའི་གླེན་པ་དག།
འཚོ་འདོད་འཚོ་བར་བྱའོ་ཞེས།
སྲོག་སྐྱོར་དོགས་བཞིན་གཡུལ་དུ་འཇུག།
ཁེའི་ཕྱིར་བྲན་དུ་འགྲོ་བར་བྱེད།། ༧༧ །།

566. Gulled by desires, fools also enter servitude for the sake of pride, and plunge onto the battlefield at the risk of their lives merely 'to earn livelihood'. [77]

छिद्यन्ते कामिनः केचिदन्ये शूलसमर्पिताः ।
दृश्यन्ते दह्यमानाश्च हन्यमानाश्च शक्तिभिः ॥ ७८ ॥

འདོད་ལྡན་ལ་ལ་ལུས་ཀྱང་བཅད།
ཁ་ཅིག་གསལ་ཤིང་རྩེ་ལ་བཙུགས།
ཁ་ཅིག་མདུང་ཐུང་དག་གིས་བསྣུན།
ཁ་ཅིག་བསྲེགས་པ་དག་ཀྱང་སྣང་།། ༧༨ །།

567. Other desirers, moreover, are seen cut or impaled on stakes; some of them get pierced by spears and some are even burnt. [78]

अर्जनरक्षणनाशविषादैरर्थमनर्थमनन्तमवेहि ।
व्यग्रतया धनसक्तमतीनां नावसरो भवदुःखविमुक्तेः ॥ ७९ ॥

བསག་དང་བསྲུང་དང་བརླག་པའི་གདུང་བ་ཡིས།
ནོར་ནི་ཕུང་ཁྲོལ་མཐའ་ཡས་ཤེས་པར་བྱ།
ནོར་ལ་ཆགས་པས་གཡེངས་པར་གྱུར་པ་རྣམས།
སྲིད་པའི་སྡུག་བསྔལ་ལས་གྲོལ་སྐབས་མེད་དོ།། ༧༩ ||

568. Wealth should be known as unbounding misery due to the pains of getting, guarding and losing it. They who [Skt. whose minds] are distracted through attachment to wealth have no chance for liberation from the woes of worldly existence. [79]

एवमादीनवो भूयानल्पास्वादस्तु कामिनाम् ।
शकटं वहतो यद्वत् पशोर्घासलवग्रहः ॥ ८० ॥

འདོད་ལྡན་རྣམས་ལ་དེ་ལ་སོགས།
ཉེས་དམིགས་མང་ལ་མནོག་ཆུང་སྟེ།
ཤིང་རྟ་འདྲེན་པའི་ཕྱུགས་དག་གིས།
རྩྭ་ནི་ཁམ་འགའ་ཟོས་པ་བཞིན།། ༨༠ ||

569. Misfortunes like these abound for desirers, but little pleasure--like the taste of a morsel of grass won by a cart-pulling beast. [80]

तस्यास्वादलवस्यार्थे यः पशोरप्यदुर्लभः ।
हता दैवहतेनेयं क्षणसम्पत् सुदुर्लभा ॥ ८१ ॥

ཕྱུགས་ཀྱིས་བསྙབས་ནའང་མི་དཀོན་པའི།
མནོག་ཆུང་གང་ཡིན་དེ་དོན་དུ།
དལ་འབྱོར་ཕུན་སུམ་རྙེད་དཀའ་འདི།
ལས་ཀྱིས་མནར་བ་རྣམས་ཀྱིས་བཅོམ།། ༨༡ ||

570. For the sake of that--a relish that even for a beast is not rare--people of ill fortune blight even this auspicious chance so hard to win. [81]

སྤྱོད་འཇུག་ལེའུ་བརྒྱད་པ་

अवश्यं गन्तुरल्पस्य नरकादिप्रपातिनः ।
कायस्यार्थे कृतो योऽयं सर्वकालं परिश्रमः ॥ ८२ ॥

འདོད་པ་ངེས་པར་འཇིག་འགྱུར་ཞིང་།
དམྱལ་ལ་སོགས་པར་ལྟུང་བྱེད་པ།
ཆེན་པོ་མིན་ཕྱིར་དུས་ཀུན་དུ།
དུབ་པའི་ཚེགས་འབྱུང་གང་ཡིན་པ།། ༨༢ །།

571. Whatever the constant labor performed for the sake of this trifling sensual gratification [Skt. body], which will surely perish and be the cause of downfall into hells and the like, [82]

ततः कोटिशतेनापि श्रमभागेन बुद्धता ।
चर्यादुःखान्महद्दुःखं सा च बोधिर्न कामिनाम् ॥ ८३ ॥

དེ་ཡི་བྱེ་བའི་ཆ་ཙམ་གྱིས།
ཚེགས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་ཉིད་འགྲུབ་ན།
འདོད་ལྡན་བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་བས།
སྡུག་བསྔལ་ཆེ་ལ་བྱང་ཆུབ་མེད།། ༨༣ །།

572. by even a ten-millionth part of that toil, enlightenment would have been obtained and while they reap no enlightenment, desirers' pains are greater than of those who strive after enlightenment. [83]

न शस्त्रं न विषं नाग्निर्न प्रपातो न वैरिणः ।
कामानामुपमां यान्ति नरकादिव्यथास्मृतेः ॥ ८४ ॥

དམྱལ་སོགས་སྡུག་བསྔལ་བསམ་བྱས་ན།
འདོད་པ་རྣམས་ལ་མཚོན་དང་ནི།
དུག་དང་མེ་དང་གཡང་ས་དང་།
དགྲ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་དཔེར་མི་ཕོད།། ༨༤ །།

573. Neither weapons nor poisons nor foes nor even precipices are able to serve as examples of desire if one recalls the torments of hell and elsewhere. [84]

एवमुद्विज्य कामेभ्यो विवेके जनयेद्रतिम् ।
कलहायासशून्यासु शान्तासु वनभूमिषु ॥ ८५ ॥

དེ་ལྟར་འདོད་ལ་སྐྱོ་བྱས་ཏེ།
དབེན་པ་ལ་ནི་དགའ་བ་བསྐྱེད།
རྩོད་དང་ཉོན་མོངས་ཀྱིས་སྟོང་པ།
ཞི་བའི་ནགས་ཀྱི་ནང་དག་ཏུ།། ༨༥ །།

574. So, become regretful for desires, let one engender delight in solitude in the midst of tranquil wildwoods, free from wrangles and toil. [85]

धन्यैः शशाङ्ककरचन्दनशीतलेषु
रम्येषु हर्म्यविपुलेषु शिलातलेषु ।
निःशब्दसौम्यवनमारुतवीज्यमानैः
चंक्रम्यते परहिताय विचिन्त्यते च ॥ ८६ ॥

སྐལ་ལྡན་ཟླ་འོད་ཙན་དན་དག་གྱིས་བསིལ་བའི།
ཡངས་པའི་རྡོ་ལེབ་ཁང་བཟང་ཉམས་དགའ་བར།
སྒྲ་མེད་ཞི་བའི་ནགས་རླུང་གཡོབ་པ་ཡིས།
གཞན་ལ་ཕན་དོན་སེམས་ཤིང་འཆག་པར་བྱེད།། ༨༦ །།

575. Amidst enchanting and spacious mansions of slabs of stone cooled by rays of moon and sandalwood, fanned by gentle and silent breezes of the forest, moves the fortunate wanderer, pondering others' good. [86]

विहृत्य यत्र क्वचिदिष्टकालं शून्यालये वृक्षतले गुहासु ।
परिग्रहरक्षणखेदमुक्तः चरत्यपेक्षाविरतो यथेष्टम् ॥ ८७ ॥

ཁང་སྟོང་ཤིང་དྲུང་ཕུག་དག་ཏུ།
གང་དུ་ཇི་སྲིད་འདོད་གནས་ཤིང་།
ཡོངས་འཛིན་བསྲུང་བའི་སྡུག་བསྔལ་སྤངས།
ལྟོས་པ་མེད་པར་བག་ཡངས་སྤྱོད།། ༨༧ །།

576. Dwelling at any place as long as he pleases--in an empty house, in caves, or near a tree--freely he acts in accord with his will, freed from the torments of getting and guarding. [87]

स्वच्छन्दचार्यनिलयः प्रतिबद्धो न कस्यचित् ।
यत्संतोषसुखं भुङ्क्ते तदिन्द्रस्यापि दुर्लभम् ॥ ८८ ॥

རང་དབང་སྤྱོད་ཅིང་ཆགས་མེད་ལ།
གང་དང་ཡང་ནི་འབྲེལ་མེད་ལ།
ཆོག་ཤེས་བདེ་སྤྱོད་གང་ཡིན་པ།
དབང་པོས་ཀྱང་ནི་དེ་རྙེད་དཀའ།། ༨༨ །།

577. Freely acting and freed from passion, not bound in the least by anyone, the joy of contentment that he enjoys is rarely found even by Indra. [88]

एवमादिभिराकारैर्विवेकगुणभावनात् ।
उपशान्तवितर्कः सन् बोधिचित्तं तु भावयेत् ॥ ८९ ॥

དེ་ལ་སོགས་པའི་རྣམ་པ་ཡིས།
དབེན་པའི་ཡོན་ཏན་བསམ་བྱས་ནས།
རྣམ་རྟོག་ཉེ་བར་ཞི་བ་དང་།
བྱང་ཆུབ་སེམས་ནི་བསྒོམ་པར་བྱ།། ༨༩ །།

578. Above all else, the enlightenment thought should now be meditated upon by him whose thoughts have thus been calmed through such reflections on the virtues of solitude. [89]

परात्मसमतादौ भावयेदेवमादरात् ।
समदुःखसुखाः सर्वे पालनीया मयात्मवत् ॥ ९० ॥

བདག་དང་གཞན་དུ་མཉམ་པ་ནི།
དང་པོ་ཉིད་དུ་འབད་དེ་བསྒོམ།
བདེ་དང་སྡུག་བསྔལ་མཉམ་པས་ན།
ཐམས་ཅད་བདག་བཞིན་བསྲུང་བར་བྱ།། ༩༠ །།

579. At first, one must zealously meditate on the sameness of oneself and others: since pleasure and pain are alike for all, I should care for all as for myself. [90]

हस्तादिभेदेन बहुप्रकारः कायो यथैकः परिपालनीयः ।
तथा जगद्भिन्नमभिन्नदुःखसुखात्मकं सर्वमिदं तथैव ॥ ९१ ॥

ལག་པ་ལ་སོགས་དབྱེ་བ་རྣམ་མང་ཡང་།
ཡོངས་སུ་བསྲུང་བྱའི་ལུས་སུ་གཅིག་པ་ལྟར།
དེ་བཞིན་འགྲོ་བ་ཐ་དད་བདེ་སྡུག་དག།
ཐམས་ཅད་བདག་བཞིན་བདེ་བ་འདོད་མཉམ་གཅིག། ༩༡ ||

580. Just as the body must be preserved as a whole although it is manifold--through division into hands and other parts--so should these different beings who like me, wished to be happy. [91]

यद्यप्यन्येषु देहेषु मद्दुःखं न प्रबाधते ।
तथापि तद्दुःखं ममात्मस्नेहेन दुःसहम् ॥ ९२ ॥

གལ་ཏེ་བདག་གི་སྡུག་བསྔལ་གྱིས།
གཞན་གྱི་ལུས་ལ་མི་གནོད་པ།
དེ་ལྟའང་དེ་བདག་སྡུག་བསྔལ་དེ།
བདག་ཏུ་ཞེན་པས་མི་བཟོད་ཉིད།། ༩༣ ||

581. Though my own pain inflicts no harm upon the bodies of other beings, still that pain of mine is hard to bear because of my self-attachment. [92]

तथा यद्यप्यसंवेद्यमन्यद्दुःखं मयात्मना ।
तथापि तस्य तद्दुःखमात्मस्नेहेन दुःसहम् ॥ ९३ ॥

དེ་བཞིན་གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་དག
བདག་ལ་འབབ་པར་མི་འགྱུར་ཡང་། [བདག་གིས་མྱོང་བར་མ་གྱུར་ཀྱང་།]
དེ་ལྟའང་དེ་བདག་སྡུག་བསྔལ་དེ། [དེ་ལྟའང་དེ་ཡི་སྡུག་བསྔལ་དེ།]
བདག་ཏུ་ཞེན་པས་བཟོད་པར་དཀའ།། ༩༣ ||

582. Thus, although I do not feel the pain that hurts another, that pain of his is still hard to bear because of his self-attachment. [93]

मयान्यद्दुःखं हन्तव्यं दुःखत्वादात्मदुःखवत् ।
अनुग्राह्या मयान्येऽपि सत्त्वत्वात्मसत्त्ववत् ॥ ९४ ॥

བདག་གིས་གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་བསལ།
སྡུག་བསྔལ་ཡིན་ཕྱིར་བདག་སྡུག་བཞིན།
བདག་གིས་གཞན་ལ་ཕན་པར་བྱ།
སེམས་ཅན་ཡིན་ཕྱིར་བདག་ལུས་བཞིན།། ༩༤ །།

583. I ought to remove others' pain because it is pain like my own and I should be helpful to others because they are beings like myself. [94]

यदा मम परेषां च तुल्यमेव सुखं प्रियम् ।
तदात्मनः को विशेषो येनात्रैव सुखोद्यमः ॥ ९६ ॥॥ ९५ ॥

གང་ཚེ་བདག་དང་གཞན་གཉིས་ཀ།
བདེ་བ་འདོད་དུ་མཚུངས་པ་ལ།
བདག་དང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ན།
གང་ཕྱིར་བདག་གཅིག་བདེ་བར་བརྩོན།། ༩༥ །།

584. When both myself and others are alike in wishing for happiness, what distinguishes myself that I strive after happiness for myself alone? [95]

यदा मम परेषां च भयं दुःखं च न प्रियम् ।
तदात्मनः को विशेषो यत्तं रक्षामि नेतरम् ॥ ९६ ॥

གང་ཚེ་བདག་དང་གཞན་གཉིས་ཀ།
སྡུག་བསྔལ་མི་འདོད་མཚུངས་པ་ལ།
བདག་དང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡོད་ན།
གང་ཕྱིར་གཞན་མིན་བདག་སྲུང་བྱེད།། ༩༦ །།

585. When to both myself and others since for myself and other don't wish for suffering what distinguishes myself that I protect myself, and not others? [96]

तद्दुःखेन न मे बाधेत्यतो यदि न रक्ष्यते ।
नागामिकायदुःखान्मे बाधा तत्केन रक्ष्यते ॥ ९७ ॥

གལ་ཏེ་དེ་ལ་སྡུག་བསྔལ་བས།
བདག་ལ་མི་གནོད་ཕྱིར་མི་བསྲུང་།
མ་འོངས་པ་ཡི་སྡུག་བསྔལ་ཡང་།
གནོད་མི་བྱེད་ན་དེ་ཅིས་བསྲུང་།། ༩༧ །།

586. If he is not to be defended because his pain does me no harm, why should I guard against the harm that may rise from my future body's pain? [97]

अहमेव तदापीति मिथ्येवं परिकल्पना ।
अन्य एव मृतो यस्मादन्य एव प्रजायते ॥ ९८ ॥

བདག་གིས་དེ་ནི་མྱོང་སྙམ་པའི།
རྣམ་པར་རྟོག་དེ་ལོག་པ་སྟེ།
འདི་ལྟར་ཤི་བའང་གཞན་ཉིད་ལ།
སྐྱེ་བ་ཡང་ནི་གཞན་ཉིད་ཡིན།། ༩༨ །།

587. 'But I myself shall also feel it then'--this notion is quite in error for there one person will have died and another will have been born. [98]

यदि यस्यैव यद्दुःखं रक्ष्यं तस्यैव तन्मतम् ।
पाददुःखं न हस्तस्य कस्मात् तत्तेन रक्ष्यते ॥ ९९ ॥

གང་ཚེ་གང་གི་སྡུག་བསྔལ་གང་།
དེ་ནི་དེ་ཉིད་ཀྱིས་བསྲུང་ན།
རྐང་པའི་སྡུག་བསྔལ་ལག་པས་མིན།
ཅིའི་ཕྱིར་དེ་ནི་དེས་བསྲུང་བྱ།། ༩༩ །།

588. If you hold that anyone's pain must be tended by himself alone, then, as the foot's pain is not of the hand, why should the hand protect it? [99]

अयुक्तमपि चेदेतदहंकारात्प्रवर्तते ।
यदयुक्तं निवर्त्यं तत् स्वमन्यच्च यथाबलम् ॥ १०० ॥

གལ་ཏེ་རིགས་པ་མིན་ཡང་འདི་ནི།
བདག་ཏུ་འཛིན་པས་འཇུག་ཅེ་ན།
བདག་གཞན་མི་རིགས་གང་ཡིན་དེ།
ཅི་ནུས་པར་ནི་སྤང་བྱ་ཉིད༎ ༡༠༠ ༎

589. If, even though it is hardly right, you still act thus through attachment to self, then, to the utmost of your ability, you should abandon that which is wrong for yourself and for others. [100]

सन्तानः समुदायश्च पंक्तिसेनादिवन्मृषा ।
यस्य दुःखं स नास्त्यस्मात्कस्य तत्स्वं भविष्यति ॥ १०१ ॥

རྒྱུད་དང་ཚོགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི།
འཕྲེང་བ་དམག་ལ་སོགས་བཞིན་བརྫུན།
སྡུག་བསྔལ་ཅན་གང་དེ་མེད་པ།
དེས་འདི་སུ་ཞིག་དབང་བར་འགྱུར༎ ༡༠༡ ༎

590. Continuity, and aggregation are false concepts like a row, army, and the rest. Since there exists no possessor of pain, to whom will it then belong? [101]

अस्वामिकानि दुःखानि सर्वाण्येवाविशेषतः ।
दुःखत्वादेव वार्याणि नियमस्तत्र किंकृतः ॥ १०२ ॥

སྡུག་བསྔལ་བདག་པོ་མེད་པར་ནི།
ཐམས་ཅད་བྱེ་བྲག་མེད་པ་ཉིད།
སྡུག་བསྔལ་ཡིན་ཕྱིར་དེ་བསལ་བྱ།
ངེས་པས་འདིར་ནི་ཅི་ཞིག་བྱ༎ ༡༠༢ ༎

591. All pains are ownerless without distinction, and simply because they are pains should all of them be removed and why impose here any limitations? [102]

दुःखं कस्मान्निवार्यं चेत् सर्वेषामविवादतः ।
वार्यं चेत् सर्वमप्येवं न चेदात्मापि सत्त्ववत् ॥ १०३ ॥

ཅིའི་ཕྱིར་ཀུན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ནི།
བཟློག་པར་བྱ་ཞེས་བརྩད་དུ་མེད།
གལ་ཏེ་བཟློག་ནའང་ཐམས་ཅད་བཟློག།
དེ་མིན་བདག་ཀྱང་སེམས་ཅན་བཞིན།། ༡༠༣ ||

592. No paltering then on 'Why should the pain of all be checked?' If checked, let that of all be checked or, if theirs be not, neither shall mine. [103]

कृपया बहु दुःखं चेत् कस्मादुत्पद्यते बलात् ।
जगद्दुःखं निरूप्येदं कृपादुःखं कथं बहु ॥ १०४ ॥

སྙིང་རྗེ་སྡུག་བསྔལ་མང་གྱུར་པ།
ཅིའི་ཕྱིར་ནན་གྱིས་བསྐྱེད་ཅེ་ན།
འགྲོ་བའི་སྡུག་བསྔལ་བསམ་བྱས་ན།
ཇི་ལྟར་སྙིང་རྗེ་སྡུག་བསྔལ་མང་།། ༡༠༤ ||

593. 'If the anguish of compassion is great, why strenuously seek to arouse it?' But if you ponder on the world's distress, how is compassion's pain great? [104]

बहूनामेकदुःखेन यदि दुःखं विगच्छति ।
उपाद्यमेव तद् दुःखं सदयेन परात्मनोः ॥ १०५ ॥

གལ་ཏེ་སྡུག་བསྔལ་གཅིག་གིས་ནི།
སྡུག་བསྔལ་མང་པོ་མེད་འགྱུར་ན།
བརྩེ་དང་ལྡན་པས་སྡུག་བསྔལ་དེ།
རང་དང་གཞན་ལ་བསྐྱེད་བྱ་ཉིད།། ༡༠༥ ||

594. If through a single pain the pains of many are removed, that pain indeed should a kind-hearted person evoke within himself and others. [105]

अतः सुपुष्पचन्द्रेण जानतापि नृपापदम् ।
आत्मदुःखं न निहतं बहूनां दुःखिनां व्ययात् ॥ १०६ ॥

དེས་ན་མེ་ཏོག་ཟླ་མཛེས་ཀྱིས།
རྒྱལ་པོའི་གནོད་པ་ཤེས་ཀྱང་ནི།
བདག་གི་སྡུག་བསྔལ་མ་བསལ་ཏེ།
མང་པོའི་སྡུག་བསྔལ་ཟད་འགྱུར་ཕྱིར།། ༡༠༦ ||

595. Thus, Supuṣpachandra, although he was aware of the penalty decreed by the king, did not shrink even for his own torment, in order to remove a multitudes' woes. [106]

एवं भावितसंतानाः परदुःखशमप्रियाः ।
अवीचिमवगाहन्ते हंसाः पद्मवनं यथा ॥ १०७ ॥

དེ་ལྟར་རྒྱུད་ནི་གོམས་གྱུར་པ།
གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ཞི་དགའ་བས།
པདྨའི་མཚོ་རུ་ངང་པ་ལྟར།
མནར་མེད་པར་ཡང་འཇུག་པར་འགྱུར།། ༡༠༧ ||

596. They whose continuities are thus imbued, delighting to share others' grief, plunge even into Endless Torment like swans alighting on a lotus lake. [107]

मुच्यमानेषु सत्त्वेषु ये ते प्रामोद्यसागराः ।
तैरेव ननु पर्याप्तं मोक्षेणारसिकेन किम् ॥ १०८ ॥

སེམས་ཅན་རྣམས་ནི་གྲོལ་བ་ན།
དགའ་བའི་རྒྱ་མཚོ་གང་ཡིན་པ།
དེ་ཉིད་ཀྱིས་ནི་ཆོག་མིན་ནམ།
ཐར་པ་འདོད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༡༠༨ ||

597. Are not those oceans of rejoicing in the deliverance of beings enough? What need of [Skt. adds flavorless] liberation? [108]

अतः परार्थं कृत्वापि न मदो न च विस्मयः।
न विपाकफलाकाङ्क्षा परार्थैकान्तृष्णया ॥ १०९ ॥

དེ་ལྟས་གཞན་གྱི་དོན་བྱས་ཀྱང་།
ཁྲོམ་སེམས་དང་ནི་ངོ་མཚར་མེད།
གཅིག་ཏུ་གཞན་དོན་ལ་དགའ་བས།
རྣམ་སྨིན་འབྲས་བུའི་རེ་བ་མེད།། ༡༠༩ །།

598. But even when you have achieved others' good, neither marvel nor harbor conceit nor--since others' weal is your single delight--hope for rewards to ripen. [109]

तस्माद्यथान्तशोऽवर्णादात्मानं गोपयाम्यहम्।
रक्षाचित्तं दयाचित्तं करोम्येवं परेष्वपि ॥ ११० ॥

དེ་བས་ཇི་ལྟར་ཆུང་ངུ་ན།
མི་སྙན་ལས་ཀྱང་བདག་བསྲུང་བ།
དེ་བཞིན་གཞན་ལ་བསྲུང་སེམས་དང་།
སྙིང་རྗེའི་སེམས་ནི་དེ་ལྟར་བྱ།། ༡༡༠ །།

599. Therefore, just as I shield myself from even a slight reproach, so, too, should I have for others, thoughts of shielding and of sympathy. [110]

अभ्यासादन्यदीयेषु शुक्रशोणितबिन्दुषु।
भवत्यहमिति ज्ञानमसत्यपि हि वस्तुनि ॥ १११ ॥

གོམས་པ་ཡིས་ནི་གཞན་དག་གི།
ཁུ་བ་ཁྲག་གི་ཐིགས་པ་ལ།
དངོས་པོ་མེད་པར་གྱུར་ཀྱང་ནི།
བདག་གོ་ཞེས་ནི་ཤེས་པ་ལྟར།། ༡༡༡ །།

600. Just as, through practice, a 'self' is perceived in drops of others' blood and sperm, although these are unreal, [111]

तथाकायोऽन्यदीयेऽपि किमात्मेति न गृह्यते ।
परत्वं तु स्वकायस्य स्थितमेव न दुष्करम् ॥ ११२ ॥

དེ་བཞིན་གཞན་གྱི་ལུས་ལ་ཡང་།
བདག་ཅེས་ཅི་ཡི་ཕྱིར་མི་གཟུང་།
བདག་གི་ལུས་ནི་གཞན་དག་ཏུའང་།
བཞག་པ་དེ་ལྟར་དཀའ་བ་མེད།། ༡༡༢ ||

601. why not presume that 'self' to exist in others' bodies also? Nor should it be hard, then, to assign 'otherness' to ones' own body. [112]

ज्ञात्वा सदोषमात्मनं परानपि गुणोदधीन् ।
आत्मभावपरित्यागं परादानं च भावयेत् ॥ ११३ ॥

བདག་ཉིད་སྐྱོན་བཅས་གཞན་ལ་ཡང་།
ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོར་ཤེས་བྱས་ནས།
བདག་འཛིན་ཡོངས་སུ་དོར་བ་དང་།
གཞན་བླང་བ་ནི་བསྒོམ་པར་བྱ།། ༡༡༣ ||

602. Perceiving yourself to be faulty while others are oceans of virtue, ever practice renunciation of self and acceptance of other beings. [113]

कायस्यावयवत्वेन यथाभीष्टाः करादयः ।
जगतोऽवयवत्वेन तथा कस्मान्न देहिनः ॥ ११४ ॥

ཇི་ལྟར་ལག་པ་ལ་སོགས་པ།
ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་ཡིན་འདོད་ལྟར།
དེ་བཞིན་འགྲོ་བའི་ཡན་ལག་ཏུ།
ཅིའི་ཕྱིར་ལུས་ཅན་རྣམས་མི་འདོད།། ༡༡༤ ||

603. Even as hands and the rest are cherished because they are parts of the body, why not cherish embodied beings because they are parts of the world? [114]

यथात्मबुद्धिरभ्यासात् स्वकायेऽस्मिन् निरात्मके ।
परेष्वपि तथात्मत्वं किमभ्यासान्न जायते ॥ ११५ ॥

ཇི་ལྟར་བདག་མེད་ལུས་འདི་ལ།
གོམས་པས་བདག་གི་བློ་འབྱུང་བ།
དེ་བཞིན་སེམས་ཅན་གཞན་ལ་ཡང་།
གོམས་པས་བདག་བློ་ཅིས་མི་སྐྱེ། ༡༡༥ །།

604. So, just as the notion arises through habit of a 'self' within this selfless body, why not also engender through practice the notion of that 'self' within others? [115]

एवं परार्थं कृत्वापि न मदो न च विस्मय ।
आत्मानं भोजयित्वैव फलाशा न च जायते ॥ ११६ ॥

དེ་ལྟ་ན་ནི་གཞན་གྱི་དོན།
བྱས་ཀྱང་ངོ་མཚར་སྙོམ་མི་འབྱུང་།
བདག་ཉིད་ཀྱིས་ནི་ཟས་ཟོས་ནས།
ལན་ལ་རེ་བ་མི་འབྱུང་བཞིན། ༡༡༦ །།

605. And even if you achieve others' good, neither marvel nor harbor conceit just as one cherishes no hope of further reward when one has already feasted. [116]

तस्माद्यथार्तिशोकादेरात्मानं गोप्तुमिच्छसि ।
रक्षाचित्तं दयाचित्तं जगत्यभ्यस्यतां तथा ॥ ११७ ॥

དེ་བས་ཇི་ལྟར་ཆུང་ངུ་ནས། [དེ་བས་ཇི་ལྟར་ཟུག་གཟེར་དང་།]
མི་སྙན་ལས་ཀྱང་བདག་བསྲུང་བ། [མྱ་ངན་སོགས་ལས་བདག་བསྲུང་འདོད།]
དེ་བཞིན་འགྲོ་ལ་བསྲུང་སེམས་དང་།
སྙིང་རྗེའི་སེམས་ནི་གོམས་པར་བྱ། ༡༡༧ །།

606. Even as you wish to shield yourself from sorrow and grief and the like, so you should direct toward others also thoughts of shielding and of sympathy. [117]

अध्यतिष्ठदथो नाथः स्वनामाप्यवलोकितः ।
पर्षच्छारद्यभयमप्यपनेतुं जनस्य हि ॥ ११८ ॥

དེ་བས་མགོན་པོ་སྤྱན་རས་གཟིགས།
ཐུགས་རྗེ་ཆེན་པོས་འགྲོ་བ་ཡི།
འཁོར་གྱི་འཇིགས་པའང་བསལ་བའི་ཕྱིར།
རང་གི་མཚན་ཡང་བྱིན་གྱིས་བརླབས།། ༡༡༨ ||

607. Thus, Lord Avalokita compassionately blessed his own name with the power to remove even timidity that people feel in assemblies' midst. [118]

दुष्करान्न निवर्तेत यस्मादभ्यासशक्तितः ।
यस्यैव श्रवणात् त्रासस्तेनैव न विना रतिः ॥ ११९ ॥

དཀའ་ལས་ཕྱིར་ལྡོག་མི་བྱ་སྟེ།
འདི་ལྟར་གོམས་པའི་མཐུ་ཡིས་ནི།
གང་གི་མིང་ཐོས་འཇིགས་པ་ཡང་།
དེ་ཉིད་མེད་ན་མི་དགར་འགྱུར།། ༡༡༩ ||

608. One should not shrink from hardships, for by the power of practicing thus one will become unable to find pleasure without that whose name inspires fear. [119]

आत्मानं च परांश्चैव यः शीघ्रं त्रातुमिच्छति ।
स चरेत् परमं गुह्यं परात्मपरिवर्तनम् ॥ १२० ॥

གང་ཞིག་བདག་དང་གཞན་རྣམས་ནི།
མྱུར་དུ་བསྐྱབ་པར་འདོད་པ་དེས།
བདག་དང་གཞན་དུ་བརྗེ་བྱ་བར།
གསང་བའི་དམ་པ་སྤྱད་པར་བྱ།། ༡༢༠ ||

609. Then one who cherishes the aspiration swiftly to save himself and others must practice this best of all secrets: the exchange of self for others. [120]

यस्मिन्नात्मन्यतिस्नेहादल्पादपि भयाद्भयम् ।
न द्विषेत्कस्तमात्मानं शत्रुवद्यो भयावहः ॥ १२१ ॥

བདག་ལུས་གང་ལ་ཆགས་པ་ཡིས།
འཇིགས་གནས་ཆུང་ལའང་འཇིགས་སྐྱེ་བ།
འཇིགས་པ་སྐྱེ་བའི་ལུས་དེ་ལ།
སུ་ཞིག་དགྲ་བཞིན་སྡང་མི་བྱེད།། ༡༢༡ །།

610. What person would not loathe as a foe that self who engenders fear and through attachment to whom even slight dangers cause dread? [121]

यो मान्द्य क्षुत्पिपासादिप्रतीकारचिकीर्षया ।
पक्षिमत्स्यमृगान् हन्ति परिपन्थं च तिष्ठति ॥ १२२ ॥

ལུས་གང་བཀྲེས་དང་སྐོམ་སོགས་ནད།
གསོ་བའི་ཆོ་ག་བྱེད་འདོད་པས།
བྱ་དང་ཉ་དང་རི་དྭགས་དག།
གསོད་པར་བྱེད་ཅིང་ལམ་སྒུགས་བྱེད།། ༡༢༢ །།

611. Who, in seeking a remedy for hunger, thirst, and other ills would slaughter fishes, birds and deer and lurk along their trails? [122]

यो लाभसत्क्रियाहेतोः पितरावपि मारयेत् ।
रत्नत्रयस्वमादद्याद्येनावीचीन्धनो भवेत् ॥ १२३ ॥

གང་ཞིག་ཁེ་དང་རིམ་གྲོའི་ཕྱིར།
ཕ་དང་མ་ཡང་གསོད་བྱེད་ཅིང་།
དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་དཀོར་བརྐུས་ནས།
དེས་ནི་མནར་མེད་སྲེག་འགྱུར་ན།། ༡༢༣ །།

612. Who would even kill one's own parents for the sake of gain and honor and steal the property of the Three Jewels, whereby he ends up as Avici's fuel? [123]

कः पण्डितस्तमात्मानमिच्छेद्रक्षेत् प्रपूजयेत् ।
न पश्येच्छत्रुवच्चैनं कश्चैनं प्रतिमानयेत् ॥ १२४ ॥

མཁས་པ་སུ་ཞིག་ལུས་དེ་ལ།
འདོད་ཅིང་བསྲུང་དང་མཆོད་བྱེད་ཀྱི།
འདི་ལ་སུ་ཞིག་དགྲ་བཞིན་དུ།
བལྟ་བར་མི་བྱེད་བརྙས་མི་བྱེད།། ༡༢༤ ||

613. What wise person would cherish, shelter and adore that self? Who would not regard it as a foe and despise it utterly? [124]

यदि दास्यामि किं भोक्ष्य इत्यात्मार्थे पिशाचता ।
भोक्ष्ये चेत् किं ददामीति परार्थे देवराजता ॥ १२५ ॥

གལ་ཏེ་བྱིན་ན་ཅི་སྤྱད་ཅེས།
བདག་དོན་སེམས་པ་འདྲེ་ཡི་ཚུལ།
གལ་ཏེ་སྤྱད་ན་ཅི་སྦྱིན་ཞེས།
གཞན་དོན་སེམས་པ་ལྷ་ཡི་ཆོས།། ༡༢༥ ||

614. 'If I give, what shall I myself use?'--to think thus is the way of fiends. 'If I myself use, what then shall I give?'--to think thus is the way of gods. [125]

आत्मार्थं पीडयित्वान्यं नरकादिषु पच्यते ।
आत्मानं पीडयित्वा तु परार्थं सर्वसंपदः ॥ १२६ ॥

བདག་ཕྱིར་གཞན་ལ་གནོད་བྱས་ན།
དམྱལ་ལ་སོགས་པར་གདུང་བར་འགྱུར།
གཞན་ཕྱིར་བདག་ལ་གནོད་བྱས་ན།
ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཐམས་ཅད་འཐོབ།། ༡༢༦ ||

615. One is roasted in hells and elsewhere if one injures others for the sake of self, but every good fortune is reaped by afflicting oneself for others' sake. [126]

दुर्गतिर्नीचता मौर्ख्यं ययैवात्मोन्नतीच्छया ।
तामेवान्यत्र संक्राम्य सुगतिः सत्कृतिर्मतिः ॥ १२७ ॥

བདག་ཉིད་མཐོ་བར་འདོད་པ་དེས།
ངན་འགྲོར་ངན་དང་གླེན་པར་འགྱུར།
དེ་ཉིད་གཞན་ལ་སྤོ་བྱས་ན།
བདེ་འགྲོར་རིམ་གྲོ་ཐོབ་པར་འགྱུར།། ༡༣༧ །།

616. The wish for one's own exaltation leads to foolishness, meanness, and realms of ill, but, by transferring elsewhere that very wish, one obtains [Skt. adds wisdom], honor and happy states. [127]

आत्मार्थं परमाज्ञाप्य दासत्वाद्यनुभूयते ।
परार्थं त्वेनमाज्ञाप्य स्वामित्वाद्यनुभूयते ॥ १२८ ॥

བདག་གི་དོན་དུ་གཞན་བཀོལ་ན།
བྲན་ལ་སོགས་པ་མྱོང་བར་འགྱུར།
གཞན་གྱི་དོན་དུ་བདག་སྤྱད་ན།
ཇོ་དཔོན་ཉིད་སོགས་མྱོང་བར་འགྱུར།། ༡༣༨ །།

617. One's own lot becomes servitude if one command others for the sake of self, but, having bade oneself for others' sake, mastery and the like are won. [128]

ये केचिद् दुःखिता लोके सर्वे ते स्वसुखेच्छया ।
ये केचित् सुखिता लोके सर्वे तेऽन्यसुखेच्छया ॥ १२९ ॥

འཇིག་རྟེན་བདེ་བ་ཇི་སྙེད་པ།
དེ་ཀུན་གཞན་བདེ་འདོད་ལས་བྱུང་།
འཇིག་རྟེན་སྡུག་བསྔལ་ཇི་སྙེད་པ།
དེ་ཀུན་རང་བདེ་འདོད་ལས་བྱུང་།། ༡༣༩ །།

618. All the worldly joys [Skt. those who are happy in the world] rise from the wish of happiness for others. All the worldly sufferings [Skt. those who are suffering in the world] rise from the wish of happiness for oneself. [129]

बहुना वा किमुक्तेन दृश्यतामिदमन्तरम् ।
स्वार्थार्थिनश्च बालस्य मुनेश्चान्यार्थकारिणः ॥ १३० ॥

མང་དུ་བཤད་ལྟ་ཅི་ཞིག་དགོས།
བྱིས་པ་རང་གི་དོན་བྱེད་དང་།
ཐུབ་པ་གཞན་གྱི་དོན་མཛད་པ།
འདི་གཉིས་ཀྱི་ནི་ཁྱད་པར་ལྟོས།། ༡༣༠ ||

619. But what need of much discourse? Merely look at the difference that lies between the fool who seeks his own interests and the Sage who acts for others' good! [130]

न नाम साध्यं बुद्धत्वं संसारेऽपि कुतः सुखम् ।
स्वसुखस्यान्यदुःखेन परिवर्तमकुर्वतः ॥ १३१ ॥

བདག་བདེ་གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་དག།
ཡང་དག་བརྗེ་བར་མ་བྱས་ན།
སངས་རྒྱས་ཉིད་དུ་མི་འགྲུབ་ཅིང་།
འཁོར་བ་ན་ཡང་བདེ་བ་མེད།། ༡༣༡ ||

620. One who does not give in full exchange his own well-being for others' pain will never win the enlightened stage or joy on the cycle of existence.[131]

आस्तां तावत्परो लोको दृष्टोऽप्यर्थो न सिध्यति ।
भृत्यस्याकुर्वतः कर्म स्वामिनोऽददतो भृतिम् ॥ १३२ ॥

འཇིག་རྟེན་ཕ་རོལ་ཕར་ཞོག་གི།
བྲན་གཡོག་ལས་མི་བྱེད་པ་དང་།
རྗེ་དཔོན་རྔན་པ་མི་སྟེར་བའི།
ཚེ་འདིའི་དོན་ཡང་འགྲུབ་མི་འགྱུར།། ༡༣༣

621. Let alone the next world, even here a servant who performs no work and a master who pays no wages, do not achieve their own aims.[132]

त्यक्त्वान्योन्यसुखोत्पादं दृष्टादृष्टसुखोत्सवम् ।
अन्योऽन्यदुःखनाद्घोरं दुःखं गृन्ति मोहिताः ॥ १३३ ॥

མཐོང་དང་མ་མཐོང་བདེ་འགྱུར་པའི།
ཕན་ཚུན་བདེ་སྐྱེད་ཡོངས་བོར་ཞིང་།
ཕན་ཚུན་སྡུག་བསྔལ་བྱས་པའི་རྒྱུས།
རྨོངས་པས་སྡུག་བསྔལ་མི་བཟད་ལེན།། ༡༣༣ ।།

622. Forsaking this source of mutually given joy that yields seen and unseen happiness, the deluded clutch at terrible sufferings through their mutually given pains.[133]

उपद्रवा ये च भवन्ति लोके यावन्ति दुःखानि भयानि चैव ।
सर्वाणि तान्यात्मपरिग्रहेण तत्किं ममानेन परिग्रहेण ॥ १३४ ॥

འཇིག་རྟེན་དག་ན་འཚེ་བ་གང་ཡོད་དང་།
འཇིགས་དང་སྡུག་བསྔལ་ཇི་སྙེད་ཡོད་གྱུར་པ།
དེ་ཀུན་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ལས་བྱུང་ན།
འདྲེ་ཆེན་དེས་ཀོ་བདག་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༡༣༤ ।།

623. If as much anguish and fear and misfortune as the world contains all stem from clinging to the self. What is a use of this monster to me?[134]

आत्मानमपरित्यज्य दुःखं त्यक्तुं न शक्यते ।
यथाग्निमपरित्यज्य दाहं त्यक्तुं न शक्यते ॥ १३५ ॥

བདག་ཉིད་ཡོངས་སུ་མ་བཏང་ན།
སྡུག་བསྔལ་སྤོང་བར་མི་ནུས་ཏེ།
ཇི་ལྟར་མེ་ནི་མ་བཏང་ན།
སྲེག་པ་སྤོང་བར་མི་ནུས་བཞིན།། ༡༣༥ ।།

624. It is impossible to get rid of suffering unless the self be completely renounced--just as one cannot forego burning unless one lets go the flame.[135]

तस्मात्स्वदुःखशान्त्यर्थं परदुःखशमाय च ।
ददाम्यन्येभ्य आत्मानं परान् गृह्णामि चात्मवत् ॥ १३६ ॥

དེ་ལྟས་བདག་གནོད་ཞི་བ་དང་།
གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་ཞི་བྱའི་ཕྱིར།
བདག་ཉིད་གཞན་ལ་གཏང་བ་དང་།
གཞན་རྣམས་བདག་བཞིན་གཟུང་བར་བྱ།། ༡༣༦ །།

625. And so, to still my own distress and to calm the sorrows of others, I surrender myself to other beings and accept others as myself.[136]

अन्यसंबद्धमस्मीति निश्चयं कुरु मे मनः ।
सर्वसत्त्वार्थमुत्सृज्य नान्यच्चिन्त्यं त्वयाधुना ॥ १३७ ॥

བདག་ནི་གཞན་གྱི་དབང་གྱུར་ཅེས།
ཡིད་ཁྱོད་ངེས་པར་ཤེས་གྱིས་ལ།
སེམས་ཅན་ཀུན་དོན་མ་གཏོགས་པར།
ད་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་གཞན་མི་བསམ།། ༡༣༧ །།

626. 'I belong to the others now.'--O mind, know this for certain! Now you must think of nothing else but the benefit of every being.[137]

न युक्तं स्वार्थदृष्ट्यादि तदीयैश्चक्षुरादिभिः ।
न युक्तं स्यन्दितुं स्वार्थमन्यदीयैः करादिभिः ॥ १३८ ॥

གཞན་དབང་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡིས།
རང་དོན་བསྒྲུབ་པར་རིགས་མ་ཡིན།
དེའི་དོན་མིག་ལ་སོགས་པ་ཡིས།
དེ་ལ་ལོག་པར་བྱ་མི་རིགས།། ༡༣༨ །།

627. It is not right that eyes that other own should selfishly gaze about, nor is it meet for the eyes [Skt. hands] that belong to them to move for the sake of self.[138]

तेन सत्त्वपरो भूत्वा कायेऽस्मिन्यद्यदीक्षसे ।
तत्तदेवापहृत्यास्मात्परेभ्यो हितमाचर ॥ १३९ ॥

དེས་ན་སེམས་ཅན་གཙོར་བྱ་སྟེ།
བདག་གི་ལུས་ལ་ཅི་མཐོང་བ།
དེ་དང་དེ་ནི་ཕྲོགས་ནས་ཀྱང་།
གཞན་དག་ལ་ནི་ཕན་པར་སྤྱོད།། ༡༣༩ ||

628. Giving precedence to others thus, whatever you spot upon this body--that and that!--are to be snatched away and put to use for others' good.[139]

हीनादिष्वात्मतां कृत्वा परत्वमपि चात्मनि ।
भावयेर्ष्यां च मानं च निर्विकल्पेन चेतसा ॥ १४० ॥

དམན་སོགས་བདག་ཏུ་བྱས་པ་དང་།
གཞན་ཉིད་དུ་ནི་བདག་བྱས་ནས།
རྣམ་རྟོག་མེད་པའི་སེམས་ཀྱིས་སུ།
ཕྲག་དོག་འགྲན་དང་ང་རྒྱལ་བསྒོམ།། ༡༤༠ ||

629. Apply then notion of 'self' to lowly beings and others, and 'otherness' to oneself. With a mind set free from hesitation, meditate pride and envy: [140]

एष सत्क्रियते नाहं लाभी नाहमयं यथा ।
स्तूयतेऽयमहं निन्द्यते दुःखितोऽहमयं सुखी ॥ १४१॥

འདི་ནི་བཀུར་བྱས་བདག་ནི་མིན།
འདི་བཞིན་བདག་གིས་མ་རྙེད་ཅིང་།
འདི་ནི་བསྟོད་བྱས་བདག་ལ་སྨོད།
འདི་བདེ་བདག་ནི་སྡུག་བསྔལ་ལོ།། ༡༤༡ ||

630. Not I, but this one is honored, nor have I riches like his. He receives praise while I am condemned and he rejoices while I am suffer. [141]

अहं करोमि कर्माणि तिष्ठत्येष तु सुस्थितः ।
अयं किल महांल्लोके नीचोऽहं किल निर्गुणः ॥ १४२ ॥

བདག་ནི་ལས་རྣམས་བྱེད་པ་དང་།
འདི་ནི་བདེ་བ་ཉིད་དུ་གནས།
འདི་ནི་འཇིག་རྟེན་ལ་ཆེ་དང་།
བདག་དམན་ཡོན་ཏན་མེད་པར་གྲགས།། ༡༤༣ ||

631. I do the work while he dwells at ease, yet he is said to be great in the world while I am called lowly and lacking in virtue. [142]

किं निर्गुणेन कर्तव्यं सर्वस्यात्मा गुणान्वितः ।
सन्ति ते येष्वहं नीचः सन्ति ते येष्वहं वरः ॥ १४३ ॥

ཡོན་ཏན་མེད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།
བདག་ཀུན་ཡོན་ཏན་ལྡན་པ་ཉིད།
གང་བས་འདི་དམན་དེ་ཡོད་ཅིང་།
གང་བས་བདག་མཆོག་དེ་ཡང་ཡོད།། ༡༤༣ ||

632. What does one expect of the virtueless? And yet I am all endowed with merit--there may be those amongst whom I am the best. [143]

शीलदृष्टिविपत्त्यादिक्लेशशक्त्या न मद्वशात् ।
चिकित्स्योऽहं यथाशक्ति पीडाप्यङ्गीकृता मया ॥ १४४ ॥

ཚུལ་ཁྲིམས་ལྟ་བ་རྒུད་སོགས་ནི།
ཉོན་མོངས་སྟོབས་ཀྱིས་བདག་དབང་མིན།
ཅི་ནུས་བདག་ནི་གསོ་དགོས་ཏེ།
གནོད་པའང་བདག་གིས་དང་དུ་བླང་།། ༡༤༤ ||

633. My failings in morality and views are due to the power of passions and not to our own volition; I am to be healed, then, as much as possible and the rigors I shall accept. [144]

अथाहमचिकित्स्योऽस्य कस्मान्मामवमन्यते ।
किं ममैतद्गुणैः कृत्यमात्मा तु गुणवानयम् ॥ १४५ ॥

འོན་ཏེ་བདག་འདིའི་གསོ་བྱ་མིན།
ཅིའི་ཕྱིར་བདག་ལ་བརྙས་པ་བྱེད།
བདག་ལ་དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་གྱིས།
ཅི་བྱ་འདི་བདག་ཡོན་ཏན་ཅན།། ༡༤༥ ||

634. But I am unworthy of his cure! For what reason does he disdain us? Of what use to me are his virtues, this virtue-laden egoist! [145]

दुर्गतिव्यालवक्त्रस्थेनैवास्य करुणा जने ।
अपरान् गुणमानेन पण्डितान् विजिगीषते ॥ १४६ ॥

ངན་འགྲོ་གདུག་པའི་ཁར་གནས་པ།
འགྲོ་ལ་སྙིང་རྗེ་མེད་པས་འདི།
ཕྱིར་ལ་ཡོན་ཏན་སྙོམ་པ་ཡིས།
མཁས་པ་དག་ལ་བདོ་བར་འདོད།། ༡༤༦ ||

635. His compassion is only for those who dwell in the serpent's mouth of evil realms and, conceited, moreover, because of his learning, he longs to triumph over other scholars.

सममात्मनमालोक्य यतः स्वाधिक्यवृद्धये ।
कलहेनापि संसाध्यं लाभसत्कारमात्मनः ॥ १४७ ॥

བདག་དང་མཉམ་ལ་ལྟོས་ནས་ནི།
གང་གིས་རང་ཉིད་ལྷག་བྱའི་ཕྱིར།
བདག་གི་རྙེད་དང་བཀུར་སྟི་ནི།
རྩོད་པ་ཡིས་ཀྱང་ངེས་པར་བསྒྲུབ།། ༡༤༧ ||

636. Now that I have discovered myself to be his equals, even by quarreling I must obtain affluence and honor of my own for the sake of my own exaltation. [147]

अपि सर्वत्र मे लोके भवेयुः प्रकटाः गुणाः ।
अपि नाम गुणा येऽस्य न श्रोष्यन्त्यपि केचन ॥ १४८ ॥

ཅི་ནས་བདག་གི་ཡོན་ཏན་ནི།
འཇིག་རྟེན་ཀུན་ལ་གསལ་བ་དང་།
གཞན་ཡང་འདི་ཡི་ཡོན་ཏན་གང་།
སུས་ཀྱང་ཐོས་པར་མི་འགྱུར་བྱ།། ༡༤༨ ||

637. Let my virtues be blazoned everywhere in the world but may none ever hear of his; [148]

छाद्येरन्नपि मे दोषाः स्यान्मे पूजास्य नो भवेत् ।
सुलब्धा अद्य मे लाभाः पूजितोऽहमयं न तु ॥ १४९ ॥

བདག་གི་སྐྱོན་ཡང་སྦ་བྱ་ཞིང་།
བདག་ནི་མཆོད་འགྱུར་འདི་ལ་མིན།
བདག་དེང་རྙེད་པ་ལེགས་རྙེད་ཅིང་།
བདག་ནི་བཀུར་འགྱུར་འདི་ལ་མིན།། ༡༤༩ ||

638. let my faults be hidden and homage be paid to me, not him! Today I shall receive the adoration and make a nice fortune, not him! [149]

पश्यामो मुदितास्तावच्चिरादेनं खलीकृतम् ।
हास्यं जनस्य सर्वस्य निन्द्यमानमितस्ततः ॥ १५० ॥

འདི་ནི་མ་རུངས་བྱས་པ་ལ།
ཡུན་རིང་བདག་ནི་དགའ་བས་ལྟ།
འགྲོ་བ་ཀུན་གྱི་བཞད་གད་དང་།
ཕན་ཚུན་སྨོད་པ་དག་ཏུ་བྱ།། ༡༥༠ ||

639. Gleefully and long shall I gloat over any wrong-doing he slips into--the object of everyone's laughter, derided on every side! [150]

एवमात्मगुणान् श्रुत्वा कीर्त्यमानामितस्ततः ।
संजातपुलको हृष्टेः परिभोक्ष्ये सुखोत्सवम् ॥ १५१ ॥

ཉོན་མོངས་འདི་ཡང་བདག་དང་ནི།
ལྷན་ཅིག་ཏུ་ནི་འགྲན་ཞེས་གྲག།
འདི་བདག་ཐོས་དང་ཤེས་རབ་བམ།
གཟུགས་རིགས་ནོར་གྱིས་མཉམ་མམ་ཅི།། ༡༥༡ །།

640. And this poor wretch says he would vie with us! Is he, then, in any way our equal in wisdom or learning or in lineage, beauty and wealth? [151]

अस्यापि हि वराकस्य स्पर्धा किल मया सह ।
किमस्य श्रुतमेतावत्प्रज्ञारूपं कुलं धनम् ॥ १५२ ॥

དེ་ལྟར་ཀུན་ལ་བསྒྲགས་པ་ཡི།
བདག་གི་ཡོན་ཏན་ཐོས་ནས་ནི།
སྤུ་ལྡང་དགའ་བ་སྐྱེ་འགྱུར་བའི།
བདེ་སྐྱིད་ལ་ནི་ལོངས་སུ་སྤྱོད།། ༡༥༣ །།

641. Hearing thus my own virtues blazoned about on every side, I shall revel out-right in the pleasure of hair-raising thrills of delight! [152]

यद्यप्यस्य भवेल्लाभो ग्राह्योऽस्माभिरसौ बलात् ।
दत्वास्मै यापनामात्रमस्मत्कर्म करोति चेत् ॥ १५३ ॥

ཅི་སྟེ་འདི་ལ་རྙེད་ཡོད་ཀྱང་།
གལ་ཏེ་ང་ཡི་ལས་བྱེད་ན།
འདི་ལ་འཚོ་བ་ཙམ་བྱིན་ནས།
བདག་གི་སྟོབས་ཀྱིས་དེ་བླང་བྱ།། ༡༥༣ །།

642. If he is now working for me, then, should he ever find any profit, I must forcibly snatch it away and leave him only enough for his sustenance. [153]

सुखाच्च च्यावनीयोऽयं योज्योऽस्मद्दुःथया सदा ।
अनेन शतशः सर्वे संसारव्यथिता वयम् ॥ १५४ ॥

འདི་ནི་བདེ་ལས་ཉམས་བྱ་ཞིང་།
བདག་གིས་གནོད་དང་རྟག་སྦྱར་བྱ།
འདི་ཡིས་བརྒྱ་ཕྲག་ཐམས་ཅད་དུ།
འཁོར་བར་བདག་ལ་གནོད་པ་བྱས།། ༡༥༤ །།

643. He should be pulled down from happiness and constantly yoked to our woes, for, hundreds of times on the cycle of existence, he has caused anguish for me. [154]

अप्रमेया गताः कल्पाः स्वार्थं जिज्ञासतस्तव ।
श्रमेण महतानेन दुःखमेव त्वयार्जितम् ॥ १५५ ॥

ཡིད་ཁྱོད་རང་དོན་བྱེད་འདོད་པ།
བསྐལ་པ་གྲངས་མེད་འདས་གྱུར་ཀྱང་།
ངལ་བ་ཆེན་པོ་དེ་ལྟ་བུས།
ཁྱོད་ཀྱིས་སྡུག་བསྔལ་འབའ་ཞིག་བསྒྲུབས།། ༡༥༥ །།

644. You have spent countless aeons, O mind [Skt. omits it], in seeking your own benefit but, even through such tremendous toil, you have reaped only wretchedness. [155]

मद्विज्ञप्त्या तथात्रापि प्रवर्तस्वाविचारतः ।
द्रक्ष्यस्येतद्गुणान् पश्चाद्भूतं हि वचनं मुनेः ॥ १५६ ॥

དེ་ལྟར་ངེས་པར་གཞན་དག་གི།
དོན་ལ་རབ་ཏུ་འཇུག་གྱིས་དང་།
ཐུབ་པའི་བཀའ་ནི་མི་སླུ་བས།
དེ་ཡི་ཡོན་ཏན་ཕྱིས་མཐོང་འགྱུར།། ༡༥༦ །།

645. Therefore, [Skt. adds at my entreaty,] without hesitating, begin even now to act for others' good and, by the Sage's undeceiving word, you will later see the value of this. [156]

अभविष्यदिदं कर्म कृतं पूर्वं यदि त्वया ।
बौद्धं संपत्सुखं मुक्त्वा नाभविष्यदियं दशा ॥ १५७ ॥

གལ་ཏེ་ཁྱོད་ཀྱིས་སྔ་དུས་སུ།
ལས་འདི་བྱས་པར་གྱུར་ན་ནི།
སངས་རྒྱས་ཕུན་སུམ་བདེ་མིན་པ།
གནས་སྐབས་འདི་འདྲར་འགྱུར་མི་སྲིད།། ༡༥༧ ||

646. If formerly you had done this task, you would then have won nothing less than the perfect bliss of an Enlightened One, and not a plight like this. [157]

तस्माद्यथान्यदीयेषु शुक्रशोणितबिन्दुषु ।
चकर्थ त्वमहंकारं तथान्येष्वपि भावय ॥ १५८ ॥

དེ་བས་འདི་ལྟར་གཞན་དག་གི།
ཁུ་བ་ཁྲག་གི་ཐིགས་པ་ལ།
ཁྱོད་ཀྱིས་ང་ར་འཛིན་བྱས་པ་ལྟར།
དེ་བཞིན་གཞན་ལའང་གོམས་པར་གྱིས།། ༡༥༨ ||

647. Therefore, just as you once practiced self-clinging towards drops of others' blood and sperm, now practice in that very way also toward other living beings. [158]

अन्यदीयश्चरो भूत्वा कायेऽस्मिन् यद्यदीक्षसे ।
तत्तदेवापहृत्यर्थं परेभ्यो हितमाचर ॥ १५९ ॥

གཞན་གྱི་རྟོག་ཆེན་བྱས་ནས་ནི།
བདག་གི་ལུས་ལ་ཅི་སྣང་བ།
དེ་དང་དེ་ཉིད་ཕྲོགས་བྱས་ནས།
ཁྱོད་ཀྱིས་གཞན་ལ་ཕན་པར་སྤྱོད།། ༡༥༩ ||

648. Having become a spy for others, whatever you spot upon this body--that and that!--are to be snatched away and put to use for the benefit of others. [159]

अयं सुस्थः परो दुःस्थो नीचैरन्योऽप्युच्चकैः ।
परः करोत्ययं नेति कुरुष्वेर्ष्यां त्वमात्मनि ॥ १६० ॥

བདག་སྐྱིད་གཞན་ནི་མི་སྐྱིད་ལ།
བདག་མཐོ་གཞན་ནི་དམའ་བ་དང་།
བདག་ནི་ཕན་བྱེད་གཞན་མིན་ཞེས།
བདག་ལ་ཕྲག་དོག་ཅིས་མི་བྱེད།། ༡༦༠ ||

649. Be jealous of your self, observing, 'He is happy while another is miserable, exalted while another is humble; another toils, but he is idle.' [160]

सुखाच्च च्यावयात्मानं परदुःखे नियोजय ।
कदायं किं करोतीति छलमस्य निरूपय ॥ २६१ ॥

བདག་ནི་བདེ་དང་བྲལ་གྱིས་ཏེ།
གཞན་གྱི་སྡུག་བསྔལ་བདག་ལ་སྦྱོར།
གང་ཚེ་འདི་ནི་ཅི་བྱེད་ཅེས།
བདག་གི་སྐྱོན་ལ་བརྟག་པར་གྱིས།། ༡༦༡ ||

650. Pull down the self from happiness and yoke him to others' grief; examine, at times, his deceitfulness and question, 'What is he up to now?' [161]

अन्येनापि कृतं दोषं पातयास्यैव मस्तके ।
अल्पमप्यस्य दोषं च प्रकाशय महामुनेः ॥ १६२ ॥

གཞན་གྱིས་ཉེས་པ་བྱས་པ་ཡང་།
རང་གི་སྐྱོན་དུ་བསྒྱུར་བྱས་ལ།
བདག་གིས་ཉེས་པ་ཆུང་བྱས་ཀྱང་།
སྐྱེ་བོ་མང་ལ་རབ་ཏུ་ཤོགས།། ༡༦༢ || [ཐུབ་པ་ཆེན་པོར་རབ་ཏུ་ཤོགས།]

651. Let offenses committed by others fall upon his [my] head alone and, before the great-Sage, make confession of even his [my] slightest failings. [162]

अन्याधिकयशोवादैर्यशोऽस्य मलिनीकुरु ।
निकृष्टदासवच्चैनं सत्त्वकार्येषु वाहय ॥ १६३ ॥

གཞན་གྱི་གྲགས་པ་ལྷག་བརྗོད་པས།
རང་གི་གྲགས་པ་ཟིལ་གྱིས་ནོན།
བདག་ནི་བྲན་གྱི་ཐ་མ་ལྟར།
དོན་རྣམས་ཀུན་ལ་བཀོལ་བར་གྱིས།། ༡༦༣ །།

652. Sully his fame by speaking of others' even greater fame and use him like a menial servant in accomplishing others works. [163]

नागन्तुगुणांशेन स्तुत्यो दोषमयो ह्ययम् ।
यथा कश्चिन्न जानीयाद् गुणमस्य तथा कुरु ॥ १६४ ॥

འདི་ནི་སྐྱོན་བཅས་རང་བཞིན་ཏེ།
གློ་བུར་ཡོན་ཏན་ཆས་མི་བསྟོད།
འདི་ཡི་ཡོན་ཏན་ཅི་ནས་ཀྱང་།
འགས་ཀྱང་མི་ཤེས་དེ་ལྟར་གྱིས།། ༡༦༤ །།

653. He is not to be praised for some chance bit of virtue, for his nature is quite vicious; treat him so that his virtues will not be esteemed by anyone. [164]

संक्षेपाद् यद्यदात्मार्थे परेष्वपकृतं त्वया ।
तत्तदात्मनि सत्त्वार्थे व्यसनं विनिपातय ॥ १६५ ॥

མདོར་ན་བདག་གི་དོན་གྱི་ཕྱིར།
ཁྱོད་ཀྱིས་གཞན་ལ་གནོད་བྱས་གང་།
གནོད་དེ་སེམས་ཅན་དོན་གྱི་ཕྱིར།
བདག་ཉིད་ལ་ནི་འབབ་པར་གྱིས།། ༡༦༥ །།

654. In brief, let the mischief you caused others for the sake of your self, now fall upon that very self for the sake of sentient beings. [165]

नैवोत्साहोऽस्य दातव्यो येनायं मुखरो भवेत्।
स्थातव्यो नववधूवृत्तौ ह्रीतो भीतोऽथ संवृतः ॥ १६६ ॥

འདི་ནི་གཅའ་དྲག་འགྱུར་ཚུལ་དུ།
ཤེད་བསྐྱེད་པར་ནི་མི་བྱ་སྟེ།
བག་མ་གསར་པའི་ཚུལ་བཞིན་དུ།
ངོ་ཚ་འཇིགས་དང་བསྡམས་ཏེ་བཞག། ༡༦༦ ||

655. Grant him no encouragement to become <u>aggressive</u> [Skt. <u>talkative</u>,] but make him fearful, shy and restrained--like a bride newly wed! [166]

एवं कुरुष्व तिष्ठैवं न कर्त्तव्यमिदं त्वया।
एवमेव वशः कार्यो निग्राह्यस्तदतिक्रमे ॥ १६७ ॥

དེ་བྱ་དེ་ལྟར་གནས་བྱ་ཞིང་།
དེ་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་མི་བྱ་བ།
དེ་ལྟར་འདི་ནི་དབང་བྱ་སྟེ།
དེ་ལས་འདས་ན་ཆར་གཅད་བྱ།། ༡༦༧ ||

656. 'Act thus!' 'Stay thus!' 'You do not do this!'--in this way should he be disciplined and punished for disobedience.

अथैवमुच्यमानोऽपि चित्त नेदं करिष्यसि।
त्वामेव निग्रहीष्यामि सर्वदोषास्त्वदाश्रिताः ॥ १६८ ॥

འོན་ཏེ་དེ་ལྟར་གདམས་ཀྱང་ནི།
སེམས་ཁྱོད་དེ་ལྟར་མི་བྱེད་ན།
ཁྱོད་ལ་ཉེས་པ་ཀུན་བསྟེན་པས།
ཁྱོད་ཉིད་ཆར་བཅད་བྱ་བར་ཟད།། ༡༦༨ ||

657. And if, O Mind, you will not do this as I have bidden, then I shall punish you alone for every vice relies on you! [168]

क्व यास्यसि मया दृष्टः सर्वदर्पान् निहन्मि ते।
अन्योऽसौ पूर्वकः कालस्त्वया यत्रास्मि नाशितः ॥ १६९ ॥

ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་བོ་གར་བརླག་པའི།
སྔོན་གྱི་དུས་དེ་གཞན་ཡིན་ཏེ།
ངས་མཐོང་ན་ཁྱོད་གང་དུ་འགྲོ།
ཁྱོད་ཀྱི་དྲེགས་པ་ཀུན་གཞོམ་བྱ།། ༡༦༩ ||

658. I shall break down all of your pride; gone is that time when, formerly, you cast me into ruin! [169]

अद्याप्यस्ति मम स्वार्थं इत्याशां त्यज साम्प्रतम्।
त्वं विक्रितो मयान्येषु बहुखेदमचिन्तयन् ॥ १७० ॥

ད་དུང་བདག་ལ་རང་གི་དོན།
ཡོད་སྙམ་སེམས་པ་དེ་དོར་ཅིག།
བདག་གིས་གཞན་ལ་ཁྱོད་བཙོང་གིས།
སྐྱོ་བར་མ་སེམས་ཞོ་ཤ་ཕུལ།། ༡༧༠ ||

659. 'Even yet I have my own interests.'--Abandon that hope now! For, disregarding your great dismay, I have sold you off to others, offer your strength [Skt. omits it]. [170]

त्वां सत्त्वेषु न दास्यामि यदि नाम प्रमोदतः।
त्वं मां नररपालेषु प्रदास्यसि न संशयः ॥ १७१॥

གལ་ཏེ་བག་མེད་གྱུར་ནས་ཁྱོད།
སེམས་ཅན་རྣམས་ལ་མ་བྱིན་ན།
ཁྱོད་ཀྱིས་ཁོ་བོ་དམྱལ་བ་ཡི།
སྲུང་མ་རྣམས་ལ་སྦྱིན་དུ་ངེས།། ༡༧༡ ||

660. Indeed, if carelessly I should fail to give you now to living beings, without any doubt you will hand me over to the wardens of the hells. [171]

एवं चानेकधा दत्वा त्वयाहं व्यथितश्चिरम्।
निहन्मि स्वार्थचेटं त्वां तानि वैराण्यनुस्मरन् ॥ १७२ ॥

དེ་ལྟར་ཁྱོད་ཀྱིས་དེ་ལྟ་ཞིག།
ཁོ་བོ་བྱིན་པས་ཡུན་རིང་སྡུག།
ད་ནི་ཁྱོན་རྣམས་དྲན་བྱས་ཏེ།
ཁྱོད་ཀྱིས་རང་དོན་སེམས་པ་གཞོམ།། ༡༧༣ ||

661. Handed over thus in a myriad of ways by you, long have I been tormented. And now, recalling those acts of malice, 'I destroy you, slave of selfishness!' [172]

न कर्तव्यात्मनि प्रीतिर्यद्यात्मप्रीतिरस्ति ते।
यद्यात्मा रक्षितव्योऽयं रक्षितव्यो न युज्यते ॥ १७३ ॥

དེ་སྟེ་བདག་ནི་དགའ་འདོད་ན།
རང་ལ་བདག་གིས་དགར་མི་བྱ།
དེ་སྟེ་བདག་ནི་བསྲུང་འདོད་ན།
གཞན་དག་རྟག་ཏུ་བསྲུང་བར་བྱ།། ༡༧༣ ||[འདི་ཉིད་བསྲུང་བྱར་རིགས་མ་ཡིན།]

662. If you would cherish yourself, your ego must be not be cherished and, if you wish to shield yourself, your ego must not ought be shielded. [173]

यथा यथास्य कायस्य क्रियते परिपालनम्।
सुकुमारतरो भूतत्वा पतत्येव तथा तथा ॥ १७४ ॥

ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར་ལུས་འདི་ནི།
ཡོངས་སུ་སྐྱོང་བར་བྱེད་གྱུར་པ།
དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་ཤིན་ཏུ་ནི།
བཟེ་རེ་ཅན་གྱུར་ཉིད་དུ་ལྟུང་།། ༡༧༤ ||

663. For as far as one pampers this body, so far does it grow tender and thereby meets downfall. [174]

अस्यैवं पतितस्यापि सर्वापीयं वसुन्धरा ।
नालं पूरयितुं वाञ्छां तत्कोऽस्येच्छां करिष्यति ॥ १७५ ॥

དེ་ལྟར་ལྟུང་བ་དེ་ཡི་ཡང་།
འདོད་པ་ས་འདི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས།
རྫོགས་པར་ནུས་པ་ཡོད་མིན་ན།
དེ་ཡི་འདོད་པ་སུས་བྱེད་ནུས།། ༡༧༥ །།

664. And if even this whole earth is not enough to satisfy the cravings of him who has fallen thus, who then could sate his appetite? [175]

अशक्यमिच्छतः क्लेश आशाभङ्गश्च जायते ।
निराशो यस्तु सर्वत्र तस्य संपदजीर्णिता ॥ १७६ ॥

ནུས་མེད་འདོད་ལས་ཉོན་མོངས་དང་།
བསམ་པ་ཉམས་པའང་སྐྱེ་བར་འགྱུར།
གང་ཞིག་ཀུན་ལ་ལྟོས་མེད་པ།
དེ་ཡི་ཕུན་ཚོགས་ཟད་མི་ཤེས།། ༡༧༦ །།

665. Sorrows and disappointments stem from desires for the impossible, but fortune's depletion is never known by him who everywhere lacks desire. [176]

तस्मान्न प्रसरो देयः कायस्येच्छाभिवृद्धये ।
भद्रकं नाम तद्वस्तु यदिष्टत्वान्न गृह्यते ॥ १७७ ॥

དེ་བས་ལུས་ཀྱི་འདོད་པ་ནི།
འཕེལ་ཕྱིར་སྐབས་དབྱེ་མི་བྱ་སྟེ།
གང་ཞིག་ཡིད་འོང་མི་འཛིན་པ།
དེ་ནི་དངོས་པོ་བཟང་པོ་ཡིན།། ༡༧༧ །།

666. Hence one should allow no chance for the body's desire to grow: those things are good things indeed that are not seized upon through attraction. [177]

भस्मनिष्ठावसानेयं निश्चेष्टान्येन चाल्यते।
अशुचिप्रतिमा घोरा कस्मादत्र ममाग्रहः ॥ १७८ ॥

མཐའ་མར་ཐལ་བའི་མཐར་གདུགས་ཤིང་།
མི་གཡོ་གཞན་གྱིས་བསྐྱོད་བྱ་བ།
མི་གཙང་གཟུགས་ནི་མི་བཟད་པ།
འདི་ལ་ཅིའི་ཕྱིར་བདག་ཏུ་འཛིན།། ༡༧༨ ।।

667. At last it comes to an end as ashes and, unmoving, is moved by others. Why cherish, then, self-clinging toward this ghastly, impure form? [178]

किं ममानेन यन्त्रेण जीविना वा मृतेन वा।
लोष्टादेः को विशेषोऽस्य हाहंकार न नश्यसि ॥ १७९ ॥

གསོན་ནམ་ཡང་ན་ཤི་ཡང་རུང་།
བདག་ལ་འཕྲུལ་འཁོར་འདིས་ཅི་བྱ།
བོང་སོགས་འདི་ཁྱད་ཅི་ཡོད་ན།
ཀྱི་ཧུད་ང་རྒྱལ་སེལ་མི་བྱེད།། ༡༧༩ ।।

668. What is this machine to me, whether it be living or dead? What distinguishes it from clods that alas, O pride! you do not cease? [179]

शरीरपक्षपातेन यन्त्रेण वृथा दुःखमुपार्ज्यते।
किमस्य काष्ठतुल्यस्य द्वेषेणानुनयेन वा ॥ १८० ॥

ལུས་ཀྱི་ཁ་ཏ་བྱས་པ་ཡིས།
དོན་མེད་སྡུག་བསྔལ་ཉེར་བསགས་ནས།
རྗེས་སུ་ཆགས་དང་ཁོང་ཁྲོ་བ།
ཤིང་མཚུངས་འདི་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༡༨༠ ।।

669. One merely gathers meaningless pains by being partial to this body. What are either fondness or ill-will to this frame that resembles wood? [18]

मया वा पालितस्यैवं गृध्राद्यैर्भक्षितस्य वा ।
न च स्नेहो न च द्वेषस्तस्मात् स्नेहं करोमि किम् ॥ १८१ ॥

བདག་གིས་འདི་ལྟར་བསྐྱངས་པའམ།
བྱ་རྒོད་སོགས་ཀྱིས་ཟོས་ཀྱང་རུང་།
ཆགས་མེད་ཞེ་སྡང་ཡོད་མིན་ན།
ཅི་སྟེ་དེ་ལ་ཆགས་པར་བྱེད།། ༡༨༡ །།

670. If it has neither ill-will nor fondness, whether it is devoured by vultures or treasured thus by me, why then do I lavish affection on it? [181]

रोषो यस्य खलीकारात्तोषो यस्य च पूजया ।
स एव चेन्न जानाति श्रमः कस्य कृतेन मे ॥ १८२ ॥

གང་ཞིག་སྨོད་པས་ཁྲོ་བ་དང་།
གང་ཞིག་བསྟོད་པས་མགུ་འགྱུར་བ།
གལ་ཏེ་དེ་ཉིད་ཤེས་མེད་ན།
བདག་གིས་གང་གི་ངལ་བ་བྱས།། ༡༨༣ །།

671. If this very thing that feels no anger for abuse nor pleasure in praise, has itself no awareness even of these, just whose work have I performed? [182]

इमं ये कायमिश्छन्ति तेऽपि मे सुहृदः किल ।
सर्वे स्वकायमिच्छन्ति तेऽपि कस्मान्न मे प्रियाः ॥ १८३ ॥

གང་ཞིག་ལུས་འདི་འདོད་གྱུར་པ།
དེ་དང་བདག་བཤེས་ཡིན་ཞེ་ན།
ཐམས་ཅད་རང་གི་ལུས་འདོད་པས།
དེ་ལ་བདག་ཀོ་ཅིས་མི་དགའ།། ༡༨༣ །།

672. If they who like this body are said to be my friends, then, as everyone loves his own body, why am I unfriendly toward them? [183]

तस्मान्मयानपेक्षेण कायस्त्यक्तो जगद्धिते ।
अतोऽयं बहुदोषोऽपि धार्यते कर्मभाण्डवत् ॥ १८४ ॥

དེ་བས་བདག་གིས་ཆགས་མེད་པར།
འགྲོ་ལ་ཕན་ཕྱིར་ལུས་གཏང་བྱ།
དེས་ན་འདི་ལ་ཉེས་མང་ཡང་།
ལས་ཀྱི་སྤྱོད་བཞིན་གཟུང་བར་བྱ།། ༡༨༤ །།

673. Therefore, I indifferently renounce the body for the benefit of living beings and so, though it has many faults I shall maintain it like a tool of deeds. [184]

तेनालं लोकचरितैः पण्डितााननुयाम्यहम् ।
अप्रमादकथां स्मृत्वा स्त्यानमिद्धं निवारयन् ॥ १८५ ॥

དེ་བས་བྱིས་པའི་སྤྱོད་པས་ཆོག། [དེ་བས་འཇིག་རྟེན་སྤྱོད་པས་ཆོག།]
བདག་གིས་མཁས་པའི་རྗེས་བསྙེགས་ཏེ།
བག་ཡོད་གཏམ་ནི་དྲན་བྱས་ནས།
གཉིད་དང་རྨུགས་པ་བཟློག་པར་བྱ།། ༡༨༥ །

674. Enough then of <u>childish</u> [Skt. <u>worldly</u>] behavior? I follow after the wise and, recalling the 'Discourse of Heedfulness', I must stave off sleep and idleness. [185]

कृपालुजिनपुत्रेव स्थापित्वा युक्तिसंसहम् ।
अहर्निशाां न यस्यामि मद्दुःखान्तगतं कदा ॥ १८५ ॥
भोटपाठानुसारेणानूदितोऽयं श्लोकः

རྒྱལ་སྲས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་རྣམས་ལྟར།
རིགས་པའི་སྲན་ནི་གཟུག་བྱ་སྟེ།
ཉིན་མཚན་ཕྱེད་པར་མ་འབད་ན།
བདག་གི་སྡུག་བསྔལ་ནམ་མཐར་ཕྱིན། ༡༨༥ །། འདི་ལ་བོད་འགྱུར་མེད་པས་གསར་དུ་བསྒྱུར་པའོ།

675. Just as the children of the Conquerors (the Buddhas), I should establish the right endurance and strive for day and night, otherwise when I reach to end the sufferings.

तस्मादावरणं हन्तुं समाधानं करोम्यहम् ।
विमार्गाच्चित्तमाकृष्य स्वालम्बननिरन्तरम् ॥ १८६ ॥

དེ་བས་སྒྲིབ་པ་བསལ་བའི་ཕྱིར།
ལོག་པའི་ལམ་ལས་སེམས་བླན་ཏེ།
ཡང་དག་དམིགས་ལ་རྟག་པར་ཡང་།
བདག་གིས་མཉམ་པར་བཞག་པར་བྱ།། ༡༨༦ ||

675. So, withdrawing my mind from the paths that lead astray, to remove the Veils I must ever dwell in meditation on right objects. [186]

॥ इति बोधिसत्त्वचर्यावतारे ध्यानपारमिता अष्टमः परिच्छेदः ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས།
བསམ་གཏན་བསྟན་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་ལེའུ་བརྒྱད་པའོ། །

इमं परिकरं सर्वं प्रज्ञार्थं हि मुनिर्जगौ ।
तस्मादुत्पादयेत् प्रज्ञां दुःखनिवृत्तिकांक्षया ॥ १ ॥

ཡན་ལག་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི།
ཐུབ་པས་ཤེས་རབ་དོན་དུ་གསུངས།
དེ་ཡི་ཕྱིར་ན་སྡུག་བསྔལ་དག།
ཞི་བར་འདོད་པས་ཤེས་རབ་བསྐྱེད།། ༡ ||

676. It was for wisdom's sake the Sage taught all these preceding sections, and so wisdom should be evoked with a wish to cease suffering. [1]

संवृतिः परमार्थश्च सत्यद्वयमिदं मतम् ।
बुद्धेरगोचरस्तत्त्वं बुद्धिः संवृतिरुच्यते ॥ २ ॥

ཀུན་རྫོབ་དང་ནི་དོན་དམ་སྟེ།
འདི་ནི་བདེན་པ་གཉིས་སུ་འདོད།
དོན་དམ་བློ་ཡི་སྤྱོད་ཡུལ་མིན།
བློ་ནི་ཀུན་རྫོབ་ཡིན་པར་བརྗོད།། ༢ ||

677. These two truths we recognize; the ultimate and the conventional. while the ultimate is not an object of intellect, intellect is said to be of the conventional. [2]

तत्र लोको द्विधा दृष्टो योगी प्राकृतकस्तथा ।
तत्र प्राकृतको लोको योगिलोकेन बाध्यते ॥ ३ ॥

དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་རྣམ་གཉིས་མཐོང་།
རྣལ་འབྱོར་པ་དང་ཕལ་པའོ།
དེ་ལ་འཇིག་རྟེན་ཕལ་པ་ནི།
རྣལ་འབྱོར་འཇིག་རྟེན་གྱིས་གནོད་ཅིང་།། ༣ ||

678. Therein are seen two types of worldlings-- the adept and ordinary folk. The adept worldling disapproves the ordinary worldling folk.. [3]

बाध्यन्ते धीविशेषेण योगिनोऽप्युत्तरोत्तरैः ।
दृष्टान्तेनोभयेष्टेन कार्यार्थमविचारतः ॥ ४ ॥

རྣལ་འབྱོར་པ་ཡང་བློ་ཁྱད་ཀྱིས།
གོང་མ་གོང་མ་རྣམས་ཀྱིས་གནོད།
གཉིས་ཀ་ཡང་ནི་འདོད་པའི་དཔེས།
འབྲས་བུའི་དོན་དུ་མ་དཔྱད་ཕྱིར།། ༤ ||

679. The lower adepts, too, are defeated by the higher ones with the significance of realizations, through examples accepted by both [the higher and lower ones]. [Practice of giving and other is empty], but to win result one should not investigate [the conventional activities]. [4]

लोकेन भावा दृश्यन्ते कल्प्यन्ते चापि तत्त्वतः ।
न तु मायावदित्यत्र विवादो योगिलोकयोः ॥ ५ ॥

འཇིག་རྟེན་པ་ཡིས་དངོས་མཐོང་ཞིང་།
ཡང་དག་ཉིད་དུའང་རྟོག་བྱེད་ཀྱི།
སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་མིན་པས་འདིར།
རྣལ་འབྱོར་པ་དང་འཇིག་རྟེན་རྩོད།། ༥ ||

680. The worldling perceives things and imagines them to be real, not as an illusion---hence here the worldling and meditator disagree. [5]

प्रत्यक्षमपि रूपादि प्रसिद्ध्या न प्रमाणतः ।
अशुच्यादिषु शुच्यादिप्रसिद्धिरिव सा मृषा ॥ ६ ॥

གཟུགས་སོགས་མངོན་སུམ་ཉིད་ཀྱང་ནི།
གྲགས་པས་ཡིན་གྱི་ཚད་མས་མིན།
དེ་ནི་མི་གཙང་ལ་སོགས་ལ།
གཙང་སོགས་གྲགས་པ་བཞིན་དུ་བརྫུན།། ༦ ||

681. Though 'form' and the rest be directly perceived, it's through convention alone acclaim and not true knowledge; they are false, like 'impurity' and the rest which conventionally are hailed as 'purity', and the like. [6]

लोकावतरणार्थं च भावा नाथेन देशिताः ।
तत्त्वतः क्षणिका नैते संवृत्या चेद् विरुध्यते ॥ ७ ॥

འཇིག་རྟེན་གཞུག་པའི་དོན་དུ་ནི།
མགོན་པོས་དངོས་བསྟན་དེ་ཉིད་དུ།
དེ་དག་སྐད་ཅིག་མ་ཉིད་མིན།
ཀུན་རྫོབ་དུ་ཡང་འགལ་ཞེ་ན།། ༧ །།

682. Elements, too, were taught by the Lord to cause worldly folk to enter--in reality, they are not momentary. If 'even the conventional is countered by this', [7]

न दोषो योगिसंवृत्या लोकात् ते तत्त्वदर्शिनः ।
अन्यथा लोकबाधा स्यादशुचिस्त्रीनिरूपणे ॥ ८ ॥

རྣལ་འབྱོར་ཀུན་རྫོབ་ཉེས་མེད་དེ།
འཇིག་རྟེན་ལ་ལྟོས་དེ་ཉིད་མཐོང་།
གཞན་དུ་བུད་མེད་མི་གཙང་བར།
ངེས་རྟོག་འཇིག་རྟེན་གྱིས་གནོད་འགྱུར།། ༨ །།

683. The conventional reality of meditators is faultless in contraste to worldlings, they discern the real; otherwise they would be disproved by worldlings for judging womankind to be impure. [8]

मायोपमाज्जिनात् पुण्यं सद्भावेऽपि कथं यथा ।
यदि मायोपमा सत्त्वः किं पुनर्जायते मृतः ॥ ९ ॥

སྒྱུ་འདྲའི་རྒྱལ་ལས་བསོད་ནམས་ནི།
ཇི་ལྟར་དངོས་ཡོད་ལ་ཇི་བཞིན།
གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་སྒྱུ་འདྲ་ན།
ཤི་ནས་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་ཞེ་ན།། ༩ །།

684. Merit from an illusion-like Conqueror rises just as from one who truly exists. 'If beings are like illusions of magic, how, on dying, are they then reborn? [9]

यावत् प्रत्ययसामग्री तावन्मायापि वर्तते।
दीर्घसन्तानमात्रेण कथं सत्त्वोऽस्ति सत्यतः ॥ १० ॥

ཇི་སྲིད་རྐྱེན་རྣམས་ཚོགས་གྱུར་པ།
དེ་སྲིད་སྒྱུ་མའང་འབྱུང་བར་འགྱུར།
རྒྱུན་རིང་ཙམ་གྱིས་ཇི་ལྟར་ན།
སེམས་ཅན་བདེན་པར་ཡོད་པ་ཡིན།། ༡༠ །།

685. As long as the conditions of cause obtains, so long will even a magic show persist; how are living beings truly existent due merely to their long duration? [10]

मायापुरुषघातादौ चित्ताभावान्न पापकम्।
चित्तमायासमेते तु पापपुण्यसमुद्भवः ॥ ११ ॥

སྒྱུ་མའི་སྐྱེས་བུ་བསད་སོགས་ལ།
སེམས་མེད་ཕྱིར་ན་སྡིག་མེད་དེ།
སྒྱུ་མའི་སེམས་དང་ལྡན་པ་ལ།
བསོད་ནམས་དང་ནི་སྡིག་པ་འབྱུང་།། ༡༡ །།

686. [The Yogācāra (Mind only philosopher)]: No sin attends the killing of a magic person since he lacks the faculty of mind, [mādhyamika:] but merit and evil occur in one who owns an illusory mind. [11]

मन्त्रादीनामसामर्थ्यान्न मायाचित्तसम्भवः।
सापि नानाविधा माया नानाप्रत्ययसम्भवः
नैकस्य सर्वसामर्थ्यं प्रत्ययास्ति कुत्रचित्॥ १२ ॥

སྔགས་སོགས་རྣམས་ལ་ནུས་མེད་ཕྱིར།
སྒྱུ་མའི་སེམས་ནི་འབྱུང་བ་མེད།
སྣ་ཚོགས་རྐྱེན་ལས་བྱུང་བ་ཡི།
སྒྱུ་མ་དེ་ཡང་སྣ་ཚོགས་ཉིད།
རྐྱེན་གཅིག་གིས་ནི་ཀུན་ནུས་པ།
གང་ན་ཡང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན། ༡༢ །།

687. [*Yogācāra:*] 'An illusory mind does not appear because mantra and the like lack such power'--[*Mādyamika:*] but illusion that rises from diverse causes is also itself quite diverse; [12]

निर्वृतः परमार्थेन संवृत्या यदि संसारः ।
बुद्धोऽपि संसरेदेवं ततः किं बोधिचर्यया ॥ 13 ॥

གལ་ཏེ་དོན་དམ་མྱ་ངན་འདས།
འཁོར་བ་ཀུན་རྫོབ་དེ་ལྟ་ན།
སངས་རྒྱས་ཀྱང་ནི་འཁོར་འགྱུར་བས།
བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ་། ༡༣ ||

688. Nowhere exist a single cause endowed with total efficacy. [*Yogācāra:*] 'If liberation be attained through the ultimate and transmigration through the conventional; then, [3]

प्रत्ययानामनुच्छेदे मायाप्युच्छिद्यते न हि ।
प्रत्ययानां तु विच्छेदात् संवृत्याऽपि न सम्भवः ॥ १४ ॥

རྐྱེན་རྣམས་རྒྱུན་ནི་མ་ཆད་ན།
སྒྱུ་མའང་ལྡོག་པར་མི་འགྱུར་གྱི།
རྐྱེན་རྣམས་རྒྱུན་ནི་ཆད་པ་ན།
ཀུན་རྫོབ་ཏུ་ཡང་མི་འབྱུང་ངོ་།། ༡༤ ||

689. even an Enlightened One will transmigrate. What avails it to practise for enlightenment? [*Mādhyamika:*] Even a magic show will not cease while its causes remain unstopped. [14]

यदा न भ्रान्तिरप्यस्ति मायाकेनोपलभ्यते ॥ १५ ॥

གང་ཚེ་འཁྲུལ་པའང་ཡོད་མིན་ན།
སྒྱུ་མ་གང་གིས་དམིགས་པར་འགྱུར།། ༡༥ ||

690. [*Yogācāra:*] By putting an end to its causes, not even empirically will transmigration persist. 'When not delusion exists, by what is illusion perceived?' [15]

यदा मायैव ते नास्ति तदा किमुपलभ्यते ।
चित्तस्यैव स आकारो यद्यप्यन्योऽस्ति तत्त्वतः ॥ १६ ॥

གང་ཚེ་ཁྱོད་ལ་སྒྱུ་མ་ཉིད།
མེད་ནའང་དེའི་ཚེ་ཅི་ཞིག་དམིགས།
གལ་ཏེ་དེ་ཉིད་དུ་གཞན་ཡོད།
རྣམ་པ་དེ་ནི་སེམས་ཉིད་ཡིན།། ༡༦ །།

691. When that illusion itself does not exist for you, what then is perceived? '[*Yogācāra:*] Though otherwise then in reality, that form is of mind itself.' [16]

चित्तमेव यदा माया तदा किं केन दृश्यते ।
उक्तं च लोकनाथेन चित्तं चित्तं न पश्यति ॥ १७ ॥

གང་ཚེ་སེམས་ཉིད་སྒྱུ་མ་ན།
དེའི་ཚེ་གང་ཞིག་གང་གིས་མཐོང་།
འཇིག་རྟེན་གྱི་ནི་མགོན་པོས་ཀྱང་།
སེམས་ཀྱིས་སེམས་མི་མཐོང་ཞེས་གསུངས།། ༡༧ །།

692. When the mind itself is illusion, then, what is seen by what? The Lord of the World also taught that mind is unseen by mind-- [17]

न च्छिनत्ति यथात्मानमसिधारा तथा मनः ।
आत्मभावं यथा दीपः संप्रकाशयतीति चेत् ॥ १८ ॥

རལ་གྲི་སོ་ནི་རང་ལ་རང་།
ཇི་ལྟར་མི་གཅོད་དེ་བཞིན་ཡིད།
ཇི་ལྟར་མར་མེ་རང་གི་དངོས།
ཡང་དག་གསལ་བར་བྱེད་བཞིན་ན།། ༡༨ །།

693. just as the blade of a sword cuts not itself, so, too, with mind. [*Yogācāra:*] If then 'it is like a lamp that illumines its own form entirely.' [18]

नैव प्रकाशयते दीपो यस्मान्न तमसावृतः ।
न हि स्फटिकवन्नीलं नीलत्वेऽन्यमपेक्षते ॥ १९ ॥

མར་མེ་གསལ་བར་བྱ་མིན་ཏེ།
གང་ཕྱིར་མུན་གྱིས་བསྒྲིབས་པ་མེད།
ཤེལ་བཞིན་སྔོན་པོ་སྔོ་ཉིད་ལ།
གཞན་ལ་ལྟོས་པ་ཡོད་མ་ཡིན།། ༡༩ ||

694. Indeed a lamp is not illumined for it was unshaded by dark. 'Just as--unlike a crystal--that which is blue needs not other for its blueness.' [19]

तथा हि किञ्चित्परापेक्षमनपेक्षं च दृश्यते ।
अनीलत्वे न तन्नीलं कुर्यादात्मनमात्माना ॥ २० ॥

དེ་བཞིན་འགའ་ཞིག་གཞན་ལ་ནི།
ལྟོས་དང་ལྟོས་མེད་པ་ཡང་མཐོང་།
སྔོ་ཉིད་མིན་ལ་སྔོན་པོར་དེ།
བདག་གིས་བདག་ཉིད་བྱས་པ་མེད།། ༢༠ ||

695. So some things are seen to depend on others while some are independent. And as, while still in a nonblue state, a blue thing is not created. [20]

दीपः प्रकाशत इति ज्ञात्वा ज्ञानेन कथ्यते ।
बुद्धिः प्रकाशत इति ज्ञात्वेदं केन कथ्यते ॥ २२ ॥

མར་མེ་གསལ་བར་བྱེད་དོ་ཞེས།
ཤེས་པས་ཤེས་ཏེ་རྗོད་བྱེད་ན།
བློ་ནི་གསལ་བ་ཉིད་ཡིན་ཞེས།
གང་གིས་ཤེས་ནས་དེ་སྐད་བརྗོད།། ༢༢ ||

696. 'A lamp illumines' --this spoken on being perceived through cognition; but, on being perceived by what, is it said, 'the mind is luminous'? [21]

प्रकाशा वाऽप्रकाशा वा यदा दृष्टा न केनचित् ।
वन्ध्यादुहितृलीलेव कथ्यमानापि सा मुधा ॥ २३ ॥

གང་ཚེ་འགས་ཀྱང་མཐོང་མིན་ན།
གསལ་བ་འམ་ནི་མི་གསལ་བ།
མོ་གཤམ་བུ་མོའི་འགྱིང་བག་བཞིན།
དེ་ནི་བརྗོད་ཀྱང་དོན་མེད་དོ།། ༢༣ །།

697. Luminous or nonluminous--it is pointless though described when no one over sees it, like the amorous play of a barren lady's daughter. [22]

यदि नास्ति स्वसंवित्तिर्विज्ञानं स्मर्यते कथम् ।
अन्यानुभूते सम्बन्धात् स्मृतिराखुविषं यथा ॥ २४ ॥

གལ་ཏེ་རང་རིག་ཡོད་མིན་ན།
རྣམ་ཤེས་དྲན་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར།
གཞན་མྱོང་བ་དང་འབྲེལ་པ་ལས།
དྲན་འགྱུར་བྱི་བའི་དུག་བཞིན་ནོ།། ༢༤ །།

698. [*Yogācāra:*] 'But how will consciousness remember if there is no I-cognition?' Memory rises through association with another object's experience--as in the case of a mouse's poison. [23]

प्रत्ययान्तरायुक्तस्य दर्शनात् स्वं प्रकाश्यते ।
सिद्धाञ्जनविधेर्दृष्टो घटो नैवाञ्जनं भवेत् ॥ २४ ॥

རྐྱེན་གཞན་དག་དང་ལྡན་པ་ནི།
མཐོང་ཕྱིར་རང་ཉིད་རང་གསལ་ན།
གྲུབ་པའི་མིག་སྨན་སྦྱར་བ་ལས།
བུམ་མཐོང་མིག་སྨན་ཉིད་འགྱུར་མིན།། ༢༤ །།

699. [*Yogācāra:*] 'Because, being endowed with other cause, (the mind is able) to see [others' mind], it therefore is also be able to illumine its own self'. [*Mādhyamika:*] but the vase detected through the use of a magic ointment does not see the ointment itself. [24]

यथा दृष्टं श्रुतं ज्ञातं नैवेह प्रतिषिध्यते ।
सत्यतः कल्पना त्वत्र दुःखहेतुर्निवार्यते ॥ २५ ॥

ཇི་ལྟར་མཐོང་ཐོས་ཤེས་པ་དག།
འདིར་ནི་དགག་པར་བྱ་མིན་ཏེ།
འདིར་ནི་སྡུག་བསྔལ་རྒྱུར་གྱུར་པ།
བདེན་པར་རྟོག་པ་བཟློག་བྱ་ཡིན།། ༢༥ །།

700. Objects--as here they are seen, heard and known--are not denied, but here imagining them to be real, which engenders suffering, should be stopped. [25]

चित्तादन्या न माया चेन्नाप्यनन्येति कल्प्यते ।
वस्तु चेत् सा कथं नान्याऽनन्या चेन्नास्ति वस्तुतः ॥ २६ ॥

སེམས་ལས་སྒྱུ་མ་གཞན་མིན་ཞིང་།
གཞན་མིན་པར་ཡང་མི་བརྟག་ན།
དངོས་ན་ཇི་ལྟར་དེ་གཞན་མིན།
གཞན་མིན་ཞེ་ན་དངོས་པོར་མེད།། ༢༦ །།

701. If it is supposed that 'illusion is neither other than mind nor identical', how is it not other if an entity?--And, if identical, it lacks real existence. [26]

असत्यापि यथा माया दृश्या द्रष्टृ तथा मनः ।
वस्त्वाश्रयश्चेत् संसारः सोऽन्यथाकाशवद् भवेत् ॥ २७ ॥

ཇི་ལྟར་སྒྱུ་མ་བདེན་མིན་ཡང་།
བལྟ་བྱ་དེ་བཞིན་ལྟ་བྱེད་ཡིན།
གལ་ཏེ་འཁོར་བ་དངོས་རྟེན་ཅན།
དེ་ནི་གཞན་དུ་མཁའ་འདྲ་འགྱུར།། ༢༧ །།

702. Just as illusion--though not real--is visible, so, too, with mind, the viewer. If 'worldly existence is based on a real substratum or else it becomes like space', [27]

वस्त्वाश्रयेणाभावस्य क्रियावत्त्वं कथं भवेत्।
असत्सहायमेकं हि चित्तमापद्यते तव ॥ २८ ॥

དངོས་མེད་དངོས་ལ་བརྟེན་པས་ན།
བྱེད་དང་ལྡན་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར།
ཁྱོད་ཀྱི་སེམས་ནི་གྲོགས་མེད་པར།
གཅིག་པུ་ཉིད་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན།། ༣༨ ||

703. [*Mādhyamika:*] How will that which is nonexistent become efficient by resting on an entity? Indeed, that Mind of yours is reduced to a lonely integer without a partner! [28]

ग्राह्यमुक्तं यदा चित्तं तदा सर्वे तथागताः।
एवं च को गुणो लब्धश्चित्तमात्रेऽपि कल्पिते ॥ २९ ॥

གང་ཚེ་སེམས་ནི་གཟུང་བྲལ་བ།
དེའི་ཚེ་ཐམས་ཅད་དེ་བཞིན་གཤེགས།
དེ་ལྟ་ན་ཡང་སེམས་ཙམ་དུ།
བརྟགས་ལ་ཡོན་ཏན་ཅི་ཞིག་ཡོད།། ༣༠ ||

704. 'When mind is set free from objects, all then become Tathāgatas!' Even so, what benefit is derived in imagining that Mind only remains? [29]

मायोपमत्वेऽपि ज्ञाते कथं क्लेशो निवर्तते।
यदा मायास्त्रियां रागस्तत्कर्तुरपि जायते ॥ ३० ॥

སྒྱུ་མ་ལྟ་བུར་ཤེས་ན་ཡང་།
ཇི་ལྟར་ཉོན་མོངས་ལྡོག་འགྱུར་ཏེ།
གང་ཚེ་སྒྱུ་མའི་བུད་མེད་ལ།
དེ་བྱེད་ཉིད་ཀྱང་ཆགས་སྐྱེ་འགྱུར།། ༣༠ ||

705. [*Yogācāra:*] 'How will defilement be stopped in realizing all to be illusion--like, when even in her creator arises passion towards a magic woman?' [30]

अप्रहीणा हि तत्कर्तुर्ज्ञेयसंक्लेशवासना ।
तद्दृष्टिकाले तस्यातो दुर्बला शून्यवासना ॥ ३१ ॥

དེ་བྱེད་པ་ནི་ཤེས་བྱ་ལ།
ཉོན་མོངས་བག་ཆགས་མ་སྤངས་པ།
དེས་ན་དེ་མཐོང་བ་ན་དེ།
སྟོང་ཉིད་བག་ཆགས་ཉམ་ཆུང་ཉིད།། ༣༣ ||

706. [*Mādhyamika:*] Since her creator had not desisted from mental impressions of object--risen defilement, his impression of emptiness was weak indeed at the time when he gazed on her. [31]

शून्यतावासनाधानाद्धीयते भाववासना ।
किञ्चिन्नास्तीति चाभ्यासात् सापि पश्चात् प्रहीयते ॥ ३३ ॥

སྟོང་ཉིད་བག་ཆགས་གོམས་པས་ནི།
དངོས་པོའི་བག་ཆགས་སྤོང་འགྱུར་ཞིང་།
ཅི་ཡང་མེད་ཅེས་གོམས་པས་ནི།
དེ་ཡང་ཕྱི་ནས་སྤོང་བར་འགྱུར།། ༣༣ ||

707. The mental impression of existing things is discarded through practice of emptiness impression and later on, even that is relinquished through meditating that nothing whatsoever exists. [32]

यदा न लभ्यते भावो यो नास्तीति प्रकल्प्यते ।
तदा निराश्रयोऽभावः कथं तिष्ठेन्मतेः पुरः ॥ ३४ ॥

གང་ཚེ་གང་ཞིག་མེད་དོ་ཞེས།
བརྟག་བྱའི་དངོས་པོ་མི་དམིགས་པ།
དེའི་ཚེ་དངོས་མེད་རྟེན་བྲལ་བ།
བློ་ཡི་མདུན་ན་ཇི་ལྟར་གནས།། ༣༤ ||

706. [*Yogācāra:*] When that very thing is not obtained, of which it was deemed. 'It does not exist', how will any baseless non-thing linger then before the mind? [33]

यदा न भावो नाभावो मतेः सन्तिष्ठते पुरः ।
तदान्यगत्यभावेन निरालम्बा प्रशाम्यति ॥ ३५ ॥

གང་ཚེ་དངོས་དང་དངོས་མེད་དག།
བློ་ཡི་མདུན་ན་མི་གནས་པ།
དེའི་ཚེ་རྣམ་པ་གཞན་མེད་པས།
དམིགས་པ་མེད་པར་རབ་ཏུ་ཞི།། ༣༥ ||

707. [*Mādhyamika:*] When neither a thing nor a non-thing remains before the mind, then--from the lack of another means--unsupported, it attains cessation? [34]

चिन्तामणिः कल्पतरुर्यथेच्छापरिपूरणः ।
विनेयप्रणिधानाभ्यां जिनबिम्बं तथेक्ष्यते ॥ ३६ ॥

ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་དཔག་བསམ་ཤིང་།
ཇི་ལྟར་རེ་བ་ཡོངས་སྐོང་བ།
དེ་བཞིན་གདུལ་བྱར་སྨོན་ལམ་གྱི།
དབང་གིས་རྒྱལ་བའི་སྐུར་སྣང་ངོ་།། ༣༦ ||

708. Even as the wish-yielding tree and the wishing jewel totally fulfill desires, so the Conqueror's form, through His resolve, appears to the worthy disciple. [35]

यथा गारुडिकः स्तम्भं साधयित्वा विनश्यति ।
स तस्मिंश्चिरनष्टेऽपि विषादीनुपशामयेत् ॥ ३७ ॥

དཔེར་ན་ནམ་མཁའ་ལྡིང་གི་ནི།
མཆོད་སྡོང་བསྒྲུབས་ནས་འདས་གྱུར་པ།
དེ་འདས་ཡུན་རིང་ལོན་ཡང་དེ།
དུག་ལ་སོགས་པ་ཞི་བྱེད་བཞིན།། ༣༧ ||

709. As, after having build up a pillar, a healer of venom might pass away and still yet venom and the like would annulled by it though he had long gone. [36]

बोधिचर्यानुरूप्येण जिनस्तम्भोऽपि साधितः ।
करोति सर्वकार्याणि बोधिसत्त्वेऽपि निर्वृते ॥ ३८ ॥

བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པའི་རྗེས་མཐུན་པས།
རྒྱལ་བའི་མཆོད་སྡོང་བསྒྲུབས་པ་ཡང་།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མྱ་ངན་ལས།
འདས་ཀྱང་དོན་རྣམས་ཐམས་ཅད་མཛད།། ༣༨ །།

720. So the bodhisattva, having fashioned the pillar of a Conqueror during His source to enlightenment, still yet accomplishes every feat even though he has crossed beyond into peace. [37]

अचित्तके कृता पूजा कथं फलवती भवेत् ।
तुल्यैव पठ्यते यस्मात् तिष्ठतो निर्वृतस्य च ॥ ३९ ॥

སེམས་མེད་པ་ལ་མཆོད་བྱས་པས།
ཇི་ལྟར་འབྲས་བུ་ལྡན་པར་འགྱུར།
གང་ཕྱིར་བཞུགས་པའམ་མྱ་ངན་འདས།
མཚུངས་པ་ཉིད་དུ་བཤད་ཕྱིར་རོ།། ༣༩ །།

721. [Nonmādhyamika:] 'How will that worship be fruitful which is offered to One free from thought?'--
[*Mādhyamika:*] Inasmuch as it was said to be quite the same whether he be present or has entered Peace. [38]

आगमाच्च फलं तत्र संवृत्या तत्त्वतोऽपि वा ।
सत्यबुद्धे कृता पूजा सफलेति कथं यथा ॥ ४० ॥

ཀུན་རྫོབ་བམ་ནི་དེ་ཉིད་དུའང་།
རུང་སྟེ་དེ་འབྲས་ལུང་ལས་ཡིན།
དཔེར་ན་བདེན་པའི་སངས་རྒྱས་ལ།
ཇི་ལྟར་འབྲས་བུར་བཅས་པ་བཞིན།། ༤༠ །།

722. Moreover, according to the scripture, a result--whether ultimate or conventional--exists, even as that worship is fruitful which is offered to an actual Buddha. [39]

सत्यदर्शनतो मुक्तिः शून्यतादर्शनेन किम् ।
न विनानेन मार्गेण बोधिरित्यागमो यतः ॥ ४१ ॥

བདེན་པ་མཐོང་བས་གྲོལ་འགྱུར་གྱི།
སྟོང་ཉིད་མཐོང་བས་ཅི་ཞིག་བྱ།
གང་ཕྱིར་ལུང་ལས་ལམ་འདི་ནི།
མེད་པར་བྱང་ཆུབ་མེད་པར་གསུངས།། ༤༡ ||

723. [*Nonmādhyamika:*] 'Liberation won by realizing the truth, but why the realization of emptiness?--[*Mādhyamika:*] Because it was taught in the scriptures that no enlightenment is won without this path. [4]

नन्वसिद्धं महायानं लथं सिद्धस्त्वदागमः ।
यस्मदुभयसिद्धोऽसौ न सिद्धौऽसौ तवादितः ॥ ४२ ॥

གལ་ཏེ་ཐེག་ཆེན་མ་གྲུབ་ན།
ཁྱོད་ཀྱི་ལུང་ནི་ཇི་ལྟར་གྲུབ།
གང་ཕྱིར་གཉིས་ཀ་ལ་འདི་གྲུབ།
དང་པོ་ཁྱོད་ལ་འདི་མ་གྲུབ།། ༤༣ ||

724. [*Nonmādhyamika:*] Ah, but the Mahāyṅa is not authentic!' --[*Mādhyamika:*] Now indeed are your own scriptures proved?-- [*Nonmādhyamika:*] 'Because both of us affirm them!'--[*Mādhyamika:*] Yet, at first, they were not valid for you. [41]

यत्प्रत्यया च तत्रास्था महायानेऽपि तां कुरु ।
अन्योभयेष्टसत्यत्वे वेदोरपि सत्यता ॥ ४३ ॥

རྐྱེན་གང་གིས་ནི་དེར་ཡིད་ཆེས།
དེ་ནི་ཐེག་ཆེན་ལ་ཡང་མཚུངས།
གཞན་གཉིས་འདོད་པས་བདེན་ན་ནི།
རིག་བྱེད་སོགས་ཀྱང་བདེན་པར་འགྱུར།། ༤༣ ||

725. Apply to the Mahāyāna, also, that reason by which you place confidence there; furthermore, the Vedas and the rest will be true, if valid because two others accept them. [42]

सविवादं महायानमिति चेदागमं त्यज ।
तीर्थिकैः सविवादत्वात् स्वैः परैश्चागमान्तरम् ॥ ४४ ॥

ཐེག་ཆེན་རྩོད་བཅས་ཕྱིར་ཞེ་ན།
ལུང་ལ་མུ་སྟེགས་པ་རྣམས་དང་།
ལུང་གཞན་ལ་ཡང་རང་གཞན་དག།
རྩོད་བཅས་ཡིན་ཕྱིར་དོར་བྱར་འགྱུར།། ༤༤ ||

726. If 'because the mahāyāna is controversial', toss away your own scriptures also, for they are disputed by differing canons, by heterodox bands, by others and among yourselves. [43]

शासनं भिक्षुतामूलं भिक्षुतैव च दुःस्थिता ।
सालम्बनचित्तानां निर्वाणमपि दुःस्थितम् ॥ ४५॥

བསྟན་རྩ་དགེ་སློང་ཉིད་ཡིན་ན།
དགེ་སློང་ཉིད་ཀྱང་དཀའ་བར་གནས།
སེམས་ནི་དམིགས་དང་བཅས་རྣམས་ཀྱི།
མྱ་ངན་འདས་པའང་དཀའ་བར་གནས།། ༤༥ ||

727. If monkhood is the Doctrine's foundation, monkhood itself is hard to establish and also the liberation of those whose minds have supports winds up in a predicament. [44]

क्लेशप्रहाणान्मुक्तिश्चेत् तदन्तरमस्तु सा ।
दृष्टं च तेषु सामर्थ्यं निष्क्लेशस्यापि कर्मणः ॥ ४६ ॥

ཉོན་མོངས་སྤངས་པས་གྲོལ་ན་དེའི།
དེ་མ་ཐག་ཏུ་དེར་འགྱུར་རོ།
ཉོན་མོངས་མེད་ཀྱང་དེ་དག་ལ།
ལས་ཀྱི་ནུས་པ་མཐོང་བ་ཡིན།། ༤༦ ||

728. Let it be so that 'immediately thereafter it is won if they, by annulling defilements, obtain release', but in them still is observed the efficiency of those who have no difilements. [45]

तृष्णा तावदुपादानं नास्ति चेत् सम्प्रधार्यते ।
किमक्लिष्टापि तृष्णैषां नास्ति संमोहवत् सती ॥ ४७ ॥

རེ་ཞིག་ཉེར་ལེན་སྲིད་པ་ནི།
མེད་ཅེས་ངེས་པ་ཉིད་ཅེ་ན།
སྲིད་འདི་ཉོན་མོངས་ཅན་མིན་ཡང་།
ཀུན་རྨོངས་བཞིན་དུ་ཅི་སྟེ་མེད།། ༤༧ ||

729. But if 'it is quite certain because no grasping craving remains', might not they own defilementless craving similar to their ignorance? [46]

वेदनाप्रत्यया तृष्णा वेदनैषां च विद्यते ।
सालम्बनेन चित्तेन स्थातव्यं यत्र तत्र वा ॥ ४८ ॥

ཚོར་བའི་རྐྱེན་གྱིས་སྲིད་པ་ཡིན།
ཚོར་བ་དེ་དག་ལ་ཡང་ཡོད།
དམིགས་པ་དང་ནི་བཅས་པའི་སེམས།
འགའ་ཞིག་ལ་ནི་གནས་པར་འགྱུར།། ༤༨ ||

730. From the cause of feeling is craving produced and feeling is present in them; a mind which is endowed with supports must, somewhere or other, be fixed. [47]

विना शून्यतया चित्तं बद्धमुत्पद्यते पुनः ।
यथासंज्ञिसमापत्तौ भावयेत्तेन शून्यताम् ॥ ४९ ॥

སྟོང་ཉིད་དང་ནི་བྲལ་བའི་སེམས།
འགགས་པ་སླར་ཡང་སྐྱེ་འགྱུར་ཏེ།
འདུ་ཤེས་མེད་པའི་སྙོམས་འཇུག་བཞིན།
དེས་ན་སྟོང་ཉིད་བསྒོམ་པར་བྱ།། ༤༩ ||

731. An arrested mind will again emerge because it is unendowed with emptiness, as in the case of consciousnessless meditation--therefore, emptiness should be meditated upon. [48]

यत्सूत्रेऽवतारेद् वाक्यं तच्चेद् बुद्धोक्तमिष्यते ।
महायानं भवत्सूत्रैः प्रायस्तुल्यं न किं मतम् ॥ ५० ॥

ངག་གང་མདོ་སྡེ་ལ་འཇུག་དེ།
གལ་ཏེ་སངས་རྒྱས་གསུངས་འདོད་ན།
ཐེག་ཆེན་ཕལ་ཆེར་ཁྱེད་ཅག་གི
མདོ་དང་མཚུངས་འདོད་མིན་ནམ་ཅི།། ༥༠ །།

732. A word enhances the sūtras, if you accept it as Buddha's teaching; then why do you not the most of the mahāyāna's scripture equal your sūtras? [49]

एकेनागम्यमानेन सकलं यदि दोषवत् ।
एकेन सूत्रतुल्येन किं न सर्वं जिनोदितम् ॥ ५१ ॥

གལ་ཏེ་མ་གཏོགས་གཅིག་གིས་ནི།
ཐམས་ཅད་སྐྱོན་དང་བཅས་འགྱུར་ན།
མདོ་མཚུངས་གཅིག་གིས་ཐམས་ཅད་ནི།
རྒྱལ་བས་གསུངས་པ་ཅིས་མ་ཡིན།། ༥༡ །།

733. Due to a part inharmonious, if all become false, then, by a part harmonious, why not become all teachings as the Conqueror's words? [50]

महाकश्यममुख्यैश्च यद् वाक्यं नावगाह्यते ।
तत्त्वयानवबुद्धत्वादग्राह्यं कः करिष्यति ॥ ५२ ॥

ངག་གང་འོད་སྲུང་ཆེན་པོ་ལ།
སོགས་པས་གཏིང་དཔོགས་མ་གྱུར་པ།
དེ་ནི་ཁྱོད་ཀྱིས་མ་རྟོགས་པས།
གཟུང་བྱ་མིན་པར་སུ་ཞིག་བྱེད།། ༥༣ །།

734. The word which was not realized by Mahākāśyapa and others; due to not realized it by you, who can agree that 'this teaching cannot be accepted?' [51]

सक्तित्रासान्तनिर्मुक्त्या संसारे सिध्यति स्थितिः ।
मोहेन दुःखिनामर्थे शून्यताया इदं फलम् ॥ ५३ ॥

རྨོངས་པས་སྡུག་བསྔལ་ཅན་དོན་དུ།
ཆགས་དང་འཇིགས་མཐའ་ལས་གྲོལ་བ།
འཁོར་བར་གནས་པ་འགྲུབ་འགྱུར་བ།
འདི་ནི་སྟོང་ཉིད་འབྲས་བུ་ཡིན།། ༥༣ ༎

735. Free from extremes of attachment and fear, one dwells on in worldly existence for the sake of the sorrowful, because of delusion--: this is the result of emptiness. [52]

तदेवं शून्यतापक्षे दूषणं नोपपद्यते ।
तस्मान्निर्विकित्सेन भावनीयैव शून्यता ॥ ५४ ॥

དེ་ལྟར་སྟོང་པ་ཉིད་ཕྱོགས་ལ།
སུན་འབྱིན་པ་ནི་འཐད་མ་ཡིན།
དེས་ན་ཐེ་ཚོམ་མི་ཟ་བར།
སྟོང་པ་ཉིད་ནི་བསྒོམ་པར་བྱ།། ༥༤ ༎

736. To be disparaging towards emptiness, thus is unseemly and, without any doubts, emptiness should be meditate upon. [53]

क्लेशज्ञेयावृतितमःप्रतिपक्षो हि शून्यता ।
शीघ्रं सर्वज्ञताकामो न भावयति तां कथम् ॥ ५४ ॥

ཉོན་མོངས་ཤེས་བྱའི་སྒྲིབ་པ་ཡི།
མུན་པའི་གཉེན་པོ་སྟོང་པ་ཉིད།
མྱུར་དུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་འདོད་པས།
དེ་ནི་ཇི་ལྟར་སྒོམ་མི་བྱེད།། ༥༥ ༎

737. For the darkness of the Veils of Defilements and Objects, emptiness is the antidote; why should it not be meditated upon by one who desires swiftly to attain omniscience? [54]

यद्दुःखजननं वस्तु त्रासस्तस्मात् प्रजायताम्।
शून्यता दुःखशमनी ततः किं जायते भयम् ॥ ५६ ॥

དངོས་གང་སྡུག་བསྔལ་སྐྱེད་བྱེད་པ།
དེ་ལ་སྐྲག་པ་སྐྱེ་འགྱུར་ན།
སྟོང་ཉིད་སྡུག་བསྔལ་ཞི་བྱེད་པ།
དེ་ལ་འཇིགས་པ་ཇི་ལྟར་སྐྱེ།། ༥༦ །།

738. Fear a thing which causes pain! why be frightened by emptiness which puts an end to pain? [55]

यतस्ततो वास्तु भयं यद्यहं नाम किञ्चन।
अहमेव न किञ्चिच्चेद् भयं कस्य भविष्यति ॥ ५६ ॥

གལ་ཏེ་བདག་འགའ་ཡོད་ན་ནི།
ཅི་ཡང་རུང་ལ་འཇིགས་འགྱུར་ན།
བདག་ཉིད་འགའ་ཡང་ཡོད་མིན་པས།
འཇིགས་པར་འགྱུར་བ་སུ་ཞིག་ཡིན།། ༥༧ །།

739. Let fear spring up at any place if at all a self exists, but if there is no self itself, who then will be afraid? [56]

दन्तकेशनखा नाहं नास्थि नाप्यस्मि शोणितम्।
न सिंघाणं न च श्लेश्मा न पूयं लसिकापि वा
॥ ५८ ॥

སོ་དང་སྐྲ་སེན་བདག་མ་ཡིན།
བདག་ནི་རུས་པ་ཁྲག་མ་ཡིན།
སྣབས་མིན་བད་ཀན་མ་ཡིན་ཏེ།
ཆུ་སེར་དང་ནི་རྣག་ཀྱང་མིན།། ༥༨ །།

740. Not 'I' are the nails, hair and teeth nor are blood and bones 'I'; nor are pus, phlegm and nasal mucus; nor, also, the purulent fluid. [57]

नाहं वसा न च स्वेदो न मेदोऽन्त्राणि नाप्यहम्।
न चाहमन्त्रनिर्गुण्डी गूथमूत्रमहं न च ॥ ५९ ॥

བདག་ནི་ཞག་དང་རྔུལ་མིན་ཏེ།
གློ་མཆིན་དག་ཀྱང་བདག་མ་ཡིན།
ནང་ཁྲོལ་གཞན་ཡང་བདག་མིན་ཏེ།
བདག་ནི་བྲུ་ས་གཅིན་མ་ཡིན།། ༥༨ ༎

741. Not ' I' are the sweat and greases, nor are marrow and entrails 'I'; nor are the minor visceras 'I',nor are excrement and urine'I'. [58]

नाहं मांसं न च स्नायु नोष्मा वायुरहं न च।
न च श्छिद्राण्यहं नापि षड् विज्ञानानि सर्वथा ॥ ६० ॥

ཤ་དང་**པགས་པ་**བདག་མིན་ཏེ། [ཤ་དང་རྒྱུས་པ་བདག་མིན་ཏེ]
དྲོད་དང་རླུང་ཡང་བདག་མ་ཡིན།
བུ་ག་བདག་མིན་རྣམ་ཀུན་ཏུ།
རྣམ་ཤེས་དྲུག་ཀྱང་བདག་མ་ཡིན།། ༦༠ ༎

742. Not 'I' are skins a [Skt. sinews] flesh nor are warmth and breath 'I'; nor, also, are the apertures 'I'--nor, in any way, is six fold consciousness. [59]

शब्दज्ञानं यदि तदा शब्दो गृह्येत सर्वदा।
ज्ञेयं विना तु किं वेत्ति येन ज्ञानं निरुच्यते ॥ ६१ ॥

གལ་ཏེ་སྒྲ་ཡི་ཤེས་བདག་ན།
ཐམས་ཅད་ཚེ་ན་སྒྲ་འཛིན་འགྱུར།
ཤེས་བྱ་མེད་ན་ཅི་རིག་ནས།
གང་གིས་ཤེས་པ་ཞེས་རྗོད་བྱེད།། ༦༡ ༎

743. If I were consciousness of sound, then, sound would always be perceived; what, in the absence of an object, is known whereby you call it 'consciousness'? [60]

अजानानां यदि ज्ञानं काष्ठं ज्ञानं प्रसज्यते ।
तेनासंनिहितज्ञेयं ज्ञानं नास्तीति निश्चयः ॥ ६२ ॥

གལ་ཏེ་ཤེས་མེད་ཤེས་ཡིན་ན།
ཤིང་ཡང་ཤེས་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།
དེས་ན་ཤེས་བྱ་ཉེར་གནས་པ།
མེད་པར་ཤེས་པ་མེད་ཅེས་ངེས།། ༦༣ ||

744. [*Mādhyamika:*] If the uncognizing possesses consciousness, wood will be conscious by reductio ad absurdum; certain it is, then, that consciousness does not exist without an object's presence. [61]

तदेव रूपं जानाति तदा किं न शृणोत्यपि ।
शब्दस्यासन्निधानाच्चेत् ततस्तज्ज्ञानमप्यसत् ॥ ६३ ॥

དེ་ཉིད་ཀྱིས་ནི་གཟུགས་ཤེས་ན།
དེའི་ཚེ་ཐོས་པའང་ཅི་སྟེ་མིན། |
གལ་ཏེ་སྒྲ་མི་ཉེ་ཕྱིར་ན།
དེས་ན་དེ་ཡི་ཤེས་པའང་མེད།། ༦༣ ||

745. If that itself cognizes form, why does it not also hear? If 'because sound is not present', its consciousness, too, does not exist. [62]

शब्दग्रहणरूपं यत् तद् रूपग्रहणं कथम् ।
एकः पिता च पुत्रश्च कल्प्यते न तु तत्त्वतः ॥ ६४ ॥

སྒྲ་འཛིན་རང་བཞིན་གང་ཡིན་པ།
དེ་གཟུགས་འཛིན་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར།
གཅིག་ནི་ཕ་དང་བུ་ཉིད་དུ།
བརྟགས་ཡིན་ཡང་དག་ཉིད་མིན་ཏེ།། ༦༤ ||

746. [*Mādhyamika:*] How can that become form-grasping, which is sound-grasping by its nature? For, though an individual be considered to be father and son, it is not really so. [63]

सत्त्वं रजस्तमो वापि न पुत्रो न पिता यतः ।
शब्दग्रहणयुक्तस्तु स्वभावस्तस्य नेक्ष्यते ॥ ६५ ॥

འདི་ལྟར་སྙིང་སྟོབས་རྡུལ་དང་ནི།
མུན་པ་བུ་མིན་ཕ་ཡང་མིན།
དེ་ནི་སྒྲ་འཛིན་དང་ལྡན་པའི།
རང་བཞིན་དུ་ནི་མཐོང་མ་ཡིན།། ༦༥ ||

747. Thus, 'goodness', 'passion' and darkness', also, are neither father nor son. Indeed, its nature of being endowed with sound-grasping is simply unperceived. [64]

तदेवान्येन रूपेण नटवत् सोऽप्यशाश्वतः ।
स एवान्यस्वभावश्चेदपूर्वेयं तदेकता ॥ ६६ ॥

གར་མཁན་ལྟ་བུར་ཚུལ་གཞན་གྱིས།
དེ་ཉིད་མཐོང་ན་དེ་རྟག་མིན།
གལ་ཏེ་ཚུལ་གཞན་དེ་ཉིད་ན།
གཅིག་ཉིད་དེ་ནི་སྔོན་མེད་གཅིག། ༦༦ ||

748. It is hardly eternal if it assumes--like an actor--a differing form, and novel indeed is its oneness if that other form is its very self! [65]

अन्यद् रूपमसत्यं चेन्निजं तद्रूपमुच्यताम् ।
ज्ञानता चेत् ततः सर्वपुंसैक्यं प्रसज्यते ॥ ६७ ॥

གལ་ཏེ་ཚུལ་གཞན་བདེན་མིན་ན།
དེ་ཡི་རང་གི་རང་བཞིན་སྨྲོས།
ཤེས་ཉིད་ཅེ་ན་དེ་ལྟ་ན།
སྐྱེས་ཀུན་གཅིག་ཏུ་ཐལ་བར་འགྱུར།། ༦༧ ||

749. If 'the other form is not authentic', pray tell what its own nature is! If 'sheer consciousness', then are we led to the absurdity that all people are one. [66]

चेतनाचेतने चैक्यं तयोर्येनास्तिता समा ।
विशेषश्च यदा मिथ्या कः सादृश्याश्रयस्तदा ॥ ६८ ॥

སེམས་པ་སེམས་མེད་དེ་དག་ཀྱང་།
གཅིག་འགྱུར་གང་ཕྱིར་ཡོད་ཉིད་མཚུངས།
གང་ཚེ་བྱེ་བྲག་ཕྱིན་ཅི་ལོག།
དེའི་ཚེ་འདྲ་བའི་རྟེན་གང་ཡིན།། ༦༨ ||

750. The conscious and the unconscious will also be one because of their common existence; when thus the particular is false, what then is the basis of similarity. [67]

अचेतनश्च नैवाहमाचैतन्यात् पटादिवत् ।
अथ ज्ञश्चेतनायोगादज्ञो नष्टः प्रसज्यते ॥ ६९ ॥

སེམས་མེད་པ་ཡང་བདག་མིན་ཏེ།
སེམས་མེད་ཉིད་ཕྱིར་བུམ་སོགས་བཞིན། [སེམས་མེད་ཉིད་ཕྱིར་སྣམ་སོགས་བཞིན།]
འོན་ཏེ་སེམས་དང་ལྡན་པའི་ཕྱིར།
ཤེས་ན་མི་ཤེས་འཇིག་པར་ཐལ།། ༦༩ ||

751. Because of its unconsciousness--like jar [Skt. cloth] and the like-- the unconscious also is not self; but if it knows through concourse with mind, by reductio ad absurdum it's no longer unconscious. [68]

अथाविकृत एवात्मा चैतन्येनास्य किं कृतम् ।
अज्ञस्य निष्क्रियस्यैवमाकाशस्यात्मता मता ॥ ७० ॥

ཇི་སྟེ་བདག་ལ་འགྱུར་མེད་ན།
སེམས་པས་དེ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱས།
དེ་ལྟར་ཤེས་མེད་བྱ་བྲལ་བ།
ནམ་མཁའ་བདག་ཏུ་བྱས་པར་འགྱུར།། ༧༠ ||

752. Inasmuch as the self is quite unchanging, of what use to it is concourse with mind? Thus you fashion the selfhood of space which is also unknowing and actionless! [69]

न कर्मफलसम्बन्धो युक्तश्चेदात्मना विना ।
कर्म कृत्वा विनष्टे हि फलं कस्य भविष्यति ॥ ७१ ॥

གལ་ཏེ་བདག་ནི་ཡོད་མིན་ན།
ལས་འབྲས་འབྲེལ་པ་རིགས་མིན་ཏེ།
ལས་བྱས་ནས་ནི་ཞིག་པས་ན།
སུ་ཡི་ལས་སུ་འགྱུར་ཞེ་ན།། ༧༡ །།

753. [Objection:] 'Without a self, the connection between deed and result will not be achieved for, on extinction after the deed is done, whose then will be the result? [70]

द्वयोरप्यावयोः सिद्धे भिन्नाधारे क्रियाफले ।
निर्व्यापारश्च तत्रात्मेत्यत्र वादो वृथा ननु ॥ ७२ ॥

བྱ་བ་འབྲས་གཞི་ཐ་དད་དང་།
དེར་བདག་བྱེད་པ་མེད་པར་ཡང་།
ཡུ་བུ་གཉིས་ཀ་ལ་གྲུབ་པས།
འདིར་བརྩད་དོན་མེད་མ་ཡིན་ནམ།། ༧༣ །།

754. [*Mādhyamika:*] Since both of us conclude that the bases of deed and result differ and that therein the self does nothing, is it not pointless to wrangle here? [71]

हेतुमान् फलयोगीति दृश्यते नैष सम्भवः ।
सन्तानस्यैक्यमाश्रित्य कर्ता भोक्तेति देशितम् ॥ ७३ ॥

རྒྱུ་ལྡན་འབྲས་བུ་དང་བཅས་ཞེས།
མཐོང་བ་འདི་ནི་སྲིད་མ་ཡིན།
རྒྱུད་གཅིག་ལ་ནི་བརྟེན་ནས་སུ།
བྱེད་པོ་སྤྱོད་པོ་ཞེས་བྱར་བསྟན།། ༧༣ །།

755. Nor is it possible to observe that 'he possesses the result who owns the cause'; still, based on the identity of a continuum, it was taught that 'the doer is as the reaper'. [72]

अतीतानागतं चित्तं नाहं तद्धि न विद्यते।
अथोत्पन्नमहं चित्तं नष्टेऽस्मिन्नास्त्यहं पुनः ॥ ७४ ॥

འདས་དང་མ་འོངས་པ་ཡི་སེམས།
བདག་མིན་དེ་ནི་མེད་པའི་ཕྱིར།
འོན་ཏེ་སྐྱེས་སེམས་བདག་ཡིན་ན།
དེ་ཞིག་ན་ཡང་བདག་མེད་དོ།། ༧༣ ||

756. Past and future minds are not the 'I' for indeed they do not exist and, supposing the present mind to be self, again no self exists when it ceases. [73]

यथैव कदलीस्तम्भो न कश्चिद्भागशः कृतः।
तथाहमप्यसद्भूतो मृग्यमाणो विचारतः ॥ ७५ ॥

དཔེར་ན་ཆུ་ཤིང་སྡོང་པོ་དག།
ཆ་ཤས་ཕྱེ་ན་འགའ་མེད་པ།
དེ་བཞིན་རྣམ་པར་དཔྱད་པ་ཡིས།
བཙལ་ན་བདག་ཀྱང་ཡང་དག་མིན།། ༧༤ ||

757. Just as nothing whatever is found on stripping away the plantain's trunk, so, too, is 'I' found to be insubstantial when sought in close scrutiny. [74]

यदि सत्त्वो न विद्येत कस्योपरि कृपेति चेत्।
कार्यार्थमभ्युपेतेन यो मोहेन प्रकल्पितः ॥ ७६ ॥

གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་ཡོད་མིན་ན།
སུ་ལ་སྙིང་རྗེ་བྱ་ཞེ་ན།
འབྲས་བུའི་དོན་དུ་ཁས་བླངས་པའི།
རྨོངས་པས་བརྟགས་པ་གང་ཡིན་པའོ།། ༧༥ ||

758. [Objection:] But if living beings do not exist, for whom should one have compassion?'--[*Mādhyamika:*] For those who are designated through accepted delusion for the sake of funtioning resutl. [75]

कार्यं कस्य न चेत् सत्त्वः सत्यमीहा तु मोहतः ।
दुःखव्युपशमार्थं तु कार्यमोहो न वार्यते ॥ ७७ ॥

སེམས་ཅན་མེད་འབྲས་སུ་ཡི་ཡིན།
བདེན་དེ་འོན་ཀྱང་རྨོངས་ལས་འདོད།
སྡུག་བསྔལ་ཉེ་བར་ཞི་དོན་དུ།
འབྲས་བུའི་རྨོངས་པ་བཟློག་མི་བྱ།། ༧༧ ||

759. [Objection:] 'Whose result will ensue, if no beings exist?'--[*Mādhyamika:*] True! And yet, through delusion, it is striven for; in order to bring sufferings to an end, the delusion of a result should not be banned. [76]

दुःखहेतुरहंकार आत्ममोहात्तु वर्धते ।
ततोऽपि न निवर्त्यश्चेद् वरं नैरात्म्यभावना ॥ ७८ ॥

སྡུག་བསྔལ་རྒྱུ་ཡི་ང་རྒྱལ་ནི།
བདག་ཏུ་རྨོངས་པས་འཕེལ་བར་འགྱུར།
དེ་ལས་ཀྱང་བཟློག་མེད་ཅེ་ན།
བདག་མེད་སྒོམ་པ་མཆོག་ཡིན་ནོ།། ༧༨ ||

760. Egotism, which is sufferings' cause, increases through delusions of a self and, if it is not also restrained thereby, better the meditation on selflessness. [77]

कायो न पादौ न जङ्घा नोरू कायः कटिर्न च ।
नोदरं नाप्ययं पृष्ठं नोरो बाहू न चापि सः ॥ ७९ ॥

ལུས་ནི་རྐང་པ་བྱིན་པ་མིན།
བརླ་དང་རྐེད་པའང་ལུས་མ་ཡིན།
ལྟོ་དང་རྒྱབ་ཀྱང་ལུས་མིན་ཏེ།
བྲང་དང་དཔུང་པའང་ལུས་མ་ཡིན།། ༧༩ ||

761. The body is not the feet nor the shins, nor is it thighs or hips; neither is the body back or abdomen, nor is it chest or arms. [78]

न हस्तौ नाप्ययं पाश्र्वौ न कक्षौ नांसलक्षणः।
न ग्रीवा न शिरः कायः कायोऽत्र कतरः पुनः ॥ ८० ॥

རྐེ་བ་ལོགས་ལག་པའང་ལུས་མིན་ཏེ།
མཆན་ཁུང་ཕྲག་པའང་ལུས་མ་ཡིན།
ནང་ཁྲོལ་རྣམས་ཀུང་དེ་མིན་ལ།
མགོ་དང་མགྲིན་པའང་ལུས་མིན་ན།
འདི་ལ་ལུས་ནི་གང་ཞིག་ཡིན།། ༨༠ །།

762. Neither hands nor sides of the body; neither armpits, nor shoulders; the body is neither neck nor head --among these, which is the body? [79]

यदि सर्वेषु कायोऽप्येकदेशेन वर्तते।
अंशा अंशेषु वर्तन्ते स च कुत्र स्वयं स्थितः ॥ ८१ ॥

གལ་ཏེ་ལུས་འདི་ཐམས་ཅད་ལ།
ཕྱོགས་རེ་ཡིས་ནི་གནས་གྱུར་ན།
ཆ་རྣམས་ཆ་ལ་གནས་གྱུར་མོད།
དེ་རང་ཉིད་ནི་གང་ལ་གནས།། ༨༡ །།

763. If this 'body' dwells in a single portion among them all these parts, then the portions also abide in [their own individual] parts--but where does that body itself reside?' [80]

सर्वात्मना चेत् सर्वत्र स्थितः कायः करादिषु ।
कायास्तावन्त एव स्युर्यावन्तस्ते करादयः ॥ ८२ ॥

གལ་ཏེ་བདག་ཉིད་ཀུན་གྱི་ལུས།
ལག་སོགས་རྣམས་ལ་གནས་ན་ནི།
ལག་སོགས་དེ་དག་ཇི་སྙེད་པ།
དེ་སྙེད་ཀྱི་ནི་ལུས་སུ་འགྱུར།། ༨༣ །།

764. 'If the body as a whole resides in the hand and other parts, then there will be as many 'bodies' as there are parts such as)the hand, et cetera.' [81]

नैवान्तर्न बहिः कायः कथं कायः करादिषु ।
करादिभ्यः पृथङ् नास्ति कथं नु खलु विद्यते ॥ ८३ ॥

ཕྱི་དང་ནང་དུ་ལུས་མེད་ན།
ཇི་ལྟར་ལག་སོགས་ལ་ལུས་ཡོད།
ལག་སོགས་རྣམས་ལས་གཞན་མེད་ན།
དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ཡིན།། ༨༣ ||

765. If neither within nor without does the body exist--how does it exist among hands and the rest? is it not other than the hands, et cetera--in what way, then, does it exist? [82]

तन्नास्ति कायो मोहात्तु कायबुद्धिः करादिषु ।
संनिवेशविशेषेण स्थाणौ पुरुषबुद्धिवत् ॥ ८४ ॥

དེས་ན་ལུས་མེད་ལག་སོགས་ལ།
རྨོངས་པ་ཡིས་ནི་ལུས་བློར་འགྱུར།
དབྱིབས་སུ་བཀོད་པའི་ཁྱད་པར་གྱིས།
མཐོ་ཡོར་ལ་ནི་མི་བློ་བཞིན།། ༨༤ ||

766. Hence the 'body' does not exist and only through delusion the notion arises of a body in hands and the rest, even as the notion of a 'person' in a cairn is evoked by its particular shape. [83]

यावत्प्रत्ययसामग्री तावत्कायः पुमानिव ।
एवं करादौ सा यावत् तावत्कायोऽत्र दृश्यते ॥ ८५ ॥

ཇི་སྲིད་རྐྱེན་ཚོགས་དེ་སྲིད་དུ།
ལུས་ནི་སྐྱེས་བུ་ལྟར་སྣང་བ།
དེ་བཞིན་ཇི་སྲིད་ལག་སོགས་ལ།
དེ་ཡོད་དེ་སྲིད་དེར་ལུས་སྣང་།། ༨༥ ||

767. As long as the confluence of causes obtains, so long does the 'body' resemble a 'person', and thus, as long as it exists in hands and the rest, so long is a body perceived therein. [84]

एवमंगुलिपुञ्जत्वात् पादोऽपि कतरो भवेत् ।
सोऽपि पर्वसमूहत्वात् पर्वापि स्वांशभेदतः ॥ ८६ ॥

དེ་བཞིན་སོར་མོའི་ཚོགས་ཡིན་ཕྱིར།
ལག་པའང་གང་ཞིག་ཡིན་པར་འགྱུར།
དེ་ཡང་ཚིགས་ཀྱི་ཚོགས་ཡིན་ཕྱིར།
ཚིགས་ཀྱང་རང་གི་ཆ་ཕྱེ་བས།། ༨༦ །།

768. Inasmuch as the hand [Skt. foot) also consists of a cluster of fingers, which among them is it? While that finger is a grouping of joints, also the joints also can be divided with their own divisions. [85]

अंशा अप्यणुभेदेन सोऽप्यणुर्दिग्विभागतः ।
दिग्विभागो निरंशत्वादाकाशं तेन नास्त्यणुः ॥ ८७ ॥

ཆ་ཡང་རྡུལ་དུ་ཕྱེ་བས་ཏེ།
རྡུལ་དེའང་ཕྱོགས་ཆའི་དབྱེ་བ་ཡིས།
ཕྱོགས་དབྱེའང་ཆ་ཤས་དང་བྲལ་ཕྱིར།
མཁའ་བཞིན་དེས་ན་རྡུལ་ཡང་མེད།། ༨༧ །།

769. These divisions, moreover, are broken down into atoms and the atom is also split up into sides; since the sides are devoid of partitions, the atom--like space--does not exist. [86]

एवं स्वप्नोपमे रूपे को रज्येत विचारकः ।
कायश्चैवं यदा नास्ति तदा का स्त्री पमांश्च कः ॥ ८८ ॥

དེ་ལྟར་རྨི་ལམ་ལྟ་བུ་ཡི།
གཟུགས་ལ་དཔྱོད་ལྡན་སུ་ཞིག་ཆགས།
གང་ཚེ་དེ་ལྟར་ལུས་མེད་པ།
དེ་ཚེ་སྐྱེས་གང་བུད་མེད་གང་།། ༨༨ །།

770. What discerning person would become attached to forms which are thus like dreams? When thus the body does not exist, what then is man, what woman? [87]

यद्यस्ति दुःखं तत्त्वेन प्रहृष्टान् किं न बाधते।
शोकाद्यार्ताय मृष्टादि सुखं चेत् किं न रोचते ॥ ८९ ॥

སྡུག་བསྔལ་དེ་ཉིད་དུ་ཡོད་ན།
ཅི་སྟེ་རབ་དགའ་ལ་མི་གནོད།
བདེ་ན་མྱ་ངན་གདུང་སོགས་ལ།
ཞིམ་སོགས་ཅི་སྟེ་དགའ་མི་བྱེད།། ༨༩ །།

771. If pain exists in reality, why are the joyful not afflicted by it? Why are not the grief-stricken gladdened by delicacies and the like, if pleasure exists? [88]

बलीयसाभिभूतत्वाद्यदि तन्नानुभूयते।
वेदनात्वं कथं तस्य यस्य नानुभवात्मता ॥ ९० ॥

སྟོབས་དང་ལྡན་པས་ཟིལ་མནན་ཕྱིར།
གལ་ཏེ་དེ་མྱོང་མ་ཡིན་ན།
གང་ཞིག་ཉམས་མྱོང་བདག་ཉིད་མིན།
དེའི་ཚེ་ཚོར་བ་ཇི་ལྟར་ཡིན།། ༩༠ །།

772. If it is not experienced because it has been overwhelmed by a stronger, how is there ever any feeling of that which is not experienced? [89]

अस्ति सूक्ष्मतया दुःखं स्थौल्यं तस्य हृतं ननु।
तुष्टिमात्रापरा चेत् स्यात्तस्मात् साप्यस्य सूक्ष्मता ॥ ९१ ॥

སྡུག་བསྔལ་ཕྲ་མོ་ཉིད་དུ་ཡོད།
འདི་ཡི་རགས་པ་བསལ་མིན་ནམ།
དེ་ནི་དེ་ལས་གཞན་དགའ་ཙམ།
ཞེ་ན་ཕྲ་ཉིད་དེ་ཡང་དེ།། ༩༡ །།

773. [Objection:] 'A subtle pain persists--but is not its grossness lest?' [*Mādhyamika:*] If, 'it becomes a distinct dimension of pleasure,' then its subtlety also belongs there to. [90]

विरुद्धप्रत्ययोत्पत्तौ दुःखस्यानुदयो यदि ।
कल्पनाभिनिवेशो हि वेदनेत्यागतं ननु ॥ ९२ ॥

གལ་ཏེ་འགལ་རྐྱེན་སྐྱེས་པས་ན།
སྡུག་བསྔལ་སྐྱེས་པ་མེད་ན་ནི།
ཚོར་བར་རྟོག་པས་མངོན་ཞེན་ཉིད།
ཡིན་ཞེས་བྱ་བར་གྲུབ་མིན་ནམ།། ༩༣ །།

774. If, 'pain does not appear because its counter--cause has emerged,' does this not prove that feeling is simply misconception due to mental construction? [91]

अत एव विचारोऽयं प्रतिपक्षोऽस्य भाव्यते ।
विकल्पक्षेत्रसम्भूतध्यानाहारा हि योगिनः ॥ ९३ ॥

དེ་ཉིད་ཕྱིར་ན་འདི་ཡི་ནི།
གཉེན་པོ་རྣམ་དཔྱོད་འདི་བསྒོམ་སྟེ།
རྣམ་བརྟགས་ཞིང་ལས་བྱུང་བ་ཡི།
བསམ་གཏན་རྣལ་འབྱོར་པ་ཡི་ཟས།། ༩༣ །།

775. Therefore, one should cultivate the investigation, the antidote to it. The meditation, risen from the field of imagination, is the food of meditators. [92]

सान्तराविन्द्रियार्थौ चेत् संसर्गः कुत एतयोः ।
निरन्तरत्वेऽप्येकत्वं कस्य केनास्तु संगतिः ॥ ९४ ॥

གལ་ཏེ་དབང་དོན་བར་བཅས་ན།
དེ་དག་གང་དུ་ཕྲད་པར་འགྱུར།
བར་མེད་ན་ཡང་གཅིག་ཉིད་དེ།
གང་ཞིག་གང་དང་ཕྲད་པར་འགྱུར།། ༩༤ །།

776. Whence their contact, if the sense organ and its object have an intervening space between them? And, if there is no interval but unity; what will have contact with what? [93]

नाणोरणौ प्रवेशोऽस्ति निराकाशः समश्च सः।
अप्रवेशे न मिश्रत्वममिश्रत्वे न संगतिः ॥ ९५ ॥

རྡུལ་ཕྲན་རྡུལ་ཕྲན་ལ་འཇུག་མེད།
དེ་ནི་སྐབས་མེད་མཉམ་པ་ཡིན།
མ་ཞུགས་པ་ལ་འདྲེས་མེད་ཅིང་།
མ་འདྲེས་པ་ལ་ཕྲད་པ་མེད།། ༩༥ །།

777. An atom does not enter an atom for they are co-equal and lacking in space; without entry, there is no intermixture and, without intermixture, there is no contact. [94]

निरंशस्य च संसर्गः कथं नामोपपद्यते।
संसर्गे च निरंशत्वं यदि दृष्टं निदर्शय ॥ ९६ ॥

ཆ་མེད་པ་ལའང་འཕྲད་པ་ཞེས།
བྱ་བ་ཇི་ལྟར་འཐད་པར་འགྱུར།
འཕྲད་པར་ཡང་ནི་ཆ་མེད་པ།
གལ་ཏེ་མཐོང་ན་བསྟན་པར་གྱིས།། ༩༦ །།

778. How, too, is it possible that a partless entity could have contact? If you perceive contact in a partless entity, show us! [95]

विज्ञानस्य त्वमूर्तस्य संसर्गो नैव युज्यते।
समूहस्याप्यवस्तुत्वाद् यथा पूर्वं विचारितम् ॥ ९७ ॥

རྣམ་ཤེས་ལུས་མེད་པ་ལ་ནི།
ཕྲད་པ་འཐད་པ་མ་ཡིན་ཉིད།
ཚོགས་པའང་དངོས་པོ་མེད་ཕྱིར་ཏེ།
སྔར་ནི་ཇི་ལྟར་རྣམ་དཔྱད་བཞིན།། ༩༧ །།

779. It is quite incongruous that contact could be had with formless consciousness or any group--for therein exists no entity, as our earlier analysis showed. [96]

तदेवं स्पर्शनाभावे वेदनासम्भवः कुतः ।
किमर्थमयमायासः बाधा कस्य कुतो भवेत् ॥ ९८ ॥

དེ་ལྟར་རེག་པ་ཡོད་མིན་ན།
ཚོར་བ་གང་ལས་འབྱུང་བར་འགྱུར།
ངལ་འདི་ཅི་ཡི་དོན་དུ་ཡིན།
གང་གིས་གང་ལ་གནོད་པར་འགྱུར།། ༩༨ །།

780. Thus, in the absence of contact, from whence will feeling appear? Why then all these struggles? Who is ever injured by what? [97]

यदा न वेदकः कश्चिद् वेदना च न विद्यते ।
तदावस्थामिमां दृष्ट्वा तृष्णे किं न विदीर्यते ॥ ९९ ॥

གང་ཚེ་ཚོར་པོ་འགའ་མེད་ཅིང་།
ཚོར་བའང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ།
དེའི་ཚེ་གནས་སྐབས་འདི་མཐོང་ནས།
སྲེད་པ་ཅིའི་ཕྱིར་ལྡོག་མི་འགྱུར།། ༩༩ །།

781. When neither feeler exists nor any feeling at all, why are you not then shattered, o craving, on realizing this situation? [98]

दृश्यते स्पृश्यते चापि स्वप्नमायोपमात्मना ।
चित्तेन सहजातत्वाद् वेदना तेन नेक्ष्यते ॥ १०० ॥

མཐོང་བ་འམ་ནི་རེག་པ་ཡང་།
རྨི་ལམ་སྒྱུ་འདྲའི་བདག་ཉིད་ཀྱིས།
སེམས་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཕྱིར།
ཚོར་བ་དེ་ཡིས་མཐོང་མ་ཡིན།། ༡༠༠ །།

782. Even though 'seen' and 'touched', since it rises simultaneously with a mind whose nature is like illusion and dream, feeling, therefore, is not perceived by it [mind]. [99]

पूर्वं पश्चाच्च जातेन स्मर्यते नानुभूयते ।
स्वात्मानं नानुभवति न चान्येनानुभूयते ॥ १०१ ॥

སྔར་དང་ཕྱི་མར་སྐྱེས་པས་ཀྱང་།
དྲན་པར་འགྱུར་གྱི་མྱོང་མ་ཡིན།
རང་གིས་བདག་ཉིད་མྱོང་མིན་ལ།
གཞན་དག་གིས་ཀྱང་མྱོང་མ་ཡིན།། ༡༠༡ ||

783. Also, through their arising prior and subsequently, there will be memory but not experience, and while it does not experience itself, it is also not experienced by others either. [100]

न चास्ति वेदकः कश्चिद् वेदनातो न तत्त्वतः ।
निरात्मके कलापेऽस्मिन् क एवं बाध्यतेऽनया ॥ १०२ ॥

ཚོར་པོ་འགའ་ཡང་ཡོད་མིན་ཏེ།
དེས་ན་ཚོར་བ་དེ་ཉིད་མིན།
དེ་ལྟར་བདག་མེད་ཚོགས་འདི་ལ།
འདི་ཡིས་ཅི་སྟེ་གནོད་པར་བྱ།། ༡༠༢ ||

784. Feeler there is none, so feeling is not real; hence, in this selfless aggregation, who is ever troubled by it? [101]

नेन्द्रियेषु न रुपादौ नान्तराले मनः स्थितम् ।
नाप्यन्तर्न बहिश्चित्तमन्यत्रापि न लभ्यते ॥ १०३ ॥

ཡིད་ནི་དབང་རྣམས་ལ་མི་གནས།
གཟུགས་སོགས་ལ་མིན་བར་ནའང་མིན།
ནང་ནའང་སེམས་མིན་ཕྱི་མིན་ཞིང་།
གཞན་དུ་ཡང་ནི་རྙེད་མ་ཡིན།། ༡༠༣ ||

785. The Mind dwells not in the organs of sense nor in form and rest, nor in between; mind is to be found neither within nor without nor in any other place. [102]

यन्न काये चान्यत्र न मिश्रं न पृथक् क्वचित् ।
तन्न किञ्चिदतः सत्त्वाः प्रकृत्या परिनिर्वृताः ॥ १०४ ॥

གང་ཞིག་ལུས་མིན་གཞན་དུ་མིན།
འདྲེས་མིན་ལོགས་སུའང་འགར་མེད་པ།
དེ་ནི་ཅུང་ཟད་མིན་དེའི་ཕྱིར།
སེམས་ཅན་རང་བཞིན་མྱ་ངན་འདས།། ༡༠༣ ||

786. That which is neither within the body nor elsewhere, neither a compound nor elewhere aloof--that is merely nothing at all, and hence beings, by their nature, are quite liberated. [103]

ज्ञेयात् पूर्वं यदि ज्ञानं किमालम्ब्यास्य सम्भवः ।
ज्ञेयेन सह चेज्ज्ञानं किमालम्ब्यास्य सम्भवः ॥ १०५ ॥

ཤེས་བྱ་ལས་སྔར་ཤེས་ཡོད་ན།
དེ་ནི་ཅི་ལ་དམིགས་ནས་སྐྱེ།
ཤེས་དང་ཤེས་བྱ་ལྷན་ཅིག་ན།
དེ་ནི་ཅི་ལ་དམིགས་ནས་སྐྱེ།། ༡༠༤ ||

787. If consciousness appears prior to the subject, based on which support does it arise? Or if consciousness and subject are simultaneous, based on which support does it arise? [104]

अथ ज्ञेयाद् भवेत् पश्चात् तदा ज्ञानं कुतो भवेत् ।
एवं च सर्वधर्माणामुत्पत्तिर्नावसीयते ॥ १०६ ॥

འོན་ཏེ་ཤེས་བྱའི་ཕྱིས་ཡོད་ན།
དེའི་ཚེ་ཤེས་པ་གང་ལས་སྐྱེ།
དེ་ལྟར་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི།
སྐྱེ་བ་རྟོགས་པར་འགྱུར་མ་ཡིན།། ༡༠༥ ||

788. But if it occurs after the subject, whence then does consciousness arise? In this way, too, the arising of every thing is not apprehended. [105]

यद्येवं संवृतिर्नास्ति ततः सत्यद्वयं कुतः ।
अथ साप्यन्यसंवृत्या स्यात् सत्त्वो निर्वृतः कुतः ॥ १०७ ॥

གལ་ཏེ་དེ་ལྟར་ཀུན་རྫོབ་མེད།
དེ་ལ་བདེན་གཉིས་ག་ལ་ཡོད།
དེ་ཡང་ཀུན་རྫོབ་གཞན་གྱིས་ན།
སེམས་ཅན་མྱ་ངན་ག་ལ་འདའ།། ༡༠༧ ||

789. [Objection:] If thus the conventionality does not exist, whence then your twofold reality? [*Mādhyamika:*] If that, too, is due to another conventional construction, how could there be any liberated being? [106]

परचित्तविकल्पोऽसौ स्वसंवृत्या तु नास्ति सः ।
स पश्चान्नियतः सोऽस्ति न चेन्नात्येव संवृतिः ॥ १०८ ॥

འདི་ནི་གཞན་སེམས་རྣམ་རྟོག་སྟེ།
དེ་ནི་རང་གི་ཀུན་རྫོབ་མིན།
ཕྱིས་དེ་ངེས་ན་དེ་ཡོད་དེ།
མིན་ན་ཀུན་རྫོབ་མེད་པ་ཉིད།། ༡༠༨ ||

790. This is the construction of another's mind but it exists by no construction of its own; while it exists if verified ultimately, otherwise, the conventionality is just nonexistent. [107]

कल्पना कल्पितं चेति द्वयमन्योन्यनिश्रितम् ।
यथाप्रसिद्धमाश्रित्य विचारः सर्व उच्यते ॥ १०९ ॥

རྟོག་དང་བརྟག་པར་བྱ་བ་དག།
གཉིས་པོ་ཕན་ཚུན་བརྟེན་པ་ཡིན།
ཇི་ལྟར་གྲགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས།
རྣམ་པར་དཔྱད་པ་ཐམས་ཅད་བརྗོད།། ༡༠༩ ||

791. Mental construction and its construct are both interdependently supported, just as all judgments are voiced by relying on conventional usage. [108]

विचारितेन तु यदा विचारेण विचार्यते ।
तदानवस्था तस्यापि विचारस्य विचारणात् ॥ ११० ॥

གང་ཚེ་རྣམ་པར་དཔྱད་པ་ཡི།
རྣམ་དཔྱོད་ཀྱིས་ནི་དཔྱོད་བྱེད་ན།
དེའི་ཚེ་རྣམ་དཔྱོད་དེ་ཡང་ནི།
རྣམ་དཔྱོད་ཕྱིར་ན་ཐུག་པ་མེད།། ༡༡༠ ༎

792. 'When one decides through a reasoned judgment, then if that judgment also (is judged), then in order to judge (each in turn), there will be no end (of judgments).' [109]

विचारिते विचार्ये तु विचारस्यास्ति नाश्रयः ।
निराश्रयत्वान्नोदेति तच्च निर्वाणमुच्यते ॥ १११ ॥

དཔྱད་བྱ་རྣམ་པར་དཔྱད་བྱས་ན།
རྣམ་དཔྱོད་ལ་ནི་རྟེན་ཡོད་མིན།
རྟེན་མེད་ཕྱིར་ན་མི་སྐྱེ་སྟེ།
དེ་ཡང་མྱ་ངན་འདས་པར་བརྗོད།། ༡༡༡ ༎

793. [*Mādhyamika:*] Having passed judgment on the judgeable, no basis exists for further judgment which, for lack of a basis, does not appear--and that, too, is called liberation (nirvāṇa). [110]

यस्य त्वेतद् द्वयं सत्यं स एवात्यन्तदुःस्थितः ।
यदि ज्ञानवशादर्थो ज्ञानास्तित्वे तु का गतिः ॥ ११२ ॥

གང་གི་ལྟར་ན་འདི་གཉིས་བདེན།
དེ་ཉིད་ཤིན་ཏུ་དཀའ་བར་གནས།
གལ་ཏེ་ཤེས་དབང་ལས་དོན་གྲུབ།
ཤེས་ཡོད་ཉིད་ལ་རྟེན་ཅི་ཡོད།། ༡༡༣ ༎

794. He indeed, for whom these two are real, fares in most difficult straits--: if the object is confirmed on the strength of cognition, how is the existence of cognition proved? [111]

अथ ज्ञेयवशाज्ज्ञानं ज्ञेयास्तित्वे तु का गतिः।
अथान्योन्यवशात् सत्त्वमभावः स्याद् द्वयोरपि ॥ ११३ ॥

འོན་ཏེ་ཤེས་བྱ་ལས་ཤེས་གྲུབ།
ཤེས་བྱ་ཡོད་ལ་རྟེན་ཅི་ཡོད།
དེ་སྟེ་ཕན་ཚུན་དབང་གིས་ཡོད།
གཉིས་ཀ་ཡང་ནི་མེད་པར་འགྱུར།། ༡༡༣ ||

795. But if cognitlfon is established by the virtue of the object, how is the existence of the object proved? Again, if they exist by virtue of each other, both will also be nonexistent. [112]

पिता चेन्न विना पुत्रात् कुतः पुत्रस्य सम्भवः।
पुत्राभावे पिता नास्ति तथाऽसत्त्वं तयोर्द्वयोः ॥ ११४ ॥

གལ་ཏེ་བུ་མེད་ཕ་མིན་ན།
བུ་ཉིད་གང་ལས་བྱུང་བ་ཡིན།
བུ་མེད་པར་ནི་ཕ་མེད་པ།
དེ་བཞིན་དེ་གཉིས་མེད་པ་ཉིད།། ༡༡༤ ||

796. If no father exists without a son, then from what the son come? Without the son, no father exists--thus both of these, too, are nonexistent. [113]

अंकुरो जायते बीजाद् बीजं तेनैव सूच्यते।
ज्ञेयाज्ज्ञानेन जातेन तत्सत्ता किं न गम्यते ॥ ११५ ॥

མྱུ་གུ་ས་བོན་ལས་སྐྱེ་ཞིང་།
ས་བོན་དེ་ཉིད་ཀྱིས་རྟོགས་བཞིན།
ཤེས་བྱ་ལས་སྐྱེས་ཤེས་པ་ཡིས།
དེ་ཡོད་པ་ནི་ཅིས་མི་རྟོགས།། ༡༡༥ ||

797 [Objection:] As with a sprout sprung from a seed, whose existence there inferred, why not apprehend an object's existence because of cognition which has risen from it? [114]

अंकुरादन्यतो ज्ञानाद् बीजमस्तीति गम्यते ।
ज्ञानास्तित्वं कुतो ज्ञातं ज्ञेयं यत्तेन गम्यते ॥ ११६ ॥

མྱུ་གུ་ལས་གཞན་ཤེས་པ་ཡིས།
ས་བོན་ཡོད་ཅེས་རྟོགས་འགྱུར་ན།
གང་ཕྱིར་ཤེས་བྱ་དེ་རྟོགས་པར།
ཤེས་པ་ཡོད་ཉིད་གང་ལས་རྟོགས།། ༡༡༦ ༎

798. [*Mādhyamika:*] One understands, 'there is a seed', through cognition which differs from a sprout, but how is the existence of cognition cognized, from where is the object apprehended? [115]

लोकः प्रत्यक्षतस्तावत् सर्वं हेतुमुदीक्षते ।
पद्मनालादिभेदो हि हेतुभेदेन जायते ॥ ११७ ॥

རེ་ཞིག་འཇིག་རྟེན་མངོན་སུམ་གྱིས།
རྒྱུ་རྣམས་ཐམས་ཅད་མཐོང་བ་ཡིན།
པདྨའི་སྡོང་བུ་སོགས་དབྱེ་ནི།
རྒྱུ་ཡི་དབྱེ་བས་བསྐྱེད་པ་ཡིན།། ༡༡༧ ༎

799. The causality of all things is observed even by the perception of worldlings; the variations of lotus-stem and the like rise from the variety of their causes. [116]

किंकृतो हेतुभेदश्चेत् पूर्वहेतुप्रभेदतः ।
कस्माच्चेत् फलदो हेतुः पूर्वहेतुप्रभावतः ॥ ११८॥

རྒྱུ་དབྱེ་གང་གིས་བྱས་ཤེ་ན།
སྔར་གྱི་རྒྱུ་དབྱེ་ཉིད་ལས་སོ།
ཅིའི་ཕྱིར་རྒྱུ་ཡིས་འབྲས་སྐྱེད་ནུས།
སྔར་གྱི་རྒྱུ་ཡི་མཐུ་ཉིད་ལས།། ༡༡༨ ༎

800. Whence comes this variety of cause?--From their preceding causes' variance. How can a cause bring about a result?--Due to its preceding causes' capability. [117]

ईश्वरः जगतो हेतुर्वद कस्तावदीश्वरः ।
भूतानि चेद् भवत्वेवं नाममात्रेऽपि किं श्रमः ॥ ११९ ॥

དབང་ཕྱུག་འགྲོ་བའི་རྒྱུ་ཡིན་ན།
རེ་ཞིག་དབང་ཕྱུག་གང་ཡིན་སྨྲོས། །
འབྱུང་རྣམས་ཞེ་ན་དེ་ལྟ་མོད།
མིང་ཙམ་ལ་ཡང་ཅི་ཞིག་ངལ།། ༡༡༩ ||

801. [*Nyāya-vaiśeṣika:*] If Mighty One is the cause of the world. [Mādhyamika:] Please tell us what Īśvara is? If, He is the elements, so be it--but why all this toil about a mere name? [118]

अपि त्वनेकेऽनित्याश्च निश्चेष्टा न च देवताः ।
लंघ्याश्चाशुचयश्चैव क्ष्मादयो न स ईश्वरः ॥ १२० ॥

འོན་ཀྱང་ས་སོགས་དུ་མ་དང་།
མི་རྟག་གཡོ་མེད་ལྷ་མིན་ཞིང་།
འགོམ་བྱ་ཉིད་དང་མི་གཙང་བས།
དེ་ནི་དབང་ཕྱུག་ཉིད་མ་ཡིན།། ༡༢༠ ||

802. The earth and others are not the Mighty Himself, because they are many, impermanent, motionless, nondivine, treadable and impure. [120]

नाकाशमीशोऽचेष्टत्वान्नात्मा पूर्वनिषेधतः ।
अचिन्त्यस्य च कर्तृत्वमप्यचिन्त्यं किमुच्यते ॥ १२१ ॥

དབང་ཕྱུག་མཁའ་མིན་གཡོ་མེད་ཕྱིར།
བདག་མིན་སྔར་ནས་བཀག་ཟིན་ཕྱིར།
བསམ་མིན་པ་ཡི་བྱེད་པོ་ཡང་།
བསམ་མིན་བརྗོད་པས་ཅི་ཞིག་བྱ།། ༡༢༡ ||

803. Space is not Mighty One because it is motionless; self is not Iśvara either because it has been already denied. 'And what is achieved by describing the creatorhood of one who is inconceivable?' [121]

तेन किं स्रष्टुमिष्टं च आत्मा चेन्नन्वसौ ध्रुवः ।
क्ष्मादिस्वभावः ईशश्च ज्ञानं ज्ञेयादनादि च ॥ १२२ ॥

དེས་བསྐྱེད་འདོད་པའང་གང་ཞིག་ཡིན།
བདག་ནི་དེ་དང་ས་སོགས་དང་།
དབང་ཕྱུག་ངོ་བོའང་རྟག་མིན་ནམ།
ཤེས་པ་ཤེས་བྱ་ལས་སྐྱེ་དང་།། ༡༢༢ །། [ཤེས་བྱ་ལས་ཤེས་**ཐོག་མ་མེད།**]

[དེས་བསྐྱེད་འདོད་པའང་གང་ཞིག་ཡིན།
བདག་གོ་དེ་རྟག་མ་ཡིན་ནམ།
ས་སོགས་ངོ་བོ་དབང་ཕྱུག་ན།
ཤེས་པ་ཤེས་བྱ་ལས་ཐུ་མ་ཡང་།]

804. Well, what does He wish to create? If you say the 'Self.' [In your theory] this one [Self], the nature of earth, etc., and the All Mighty One are eternal? As well as the gnosis rising from the object of gnosis has no beginning. [122]

कर्मणः सुखदुःखे च वद किं तेन निर्मितम् ।
हेतोरादिर्न चेदस्ति फलस्यादिः कुतो भवेत् ॥ १२३ ॥

བདེ་དང་སྡུག་བསྔལ་ལས་ལས་ཡིན།
དེ་ཡིས་གང་ཞིག་བསྐྱེད་པ་སྨྲོས།
རྒྱུ་ལ་ཐོག་མ་ཡོད་མིན་ན།
འབྲས་བུའི་ཐོག་མ་ག་ལ་ཡོད།། ༡༢༣ །།

805. Beginningless [Skt. omits it.] pleasure and pain spring from deeds--pray tell what is ever fashioned by Him? If the cause has no beginning, how will its results have a beginning? [123]

कस्मात् सदा न करुते न हि सोऽन्यमपेक्षते ।
तेनाकृतोऽन्यो नास्त्येव तेनासौ किमपेक्षताम् ॥ १२४ ॥

རྟག་ཏུ་ཅིའི་ཕྱིར་བྱེད་མིན་ཏེ།
དེ་ནི་གཞན་ལ་ལྟོས་པ་མིན།
དེས་བྱས་མིན་གཞན་ཡོད་མིན་ན།
དེས་འདི་གང་ལ་ལྟོས་པར་འགྱུར།། ༡༣༤ ||

806. Since He depends on no other, why does He not always create? There exists no other uncreated by Him: hence upon what would He depend. [124]

अपेक्षते चेत् सामग्री हेतुर्न पुनरीश्वरः ।
नाकर्तुमीशः साग्रयां न कर्तुं तदभावतः ॥ १२५ ॥

གལ་ཏེ་ལྟོས་ན་ཚོགས་པ་ཉིད།
རྒྱུ་ཡིན་འགྱུར་གྱི་དབང་ཕྱུག་མིན།
ཚོགས་ན་མི་སྐྱེ་དབང་མེད་ཅིང་།
དེ་མེད་པར་ནི་སྐྱེ་དབང་མེད།། ༡༣༥ ||

807. If He is dependent, that confluence, then, is the cause--and not Mighty One; for He can neither create in their absence nor refrain from creating if they assemble. [125]

करोत्यनिच्छन्नीशश्चेत् परायत्तः प्रसज्यते ।
इच्छन्नपीच्छायत्तः स्यात् कुर्वतः कुत ईशता ॥ १२६ ॥

གལ་ཏེ་དབང་ཕྱུག་མི་འདོད་བཞིན།
བྱེད་ན་གཞན་གྱི་དབང་དུ་ཐལ།
འདོད་ནའང་འདོད་ལ་རག་ལས་འགྱུར།
བྱེད་ནའང་དབང་ཕྱུག་ག་ལ་ཡིན།། ༡༣༦ ||

808. If Īśvara creates against His will, we are led to the absurdity that others control Him, and even He so wills, He is controlled by desire--whence then His almightiness? [126]

येऽपि नित्यानणूनाहुस्तेऽपि पूर्वं निवारिताः ।
सांख्याः प्रधानमिच्छन्ति नित्यं लोकस्य कारणम्
॥ १२७ ॥

གང་དག་རྡུལ་ཕྲན་རྟག་སྨྲ་བ།
དེ་དག་ཀྱང་ནི་སྔར་བཀག་ཟིན།
གཙོ་བོ་རྟག་པ་འགྲོ་བ་ཡི།
རྒྱུ་ཡིན་པར་ནི་གྲངས་ཅན་འདོད།། ༡༢༧ ||

809. Those, too, who claim that atoms are eternal have already been refuted. Now the *Sāṃkhyas* maintain that the world's cause is an eternal, Primal Nature. [127]

सत्त्वं रजस्तमश्चेति गुणा अविषमस्थिताः ।
प्रधानमिति कथ्यन्ते विषमैर्जगदुच्यते ॥ १२८ ॥

སྙིང་སྟོབས་རྡུལ་དང་མུན་པ་ཞེས།
བྱ་བའི་ཡོན་ཏན་མཉམ་གནས་ནི།
གཙོ་བོ་ཞེས་བྱར་རབ་བརྗོད་དེ།
མི་མཉམ་འགྲོ་བ་ཡིན་པར་བརྗོད།། ༡༢༨ ||

810. While the *Guṇas* (qualities) known as 'essence-energy', 'passion' and 'darkness', in equilibrium, are called 'Primal Nature', in disequilibrium they are called 'the world'. [128]

एकस्य त्रिस्वभावत्वमयुक्तं तेन नास्ति तत् ।
एवं गुणा न विद्यन्ते प्रत्येकं तेऽपि हि त्रिधा ॥ १२९ ॥

གཅིག་ལ་རང་བཞིན་གསུམ་ཉིད་ནི།
རིགས་མིན་དེས་ན་དེ་ཡོད་མིན།
དེ་བཞིན་ཡོན་ཏན་ཡོད་མིན་ཏེ།
དེ་ཡང་སོ་སོར་རྣམ་གསུམ་ཕྱིར།། ༡༢༩ ||

811. That a single entity could own a threefold nature is not right; thus the *Guṇas* (qualities) do not exist for each of them is also threefold. [129]

गुणाऽभावे च शब्दादेरस्तत्वमतिद्धूरतः ।
अचेतने च वस्त्रादौ सुखादेरप्यसम्भवः ॥ १३० ॥

ཡོན་ཏན་མེད་ན་སྒྲ་སོགས་ཀྱང་།
ཡོད་ཉིད་ཤིན་ཏུ་རྒྱང་རིང་འགྱུར།
སེམས་མེད་གོས་ལ་སོགས་པ་ལ།
བདེ་སོགས་ཡོད་པ་སྲིད་པའང་མིན།། ༡༣༠ ||

812. If there are no *Guṇas*, the existence, also, of sound and the rest is remote, indeed; nor is it possible that pleasure, et cetera, could exist in inanimate cloth and the like. [130]

तद्धेतुरूपा भावाश्चेन्ननु भावा विचारिताः ।
सुखाद्येव च ते हेतुर्न च तस्मात् पटादयः ॥ १३१ ॥

དངོས་རྣམས་དེ་རྒྱུའི་རང་བཞིན་ན།
དངོས་པོ་རྣམ་དཔྱད་ཟིན་མིན་ནམ།
ཁྱོད་ཀྱི་རྒྱུ་ཡང་བདེ་སོགས་ཉིད།
དེ་ལས་སྣམ་སོགས་འབྱུང་བའང་མེད།། ༡༣༡ །།

813. If, things are of their cause's nature, have we not already analyzed things? Moreover, from your cause--pleasure, et cetera--cloth [i.e. materoa; things] and the like do not appear. [131]

पटादेस्तु सुखादि स्यात् तदभावात् सुखाद्यसत् ।
सुखादीनां च नित्यत्वं कदाचिन्नोपलभ्यते ॥ १३२ ॥

སྣམ་སོགས་ལས་ནི་བདེ་སོགས་ཡིན།
དེ་མེད་ཕྱིར་ན་བདེ་སོགས་མེད།
བདེ་སོགས་རྟག་པ་ཉིད་དུ་ཡང་།
ནམ་ཡང་དམིགས་པ་ཡོད་མ་ཡིན།། ༡༣༣ །།

814. Pleasure et cetera, rise from cloth and the like and do not exist in their absence; and furthermore, the permanence of pleasure, etc. is never perceived. [132]

सत्यामेव सुखव्यक्तौ संवित्तिः किं न गृह्यते ।
तदेव सूक्ष्मतां याति स्थूलं सूक्ष्मं च तत् कथम् ॥ १३३ ॥

བདེ་སོགས་གསལ་བ་ཡོད་ཉིད་ན།
མྱོང་བ་ཅིའི་ཕྱིར་འཛིན་མ་ཡིན།
དེ་ཉིད་ཕྲ་མོར་གྱུར་ན་དེ།
རགས་དང་ཕྲ་བའང་ཇི་ལྟར་ཡིན།། ༡༣༣ །།

815. If pleasure is present in manifest creation, why is experience of it not retained? If it itself becomes subtle, how can it be both subtle and gross? [133]

स्थौल्यं त्यक्त्वा भवेत् सूक्ष्ममनित्ये स्थौल्यसूक्ष्मते ।
सर्वस्य वस्तुनस्तद्वत् किं नानित्यत्वमिष्यते ॥ १३४ ॥

རགས་པ་དོར་ནས་ཕྲ་འགྱུར་བས།
ཕྲ་རགས་དེ་དག་མི་རྟག་ཉིད།
དེ་བཞིན་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ནི།
མི་རྟག་ཉིད་དུ་ཅིས་མི་འདོད།། ༡༣༤ །།

816. [Objection:] Relinquishing grossness, it becomes subtle--hence its subtlety and grossness are quite impermanent. [*Mādhyamika:*] Why do you not accept similarly the impermanence of every thing? [134]

न स्थौल्यं चेत् सुखादन्यत् सुखस्यानित्यता स्फुटम् ।
नासदुत्पद्यते किञ्चिदसत्त्वादिति चेन्मतम् ॥ १३५ ॥

རགས་པ་བདེ་ལས་གཞན་མིན་ན།
བདེ་བ་གསལ་བར་མི་རྟག་ཉིད།
གལ་ཏེ་མེད་པ་འགའ་ཡང་ནི།
སྐྱེ་མིན་མེད་ཕྱིར་ཞེས་འདོད་ན།། ༡༣༥ །།

817. If its grossness is not other than pleasure, then pleasure's impermanence is obvious. If it is believed that, because of its nonexistence in the case then, no nonexistent thing is ever manifested, [135]

व्यक्तस्यासत उत्पत्तिरकामस्यापि ते स्थिता ।
अन्नादोऽमेध्यभक्षः स्यात् फलं हेतौ यदि स्थितम्
॥ १३६ ॥

གསལ་བ་མེད་པར་སྐྱེ་བར་ནི།
ཁྱོད་མི་འདོད་ཀྱང་གནས་པ་ཉིད།
གལ་ཏེ་རྒྱུ་ལ་འབྲས་གནས་ན།
ཟན་ཟ་མི་གཙང་ཟ་བར་འགྱུར།། ༡༣༦ །།

818. still--against your wish--it happens just so in manifest creation's emergence. Moreover, if a result exists in its cause, the eater of food will dine on excrement. [136]

पटार्घेणैव कर्पासबीजं क्रीत्वा निवस्यताम् ।
मोहाच्चेन्नेक्षते लोकस्तत्त्वज्ञस्यापि सा स्थितिः ॥ १३७
॥

རས་ཀྱི་རིན་གྱིས་རས་བལ་གྱི།
ས་བོན་ཉོས་ལ་བགོ་བར་གྱིས།
འཇིག་རྟེན་རྨོངས་པས་མ་མཐོང་ན།
དེ་ཉིད་ཤེས་ཀྱིས་གཞག་དེ་ཉིད།། ༡༣༧ ||

819. Having bought cottonseeds with the price of cloth, clothe yourself with them instead! Even if the worldling does not perceive this because of his delusion, still even one who realizes the real is seen in the very same plight. [137]

लोकस्यापि च तज्ज्ञानमस्ति कस्मान्न पश्यति ।
लोकाप्रमाणतायां चेद् व्यक्तदर्शनमप्यसत् ॥ १३८ ॥

ཤེས་དེ་འཇིག་རྟེན་ལ་ཡང་ནི།
ཡོད་པ་ཅི་སྟེ་མཐོང་མ་ཡིན།
འཇིག་རྟེན་ཚད་མ་ཉིད་མིན་ན།
གསལ་བ་མཐོང་བའང་བདེན་མ་ཡིན།། ༡༣༨ ||

820. But that knowledge the worldling has also--why then do they not notice? If, the worldling is lacking in validity, their perception of the 'manifest' is also invalid. [138]

प्रमाणमप्रमाणं चेन्ननु तत्प्रमितं मृषा ।
तत्त्वतः शून्यता तत्स्माद् भावानां नोपपद्यते ॥ १३९ ॥

གལ་ཏེ་ཚད་མ་ཚད་མིན་ན།
དེས་གཞལ་བརྫུན་པར་མི་འགྱུར་རམ།
དེ་ཉིད་དུ་ན་སྟོང་པ་ཉིད།
སྒོམ་པ་དེའི་ཕྱིར་མི་འཐད་འགྱུར།། ༡༣༩ ||

821. [*Sāṃkhya:*] If right knowledge is not real valid, will not that which is ascertained by it be false? Hence, the meditation on emptiness [of things], in reality, will similarly become incorrect. [139]

कल्पितं भावमस्पृष्ट्वा तदभावो न गृह्यते ।
तस्माद् भावो मृषा यो हि तस्याभावः स्फुटं मृषा ॥ १४० ॥

བརྟགས་པའི་དངོས་ལ་མ་རེག་པར།
དེ་ཡི་དངོས་མེད་འཛིན་མ་ཡིན།
དེའི་ཕྱིར་བརྫུན་པའི་དངོས་གང་ཡིན།
དེ་ཡི་དངོས་མེད་གསལ་བར་བརྫུན།། ༡༤༠ །།

822. [*Mādhyamika:*] When the conceptualized thing is not apprehended, neither is its nonexistence grasped; the nonexistence, therefore, of an unreal thing is quite obviously also unreal. [140]

तस्मात् स्वप्ने सुते नष्टे स नास्तीति विकल्पना ।
तद्भावकल्पनोत्पादं निबध्नति मृषा च सा ॥ १४१ ॥

དེས་ན་རྨི་ལམ་བུ་ཤི་ལ།
དེ་མེད་སྙམ་པའི་རྣམ་རྟོག་ནི།
དེ་ཡོད་རྣམ་པར་རྟོག་པ་ཡི།
བགེགས་ཡིན་དེ་ཡང་བརྫུན་པ་ཡིན།། ༡༤༡ །།

823. So, upon the death of a son in a dream, the thought that, he is not, blocked from arising by the notion of his existence--but it, too, is unreal. [141]

तस्मादेवं विचारेण नास्ति किंचिदहेतुतः ।
न च व्यस्तसमस्ततेषु प्रत्ययेषु व्यवस्थितम् ॥ १४२ ॥

དེ་བས་དེ་ལྟར་རྣམ་དཔྱད་པས།
འགའ་ཡང་རྒྱུ་མེད་ཡོད་མ་ཡིན།
སོ་སོ་བ་འམ་འདུས་པ་ཡི།
རྐྱེན་རྣམས་ལ་ཡང་གནས་མ་ཡིན།། ༡༤༢ །།

824. Hence, by analyzing thus, it is found that nothing whatsoever exists without cause nor does anything exist in its causes, whether separately or in combination. [142]

अन्यतो नापि चायातं न तिष्ठति न गच्छति।
मायातः को विशेषोऽस्य मन्मूढैः सत्यतः कृतम् ॥ १४३ ॥

གཞན་ནས་འོངས་པའང་མ་ཡིན་ལ།
གནས་པ་མ་ཡིན་འགྲོ་མ་ཡིན།
རྨོངས་པས་བདེན་པར་གང་བྱས་འདི།
སྒྱུ་མ་ལས་ནི་ཁྱད་ཅི་ཡོད།། ༡༤༣ །།

825. While no thing arrives from elsewhere, neither does it stay nor pass away. how is different from a magical show which the deluded take to be real? [143]

मायया निर्मितं यच्च हेतुभिर्यच्च निर्मितम्।
आयाति तत्कुतः कुत्र याति चेति निरूप्यताम् ॥ १४४ ॥

སྒྱུ་མས་སྤྲུལ་པ་གང་ཡིན་དང་།
རྒྱུ་རྣམས་ཀྱིས་ནི་གང་སྤྲུལ་པ།
དེ་ནི་གང་ནས་འོངས་གྱུར་ཅིང་།
གང་དུ་འགྲོ་བའང་བརྟག་པར་གྱིས།། ༡༤༤ །།

826. Whaat is created by magical illusion and what is created by causes. Where do the come from and where do they go. [144]

यदन्यसंनिधानेन दृष्टं न तदभावतः।
प्रतिबिम्बसमे तस्मिन् कृत्रिमे सत्यता कथम् ॥ १४५ ॥

གང་ཞིག་གང་ནི་ཉེ་བ་ཡིས།
མཐོང་འགྱུར་དེ་མེད་ན་མིན་པ།
བཅོས་བུ་གཟུགས་བརྙན་དང་མཚུངས་པ།
དེ་ལ་བདེན་ཉིད་ཇི་ལྟར་ཡོད།། ༡༤༥ །།

827. How could there be any reality in that which is artificial, like a mirrored image--which is seen only due to others' presence and is not seen in their absence? [145]

विद्यमानस्य भावस्य हेतुना किं प्रयोजनम्।
अथाप्यविद्यमानासौ हेतुना किं प्रयोजनम् ॥ १४६ ॥

དངོས་པོ་ཡོད་པར་གྱུར་པ་ལ།
རྒྱུ་ཡིས་དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད།
འོན་ཏེ་དེ་ནི་མེད་ན་ཡང་།
རྒྱུ་ཡིས་དགོས་པ་ཅི་ཞིག་ཡོད།། ༡༤༦ ||

828. Of what use are causes to an existing entity? But also if it does not exist, what is the use of causes? [146]

नाभावस्य विकारोऽस्ति हेतुकोटिशतैरपि।
तदस्वस्थः कथं भावः को वान्यो भावतां गतः ॥ १४७ ॥

བྱེ་བ་བརྒྱ་ཕྲག་རྒྱུ་ཡིས་ཀྱང་།
དངོས་པོ་མེད་པ་བསྒྱུར་དུ་མེད།
གནས་སྐབས་དེ་དངོས་ཇི་ལྟར་ཡིན།
དངོས་འགྱུར་གཞན་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན།། ༡༤༧ ||

829. A hundred million causes cannot change a nonexistent thing; reduced that state [of non-existence], how will it become existent?--And what else could ever come into being? [147]

नाभावकाले भावश्चेत् कदा भावो भविष्यति।
नाजातेन हि भावेन सोऽभावोऽपगमिष्यति ॥ १४८ ॥

མེད་ཆེ་དངོས་ཡོད་སྲིད་མིན་ན།
དངོས་པོ་ཡོད་པར་ནམ་ཞིག་འགྱུར།
དངོས་པོ་སྐྱེས་པར་མ་གྱུར་པར།
དངོས་མེད་དང་ནི་འབྲལ་མི་འགྱུར།། ༡༤༨ ||

830. If the thing does not exist while the nonthing prevails, when will it ever become existent? For, inasmuch as no thing comes forth, the nonthing will never cease. [148]

न चानपगतेऽभावे भावावसरसम्भवः ।
भावश्चाभावतां नैति द्विस्वभावप्रसङ्गतः ॥ १४९ ॥

དངོས་མེད་དང་ནི་མ་བྲལ་ན།
དངོས་པོ་ཡོད་པའི་སྐབས་མི་སྲིད།
དངོས་པོའང་མེད་པར་འགྱུར་མིན་ཏེ།
རང་བཞིན་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ཕྱིར།། ༡༤༩ ||

831. No possible chance exists for a thing to arise, if the nonthing does not cease lest--reduced to absurdity--its nature be dual. [149]

एवं न च निरोधोऽस्ति न च भावोऽस्ति सर्वदा ।
अजातमनिरुद्धं च तस्मात् सर्वमिदं जगत् ॥ १५० ॥

དེ་ལྟར་འགག་པ་ཡོད་མིན་ཞིང་།
དངོས་པོའང་ཡོད་མིན་དེ་ཡི་ཕྱིར།
འགྲོ་བ་འདི་དག་ཐམས་ཅད་ནི།
རྟག་ཏུ་མ་སྐྱེས་མ་འགག་ཉིད།། ༡༥༠ ||

832. Thus, neither cessation nor existence are ever exist; hence, all these worlds of living beings also are never arisen and never stopped. [150]

स्वप्नोपमास्तु गतयो विचारे कदलीसमाः ।
निर्वृतानिर्वृतानां च विशेषो नास्ति वस्तुतः ॥ १५१ ॥

འགྲོ་བ་རྨི་ལམ་ལྟ་བུ་སྟེ།
རྣམ་པར་དཔྱད་ན་ཆུ་ཤིང་འདྲ།
མྱ་ངན་འདས་དང་མ་འདས་པའང་།
དེ་ཉིད་དུ་ནི་ཁྱད་པར་མེད།། ༡༥༡ ||

833. Like a dream are these realms of beings, seen, on analysis, to be like the plantain tree; liberated and unliberated-- in reality there is no difference. [151]

एवं शून्येषु धर्मेषु किं लब्धं किं हृतं भवेत्।
सत्कृतः परिभूतो वा केन कः संभविष्यति ॥ १५२ ॥

དེ་ལྟར་སྟོང་པའི་དངོས་རྣམས་ལ།
ཐོབ་པ་ཅི་ཡོད་ཤོར་ཅི་ཡོད།
གང་གིས་རིམ་གྲོ་བྱས་པའམ།
ཡོངས་སུ་བརྙས་པའང་ཅི་ཞིག་ཡོད།། ༡༥༣ །།

834. Thus, among these empty things, what gain exists, what loss? Who is honored or despised by whom? [152]

कुतः सुखं वा दुःखं वा किं प्रियं वा किमप्रियम्।
का तृष्णा कुत्र सा तृष्णा मृग्यमाणा स्वभावतः ॥ १५३ ॥

བདེ་བའམ་སྡུག་བསྔལ་གང་ལས་ཡིན།
མི་དགར་ཅི་ཡོད་དགར་ཅི་ཡོད།
དེ་ཉིད་དུ་ནི་བཙལ་བྱས་ན།
གང་ཞིག་སྲེད་ཅང་གང་ལ་སྲེད།། ༡༥༣ །།

835. Whence happiness or grief? What is liked or disliked? Upon seeking themin reality, what craving exists and for what is there craving? [153]

विचारे जीवलोकः कः को नामात्र मरिष्यति।
को भविष्यति को भूतः को बन्धुः कस्य कः सुहृत् ॥ १५४ ॥

དཔྱད་ན་གསོན་པའི་འཇིག་རྟེན་འདི།
གང་ཞིག་འདིར་ནི་འཆི་འགྱུར་ཏེ།
འབྱུང་འགྱུར་གང་ཡིན་བྱུང་གྱུར་གང་།
གཉེན་དང་བཤེས་ཀྱང་གང་ཞིག་ཡིན།། ༡༥༤ །།

836. What, on analysis, is this world of the living? Who here will ever die? Who has been or ever will be? Who are kinsmen and friends of whom? [no one.] [154]

सर्वमाकाशसङ्काशं परिगृह्णन्तु मद्विधाः ।
प्रकुप्यन्ति प्रहृष्यन्ति कलहोत्सवहेतुभिः ॥ १५५ ॥

ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་འདྲ་བར་ནི།
བདག་འདྲས་ཡོངས་སུ་གཟུང་བར་གྱིས།
འཐབ་དང་སྐྲོ་བའི་རྒྱུ་དག་གིས།
རབ་ཏུ་འཁྲུག་དང་དགའ་བར་བྱེད།། ༡༥༥ ༎

837. Apprehend all things to be like space, o beings who are like myself! For, elated and angered by causes of gladness and strife, [155]

शोकायासैर्विषादैश्च मिथश्छेदनभेदनैः ।
यापयन्ति सुकृच्छ्रेण पापैरात्मसुखेच्छवः ॥ १५६ ॥

མྱ་ངན་འབད་རྩོལ་རྩོད་པ་དང་།
ཕན་ཚུན་གཅོད་དང་འབིགས་པ་དང་།
བདག་ཉིད་བདེ་བར་འདོད་རྣམས་ནི།
སྡིག་དག་གིས་ནི་ཚེགས་ཆེན་འཚོ།། ༡༥༦ ༎

838. they who wish happiness for themselves with evil deeds live with sins and hardship because of agitation, delight, grief, toil, disputes, cutting and piercing each other. [156]

मृताः पतन्त्यपायेषु दीर्घतीव्रव्यथेषु च ।
आगत्यागात्य सुगतिं भूत्वा भूत्वा सुखोचितः ॥ १५७ ॥

བདེ་འགྲོར་ཡང་དང་ཡང་འོངས་ཏེ།
བདེ་བ་མང་པོ་སྤྱད་སྤྱད་ནས།
ཤི་ནས་ངན་སོང་སྡུག་བསྔལ་ནི།
ཡུན་རིང་མི་བཟད་རྣམས་སུ་ལྟུང་།། ༡༥༧ ༎

839. Dying, they fall into the longlasting, unbearable anguish of realms of ill and, again and again, they return to sample many pleasures in happy realms. [157]

भवे बहुप्रपातश्च तत्र चातत्त्वमीदृशम् ।
तत्रान्योन्यविरोधश्च न भवेत्तत्त्वमीदृशम् ॥ १५८॥

སྲིད་པ་ན་ནི་གཡང་ས་མང་།
དེར་ནི་དེ་ཉིད་མིན་འདི་འདྲ།
དེར་ཡང་ཕན་ཚུན་འགལ་བས་ན།
སྲིད་ན་དེ་ཉིད་འདི་འདྲ་མེད།། ༡༥༨ །།

840. In worldly existence are many precipices, and there prevails such unreality; due, too, to the mutual contradiction, there is no Reality such like this voidness. [158]

तत्र चानुपमास्तीव्रा अनन्ता दुःखसागराः ।
तत्रैवमल्पबलता तत्राप्यल्पत्वमायुषः ॥ १५९ ॥

དེར་ཡང་དཔེ་མེད་མི་བཟད་པའི།
སྡུག་བསྔལ་རྒྱ་མཚོ་མཐའ་ལས་འདས།
དེར་ནི་དེ་ལྟར་སྟོབས་ཆུང་ཞིང་།
དེར་ནི་ཚེ་ཡང་ཐུང་བ་ཉིད།། ༡༥༩ །།

841. There, too, lie boundless oceans of incomparable, fearful sufferings; and there strength is so slight and the span of life so brief [in the human world]. [159]

तत्रापि जीवितारोग्यव्यापारैः क्षुत्क्लमश्रमैः ।
निद्रयोपद्रवैर्बालसंसर्गैर्निष्फलैस्तथा ॥ १६० ॥

དེར་ཡང་གསོན་དང་ནད་མེད་ཀྱི།
བྱེད་དང་བཀྲེས་དང་ངལ་བ་དང་།
གཉིད་དང་འཚེ་དང་དེ་བཞིན་དུ།
བྱིས་དང་འགྲོགས་པ་དོན་མེད་ཀྱིས།། ༡༦༠ །།

842. There, with toils to sustain life and health, with hunger and tribulations, with sleep, misfortune and fools' companionship, [160]

वृथैवायुर्वहत्याशु विवेकस्तत्र दुर्लभः ।
तत्राप्यभ्यस्तविक्षेपनिवारणगतिः कुतः ॥ १६१ ॥

ཚེ་ནི་དོན་མེད་མྱུར་འདའ་ཡི།
རྣམ་དཔྱོད་ཤིན་ཏུ་རྙེད་པར་དཀའ།
དེར་ཡང་རྣམ་གཡེང་གོམས་པ་ནི།
བཟློག་པའི་ཐབས་ནི་ག་ལ་ཡོད།། ༡༦༡ །།

843. Life vainly, swiftly passes away and wise discernment is hard to win. Now, how could one begin there to ward off habitual distraction? [161]

तत्रापि मारो यतते महापायप्रपातने ।
तत्रासन्मार्गबाहुल्याद् विचिकित्सा च दुर्जया ॥ १६२ ॥

དེར་ཡང་ངན་སོང་ཆེན་པོར་ནི།
ལྷུང་ཕྱིར་བདུད་ནི་བརྩོན་པར་བྱེད།
དེར་ནི་ལོག་པའི་ལམ་མང་ཞིང་།
ཐེ་ཚོམ་ལས་ཀྱང་བརྒལ་དཀའ་སྟེ།། ༡༦༢ །།

844. There, too, the Māra strive to bring about downfall into the great realms of misery. There wrong paths are manifold and doubts are hard to overcome? [162]

पुनश्च क्षणदौर्लभ्यं बुद्धोत्पादोऽतिदुर्लभः ।
क्लेशौघो दुर्निवारश्चेत्यहो दुःखपरम्परा ॥ १६३ ॥

སླར་ཡང་དལ་བ་རྙེད་དཀའ་ཞིང་།
སངས་རྒྱས་འབྱུང་རྙེད་ཤིན་ཏུ་དཀའ།
ཉོན་མོངས་ཆུ་བོ་སྤང་དཀའ་སྟེ།
ཨེ་མ་སྡུག་བསྔལ་བརྒྱུད་པར་འགྱུར།། ༡༦༣ །།

845. Again, this kind leisure is hard to win and a Buddha's advent most rare; hard is it to turn back the flood of defilements--alas, the succession of sorrows! [163]

अहो बतातिशोच्यत्वमेषां दुःखौघवर्तिनाम् ।
ये नेक्ष्यन्ते स्वदौःस्थित्यमेवमप्यतिदुःस्थिताः ॥ १६४ ॥

དེ་ལྟར་ཤིན་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་ཡང་།
རང་སྡུག་མི་མཐོང་གང་ཡིན་པ།
སྡུག་བསྔལ་ཆུ་བོར་གནས་འདི་དག
ཀྱི་ཧུད་མྱ་ངན་བྱ་བར་འོས།། ༡༦༤ །།

846. Alas, the terrible sufferings of these who dwell in the torrent of sorrows--who, even in such a hapless plight, do not perceive their own wretchedness! [164]

स्नात्वा स्नात्वा यथा कश्चिद् विशेद् वह्निं मुहुर्मुहुः ।
स्वसौस्थित्यं मन्यन्ते एवमप्यतिदुःस्थिताः ॥ १६५ ॥

དཔེར་ན་འགའ་ཞིག་ཡང་ཡང་ཁྲུས།
བྱས་ཏེ་ཡང་ཡང་མེར་འཇུག་པ།
དེ་ལྟར་ཤིན་ཏུ་སྡུག་བསྔལ་བར།
གནས་ཀྱང་བདག་ཉིད་བདེར་བསྙམ་བཞིན།། ༡༦༥ །།

847. Even as some, having bathed and bathed, might again and again enter fire and--though abiding in misery thus--still harbor conceit for their happy lot, [165]

अजरामरलीलानामेवं विहरतां सताम् ।
आयास्यन्त्यापदो घोराः कृत्वा मरणमग्रतः ॥ १६६ ॥

དེ་ལྟར་རྒ་དང་འཆི་མེད་པ།
བཞིན་དུ་སྤྱོད་པས་གནས་རྣམས་ལ།
དང་པོ་ཉིད་དུ་བསད་བྱས་ནས།
ངན་སོང་ལྟུང་བ་མི་བཟད་འོང་།། ༡༦༦ །།

848. So they who dwell, playing on as if free from old age and destruction, come first into the presence of Death and then meet with fearful disaster. [165]

एवं दुःखाग्नितप्तानां शान्तिं कुर्यामहं कदा ।
पुण्यमेघसमुद्भूतैः सुखपकरणैः स्वकैः ॥ १६७ ॥

དེ་ལྟར་སྡུག་བསྔལ་མེས་གདུངས་ལ།
བསོད་ནམས་སྤྲིན་ལས་ལེགས་བྱུང་བའི།
རང་གི་བདེ་བའི་ཚོགས་ཆར་གྱིས།
ཞི་བྱེད་པར་བདག་ནམ་ཞིག་འགྱུར།། ༡༦༧ ||

849. With the rain of joyfulness from clouds of my merit, when may I provide cool relief to those burnt by the flames of suffering? [167]

कदोपलम्भदृष्टियो देशयिष्यामि शून्यताम् ।
संवृत्यानुपलम्भेन पुण्यसम्भारमादरतात् ॥ १६८ ॥

ནམ་ཞིག་དམིགས་པ་མེད་ཚུལ་དུ།
གུས་པས་བསོད་ནམས་ཚོགས་བསགས་ཏེ།
དམིགས་པས་ཕུང་བར་གྱུར་རྣམས་ལ།
སྟོང་པ་ཉིད་ནི་སྟོན་པར་འགྱུར།། ༡༦༨ ||

850. When shall I, having reverently gathered the accumulation of merit through the method of non-support, teach emptiness to those who are made destitute through [their dependence on mental] support? [167]

॥ बोधिचर्यावतारे प्रज्ञापारमिता नाम नवमः परिच्छेदः ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས།
ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་ལེའུ་སྟེ་དགུ་པའོ། །

बोधिचर्यावतारं मे यद्विचिन्तयतः शुभम् ।
तेन सर्वे जनाः सन्तु बोधिचर्याविभूषणाः ॥ १ ॥

བདག་གིས་བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པ་ལ།
འཇུག་པ་རྣམ་པར་བསམས་པ་ཡི།
དགེ་བ་གང་དེས་འགྲོ་བ་ཀུན།
བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་པས་བརྒྱན་པར་ཤོག ༡ ||

851. By the virtue which I have gained through the contemplation of 'The Bodhisattva's Career', may all living beings adorn with the practices that lead to enlightenment. [1]

सर्वासु दिक्षु यावन्तः कायचित्तव्यथातुराः ।
ते प्राप्नुवन्तु मत्पुण्यैः सुखप्रमोदसागरान् ॥ २ ॥

ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་ན་ལུས་དང་སེམས།
སྡུག་བསྔལ་ནད་པ་ཇི་སྙེད་པ།
དེ་དག་བདག་གི་བསོད་ནམས་ཀྱིས།
བདེ་དགའ་རྒྱ་མཚོ་ཐོབ་པར་ཤོག ༢ ||

852. As many as there are, in every direction, of beings diseased with the pains of body and mind--by my merits, may they obtain oceans of happiness and joy. [2]

आसंसारं सुखज्यानिर्मा भूत्तेषां कदाचन ।
बोधिसत्त्वसुखं प्राप्तुं भवत्यविरतं जगत् ॥ ३ ॥

དེ་དག་འཁོར་བ་ཇི་སྲིད་དུ།
ནམ་ཡང་བདེ་ལས་ཉམས་མ་གྱུར།
འགྲོ་བས་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཡི།
བདེ་བ་རྒྱུན་མི་འཆད་ཐོབ་ཤོག ༣ ||

853. So long as they remain in saṃsāra, may they never decline from happiness, uninterruptedly may beings obtain the happiness of the Bodhisattvas! [3]

यावन्तो नारकाः केचिद्विद्यन्ते लोकधातुषु ।
सुखावती सुखामोदैर्मोदन्तां तेषु देहिनः ॥ ४ ॥

འཇིག་རྟེན་ཁམས་ན་དམྱལ་བ་དག།
གང་དག་ཇི་སྙེད་ཡོད་པ་རྣམས།
དེ་དག་ཏུ་ནི་ལུས་ཅན་རྣམས།
བདེ་ཅན་བདེ་བས་དགའ་བར་ཤོག། ༤ ||

854. May the beings who are in as many hells as are in the realms of worlds, all be gladdened by the joys of Sukhavatī. [4]

शीतार्ताः प्राप्नुवन्तूष्णमुष्णमार्ताः सन्तु शीतलाः ।
बोधिसत्त्वमहामेघसम्भवैर्जलसागरैः ॥ ५ ॥

གྲང་བས་ཉམ་ཐག་དྲོ་ཐོབ་ཤོག
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྲིན་ཆེན་ལས།
བྱུང་བའི་ཆུ་བོ་མཐའ་ཡས་ཀྱིས།
ཚ་བས་ཉམ་ཐག་བསིལ་བར་ཤོག། ༥ ||

855. May those stricken by cold secure warmth; by the boundless rivers arising from the great cloud of Bodhisattvas, may those stricken by heat become cooled. [5]

असिपत्रवनं तेषां स्यान्नन्दनवनद्युतिः ।
कूटशाल्मलीवृक्षाश्च जायन्तां कल्पपादपाः ॥ ६ ॥

རལ་གྲི་ལོ་མའི་ནགས་ཚལ་ཡང་།
དེ་ལ་དགའ་ཚལ་སྡུག་གུར་ཤོག།
ཤལ་མ་ལི་ཡི་སྡོང་པོ་ཡང་།
དཔག་བསམ་ཤིང་དུ་འཁྲུངས་པར་ཤོག། ༦ ||

856. May the forest of sword-leaves, too, become charming pleasure groves for them; may the Śālmalīlmali trees also rise before them as wishing trees. [6]

काद्म्बकारण्डचक्रवाकहंसादिकोलाहलरम्यशोभैः ।
सरोभिरुद्दामसरोजगन्धैर्भवन्तु हृद्याः नरकप्रदेशाः ॥ ७ ॥

མཐིང་རིལ་ངུར་པ་དག་དང་ངང་པ་དང་།
བཞད་སོགས་སྐད་སྙན་འབྱིན་པས་མཛེས་པ་དང་།
པདྨ་དྲི་བསུང་ཆེ་ལྡན་མཚོ་དག་གིས།
དམྱལ་བའི་ས་ཕྱོགས་དག་ནི་ཉམས་དགར་ཤོག། ༧ ||

857. May those forests become beautiful with the pleasant cries and laughter, etc. of Karaṇḍas, Cakravakas, and swans, etc.,. May the regions of hell become pleasant with lakes filled with lotuses that spread about their fragrant scents. [7]

सोऽङ्गारराशिर्मणिराशिरस्तु तप्ता च भूः स्फाटिककुट्टिमं स्यात् ।
भवन्तु संघातमहीधराश्च पूजाविमानाः सुगतप्रपूर्णाः ॥ ८ ॥

སོལ་ཕུང་དེ་ཡང་རིན་ཆེན་ཕུང་པོར་གྱུར།
ས་བསྲེགས་ཤེལ་གྱི་ས་གཞི་བརྐྱར་བར་ཤོག།
བསྡུས་འཇོམས་རི་བོ་རྣམས་ཀྱང་མཆོད་པ་ཡི།
གཞལ་མེད་ཁང་གྱུར་བདེ་གཤེགས་གང་བར་ཤོག། ༨
||

858. May those heaps of burning coals turn into heaps of jewels; may the heated ground become a crystal floor, and may the mountains of the Smashing Hell also become celestial mansions of worship, filled with the Sugatas. [8]

अङ्गारतप्तोपलशस्त्रवृष्टिरद्यप्रभृत्यस्तु च पुष्पवृष्टिः ।
तच्छस्त्रयुद्धं च परस्परेण क्रीडार्थमद्यास्तु च पुष्पयुद्धम् ॥ ९ ॥

མདག་མ་རྡོ་བསྲེགས་མཚོན་གྱི་ཆར་པ་དག།
དེང་ནས་བཟུང་སྟེ་མེ་ཏོག་ཆར་པར་གྱུར།
ཕན་ཚུན་མཚོན་གྱིས་འདེབས་པ་དེ་ཡང་ནི།
དེང་ནས་རྩེ་ཕྱིར་མེ་ཏོག་འཕེན་པར་ཤོག། ༩ ||

859. May the rain of live coals, burning stones and weapons become, from this day onward, a rain of flowers. And may the mutual fighting with weapons, too, from this day on, become the tossing of blossoms in play. [9]

पतितसकलमांसाः कुन्दवर्णास्थिदेहा
दहनसमजलायां वैतरण्यां निमग्नाः ।
मम कुशलबलेन प्राप्तदिव्यात्मभावाः
सह सुरवनिताभिः सन्तु मन्दाकिनीस्थाः । ॥ १० ॥

ཆུ་བོ་རབ་མེད་མེ་དོང་འདྲ་ནང་བྱིང་བ་དག།
ཤ་ཀུན་ཞིག་གྱུར་རུས་གོང་མེ་ཏོག་ཀུནྡའི་མདོག།
བདག་གི་དགེ་བའི་སྟོབས་ཀྱིས་ལྷ་ཡི་ལུས་ཐོབ་ནས།
ལྷ་མོ་རྣམས་དང་ལྷན་ཅིག་དལ་གྱིས་འབབ་གནས་ཤོག། ༡༠ ||

860. By the strength of my virtues, may those who are sink in the River Vaitaraṇī, which is like a pit of fire, with all their flesh consumed and their bones having the color of the [white] kunda flower--may they, having obtained the bodies of gods, dwell together with goddesses (near) the heavenly river Mandakini. [10]

त्रस्ताः पश्यन्त्वकस्मादिह यमपुरुषाः काकगृध्राश्च घोरा
ध्वान्तं ध्वस्तं समन्तात्सुखरतिजननी कस्य सौम्या प्रभेयम् ।
इत्यूर्ध्वं प्रेक्षमाणा गगनतलगतं वज्रपाणिं ज्वलन्तं
दृष्ट्वा प्रामोद्यवेगाद्व्यपगतदुरिता यान्तु तेनैव सार्धम् ॥ ११ ॥

ཅིའི་ཕྱིར་འདིར་ནི་གཤིན་རྗེའི་མི་དང་ཁྭ་དང་བྱ་རྒོད་མི་བཟད་རྣམས་སྐྲག་བྱེད།
ཀུན་ནས་མུན་བསལ་བདེ་དགའ་སྐྱེད་པའི་མཐུ་བཟང་འདི་ཀོ་སུ་ཡི་མཐུ་སྙམ་སྟེ།
གྱེན་དུ་བལྟས་ན་ནམ་མཁའི་དཀྱིལ་ན་ཕྱག་ན་རྡོ་རྗེ་འབར་བ་བཞུགས་མཐོང་ནས།
རབ་ཏུ་དགའ་བའི་ཤུགས་ཀྱིས་སྡིག་དང་བྲལ་ནས་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་འགྲོ་བར་ཤོག། ༡༡ ||

861. Who do the fierce men, crows, and vultures of Yama grow frightened? (And may the beings in hell) wondering, 'Whose good power is this that totally dispels the darkness and creates happiness and joy?', then look upwards and behold radiant Vajrapāṇi standing in the midst of the sky and may they, parting from their sins through the power of great joy, commune with Him. [11]

पतति कमलवृष्टिर्गन्धपानीयमिश्राच्छमिति नरकवह्निं दृश्यते नाशयन्ती ।
किमिदमिति सुखेनाह्लादितानामकस्माद्भवतु कमलपाणेर्दर्शनं नारकाणाम् ॥ १२ ॥

མེ་ཏོག་ཆར་པ་སྤྲོས་ཆུ་དང་འདྲེས་འབབས་པ་ཡིས།
དམྱལ་བའི་མེ་མདག་ཆིལ་ཆིལ་གསོད་པ་མཐོང་གྱུར་ནས།
གློ་བུར་བདེ་བས་ཚིམ་པ་འདི་ཅི་བསམ་པ་དང་།
སེམས་དམྱལ་རྣམས་ཀྱིས་ཕྱག་ན་པདྨ་མཐོང་བར་ཤོག། ༡༢ ||

862. May they, having seen the burning coals of hell fizzle, quenched by a rain fall of flowers mixed with scented water, wonder, 'What is this contentment that comes with sudden joy?'--and may the beings of hell gaze upon Kamalapāṇi. [12]

आयातायात शीघ्रं भयमपनयत भ्रातरो जीविताः स्मः
संप्राप्तोऽस्माकमेष ज्वलद्भयकरः कोऽपि चीरीकुमारः।
सर्वं यस्यानुभावाद्व्यसनमपगतं प्रीतिवेगाः प्रवृत्ताः
जातं संबोधिचित्तं सकलजनपरित्राणमाता दया च ॥ १३ ॥

གྲོགས་དག་འཇིགས་པ་བོར་ལ་རིངས་པར་ཚུར་ཤོག་ཅུ་བུའི་ཐད་དུ་ནི།
གང་གི་མཐུ་ཡིས་སྡུག་བསྔལ་ཀུན་བྲལ་དགའ་བའི་ཤུགས་ཕྱིན་ལ།
འགྲོ་བ་ཀུན་ནས་ཡོངས་སྐྱོབ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་བརྩེ་བ་སྐྱེས་གྱུར་པ།
གཞོན་ནུ་ཟུར་ཕུད་ཅན་འབར་འཇིགས་པ་མེད་པར་བྱེད་པ་སུ་ཞིག་ཕྱིན།། ༡༣ ||

863. O friends, leaves your terrors and quickly comes near us! Who is he who has come, this radiant youth with five knotted locks of hair, who causes us to be without fear, and by whose power we part from all miseries and, attaining the power of joy, produce (within ourselves) loving kindness and the enlightenment thought of fully protecting all living beings?. [13]

पश्यन्त्वेनं भवन्तः सुरशतमुकुटैरर्च्यमानाङ्घ्रिपद्मं
कारुण्यादार्द्रदृष्टिं शिरसि निपतितानेकपुष्पौघवृष्टिम्।
कूटागारैर्मनोज्ञैः स्तुतिमुखरसुरस्त्रीसहस्रोपगीतै
र्दृष्ट्वाग्रे मञ्जुघोषं भवतु कलकलः सांप्रतं नाराकाणाम् ॥ १४ ॥

ཁྱོད་ཀྱིས་ལྷ་བརྒྱའི་ཅོད་པན་དག་གིས་ཞབས་ཀྱི་པདྨ་ལ་མཆོད་ཅིང་།
ཐུགས་རྗེས་བརླན་སྤྱན་དབུ་ལ་མེ་ཏོག་དུ་མའི་ཚོགས་ཀྱི་ཆར་འབབས་པ།
ཁང་བརྩེགས་ཡིད་འོང་ལྷ་མོ་སྟོང་ཕྲག་བསྟོད་དབྱངས་སྒྲོགས་ལྡན་འདི་ལྟོས་ཞེས།
འཇམ་དབྱངས་དེ་འདྲ་མཐོང་ནས་ད་ནི་སེམས་དམྱལ་ཙ་ཅོ་འདོན་པར་ཤོག། ༡༤ ||

864. 'Behold his whose lotus feet are worshipped by the crowns of hundreds of gods, whose eyes are wet with compassion, upon whose head a rain of clusters of many flowers falls, and who has a beautiful mansion sounding with songs of praise sung by thousands of goddesses!' And, having thus beheld Manjoghosa, may the beings of hell give forth shouts of joy! [14]

इति मत्कुशलैः समन्तभद्रप्रमुखानावृतबोधिसत्त्वमेघान्।
सुखशीतसुगन्धवातवृष्टीनभिनन्दन्तु विलोक्य नारकास्ते ॥ १५ ॥

དེ་ལྟར་བདག་གི་དགེ་རྩས་ཀུན་ཏུ་བཟང་ལ་སོགས།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་སྒྲིབ་པ་མེད་སྤྲིན་བདེ་བ་དང་།

བསིལ་ཞིང་དྲི་ཞིམ་ངད་ལྡན་ཆར་པ་འབེབས་མཐོང་ནས།
སེམས་ཅན་དམྱལ་བ་དེ་དག་མངོན་པར་དགའ་གྱུར་ཅིག། ༡༥ ||

865. Thus, by my roots of virtue, may those being of hell, having seen rainfalls diffusing joy, coolness and fragrance falling from the spotless clouds of Samantabhadra and the other Bodhisattvas--may they fully rejoice! [15]

शाम्यन्तु वेदनास्तीव्रा नाराकाणां भयानि च।
दुर्गतिभ्यो विमुच्यन्तां सर्वदुर्गतिवासिनः ॥ १६ ॥

སེམས་དམྱལ་ཚོར་བ་དྲག་པོ་དང་།
འཇིགས་པ་རྣམས་ནི་ཞི་བར་ཤོག།
ངན་འགྲོར་གནས་པ་ཐམས་ཅད་དག
ངན་སོང་ལས་ནི་རྣམ་གྲོལ་ཤོག། ༡༦ ||

866. May the severe feeling of hell beings pacify. May the inhabitants of the evil states be free from the bad realms. [16]

अन्योन्यभक्षणभयं तिरश्चामपगच्छतु।
भवन्तु सुखिनः प्रेता यथोत्तरकुरौ नराः ॥ १७ ॥

དུད་འགྲོ་རྣམས་ནི་གཅིག་ལ་གཅིག།
ཟ་བའི་འཇིགས་དང་བྲལ་བར་ཤོག།
སྒྲ་མི་སྙན་པའི་མི་བཞིན་དུ།
ཡི་དྭགས་རྣམས་ནི་བདེ་བར་གྱུར།། ༡༧ ||

867. May animals become free of their fear of being eaten by each other; may the ghosts be happy like the men of Northern-kuru. [17]

संतर्प्यन्तां प्रेताः स्नाप्यन्तां शीतला भवन्तु सदा।
आर्यावलोकितेश्वरकरगलितक्षीरधाराभिः ॥ १८ ॥

འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་དབང་གི།
ཕྱག་ནས་འབབ་པའི་འོ་རྒྱུན་གྱིས།
ཡི་དྭགས་རྣམས་ནི་ཚིམ་བྱས་ཤིང་།
ཁྲུས་བྱས་རྟག་ཏུ་བསིལ་བར་ཤོག། ༡༨ ||

868. By the streams of milk flowing from the hand of Ārya Avalokiteśvara, may the ghosts be made content and, bathed by it, may they always be cool. [18]

अन्धाः पश्यन्तु रूपाणि शृण्वन्तु बधिराः सदा ।
गभिण्यश्च प्रसूयन्तां मायादेवीव निर्व्यथाः ॥ १९ ॥

ལོང་བ་རྣམས་ཀྱིས་གཟུགས་མཐོང་ཞིང་།
འོན་པས་རྟག་ཏུ་སྒྲ་ཐོས་ཤོག།
ལྷ་མོ་སྒྱུ་འཕྲུལ་ཇི་བཞིན་དུ།
སྦྲུམ་མའང་གནོད་མེད་བཙའ་བར་ཤོག། ༡༩ ||

869. May the blind see forms, and the deaf always hear sounds; may pregnant women, too, give birth without trouble, just like Queen Māyādevi. [19]

वस्त्रभोजनपानीयं स्रक्चन्दनविभूषणम् ।
मनोभिलषितं सर्वं लभन्तां हितसंहितम् ॥ २० ॥

གོས་དང་ཟས་དང་བཏུང་བ་དང་།
ཙནྡན་འཕྲེང་བ་དང་ནི་རྒྱན།
ཡིད་ལ་འདོད་པ་ཐམས་ཅད་ནི།
ཕན་པ་དང་ལྡན་ཐོབ་པར་ཤོག། ༢༠ ||

870. May the beings obtain garments, food, water, garlands, sandalwood and ornaments and all the myriad beneficial things they desire. [20]

भीताश्च निर्भयाः सन्तु शोकार्ताः प्रीतिलाभिनः ।
उद्विग्नाश्च निरुद्वेगा धृतिमन्तो भवन्तु च ॥ २१ ॥

སྐྲག་པ་རྣམས་ནི་འཇིགས་མེད་ཤོག།
མྱ་ངན་ཉམ་ཐག་དགའ་ཐོབ་ཤོག།
ཡི་ཆད་རྣམས་ཀྱང་ཡིད་སོས་ཤིང་།
བརྟན་པ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་ཤོག། ༢༡ ||

871. May the poor ones gain wealth, the depressed ones get relief, the frustrated ones have hope. Thus, may they become perfectly firm. [21]

872.

आरोग्यं रोगिणामस्तु मुच्यन्तं सर्वबन्धनात् ।
दुर्बला बलिनः सन्तु स्निग्धचित्ताः परस्परम् ॥ २२ ॥

ནད་པ་རྣམས་ནི་ནད་མེད་ཤོག།
བཙིངས་པ་རྣམས་ནི་གྲོལ་བར་གྱུར།
མཐུ་མེད་རྣམས་ནི་མཐུ་ལྡན་ཞིང་།
སེམས་ནི་ཕན་ཚུན་མཉེན་གྱུར་ཅིག། ༢༢ ༎

872. May the frightened become fearless, the grief-stricken have joy. May those who are anxious be comforted, and become altogether firm. (*1st line differs). [22]

सर्वा दिशः शिवाः सन्तु सर्वेषां पथिवर्तिनाम्।
येन कार्येण गच्छन्ति तद्धुपायेन सिध्यतु ॥ २३ ॥

འགྲོན་པོ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ལ།
ཕྱོགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་བདེ་བར་ཤོག
གང་གི་དོན་དུ་འགྲོ་བྱེད་པ།
དེ་འབད་མི་དགོས་གྲུབ་གྱུར་ཅིག། ༢༣ ༎

873. May every direction be peacefull* for all travelers! May the purpose for which they go forth be achieved without any effort. [23]

नौयानयात्रारूढाश्च सन्तु सिद्धमनोरथाः।
क्षैमेण कूलमासाद्य रमन्तां सह बन्धुभिः ॥ २४ ॥

གྲུ་དང་གྲུ་ཆེན་ཞུགས་པ་རྣམས།
ཡིད་ལ་བསམས་པ་གྲུབ་གྱུར་ཏེ།
ཆུ་ཡི་ངོགས་སུ་བདེར་ཕྱིན་ནས།
གཉེན་དང་ལྷན་ཅིག་དགའ་བར་ཤོག། ༢༤ ༎

874. May those who embark on boats and ships have their wishes fulfilled and, having returned with ease to the shore, may they rejoice together with their kin. [24]

कान्तारोन्मार्गपतिता लभन्तां सार्थसंगतिम्।
अश्रमेण च गश्छन्तु चौरव्याघ्रादिनिर्भयाः ॥ २५ ॥

མྱ་ངམ་ལམ་གོལ་འཁྱམས་པ་རྣམས།
མགྲོན་པོ་དག་དང་ཕྲད་གྱུར་ནས།
ཆོམ་རྐུན་སྟག་སོགས་འཇིགས་མེད་པར།
མི་ངལ་བདེ་བླག་འདོང་བར་ཤོག། ༢༥ ༎

875. May those who have lost their way and wander in forests, meet with travelers and, without fear of bandits and tigers etc., may they happily travel on without weariness. [25]

सुप्तमत्तप्रमत्तानां व्यध्वारण्यादिसंकटे ।
अनाथबालवृद्धानां रक्षां कुर्वन्तु देवताः ॥ २६ ॥

དགོན་སོགས་ལམ་མེད་ཉམ་ང་བར།
བྱིས་པ་རྒན་པོ་མགོན་མེད་པ།
གཉིད་ལོག་མྱོས་ཤིང་རབ་མྱོས་རྣམས།
ལྷ་དག་སྲུང་བ་བྱེད་པར་ཤོག ༢༦ ༎

876. May the gods protect those children and aged people who are in danger in trackless forest, etc. and who are intoxicated by sleep, or totally mad.* [26]

सर्वाक्षणविनिर्मुक्ताः श्रद्धाप्रज्ञाकृपान्विताः ।
आकाराचारसंपन्नाः सन्तु जातिस्मराः सदा ॥ २७ ॥

མི་དལ་ཀུན་ལས་ཐར་པ་དང་།
དད་དང་ཤེས་རབ་བརྩེ་ལྡན་ཞིང་།
གཟུགས་དང་སྤྱོད་པ་ཕུན་ཚོགས་ནས།
རྟག་ཏུ་ཚེ་རབས་དྲན་གྱུར་ཅིག ༢༧ ༎

877. May (beings) be freed from all restless states and be endowed with faith, wisdom and loving kindness. Having perfection of form and conduct, may they always recall their (former) lifetimes. [27]

878.

भवन्त्वक्षयकोशाश्च यावद् गगनगञ्जवत् ।
निर्द्वन्द्वा निरुपायासाः सन्तु स्वाधीनवृत्तयः ॥ २८ ॥

ཐམས་ཅད་ནམ་མཁའ་མཛོད་བཞིན་དུ།
ལོངས་སྤྱོད་ཆད་པ་མེད་པར་ཤོག
རྩོད་པ་མེད་ཅིང་འཚེ་མེད་པར།
རང་དབང་དུ་ནི་སྤྱོད་པར་ཤོག ༢༨ ༎

878. Meanwhile, may all possess inexhaustible wealth like treasury of space; may they act with independence, devoid of disputes and troubless. [28]

अल्पौजसश्च ये सत्त्वास्ते भवन्तु महौजसः ।
भवन्तु रूपसम्पन्ना ये विरूपास्तपस्विनः ॥ २९ ॥

སེམས་ཅན་གཟི་བརྗིད་ཆུང་ངུ་གང་།
དེ་དག་གཟི་བརྗིད་ཆེན་པོར་ཤོག།
དཀའ་ཐུབ་ཅན་གང་གཟུགས་ངན་པ།
གཟུགས་བཟང་ལྡན་སུམ་ཚོགས་གྱུར་ཅིག། ༢༩ ༎

879. May those beings of little lustre become endowed with great radiance; may those ascetics whose bodies are ugly, obtain fair and perfect forms. [29]

याः काश्चन स्त्रियो लोके पुरुषत्वं प्रजन्तु ताः ।
प्राप्नुवन्तूच्चतां नीचा हतमाना भवन्तु च ॥ ३० ॥

འཇིག་རྟེན་བུད་མེད་ཇི་སྙེད་པ།
དེ་དག་སྐྱེས་པ་ཉིད་གྱུར་ཅིག།
མ་རབས་རྣམས་ནི་མཐོ་ཐོབ་ཅིང་།
ང་རྒྱལ་དག་ཀྱང་བཅོམ་པར་ཤོག། ༣༠ ༎

880. May women, as many as there are in the world, become men; may the mean attain exaltation and also overcome their pride. [30]

अनेन मम पुण्येन सर्वसत्त्वा अशेषतः ।
विरम्य सर्वपापेभ्यः कुर्वन्तु कुशलं सदा ॥ ३१ ॥

བདག་གི་བསོད་ནམས་འདི་ཡིས་ནི།
སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མ་ལུས་པ།
སྡིག་པ་ཐམས་ཅད་སྤངས་ནས་ནི།
རྟག་ཏུ་དགེ་བ་བྱེད་པར་ཤོག། ༣༡ ༎

881. By this of my merit, may all living beings, without exception, abandon all sins and always perform virtue. [31]

बोधिचित्ताविरहिता बोधिचर्यापरायणाः ।
बुद्धैः परिगृहीताश्च मारकर्मविवर्जिताः ॥ ३२ ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དང་མི་འབྲལ་ཞིང་།
བྱང་ཆུབ་སྤྱོད་ལ་གཞོལ་བ་དང་།
སངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཡོངས་གཟུང་ཞིང་།
བདུད་ཀྱི་ལས་རྣམས་སྤང་བར་ཤོག། ༣༣ ||

882. May they not part from the thought of enlightenment, and may they engage in the practices of the Bodhisattva's conduct; may they be taken hold of by the Enlightened Ones, and get rid of the deeds of Mara. [32]

अप्रमेयायुषश्चैव सर्वसत्त्वा भवन्तु ते ।
नित्यं जीवन्तु सुखिता मृत्युशब्दोऽपि नश्यतु ॥ ३३ ॥

སེམས་ཅན་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ནི།
ཚེ་ཡང་དཔག་མེད་རིང་བར་ཤོག།
རྟག་ཏུ་བདེ་བར་འཚོ་འགྱུར་ཞིང་།
འཆི་བའི་སྒྲ་ཡང་བསྒྲག་མ་གྱུར།། ༣༣ || [འཆི་བའི་སྒྲ་ཡང་འཇིག་གྱུར་ཅིག།]

883. May all those beings, too, have immeasurable lifetimes; may they always live happily and may not even the mention of death be proclaimed. [33

884.

रम्याः कल्पद्रुमोद्यानैः दिशः सर्वा भवन्तु च ।
बुद्धबुद्धात्मजाकीर्णा धर्मध्वनिमनोहरैः ॥ ३४ ॥

དཔག་བསམ་ཤིང་གི་སྐྱེད་མོས་ཚལ།
སངས་རྒྱས་དང་ནི་སངས་རྒྱས་སྲས།
ཆོས་སྙན་སྒྲོགས་པས་གང་བ་ཡིས།
ཕྱོགས་རྣམས་ཐམས་ཅད་གང་བར་ཤོག། ༣༤ ||

884. May every direction be filled with groves of wishing trees, and filled with the sound of pleasing teachings of the Buddhas and their Buddha-offsprings. [34]

शर्करादिव्यपेता च समा पाणितलोपमा ।
मृद्वी च वैडूर्यमयी भूमिः सर्वत्र तिष्ठतु ॥ ३५ ॥

ཐམས་ཅད་དུ་ཡང་ས་གཞི་དག།
གསེག་མ་ལ་སོགས་མེད་པ་དང་།
ལག་མཐིལ་ལྟར་མཉམ་བཻཌཱུརྱའི།
རང་བཞིན་འཇམ་པོར་གནས་གྱུར་ཅིག། ༣༥ ||

885. May the ground, too, everywhere be without stones, etc., level like the palm of the hand, and made of smooth Vaiḍūrya. [35]

बोधिसत्त्वमहापर्षन्मण्डलानि समन्ततः ।
निषीदन्तु स्वशोभाभिर्मण्डयन्तु महीतलम् ॥ ३६ ॥

འཁོར་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ཡོད་དགུར་ཡང་།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་མང་པོ་དག།
རང་གི་ལེགས་པས་ས་སྟེང་དག།
བརྒྱན་པར་མཛད་པས་བཞུགས་གྱུར་ཅིག། ༣༦ ||

886. In as many assembly circles as there are, may multitudes of Bodhisattvas be seated, adorning the earth's surface with their own goodness. [36]

पक्षिभ्यः सर्ववृक्षेभ्यो रश्मिभ्यो गगनादपि ।
धर्मध्वनिरविश्रामं श्रूयतां सर्वदेहिभिः ॥ ३७ ॥

ལུས་ཅན་ཀུན་གྱིས་བྱ་དང་ནི།
ཤིང་དང་འོད་ཟེར་ཐམས་ཅད་དང་།
ནམ་མཁའ་ལས་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་སྒྲ།
རྒྱུན་མི་འཆད་པར་ཐོས་པར་ཤོག། ༣༧ ||

887. May all embodied beings uninterruptedly hear the sound of the Dharma from every bird, tree, lightray and even from the sky. [37]

बुद्धबुद्धसुतैर्नित्यं लभन्तां ते समागमम् ।
पूजामेघैरनन्तैश्च पूजयन्तु जगद्गुरुम् ॥ ३८ ॥

དེ་དག་རྟག་ཏུ་སངས་རྒྱས་དང་།
སངས་རྒྱས་སྲས་དང་ལྡན་གྱུར་ཅིག།
མཆོད་པའི་སྤྲིན་ནི་མཐའ་ཡས་པས།
འགྲོ་བའི་བླ་མ་མཆོད་པར་ཤོག། ༣༨ ||

888. May they always meet with the Enlightened Ones and the offsprings of the Enlightened; may they give worship to the Lords of Livings Beings with unlimited clouds of offerings. [38]

देवो वर्षतु कालेन शस्यसम्पत्तिरस्तु च ।
स्फीतो भवतु लोकश्च राजा भवतु धार्मिकः ॥ ३९ ॥

ལྷ་ཡང་དུས་སུ་ཆར་འབེབས་ཤིང་།
ལོ་ཏོག་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པར་ཤོག།
རྒྱལ་པོ་ཆོས་བཞིན་སྤྱོད་གྱུར་ཅིག
འཇིག་རྟེན་དག་ཀྱང་དར་བར་ཤོག། ༣༩ ||

889. May the gods, too, cause the rains to fall in season, and the harvests to be bounteous: May Kings act in accord with the Law and may the people also prosper. [39]

शक्ता भवन्तु चौषध्यो मन्त्राः सिद्ध्यन्तु जापिनाम् ।
भवन्तु करुणाविष्टा डाकिनीरक्षसादयः ॥ ४० ॥

སྨན་རྣམས་མཐུ་དང་ལྡན་པ་དང་།
གསང་སྔགས་བཟླས་བརྗོད་འགྲུབ་པར་ཤོག།
མཁའ་འགྲོ་སྲིན་པོ་ལ་སོགས་པ།
སྙིང་རྗེའི་སེམས་དང་ལྡན་གྱུར་ཅིག། ༤༠ ||

890. May medicines be endowed with strength and the mantras of reciters be successful; may witches, evil spirits, etc. become endowed with compassionate minds! [40]

मा कश्चिद्दुःखितः सत्त्वो मा पापी मा रोगितः।
मा हीनः परिभूतो वा मा भूत् कश्चिच्च दुर्मनाः ॥ ४१ ॥

སེམས་ཅན་འགའ་ཡང་སྡུག་མ་གྱུར།
སྡིག་པར་མ་གྱུར་ན་མ་གྱུར།
འཇིགས་དང་བརྙས་པར་མི་འགྱུར་ཞིང་།
འགའ་ཡང་ཡིད་མི་བདེ་མ་གྱུར།། ༤༡ ||

891. May no living being become miserable, nor sinful, nor ill, neither fearful or despised--may none become unhappy! [41]

पाठस्वाध्यायकलिला विहाराः सन्तु सुस्थिताः।
नित्यं स्यात् संघसामग्री संघकार्थं च सिध्यतु ॥ ४२ ॥

གཙུག་ལག་ཁང་རྣམས་ཀློག་པ་དང་།
ཁ་ཏོན་གྱིས་རྒྱས་ལེགས་གནས་ཤོག།
རྟག་ཏུ་དགེ་འདུན་མཐུན་པ་དང་།
དགེ་འདུན་དོན་ཡང་འགྲུབ་པར་ཤོག། ༤༢ ||

892 May the monasteries flourish, filled with the reading and recitation (of holy scriptures). May the assemblies of monks be harmonious and also achieve the objectives of the assembly. [42]

विवेकलाभिनः सन्तु शिक्षाकामाश्च भिक्षवः।
कर्मण्यचित्ता ध्यायन्तु सर्वविक्षेपवर्जिताः ॥ ४३ ॥

བསླབ་པ་འདོད་པའི་དགེ་སློང་དག།
དབེན་པ་དག་ཀྱང་ཐོབ་པར་ཤོག།
གཡེང་བ་ཐམས་ཅད་སྤངས་ནས་ནི།
སེམས་ནི་ལས་རུང་སྒོམ་གྱུར་ཅིག། ༤༣ ||

893. May the monks who wish to study also find solitude; having forsaken all distractions, may their minds be capable of meditation. [43]

लाभिन्यः सन्तु भिक्षुण्यः कलहायासवर्जिताः ।
भवन्त्वखण्डशीलाश्च सर्वे प्रव्रर्जितास्तथा ॥ ४४ ॥

དགེ་སློང་མ་རྣམས་རྙེད་ལྡན་ཞིང་།
འཐབ་དང་གནོད་པ་སྤང་བར་ཤོག།
དེ་བཞིན་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཀུན།
ཚུལ་ཁྲིམས་ཉམས་པ་མེད་གྱུར་ཅིག། ༤༤ ||

894. May nuns obtain gain (for their support) and leave off quarrels and adulations. And so, too, may all who have renounced not fail in moral conduct. [44]

दुःशीलाः सन्तु संविग्नाः पापक्षयरताः सदा ।
सुगतेर्लाभिनः सन्तु तत्र चाखण्डितव्रताः ॥ ४५ ॥

ཚུལ་ཁྲིམས་འཆལ་བས་ཡིད་བྱུང་ནས།
རྟག་ཏུ་སྡིག་པ་ཟད་བྱེད་ཤོག།
བདེ་འགྲོ་དག་ཀྱང་ཐོབ་གྱུར་ནས།
དེར་ཡང་བརྟུལ་ཞུགས་མི་ཉམས་ཤོག། ༤༥ ||

895 May those who fail in morality, having grown remorseful, always put an end to their sins; having also attained happy states, may there their vows be unbroken. [45]

पण्डिताः सत्कृताः सन्तु लाभिनः पैण्डपातिकाः ।
भवन्तु शुद्धसन्तानाः सर्वदिक्ख्यातकीर्तयः ॥ ४६ ॥

མཁས་པ་རྣམས་ནི་བཀུར་བ་དང་།
བསོད་སྙོམས་དག་ཀྱང་རྙེད་པར་ཤོག།
རྒྱུད་ནི་ཡོངས་སུ་དག་པ་དང་།
ཕྱོགས་རྣམས་ཀུན་ཏུ་གྲགས་པར་ཤོག། ༤༦ ||

896. May the learned obtain honor and also alms; may their continuities be greatly pure, and famed in every direction. [46]

अभुक्त्वापायिकं दुःखं विना दुष्करचर्यया ।
दिव्येनैकेन कायेन जगद्बुद्धत्वमाप्नुयात् ॥ ४७ ॥

ངན་སོང་སྡུག་བསྔལ་མ་མྱོང་ཞིང་།
དཀའ་བ་སྤྱད་པ་མེད་པར་ཡང་།
གཞི་བྱིན་ལྷན་པའི་ལུས་གཅིག་གིས།
འགྲོ་བས་སངས་རྒྱས་ཉིད་ཐོབ་ཤོག། ༤༧ ||

897. May they not experience the pains of the miserable realms, and even without penance, may they be endowed with bodies surpassing the gods, and quickly attain Buddhahood! [47]

पूज्यन्तां सर्वसंबुद्धाः सर्वसत्त्वैरनेकधा ।
अचिन्त्यबौद्धसौख्येन सुखिनः सन्तु भूयसा ॥ ४८ ॥

སེམས་ཅན་ཀུན་གྱིས་ལན་མང་དུ།
སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་མཆོད་བྱེད་ཅིང་།
སངས་རྒྱས་བདེ་བ་བསམ་ཡས་ཀྱིས།
རྟག་ཏུ་བདེ་དང་ལྡན་གྱུར་ཅིག། ༤༨ ||

898 May all beings, in manifold ways, give worship to all the Buddhas; may they always be happy with the inconceivable bliss of the Buddhas. [48]

सिध्यन्तु बोधिसत्त्वानां जगदर्थं मनोरथाः ।
यच्चिन्तयन्ति ते नाथास्तत् सत्त्वानां समृध्यतु ॥ ४९ ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ནི།
འགྲོ་དོན་ཐུགས་ལ་དགོངས་འགྲུབ་ཤོག།
མགོན་པོ་ཡིས་ནི་གང་དགོངས་པ།
སེམས་ཅན་རྣམས་ལའང་དེ་འབྱོར་ཤོག། ༤༩ ||

899. May the wishes of the Bodhisattvas for the sake of beings be fulfilled; whatsoever, too, that the Lords ponder upon, may that also be acquired by living beings. [49]

प्रत्येकबुद्धाः सुखिनः भवन्तु श्रावकास्तथा ।
देवासुरनरैर्नित्यं पूज्यमानाः सगौरवैः ॥ ५० ॥

རྟག་ཏུ་གུས་པ་དང་བཅས་པས།
ལྷ་དང་ལྷ་མིན་མིས་མཆོད་བཞིན།

དེ་བཞིན་ རང་སངས་རྒྱས་རྣམས་དང་།
ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱང་བདེ་གྱུར་ཅིག། ༥༠ ༎

900. Thus, may pratyekabuddhas and śrāvakas also be happy, and always respectfully worshipped by gods, demons and men. [50]

जातिस्मरत्वं प्रव्रज्यामहं च प्राप्नुयां सदा ।
यावत् प्रमुदितां भूमिं मञ्जुघोषपरिग्रहात् ॥ ५१ ॥

བདག་ཀྱང་འཇམ་དབྱངས་བཀའ་དྲིན་གྱིས།
ས་རབ་དགའ་བ་ཐོབ་བར་དུ།
རྟག་ཏུ་ཚེ་རབས་དྲན་པ་དང་།
རབ་ཏུ་བྱུང་བ་ཐོབ་པར་ཤོག། ༥༡ ༎

901 May I also, by the grace of Mañjughoṣa, until the Stage of Joyfulness always obtain remembrance of (my former) lifetimes, and renunciation. [51]

येन तेनाशनेनाहं यापयेयं बलान्वितः ।
विवेकवाससामग्रीं प्राप्नुयां सर्वजातिषु ॥ ५२ ॥

བདག་ནི་ཁ་ཟས་གྱི་ནས་ཀྱང་།
ཉམས་དང་ལྡན་ཞིང་འཚོ་བར་ཤོག།
ཚེ་རབས་ཀུན་ཏུ་དབེན་གནས་པ།
ཕུན་སུམ་ལྡན་པ་ཐོབ་པར་ཤོག། ༥༢ ༎

902. May I live, endowed with stength, upon simple food is given to me. In every lifetime, may I obtain the requisites for dwelling in solitude. [52]

यदा च द्रष्टुकामः स्यां प्रष्टुकामश्च किञ्चन ।
तमेव नाथं पश्येयं मञ्जुनाथमविघ्नतः ॥ ५३ ॥

གང་ཚེ་བལྟ་བར་འདོད་པའམ།
ཅུང་ཟད་དྲི་བར་འདོད་ན་ཡང་།
མགོན་པོ་འཇམ་དབྱངས་དེ་ཉིད་ནི།
གེགས་མེད་པར་ཡང་མཐོང་བར་ཤོག། ༥༣ ༎

903. Whenever I wish to look upon Him, or to ask anything, may I uninterruptedly behold Lord Manjugoṣa himself! [53]

दशदिग्-व्योमपर्यन्त-सर्वसत्त्वार्थसाधने ।
यद्वाचरति मञ्जुश्रीः सैव चर्या भवेन्मम ॥ ५४ ॥

ཕྱོགས་བཅུ་ནམ་མཁའི་མཐས་གཏུགས་པའི།
སེམས་ཅན་ཀུན་དོན་བསྒྲུབ་པའི་ཕྱིར།
ཇི་ལྟར་འཇམ་དབྱངས་སྤྱོད་མཛད་པ།
བདག་གི་སྤྱོད་པའང་དེ་འདྲར་ཤོག། ༥༤ ||

904. However Manjuśrī acts to achieve all the purposes of living beings, reaching to the bounds of space in the ten directions, may my own praactice also be thus! [54]

आकाशस्य स्थितिर्यावद् यावच्च जगतः स्थितिः ।
तावन्मम स्थितिर्भूयाज्जगद्दुःखानि निघ्नतः ॥ ५५ ॥

ཇི་སྲིད་ནམ་མཁའ་གནས་པ་དང་།
འགྲོ་བ་ཇི་སྲིད་གནས་གྱུར་པ།
དེ་སྲིད་བདག་ནི་གནས་གྱུར་ནས།
འགྲོ་བའི་སྡུག་བསྔལ་སེལ་བར་ཤོག། ༥༥ ||

905. As long as space remains, as long as beings remain, so long may I remain to remove the sufferings of beings! [55]

यत्किञ्चिद् जगतो दुःखं तत् सर्वं मयि पच्यताम् ।
बोधिसत्त्वशुभैः सर्वैर्जगत् सुखितमस्तु च ॥ ५६ ॥

འགྲོ་བའི་སྡུག་བསྔལ་གང་ཅིའང་རུང་།
དེ་ཀུན་བདག་ལ་སྨིན་གྱུར་ཅིག།
བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་དགེ་ཀུན་གྱིས།
འགྲོ་བ་བདེ་ལ་སྤྱོད་པར་ཤོག། ༥༦ ||

906. Whatever sufferings of beings there are, may all those ripen to me. By all the virtues of the Bodhisatttvas, may beings abide in happiness! [56]

जगद्दुःखैकभैषज्यं सर्वसम्पत्सुखाकरम् ।
लाभसत्कारसहितं चिरं तिष्ठतु शासनम् ॥ ५७ ॥

འགྲོ་བའི་སྡུག་བསྔལ་སྨན་གཅིག་པུ།
བདེ་བ་ཐམས་ཅད་འབྱུང་བའི་གནས།
བསྟན་པ་རྙེད་དང་བཀུར་སྟི་དང་།
བཅས་ཏེ་ཡུན་རིང་གནས་གྱུར་ཅིག། ༥༧ ||

907 May the Holy Teaching, which is the sole medicine for beings' sorrow, the source of every happiness and fortune, remain ever long, endowed with gain and respect. [57]

मञ्जुघोषं नमस्यामि यत्प्रसादान्मतिः शुभे ।
कल्याणमित्रं वन्देऽहं यत्प्रसादाच्च वर्धते ॥ ५८ ॥

གང་གི་དྲིན་གྱིས་དགེ་བློ་འབྱུང་།
འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།
གང་གི་དྲིན་གྱིས་བདག་དར་བ།
དགེ་བའི་བཤེས་ལའང་བདག་ཕྱག་འཚལ།། ༥༨ ||

908. Salutations to Mañjughoṣa, through whose grace a mind of holiness rises and salutations, too, to the spiritual friend by whose kindness I grow. [58]

॥ बोधिचर्यावतारे परिणामना नाम दशमः परिच्छेदः ॥

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་ལས། བསྔོ་བ་ཞེས་བྱ་བའི་ལེའུ་སྟེ་བཅུ་པའོ། །

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྤྱོད་པ་ལ་འཇུག་པ་སློབ་དཔོན་ཤཱནྟི་དེ་བས་མཛད་པ་རྫོགས་སོ། །
རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་སརྦ་ཛྙ་དེ་བ་དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ་བནྡེ་དཔལ་བརྩེགས་ཀྱིས་ཁ་ཆེའི་དཔེ་ལས་བསྒྱུར་ཅིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པ་ལས། སླད་ཀྱི་རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་དྷརྨ་ཤྲཱི་བྷ་དྲ་དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ་བནྡེ་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་དང་། ཤཱཀྱ་བློ་གྲོས་ཀྱིས་ཡུལ་དབུས་ཀྱི་དཔེ་དང་། འགྲེལ་པ་དང་མཐུན་པར་བཅོས་ཤིང་བསྒྱུར་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ། །ཡང་དུས་ཕྱིས་རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་སུ་མ་ཏི་ཀཱིརྟི་དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ་དགེ་སློང་བློ་ལྡན་ཤེས་རབ་ཀྱིས་དག་པར་བཅོས་ཤིང་བསྒྱུར་ཏེ་ལེགས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ། །

སླར་ཡང་སྙིགས་མའི་དུས་འདིར་མར་ཡུལ་པ་བློ་བཟང་འཇམ་དཔལ་གྱིས་ལེགས་སྦྱར་མ་དཔེ་དང་བོད་འགྱུར་མི་འདྲ་བ་རྣམས་གང་ཐུབ་བསྒྱུར་ཏེ། གཞུང་འདི་ལ་མ་འོངས་པ་ན། ལེགས་སྦྱར་

སྐད་དང་བོད་སྐད་གཉིས་མཉམ་བསྒྱུར་གྱི་སྒྲོ་ནས། གསན་བསམ་མཛད་མཁན་རིགས་འབྱུང་ཆེ།
གཟིགས་རྟོག་ཕྱིར་དུ་ལོགས་སུ་བཀོད་པའི་དགོས་པ་དོན་དང་ལྡན་པར་གྱུར་ཅིག །